Agata Kristi

"SUDUŽO VEIDRODIS SKAMBĖDAMAS"

Agata KRISTI

“SUDUŽO VEIDRODIS SKAMBĖDAMAS...”

Romanas

EUROPA
KAUNAS
1994

UDK 820-3
Kr-267

Versta iš leidinio:
Агата Кристи
Мисс Марпл
Ростов-на-Дону, 1991

ISBN 9986-27-028-6

Ugnis sau siautė žaisdama,
Sudužo veidrodis skambėdamas.
"Baisu! Prakeikta būsiu aš!" -
Sušuko Šalota.

Alfredas Tenisonas.
Burtininkė Šalota

Pirmas skyrius

1

Mis Džeinė Marpl sėdėjo prie lango ir žiūrėjo į sodą, kuriuo anksčiau nepaprastai didžiavosi. Dabar jau viskas buvo nebe taip. Tereikėjo mis Marpl žvilgtelėti pro langą, ir nuotaika bemat subiurdavo. Aktyviai sodininkauti jai uždraudė. Nei lankstytis, nei kasti, nei sodinti! Jai tebuvo leidžiama, ir tai tik retkarčiais, šiek tiek pakarpyti šakeles. Žinoma, senasis Leikokas, ateinantis tris kartus per savaitę, darė, ką tik galėjo (o vis dėlto jis galėjo labai nedaug), bet tai toli gražu nepatenkino šeimininkės. Mis Marpl puikiai išmanė, ką veikti sode, ir nuolat mokydavo Leikoką, o šis, nors ir entuziastingai pritardavo, bet ir vėl darydavo savaip.

- Teisingai sakote, mis Marpl, - kalbėdavo Leikokas. - Čia mes pasodinsime putoklį, o palei sieną - katilėlius. Viską padarysiu kaip liepėte. Kaip tik nuo šito darbelio ir pradėsiu šios savaitės vargus.

Mis Marpl aptikus, kad vis dėlto viskas padaryta ne taip, kaip liepta, Leikokas be galo gudriai aiškindavosi ir jo samprotavimai primindavo kapitono Džordžo iš Džeromo romane "Trise valtyje" aprašinėjimus: kapitonas teisindavosi nenorįs plaukti jūron tik todėl, kad nuo jūros arba nuo kranto pučiąs vėjas yra labai silpnas arba klastingai stiprus... Leikokas irgi visas bėdas versdavo orui. Tai per sausas, tai per šlapias, tai pernelyg kepina kaitra,

tai labai jau šalta. Sodininkas visuomet rasdavo kokią nors svarbią priežastį. Išskyrus kopūstų sodinimą: Leikokas juos mėgo ir augindavo nesuskaičiuojamą daugybę.

Niekas nesistengė, o ir norėdamas nebūtų galėjęs atpratinti Leikoką nuo niekam tikusių sodininkystės metodų: neskubaus ir gausaus arbatos gėrimo prieš darbą, kruopštaus nukritusių lapų grėbstymo rudenį ir astrų bei salvijų auginimo vasarą. Šitos gėlės, mėgo jis kartoti, sudarančios nuostabų foną. Bet Leikokas nenoriai karpydavo rožes ir susigalvodavo visokiausių priežasčių, kad tik nereikėtų ravėti kvapniųjų pelėžirnių.

Teisingumo dėlei reikia pasakyti, kad Leikokas buvo be galo atsidavęs savo šeimininkams: visaip nuolaidžiaudavo jų sodininkystės fantazijoms, kadangi tam nereikėjo jokių pastangų. O svarbiausiu savo darbu jis laikė daržovių, sakysim, kopūstų auginimą, nes gėles prižiūrėti - darbas moterų, kurios nežinančios kur dėtis nuo dykinėjimo ir nuobodulio. Savo ištikimybę Leikokas įrodydavo kone kas mielą dienelę mis Marpl atnešdamas astrų, salvijų, lobelijų ar vasarinių chrizantemų.

"Štai neseniai truputį darbavausi Gyvenamajame Masyve, - neseniai jis pasakojo mis Marpl. - Ten irgi užveisė gerų sodų. O sodinukų jie turi tiek, kad nežino kur kišti. Tai vieną kitą ir atnešiau. Manau, tiktų pasodinti vietoj rožių, kurios dabar jau nebemadingos. O ir vaizdas bus geresnis".

Visa tai atsiminusi, mis Marpl atsiduso, nusuko akis nuo lango ir paėmė mezginį.

Skaudančia širdimi mis Marpl turėjo pripažinti - Sent Meri Midas jau nebe tas, koks pirmiau buvo. Toli gražu nebe tas. Žinoma, tam tikra prasme. Buvo galima kaltę versti karui (net abiems karams), jaunajai kartai, moterų emancipacijai, atominei bombai, pagaliau vyriausybei, bet mis Marpl žinojo tikrąją priežastį - paprasčiausiai ji paseno. Ir, savaime aišku, tai kuo puikiausiai matė visi Sent Meri Mido kaimelio, kuriame ji praleido didžiąją savo gyvenimo dalį, gyventojai.

Sent Meri Mido centras, jo šerdis, beveik nepasikeitė. Čia po senovei stūksojo viešbutis "Mėlynasis šernas", bažnyčia su vikaro namu ir keli karalienės Onos bei karaliaus Jurgio laikų sta-

tiniai. Po senovei savo vietoje glūdėjo mis Hartnel namas, o pati mis Hartnel vis taip pat atkakliai kovojo prieš visokias naujoves. Mis Vezerbi numirė, ir jos namuose dabar gyveno banko direktorius su šeima. Atsikėlęs į šią vietą, langus ir duris jis nudažė ryškiai mėlyna spalva. Dauguma kitų namų per pastaruosius metus irgi pakeitė šeimininkus, bet jų išorė beveik nepasikeitė, kadangi naujieji gyventojai stengėsi išsaugoti "senovišką žavumą", taip išsireiškė nekilnojamojo turto pardavimo agentas. Šitie naujieji, kaip taisyklė, pasitenkino įsirengę antrąjį vonios kambarį ir išleidę begalę pinigų vandentiekiui, elektrai ir indų plovimo mašinoms.

Tačiau jeigu namai išrodė beveik taip, kaip pirmiau, tai šito nebuvo galima pasakyti apie vienintelę gyvenvietės gatvę. Beveik visos parduotuvės buvo iš pagrindų modernizuotos. Neatpažįstamai pasikeitė žuvų krautuvė, už kurios milžiniškų langų dabar visomis vaivorykštės spalvomis švytėjo šviežiai šaldyta žuvis. Tik mėsininkas po senovei liko konservatoriumi. "Gera mėsa, - pareiškė jis, - tai gera mėsa, kad tik būtų pinigų. O jeigu neturite pinigų, pirkite pigius kotletus ir būkite patenkinti". Barnsas, daržovininkas, irgi niekam neužleido savo vietos ir tvarkėsi po senovei, už ką mis Hartnel, mis Marpl ir kitos kasdien dėkodavo Dievui. Juk taip malonu sėdėti ant tų nuostabių suolų prie parduotuvės ir šnekučiuotis apie įvairiausias sūrio ir bekonienos rūšis.

Ir tarsi priešingybė šiai krautuvėlei, kitame tos pačios gatvės gale, ten, kur anksčiau buvo jauki misterio Tomso pintų ir megztų gaminių parduotuvė, išaugo prabangus supermarketas - Sent Meri Mido pagyvenusių žmonių nuolatinių apkalbų objektas.

"Jūs tik įsivaizduokite! - šūkaliodavo mis Hartnel. - Nesuskaičiuojama daugybė paketų, ir kaip gudriai pavadintų, kad tariant liežuvis gali nulūžti! Vaikams, matote, kiaušinienė su kumpiu pusryčiams jau netinka, jiems reikia duoti kažkokios košės! Negana, kad paprašytum pardavėjo, ko tau reikia, ne - malonėk pasiimti pati! Kol surandi, sugaišti mažiausiai ketvirtį valandos, o ir radęs labai nesidžiauk: supakuota arba pernelyg dideliais, ar pernelyg mažais kiekiais! O paskui stypsok ilgiausioje eilėje prie kasos. O varge vargeli! Žinoma, Gyvenamojo Masyvo moterys

prie to pripratusios..." - tokiais žodžiais mis Hartnel paprastai baigdavo savo išvedžiojimus.

Naujų namų rajonas, arba kaip šiuolaikiškai sakydavo - Gyvenamasis Masyvas, išdygo Sent Meri Mido pakraštyje, ir gyvenvietės senbūviams keldavo tam tikrų asociacijų, nors pavadinimą jie tardavo ir gana pagarbiai.

2

Mis Marpl apmaudžiai sušuko: ir vėl nuleidau akį! Nuleido jau prieš kelias minutes, bet tik dabar perskaičiuodama pamatė. Mis Marpl atkišo mezginį prieš šviesą ir rūpestingai apžiūrinėjo. O varge, net su naujaisiais akiniais mažai ką tematė. Jau atėjo toks laikas, niūriai svarstė mis Marpl, kai okulistai, nepaisant prabangių laukiamųjų, naujausių instrumentų, preparatų ir negailestingai lupamų honorarų, nieko nebegali pagelbėti jūsų akims! Su širdgėla mis Marpl prisiminė, kaip puikiai ji matė prieš kelis metus. Būnant sode, joks Sent Meri Mido įvykis nepraslysdavo pro jos atidų žvilgsnį. Per nedidelį binoklį (svarbiausia, kad visi žinotų, jog jūs be galo domitės paukščių gyvenimu!) ko tik ji nepamatydavo!..

Ir mis Marpl paskendo atsiminimuose... Tarsi gyvą išvydo Enę Proter, apsivilkusią vasarinę suknelę su gilia iškirpte, atsargiai sėlinančią sodu į šventiko namą. Pulkininką Proterą... Vargšelis! Nors reikia pripažinti - gana įgrisus ir nemalonus žmogus, bet - taip kvailai žūti... Mis Marpl palingavo galva ir prisiminė Grizeldą, jauną simpatingą vikaro žmoną. Mieloji Grizelda... Tokia atsidavusi draugė... nepamiršta jos, visuomet per Kalėdas pasveikina. O jos mielasis berniukas jau išaugo į malonų vyriškį, ir turi labai gerą darbą. Rodos, kuria mašinas. Jis labai mėgo ardyti savo prisukamus žaisliukus. O už vikaro namų kažkada buvo varteliai, nuo kurių į tolumą bėgo takelis - per lauką pro Grailso fermą ir vedė į pievą, ten, kur dabar... Gyvenamasis Masyvas.

Bet ko čia stebėtis? - mis Marpl papriekaištavo pati sau. Juk viskas natūralu. Naujų namų tiesiog verkiant reikėjo, ir jie labai gerai pastatyti. Bent jau taip visi kalba.

Mis Marpl negalėjo suprasti tik vieno dalyko - kodėl tame rajone visos gatvės vadinasi "Klousais"? Orbiklousas ir Longvudklousas, Grandisanklousas ir daugybė kitų. Kokie tai tau klousai! Mis Marpl puikiai žinojo, kas yra "klousas": jos dėdė buvo Čičesterio katedros klebonas, ir vaikystėje ji dažnai su juo vaikščiodavo po klousą*.

Naujųjų gatvių pavadinimai mis Marpl priminė Čerę Beiker, kuri senamadiškai apstatytą svetainę užsispyrusi vadino valgomuoju. Mis Marpl visuomet ją pataisydavo: "Tai svetainė, Čere". Geraširdė moteris stengėsi prisiminti naują žodį ir sakyti taip, kaip dera, bet vos išsižiojus, kaip mat nuo liežuvio nusprūsdavo tas "valgomasis". Žodis "svetainė", matyt, jai atrodė niekam tikęs.

Mis Marpl labai mylėjo Čerę. Ji gyveno Gyvenamajame Masyve, kaip ir kitos jaunos moterys, nuolat apsipirkdavo supermarkete, bet mėgdavo vaikų vežimėlius pastumdyti ramiomis Sent Meri Mido gatvėmis. Jos garbanodavosi plaukus, puošniai rengdavosi, be perstojo kikendavo ir, susimetusios į būrį, plepėdavo, primindamos nerūpestingus paukščius. Nors jų vyrai neblogai uždirbdavo, šios moterys niekada neturėdavo pinigų ir viską imdavo kreditan. Štai kodėl joms dažnai tekdavo griebtis padienių darbų. Čerė buvo sumani ir mikli virėja, visuomet labai mandagi ir niekada nepadarydavo klaidos išlaidų knygoje. Tiesa, ji nelabai mėgo purtyti patalynę ir plauti indus. Mis Marpl visuomet nuleisdavo galvą, praeidama pro atviras bufetinės duris, kad tik nematytų, kaip Čerė pasišlykštėdama tiesiog meste meta kriauklėn visus be išimties indus, be gailesčio apipildama plaunamuoju skysčiu. Apdairioji mis Marpl išėmė iš kasdieninio naudojimo savo senąjį Vorčesterio arbatos servizą, ir ištraukdavo jį iš bufeto tik pačiomis būtiniausiomis progomis. Tyčia nupirko šiuolaikišką blyškiai pilka spalva be paauksinimų išraštuotą servizą, nebijantį nei karščio, nei šalto vandens.

Anksčiau viskas buvo kažkaip ne taip... Ir žmonės kitokie. Kad ir toji ištikimoji Florensa, nuostabi, išmani kambarinė, arba Emi, Klara ir Alisa, mielos mergaitės, atvažiavusios pas ją "pasimokyti" iš Švento Tikėjimo prieglaudos, o paskui, gavusios ge-

*Close - aptverta vieta, aikštė, o taip pat šventorius (angl.).

riau apmokamą darbą, palikusios mis Marpl. Visos jos buvo paprastos merginos, amžinai sloguojančios, o toji Emi net kažkokia kvaištelėjusi. Jos mėgdavo paplakti liežuviais su kitomis tarnaitėmis, o vakarais vaikštinėdavo pasigavusios kokį jauną žavų pardavėją ar jaunesnįjį sodininką, o kartais ir kurį nors iš daugybės misterio Barnso padėjėjų. Mis Marpl su graudulių prisiminė tuos laikus, kai ji siūdavo mažyčius vilnonius paltukus savo tarnaičių atžaloms. Tos merginos, nors ir nieko nenutuokdavo aritmetikoje, puikiai mokėjo plauti indus ir pakloti lovą. Sumanumo joms netrūko, nors išsilavinimo ir stigo. Keista, kad mūsų laikais į tarnaites imamos arba išsilavinusios studentės, arba ištekėjusios moterys, tokios kaip Čerė Beiker, kurios paprastai gyvena skaitlingame Gyvenamojo Masyvo "klouse".

Žinoma, pasaulyje buvo ir tokių žmonių, kaip mis Nait. Mis Marpl bemat ją prisiminė, kai tik viršuje nuo jos sunkios eigasties bauginančiai sudrebėjo liustra. Tai bylojo - mis Nait pakilo iš popietinio miego ir dabar ruošiasi pasivaikščioti. Po minutės kitos ji užsuks paklausti, ar nereikia mieste ko nupirkti. Vos tik prisiminusi mis Nait, mis Marpl bemat sudirgo. Suprantama, jaunasis Reimondas, jos brolėnas, labai rūpestingas ir malonus žmogus: pasamdė jai globoti mis Nait, o mis Nait negalėjo būti geresnė ir paslaugesnė negu buvo. Be to, ne taip seniai ištikęs bronchito priepuolis mis Marpl atėmė paskutines jėgas, ir daktaras Heidokas kategoriškai uždraudė gyventi vienai ir pasikliauti ateinančia tarnaite, bet... Čia mis Marpl mintyse padarė pauzę, kad ir vėl nepagalvotų kaip visuomet: "Jeigu vietoj mis Nait būtų kita moteris!" Tačiau argi mūsų laikais kas paiso pagyvenusių žmonių užgaidų? O ir atidesnių kambarinių nė su žiburiu jau neberasi. Žinoma, susirgusi mis Marpl gali pasikviesti slaugę, nors tas malonumas brangiai kaštuoja, arba gultis į ligoninę. O po to nori nenori vėl teks tenkintis mis Nait draugyste.

O apskritai, pagaliau mis Marpl padarė išvadą, nei mis Nait, nei kitos, į ją panašios, juk nėra jau tokios blogos, nors ir velniškai dirgina. Jos, kupinos gėrio ir švelnumo, iš paskutiniųjų stengiasi įtikti globojamiesiems, jaučia pareigą juos linksminti, drąsinti ir apskritai elgtis su jais kaip su silpnapročiais vaikais.

“Galimas daiktas, ir aš tokia, - tarė sau mis Marpl, bet vis dėlto dar nesu suvaikėjusi”.

Tuo metu mis Marpl apmąstymus pertraukė pati mis Nait, gana stambi, išplerusi, kokių penkiasdešimt šešerių metų moteris su akiniais, kruopščiai sušukuotais gelsvai žilais plaukais, ilga plona nosimi, geraširdiška burna ir minkštu pagurkliu.

- Štai kur mes! - perdėtai guviai sušuko ji ir, kaip buvo pratusi, sunkiai atsiduso. - Tikiuosi, mes truputėlį nusnaudėme?

- Aš mezgiau, - atsakė mis Marpl, pabrėždama veiksmažodį, - ir aš, - tęsė, jausdama, kad gėdos raudonis užlieja jos veidą, - aš paleidau akį.

- O Dieve, Dieve! - sušuko mis Nait. - Nepergyvenkite, mes tuojau ją pagausime, ar ne?

- Jūs pagausite, - tarė mis Marpl, - o aš... aš nebematau...

Mis Nait tarsi nė neišgirdo nuoskaudos šeimininkės balse - moteris kaip visuomet degė begaliniu nekantrumu padėti poniai.

- Na, štai, - po kurio laiko tarė ji, - štai ir viskas, mieloji, vėl galite megzti.

Nors mis Marpl neprieštaravo, kad ją vadintų mieląja (ar net balandėle) žolininko žmona ar mergaitė, dirbanti kanceliarinių prekių parduotuvėje, bet ją baisiai dirgindavo, kai šitaip kreipdavosi mis Nait. Deja, seniems tenka su viskuo susitaikyti. Ji mandagiai padėkojo mis Nait.

- O dabar jūs pasivaikščiokit, - linksmai tarė mis Marpl.

- Ką čia šnekate, juk negaliu palikti jūsų vienos ilgesniam laikui, mieloji. Jeigu vėl staiga pasiduosite melancholijai...

- Nebūkštaukite, nieko neatsitiks. Aš truputį pasnausiu, - mis Marpl užmerkė akis.

- Ir gerai padarysite, mieloji. Ar jums ko nors nupirkti?

Mis Marpl atsimerkė ir susimąstė.

- Jeigu nesunku, užsukite pas Longdoną - gal jau pasiuvo užuolaidėles? Ir dar prašyčiau pas misis Visli nupirkti mėlynų siūlų giją, o vaistinėje - dėžutę serbentų tablečių. Tiesa, dar būtų gerai, jei bibliotekoje pakeistumėte knygą, tik žiūrėkite, kad neįkištų tokios, kurios nėra mano sąraše. Ši, paskutinioji, buvo tiesiog baisi, aš niekaip neįveikiau iki galo, - ir ji padavė mis Nait tomelį.

- Mieloji, nejaugi ši knyga jums nepatiko? O aš maniau... Tokia miela istorija!

- Tiesa, jeigu labai neapsunkinčiau, tai dar prašyčiau nueiti į Haleto parduotuvę ir paklausti, ar jie neturi kremo plaktuvo.

(Mis Marpl puikiausiai žinojo, kad Haletas nieko panašaus neturi, bet ši parduotuvė buvo kitame kaimo gale...).

- Jeigu, žinoma,jums nebūtų sunku, - dar kartą murmtelėjo mis Marpl.

- Ką jūs! Visai nesunku! - nuoširdžiai atsakė mis Nait. - Man didžiausias džiaugsmas, kai galiu padėti.

Mis Nait mėgo vaikštinėti po parduotuves. Tai jos gyvenimui teikė tam tikros prasmės. Susitikdavo pažįstamus, paplepėdavo, paliežuvaudavo su pardavėjais ir turėdavo gerą progą paganyti akis po įvairiausių prekių lentynas. Mis Nait tai būdavo taip įdomu, kad niekada neskubėdavo grįžti ir nesijausdavo kažkuo nusižengusi.

Mis Nait metė žvilgsnį į stambią seną ledi, ramiai sėdinčią prie lango, ir laiminga žengė pro duris.

Palaukusi keletą minučių - ką žinosi, gal mis Nait sugalvos grįžti ūkiškos rankinės, krepšiuko ar nosinės (o reikia pasakyti, ji buvo gerokai išsiblaškiusi užuomarša), ir pasistengusi numarinti sąžinės graužatį dėl to, kad teko mis Nait prigalvoti visiškai nereikalingų pavedimų, mis Marpl pastūmė toliau mezginį, mikliai atsistojo ir ryžtingai nužingsniavo į holą. Nusikabino nuo pakabos paltą, paėmė lazdą ir, nuspyrusi šlepetes, užsimovė tvirtus, pasivaikščiojimui tinkamus batelius. Ir išėjo pro užpakalines duris.

“Turiu geros pusantros valandos, - pati sau tarė mis Marpl. - Kol ji vaikščios po parduotuves, kol taukš su Gyvenamojo Masyvo žmonėmis...” - mis Marpl staiga labai aiškiai įsivaizdavo, kaip mis Nait nesėkmingai bando iš Longdono išprašyti užuolaidėles...

Ji beveik neapsiriko, nes kaip tik tuo momentu mis Nait kalbėjo:

- Žinoma, aš taip ir maniau, kad jos dar nebus pasiūtos, bet juk nepulsiu į akis senajai ledi - pasakė užsukti, užsukau. Vargšės senutės! Iš gyvenimo jos jau nieko nebegali tikėtis. Tegalime var-

guoles tik užjausti. Juk mis Marpl labai miela ledi! Žinoma, pastaruoju laiku šiek tiek suglebo, ir protas jau nebe tas. O, visai nebloga medžiaga! Ar kitų spalvų neturite?

Kai po kokių dvidešimties minučių mis Nait pagaliau išsinešdino, priėmėja, garsiai švilptelėjusi, tarė:

- Mis Marpl suglebo? Eik jau eik! Patikėsiu tik tada, kai pamatysiu savo akimis. Senosios mis Marpl protas visuomet buvo guvus ir aštrus lyg skustuvas, ir galiu galvą guldyti - toks ir liko.

Ir ėmė šnekučiuotis su kita kliente - jauna moterimi trumpomis kelnėmis ir plačiu nertiniu, pageidavusia užsisakyti vonios kambariui staltiesėlę, kurioje būtų pavaizduoti krabai...

"Emilė Voters - štai ką ji man primena, - tuo metu patenkinta svarstė mis Marpl, visuomet mėgdavusi lyginti savo naujus pažįstamus su tais, kuriuos anksčiau pažinojo. - Taip, ji tokio pat nuobodaus ir įkyraus būdo. Beje, kas gi atsitiko Emilei?"

Lyg ir nieko ypatinga. Kažkada Emilė buvo susižiedavusi su vikaro padėjėju, bet po kurio laiko sužadėtuvės iširo...

Mis Marpl pagaliau vis dėlto vargais negalais atsikratė įkyriai galvon lendančių minčių apie savo slaugę. Išėjusi į lauką, ėmė žvalgytis po sodą. Vėl tas Leikokas iškarpė erškėtį kaip rožę! "Bet ką aš čia!" - mis Marpl sudraudė save. Vargšas erškėtis jai jau neberūpėjo: išpuolė gera proga nors neilgam ištrūkti iš namų ir vienai pačiai pasivaikščioti. Patirdama nuotykių ieškotojos malonumą, ji pasuko į dešinę ir patraukė takeliu per vikaro sodą. Vietoj paprastų kaimiškų vartelių dabar puikavosi gražiai nukalti geležiniai vartai. Nuo jų asfaltuotas kelelis vedė prie upokšnio. Už grakštaus tiltelio, ten, kur anksčiau glūdėjo puikios užliejamos pievos, dabar stūksojo Gyvenamasis Masyvas.

Antras skyrius

Tarsi Kolumbas, išsiruošęs Naujo Pasaulio paieškų, mis Marpl, perėjusi tiltą, pėdino asfaltuotu keliuku ir po kokių keturių minučių jau buvo Obriklouse.

Anksčiau mis Marpl matydavo Gyvenamąjį Masyvą tik nuo plento, einančio į Markit Beizingą, regėdavo dailiai į eilę išrikiuotus, gerai pastatytus namus, apkaišytus televizijos antenomis, iš tolo mėlynuojančiomis, ruduojančiomis, geltonuojančiomis, žaliuojančiomis durimis ir langais. Bet vaikščioti po šį rajoną jai dar neteko. Ir štai dabar, čia atėjusi, rado sau Naują pasaulį, kuris mis Marpl visais atžvilgiais buvo svetimas. Gyvenamasis Masyvas be galo priminė iš vaikiškų kaladėlių kruopščiai pastatytą maketą ir atrodė kažkoks nerealus.

Tenykščiai žmonės jai irgi atrodė nerealūs. Kelnėtos jaunos moterys, gana įžūlios fizionomijos vaikinai, penkiolikmetės merginos ne pagal amžių išsivysčiusiom formom. Mis Marpl nevalingai pamanė, kad šio pasaulio gyventojai turbūt yra be galo ištvirkę. Niekas nekreipė dėmesio į ją, sunkiai einančią gatve. Mis Marpl perėjo visą Obriklousą ir pasuko į Daringktonklousą. Žengė lėtai ir godžiai klausėsi nuotrupas pokalbių jaunų motinų, stumiančių prieš save vaikų vežimėlius, mergaičių, plepančių ir besisvaidančių keistomis užuominomis su piktadariškos išvaizdos Tedais (mis Marpl kažkodėl buvo įsitikinusi, kad visi tie jaunikliai yra Tedai). Čia vienur, čia kitur prasiverdavo durys, išbėgdavo mamytės ir aprėkdavo savo vaikus, kurie kaip paprastai darydavo tai, kas būdavo draudžiama. Vaikai, patenkinta galvojo mis Marpl, niekada nesikeičia. Pamažu senoji ledi atgavo gerą nuotaiką ir, kaip buvo pratusi, ėmė lyginti pro šalį einančius žmones su savo pažįstamais.

Štai šita moteris labai panaši į Keri Edvards, o anoji brunetė - į Merę Huper, ir ji, be abejo, patirs tokių pat nemalonumų šei-

myniniame gyvenime kaip ir Merė. Tas rusvaveidis vaikinas labai primena Edvardą Lejeką - turbūt toks pat vėjavaikis plepys, nors šiaip - geras berniokas, o štai anas gražuolis - tikra Džono, misis Beduel sūnaus, kopija. Simpatingi vaikinai, nieko nepasakysi. O štai trečiasis, ko gero, kaip Gregoris Binsas, ir gyvenimėlis jam tikriausiai blogai baigsis. Ir jo motina turbūt lygiai tokia kaip Gregorio...

Mis Marpl pasuko į Volsinghemklousą, o jos nuotaika taisėsi su kiekvienu žingsniu.

Naujasis pasaulis mažai kuo skyrėsi nuo senojo. Tiesa, namai kitokie, gatvės naujoviškai vadinosi “klousais”, drabužiai, balsai - irgi kitokie, bet žmonės - tokie patys. O ir kalbos tos pačios.

Suktelėjusi į šoninę gatvę, o iš jos dar į kitą, trečią, mis Marpl galiausiai nebesusigaudė, kur esanti, ir ėjo akipločiu, kol galiausiai atsidūrė Karisbruklouse, nebaigtų statybų rajone. Baigiamame įrengti name prie atviro antrojo aukšto lango stovėjo jauna porelė. Mis Marpl girdėjo vyrą ir moterį aptariant savo būsimojo buto problemas.

- Nesiginčyk, Hari, tai labai puikus butas.

- Ir kiti neblogesni.

- Bet čia dviem kambariais daugiau.

- Taigi, teks už juos gerą pinigą pakloti.

- Bet butas man patinka!

- Kurgi ne!

- Nepyk. Atsimeni, ką sakė mama?

- Tavo motina visuomet vaikšto palaidu liežuviu.

- Nedrįsk šitaip kalbėti apie mano motiną! Ką aš be jos daryčiau? Ir su tavimi ji pasielgė žmoniškai, nesiožiuok. Juk galėjo paduoti į teismą.

- Liaukis pagaliau, Lili.

- O koks nuostabus vaizdas! Net ežeras... - mergina persisvėrė per palangę, - net ežeras matyti...

Ji svėrėsi vis labiau ir labiau, nė nepastebėdama, kad tai ne palangė, o kaip papuola sudėti lentgaliai. Nuo kūno svorio jie ėmė slinkti. Moteris įsikirto rankomis į palangę ir sušuko:

- Hari!..

Bet vyriškis stovėjo lyg suakmenėjęs. Mis Marpl net pasirodė, kad jis truputį paėjo atgal.

Iš paskutiniųjų kabindamasi į sieną, mergina šiaip ne taip išsilaikė.

- O-o! - persigandusi atsiduso. - Mažai trūko, būčiau iškritusi. Kodėl negelbėjai?

- Taip netikėta... O, kaip aš džiaugiuosi, kad viskas gerai baigėsi.

- Tik tiek tegali pasakyti? Juk vos neištiškau, supranti? Pažiūrėk, koks sviteris - vienos kalkės.

Mis Marpl tęsė savo kelionę, bet netrukus, karščio išpilta, pasuko atgal.

Lili jau buvo išėjusi iš namo ir stoviniavo, laukdama duris rakinančio vyriškio.

Mis Marpl skubiu žingsniu priėjo prie jos ir tyliai sušnibždėjo:

- Mieloji, būdama jūsų vietoje, aš netekėčiau už to jaunuolio. Jums reikalingas vyras, kuriuo galėtumėte pasikliauti nelaimės akimirką. Atleiskite, kad kalbu, bet jaučiu savo pareigą perspėti.

Mis Marpl apsigręžė ir nužingsniavo.

- Na, žinote... - tik tiek tepasakė Lili.

Prie jos priėjo jaunuolis.

- Ką ji sakė, Lili?

- Išbūrė ateitį, jeigu taip tau rūpi, - tarė ir susimąsčiusi pažvelgė į jį.

Mis Marpl žengė kiek tik jėgos leido. Pasuko už kampo, nejučia slystelėjo ir pargriuvo.

Iš namo bemat išbėgo moteris:

- O Dieve, kokia nelaimė! Ir pargriūk man šitaip! Ar nesusižeidėte? - pribėgusi prie mis Marpl, moteris padėjo atsikelti. - Tikiuosi, kauleliai sveiki? Bet atrodote labai išblyškusi.

Gelbėtoja kalbėjo garsiai ir draugiškai. Tai buvo tukli, petinga, kokių keturiasdešimties metų moteris. Rudaplaukė, vos pradėjusiais žilti plaukais, mėlynų akių, didelės burnos, kurioje, kaip pasirodė mis Marpl, buvo daug spindinčių dantų.

- Bus geriausia, jeigu užeisite pas mus ir pailsėsite. Išvirsiu arbatos.

Mis Marpl padėkojo ir leidosi įvedama pro ryškiai mėlynas duris į nedidelį kambarį, kuriame buvo keli krėslai ir sofutė, apdengti ryškia spalvinga medžiaga.

- Prašom štai čia, - tarškėjo gelbėtoja, sodindama į minkštą kėdę su alkūnramsčiais. - Truputį pailsėkite, o aš tuo tarpu užkaisiu arbatinį.

Ji skubiai išėjo. Kambaryje viešpatavo spengianti tyla. Mis Marpl giliai atsiduso. Tiesa, griūdama ji nė trupučio nesusižeidė, bet vis dėlto dar nebuvo atsigavusi. Pargriūti tokio amžiaus žmogui - didelė bėda. Laimei, pamanė ji, mis Nait apie tai nesužinos. Senoji ledi atsargiai pajudino rankas, paskui kojas. Ne, nesusilaužė. Kad tik kaip nors parsiropštų namo. Gal po arbatos puodelio...

Vos tik mis Marpl apie tai pagalvojo, į kambarį su padėklu, ant kurio buvo arbatos puodelis ir keturi saldūs pyragaičiai nedidelėje lėkštelėje, įėjo šeimininkė.

- Štai, prašom, - tarė ji ir padėjo padėklą ant nedidelio stalelio. - Ar įpilti? Kiek dėti cukraus?

- Ačiū, visai nereikia.

- Dabar jums cukrus tiesiog būtinas! Per karą aš užsienyje dirbau lauko ligoninėje ir žinau cukraus naudą. - Ji įmetė į puodelį keturis gabaliukus ir ėmė energingai maišyti. - Štai, išgerkite, ir bemat geriau pasijusite.

Mis Marpl paklausė jos patarimo.

“Gera moteris, - pamanė. - Ji man kažką primena... bet ką?”

- Jūs labai gera, - tarė mis Marpl ir nusišypsojo. - Nuoširdžiausiai dėkoju.

- O, nedėkokite. Mėgstu padėti žmonėms. - Išgirdusi atidaromų vartelių bildesį, moteris žvilgtelėjo pro langą ir tarė: - Štai ir mano vyras! Artūrai, mes turime viešnią!

Netrukus įėjo išblyškęs sudžiūvęs žmogus.

- Ši ledi pargriuvo tiesiog prie mūsų vartelių. Atsivedžiau, kad nors truputį pailsėtų.

- Jūsų žmona labai miela, misteri...

- Bedkokas.

- Misteri Bedkokai. Aš pridariau tiek rūpesčių...

- O, nėra ko apie tai kalbėti. Hestera mėgsta rūpintis kitais. - Jis smalsiai pažiūrėjo į mis Marpl. - O kur jūs einate?

- Atvirai šnekant, niekur. Paprasčiausiai vaikštinėjau ir tiek. Gyvenu Sent Meri Mide, už vikaro namo. Esu mis Marpl!

- Še tau! Kas galėjo pamanyti! - sušuko misis Bedkok. - Vadinasi, jūs - mis Marpl? Tiek daug visko apie jus girdėjau. Jūs - ta pati moteris, kuri verčiasi žmogžudystėmis!

- Hesia! Pagalvok, ką kalbi...

- Puikiausiai supranti, ką turiu galvoje. Ne vykdo žmogžudystes, o jas išaiškina, juk taip, mis Marpl?

Senoji ledi kukliai prisipažino, kad porą kartų jai iš tikrųjų teko dalyvauti tiriant žmogžudystes.

- Girdėjau, kad net čia, šitame kaime, buvo nužudytas žmogus. "Bingo" klube pripuolamai nugirdau apie žmogžudystę Hosington Hole. Nė už ką nepirkčiau namo, kur buvo įvykdyta žmogžudystė. Juk ten vaidenasi!

- Pati žmogžudystė įvyko ne Hosington Hole, - pasakė mis Marpl. - Nusikaltėliai tenai paslėpė tik lavoną.

- Ar tą, kurį rado bibliotekoje, ant kilimėlio prie židinio?

Mis Marpl nieko neatsakė, tik linktelėjo.

- Apie aną įvykį ketinama net filmą sukurti. Turbūt Marina Greg kaip tik tam ir nupirko tą Hosington Holą.

- Marina Greg?

- Taip. Drauge su vyru, kino režisieriumi. Rodos, jo pavardė - Džeisonas. Marina Greg! Ji nepaprastai patraukli, ar ne, mis Marpl? Tiesa, pastaruoju metu mažai filmavosi. Turbūt girdėjote - sunkiai sirgo. Bet vis tiek su ja niekas negali lygintis. Ar matėte Mariną Greg vaidinančią "Karmaneloje?" O "Meilės kainoje" arba "Škotijos Marijoje"? Ji nebe tokia jau jauna, bet buvo ir liks puiki aktorė. Visuomet buvau aistringa jos gerbėja, nuo pat vaikystės. Didžiausią jaudulį patyriau Bermudų salose, kai dirbau Šventojo Jono lauko ligoninėje. Į šventę laukė atvykstant ir Marinos Greg. Iš džiaugsmo aš tiesiog krausčiausi iš proto. O kaip tyčia tą dieną pakilo temperatūra, ir gydytojai man uždraudė iš namų ir koją kelti. Bet aš jau tokia - jeigu ką sumanau, tai būtinai

ir padarau. Ir aš atsikėliau, gerokai pasidažiau ir išėjau į šventę. Ten mane supažindino su Marina, ir ji kalbėjosi su manimi tris minutes ir net užrašė autografą. Kokia tai buvo nuostabi diena! Iki grabo lentos nepamiršiu.

Mis Marpl atidžiai pažvelgė į ją.

- Tikiuosi, liga nesikomplikavo? - būkštaudama paklausė ji.

Hesia Betkok nusijuokė:

- Ne! Niekada taip gerai nesijaučiau. Visuomet sakau - jeigu nori ko pasiekti - rizikuok. Ir aš visuomet rizikuoju.

Ji ir vėl nusijuokė. Laimingu, šiek tiek gergždančiu balsu.

- Hesios niekas negali sulaikyti, - išdidžiai pareiškė Artūras Bedkokas. - Ji visuomet savo pasiekia.

- Elison Vaild, - burbtelėjo mis Marpl ir patenkinta linktelėjo galva.

- Atleiskite, ką jūs pasakėte? - paklausė misteris Bedkokas.

- O, nekreipkite dėmesio, nieko tokio. Paprasčiausiai prisiminiau vieną seną pažįstamą.

Hesia nenuleido nuo jos akių.

- Jūs man priminėte Elison Vaild, štai ir viskas.

- Iš tikrųjų? Tikiuosi, ji buvo miela moteris?

- Taip, taip, labai miela, - lėtai tarė mis Marpl. - Gera, nuoširdi, kupina gyvenimo džiaugsmo.

- Tačiau tikriausiai turėjo ir trūkumų? - susijuokė Hesia. - Aš jų turiu tiek ir tiek.

- Taip. Sakysim, Elison visuomet apie viską turėjo savo, gana aiškią nuomonę, ir ji paprasčiausiai negalėjo įsivaizduoti, kad kažkas mano kitaip.

- Lygiai kaip Hesia, - įsiterpė Artūras. - Antai, nepaisydama mano nuomonės, pasikvietė pas mus gana įtartiną šeimą iš griūvančio kotedžo, o kai tie žmonės išsinešdino, pasigedome sidabrinių stalo įrankių.

- Liaukis, Artūrai! Argi galėjau būti jiems nedraugiška? Nežinia, ką būtų pamanę.

- Nudžiovė visą mūsų šeimos sidabrą, - niūriai tarė misteris Bedkokas. - Jurgio laikų dirbinius. Mano probobutės šventą atminimą...

- Pamiršk vieną kartą tuos senus šaukštus, Artūrai! Burbi ir burbi vieną ir tą patį!

- Turbūt niekada nepamiršiu.

Mis Marpl susimąsčiusi pažiūrėjo į jį.

- O ką dabar veikia jūsų draugė? - susidomėjusi paklausė Hesia.

- Elison Vaild? - po valandėlės paklausė mis Marpl. - Ogi nieko. Ji mirė.

Trečias skyrius

1

- Aš tokia laiminga, vėl čia sugrįžusi, - tarė misis Bantri. - Nors ir puikiai praleidau laiką, bet...

Mis Marpl linktelėjo ir iš savo bičiulės rankų paėmė puodelį arbatos.

Po vyro, pulkininko Bantrio, mirties, misis Bantri pardavė Hosington Holą su sodu, pasilikdama sau tik Ist Lodžą, nedidelį trobesį su nuostabiu portiku, bet tokį nepatogų, kad net sodininkas atsisakė jame gyventi. Misis Bantri apstatė Ist Lodžą būtiniausiais daiktais, nusipirko paskutinio modelio dujų viryklę, įvedė vandentiekį, elektrą, įsitaisė vonią. Visa tai nepigiai kainavo, bet ir ne tiek, kiek būtų turėjusi išleisti, išlaikydama Hosington Holą. Be Ist Lodžo, misis Bantri savo rankose išlaikė ir nemažą sodo dalį, po kurį galėjo vaikštinėti kiek širdis geidė. Todėl, kaip pati sakė, “kad ir ką dabar darytų su tuo Hosington Holu, manęs tai visai nejaudina”.

Pastaruosius kelerius metus ji beveik ištisai leido užsienyje, keliavo, lankė savo vaikus ir anūkus įvairiuose žemės pakraščiuose, ir tik retsykiais sugrįždavo į gimtinę, trokšdama pasimėgauti savo namų tyla. O Hosingtonas Holas per tą laiką keletą kartų keitė šeimininkus. Pirma jame įrengė viešbutį, kuris, deja, žlugo, paskui Hosington Holą nupirko keturios šeimos, padalijo į keturias dalis ir nuolat ėdėsi tarpusavyje. Pagaliau vienasėdį kažkokiems neaiškiems tikslams įsigijo sveikatos apsaugos ministerija. O paaiškėjus, kad Hosington Holas jų reikalams netinkamas, ministerija paleido jį iš varžytinių. Kaip tik šitos varžytinės dabar ir buvo dviejų draugių aptarimo objektas.

- Žinoma, aš šį bei tą girdėjau, - tarė mis Marpl.

- Kur čia negirdėsi! - karštai kalbėjo misis Bantri. - Sklido kalbos net apie tai, kad pats Čarlis Čaplinas su savo šeima čia

apsigyvensiąs. Tai bent būtų buvę linksma! Gaila, tik gandai... Naująja Hosington Holo šeimininke tapo Marina Greg.

- Kokia buvo nuostabi aktorė! - atsiduso mis Marpl. - Kuo puikiausiai prisimenu pirmuosius jos filmus. "Paukščiuose keliauninkuose" ji vaidino su gražuoliu Džoelu Robertsu. O "Marija - Škotijos karalienė"! Ir vėlesnis filmas - tiesa, labai sentimentalus, bet man patiko, - "Pasivaikščiojimas po rugius". O, mieloji, kaip seniai tai buvo!

- Taigi, - pritarė misis Bantri. - Dabar jai jau turėtų būti... Keturiasdešimt penkeri? Penkiasdešimt? Kaip manote?

Mis Marpl buvo linkusi manyti, kad Marinai Greg - apie penkiasdešimt.

- Ar pastaruoju metu ji kur nors filmavosi? Juk žinote, dabar aš jau nebe taip dažnai nueinu į kiną.

- Kiek girdėjau, tik epizoduose, - tarė misis Bantri. - Marina Greg jau seniai nebe žvaigždė. Po vienų skyrybų ji patyrė labai stiprų nervų sukrėtimą.

- Visos aktorės paprastai turi daug vyrų, - tarė mis Marpl. - Tai turbūt labai išvargina.

- Man toks gyvenimas nepatiktų, - prisipažino misis Bantri. - Pamilti žmogų, ištekėti, priprasti prie jo, prie jo būdo, o paskui staiga nutraukti visus ryšius ir pradėti iš naujo! Man tai atrodo tiesiog beprotiška!

- Žinoma, aš negaliu šito nei teigti, nei neigti, kadangi pati niekada nebuvau ištekėjusi, - atsargiai tarė mis Marpl ir kostelėjo. - Bet vis tiek tokie žaidimai man atrodo beprotiški.

- Turbūt aktoriai paprasčiausiai kitaip negali, - neapibrėžtai pareiškė misis Bantri. - Jie privalo gyventi tokį gyvenimą, nes kitaip tiesiog nemoka elgtis, ir tai visai natūralu. Jų gyvenimas - visų akyse. Aš buvau susitikusi su ja, su Marina Greg Kalifornijoje, - pridūrė misis Bantri.

- Papasakokite, kaip ji atrodo? - susidomėjo mis Marpl.

- Tiesiog nuostabi! - atsakė misis Bantri. - Tokia natūrali ir tyra! - susimąsčiusi pridūrė: - Nors tai panašu į gerą vaidybą.

- Kas?

- Natūralumas ir tyrumas. Iš pradžių tokio vaidmens moko-

si, o paskui jau nebegali nevaidinę ištverti. Tik pamanykite: kaip baisu neturėti teisės paleisti kokį daiktą į įkyraus gerbėjo galvą arba sušukti: "Dieve! Palikite mane ramybėje!" Esu įsitikinusi, kad visi tie jų laukiniai pasilinksminimai ir girtų orgijos - tik savigynos reakcijos forma.

- Ji, rodos, turėjo penkis vyrus? - paklausė mis Marpl.

- Tai jau nemažiau. Apie patį pirmąjį jos vyrą nieko nežinoma. Antrasis buvo kažkoks užsienietis, princas ar grafas. Paskui ji ištekėjo už garsaus kino herojaus, rodos, Roberto Traskoto. Santuoka su juo priminė beprotišką romaną, tačiau po ketverių metų jiedu išsiskyrė, ir ji ištekėjo už dramaturgo Isidoro Raito. Tai jau buvo ne vien susižavėjimas, bet kur kas ramesnė ir rimtesnė santuoka - ji pagimdė net kūdikį. Tikriausiai visuomet labai troško turėti vaikų. Vienu tarpu net buvo kažką įsisūnijusi. Ir pagaliau jos noras išsipildė ir ji pati tapo motina. Bet vėliau, girdėjau, atsitiko kažkokia baisi nelaimė. Pakrikus nervams, ėmė mėgautis narkotikais ir atsisakė visų vaidmenų.

- Atrodo, ją pažįstate lyg nuluptą, - tarė mis Marpl.

- O ko čia stebėtis? - atsakė misis Bantri. - Kai panoro pirkti Hosington Holą, aš domėjausi jos biografija. Paskutinį kartą Marina Greg ištekėjo maždaug prieš dvejus metus ir, regis, dabar jaučiasi visai gerai. Jis prodiuseris... ar filmo direktorius - nelabai skiriu jų profesijas. Jiedu pažįstami jau daugybę metų, jis mylėjęs ją dar jaunystėje, bet tais laikais buvęs niekam nežinomas. O dabar išgarsėjo. Palaukite, kokia jo pavardė? Džeisonas... Džeisonas... kaip ten?.. Rodos, Džeisonas Hadas. Ne, ne Hadas, o Radas. Taip, Džeisonas Radas. Jie pirko Hosington Holą, kadangi vienasėdis yra ne per toliausiai nuo... - ji vėl užsikirto. - Gal nuo "Elstrido"? - abejodama baigė ji.

- Vargu, - mis Marpl papurtė galvą. - "Elstris" - Londono kino studija.

- Tiesą sakote. Aš turiu galvoje tą, ne per toliausiai įkurtą, visai naują kino studiją. Apie ją dar mažai kas žino. Prisiminiau! "Helingforsas" - štai kaip ji vadinasi. Skamba beveik suomiškai, ar ne? Ji yra maždaug už šešių mylių nuo Markit Beizingo. Kiek žinau, jie rengiasi kurti filmą apie Anglijos karalienę Elžbietą.

- Kaip daug jūs žinote apie kino žvaigždės gyvenimą! - tarė mis Marpl. - Ir viską iššniukštinėjote Kalifornijoje?

- Ne, - atsakė misis Bantri. - Daugiausiai sužinojau iš iliustruotų žurnalų ir savo kirpėjos. Atvirai šnekant, daugumos kino žvaigždžių aš net pavardžių nežinau, o Marina Greg, kaip jau sakiau, nusipirko Hosington Holą, todėl mane ir sudomino. Ko tik nerašo žurnalai! Bet tikriausiai tiesos ten tik maža dalelė. Antai, aš netikiu, kad Marina Greg - nimfomanė ir girtuoklė. Tikriausiai ji nevartoja jokių narkotikų ir jos nervai nebuvo pakrikę, ji paprasčiausiai trokšo šiek tiek pailsėti. Tik vienas dalykas nekelia jokių abejonių - ji iš tikrųjų nusprendė čia apsigyventi.

- Atsikelia kitą savaitę, ar ne? - paklausė mis Marpl. - Sklinda tokie gandai.

- Nežinau. Tegirdėjau tik tiek, kad dvidešimt trečią dieną Hosington Hole ketina surengti didelę šventę Šventojo Jono ligoninės naudai. Tikriausiai vienasėdį gerokai pertvarkė.

- Praktiškai viską, - patvirtino mis Marpl. - Man atrodo, būtų buvę kur kas paprasčiau ir pigiau nugriauti tą namą ir jo vietoje pastatyti naują.

- Tikriausiai Hostngton Hole įrengė naujų vonios kambarių?

- Taip, kiek žinau, net šešis. Be to, įrengė atvirą baseiną. O į langus sudėjo vitražus. Negana to, buvusį jūsų vyro kabinetą sujungė su biblioteka ir įruošė muzikos saloną.

- Apie tai sužinojęs, Artūras grabe apsiverstų. Juk pamenate, kaip jis nekentė muzikos. Vargšelis, visiškai neturėjo klausos. Netverdavo savo kailyje, kai, draugų pasikviestas, turėdavo eiti į operą! Tiesiog jaučiu - jis kada nors atsikels iš grabo ir ims juos persekioti. - Staiga ji nutilo, o po valandėlės griežtai paklausė: - Gal girdėjote kalbant apie tai, kad Hosington Hole vaidenasi?

- Ne, - mis Marp papurtė galvą.

- Gal ir nešneka, bet žmonės tikriausiai taip mano, - tarė misis Bantri.

- Ne, apie vaiduoklius man niekas neužsiminė, - mis Marpl nutilo. Po valandėlės tarė: - Žmonės ne tokie jau kvaili, ypač kaime.

Misis Bantri žvilgtelėjo į ją.

- Jūs visuomet šitaip sakote, Džeine. Ir, ko gero, esate teisi. - Ji šyptelėjo. - Marina Greg labai meiliai ir labai mandagiai manęs klausė ar neskauda širdį, matant savo namuose šeimininkaujant svetimus žmones? Patikinau, kad dėl to visai nesijaudinu. Vargu ar ji patikėjo. Juk žinote, Džeine, - Hosington Holas nebuvo mūsų namai pilna šio žodžio prasme. Vaikystė prabėgo kitur, o tai labai svarbu. Vienasėdį mes pirkome tik Artūrui išėjus į atsargą. Mano vyras mėgo žvejoti ir medžioti. Mes abudu dievinome šituos namus, nes juose buvo patogu gyventi. Dabar tiesiog nesuprantu, kodėl mums taip atrodė. Juk ten tokia daugybė laiptų laiptelių, painių koridorių! O teturėjome tik keturis tarnus. Keturis! O vis dėlto buvo linksmos dienelės, cha cha cha! - netikėtai ji nusijuokė. - Tiesa, girdėjau kalbant, kad neseniai gatvėje pargriuvote? Ir kaip toji mis Nait jus vieną išleido!

- Vargšė mis Nait čia nieko dėta. Tyčia prisakiau jai nupirkti daugybę visokiausių daiktų, o pati...

- A, specialiai ja atsikratėte? O, Džeine, nederėjo jums šitaip elgtis. Jau esate tokio amžiaus, kai...

- Kas jums sakė apie mano nelaimę?

Misis Bantri apniuko.

- Sent Meri Mide nieko nenuslėpsi. Juk pati ne kartą taip sakėte. O apie jūsų nuotykius man papasakojo misis Mivi.

- Misis Mivi? - nustebo mis Marpl.

- Mano padienė darbininkė. Iš Gyvenamojo Masyvo.

- A, iš Gyvenamojo Masyvo...

Stojo ilgoka tyla.

- O ką jūs veikėte tame naujajame rajone? - pasmalsavo misis Bantri.

- Paprasčiausiai norėjau pasižvalgyti ir pasižiūrėti į ten gyvenančius žmones.

- Tai kokią nuomonę susidarėte?

- Regis, beveik nesiskiria nuo kitų. Net pati nežinau, ar dėl to nuliūdau, ar nusiraminau.

- Tikriausiai nusivylėte.

- Ne, man atrodo, nurimau. Aš susipažinau... na... su tam

tikrų žmonių tipais. Jeigu kas nors atsitiks, galėsiu atspėti, kas tai padarė ir kodėl.

- Šnekate apie žmogžudystę?

Mis Marpl buvo tiesiog šokiruota.

- Galva neišneša, kodėl manote, kad aš visą laiką temąstau tik apie žmogžudystes?

- Liaukitės, Džeine. Kodėl jums vieną kartą nepasiryžti ir viešai nepaskelbti, kad esate oficialus detektyvas?

- Todėl, kad aš joks detektyvas, - tikėdama tuo, ką sako, pareiškė mis Marpl. - Paprasčiausiai neblogai perprantu žmogaus natūrą - juk visą gyvenimą praleidau čia, šitame mažame kaimelyje.

- Žinoma, žinoma, čia jūs tikriausiai galite studijuoti gyvenimą, - susimąsčiusi tarė misis Bantri, - nors kiti visai kitaip mano. Antai jūsų brolėnas Reimondas įsitikinęs, kad šis kaimas - ramus užtakis.

- O, mielasis Reimondas... - atsiduso mis Marpl. - Jis man toks geras. Turbūt žinote - apmoka mis Nait už triūsą. - Ji atsistojo. - Jau reikia keliauti.

- Tikriausiai ne pėsčia atėjote?

- Žinoma, ne. Atvažiavau Inču.

Tai išgirdusi, misis Bantri nė kiek nenustebo. Prieš daugelį metų misteris Inčas, dviejų kebų savininkas, keleivius pasitikdavo stotyje, o taip pat Inčo paslaugom naudodavosi čionykštės gyventojos, vykdamos pas bičiules arbatėlės, arba kartu su dukromis - į kokius lengvabūdiškus pasilinksminimus ar šokius. Atėjus laikui, misteris Inčas, linksmas raudonžandis storulis, perkopęs jau per septyniasdešimt, savo vietą užleido sūnui, pramintam Jaunesniuoju Inču (nors jam tada jau buvo keturiasdešimt penkeri). Tiesą sakant, senasis Inčas dar kurį laiką vežiodavo tas pagyvenusias ledi, kurios jo sūnų laikė pernelyg jaunu ir lengvabūdžiu. Vėliau, nenorėdamas atsilikti nuo gyvenimo, jaunasis Inčas kebus pakeitė automobiliais. Tačiau apie mechaniką silpnai nusimanė ir netrukus buvo priverstas visus reikalus perduoti kažkokiam misteriui Bardueliui, kuris, beje, nepakeitė pirmykščio firmos pavadinimo. Vėliau iš misterio Barduelio verslą perėmė mis-

teris Robertsas, bet telefonų knygoje po senovei buvo įrašyta: "Inčo taksomotorų tarnyba", ir senosios ledi savo pasivažinėjimus taksi tebevadino "pasivažinėjimu Inču".

2

- Buvo užsukęs daktaras Heidokas, - papriekaištavo mis Nait. - Pasakiau, kad išvažiavote arbatėlės pas Bantri. Daktaras pažadėjo užeiti rytoj rytą.

Ji padėjo mis Marpl nusivilkti kailinius.

- Tikriausiai labai pavargote, - tarė, tarsi skelbdama nuosprendį.

- Jūs gal ir pavargote, o aš - ne, - atrėžė mis Marpl.

- Patogiau įsitaisykite prie židinio, - pasiūlė mis Nait, kaip paprastai praleidusi negirdom šeimininkės žodžius. ("Neverta kreipti dėmesio į tai, ką sako senės. Geriausiai pritarti, o daryti savo!") - Gal mes norime Ovaltino ar Horlikso tinktūros?

Mis Marpl padėkojo ir pasakė mieliau išlenksianti chereso taurę. Mis Nait aiškiai sutriko.

- Kažin ką pasakys daktaras, - burbtelėjo, pildama vyną.

- O mes šito paklausime rytoj rytą, - pažadėjo mis Marpl.

Kitą rytą mis Nait daktarą pasitiko hole ir kažką susijaudinusi pažnibždėjo ausin.

Pusamžis gydytojas įėjo į mis Marpl kambarį trindamas rankas - rytmetys buvo gana šaltas.

- Štai ir daktaras mus aplankė! - linksmai suburkavo mis Nait. - Duokite man pirštines, daktare.

- O, nesivarginkite, - atsakė Heidokas, nerūpestingai numesdamas pirštines ant stalo. - Tai bent šaltukas sugriebė!

- Ar nepageidautumėte chereso taurės? - paklausė mis Marpl.

- Girdėjau, vakar jau patraukėte? Negražu gerti vienai.

Grafinas ir taurės stovėjo ant mažo stalelio šalia mis Marpl krėslo. Mis Nait tyliai išėjo.

Daktaras buvo artimas mis Marpl bičiulis. Beveik nebesivertė gydytojo praktika, bet senu įpročiu retkarčiais užsukdavo pas buvusius pacientus.

- Girdėjau, neseniai gatvėje pargriuvote, - tarė jis, padėdamas tuščią taurę. - Žinokite, jūsų amžiuje reikia būti atsargesnei. Nors jau ne kartą sakiau, bet dar kartą primenu. Ir dar girdėjau - nenorėjote prisileisti daktaro Sendfordo.

Sendfordas buvo Heidoko bendradarbis.

- Mis Nait visai be reikalo jį pakvietė. Truputį susitrenkiau ir tiek tos bėdos. Taip sakė ir daktaras Sendfordas. Puikiausiai galėjau jūsų palaukti.

- Paklausykite, mano mieloji. Aš juk negaliu amžinai verstis gydytojo praktika. O Sendfordas, leiskite priminti, aukštesnės kvalifikacijos, puikus specialistas.

- Visi jauni gydytojai vieno plauko, - pareiškė mis Marpl. - Pamatuoja kraujo spaudimą, kad ir kuo sirgtumėte, prirašo tų pačių masinės gamybos piliulių. Rožinės piliulės, geltonos piliulės, rusvos piliulės. Dabar vaistinės virto tikromis universalinėmis parduotuvėmis - ten irgi viską parduoda paketėliuose.

- Nejaugi būtų geriau, jeigu prirašyčiau dėlių, vidurius paliuosuojančių vaistelių ir kamparo trynimui?

- Kai kosčiu, ir pasitrinu, - energingai pareiškė mis Marpl. - Patikėkite - labai padeda.

- Mes paprasčiausiai nenorime senti, štai svarbiausia priežastis, - švelniai tarė Heidokas. - Ir aš nekenčiu senatvės.

- Ką čia šnekat - lyginant su manimi, jūs dar jaunas, - tarė mis Marpl. - O aš jau susitaikiau su senatve. Tik skaudu dėl pažeminimo, kurį jauti, būdamas tokio amžiaus.

- Puikiai suprantu, ką turite omenyje.

- Kartais taip noris pabūti vienai, bet kur ten... Net mezgimas... Juk žinote, kaip gerai anksčiau megzdavau! O dabar nuolat paleidžiu akis ir net nepastebiu.

Heidokas susimąstęs pažiūrėjo į ją, ir staiga jo akyse sužibo linksmi žiburiukai.

- Tačiau visuomet egzistuoja ir atvirkštinis procesas.

- Apie ką kalbate?

- Jeigu jau nebesugebate megzti, tai kodėl laiko paįvairinimui nesiimti ardymo? Kitaip sakant, išnarpliojimo? Juk taip darė ir Penelopė.

- Aš ne Penelopė.

- Bet juk narpliojimas - jūsų pašaukimas, ar ne? - jis atsistojo. - Turiu eiti. Aš prirašyčiau jums ne vaistų, o kokią nors gudrią ir painią žmogžudystę.

- Apie kokius siaubingus dalykus čia dabar kalbate!

- Nejaugi? Juk jūs visuomet iškapstote pačią esmę. Ir aš nuoširdžiai jums pavydžiu šito sugebėjimo. Senasis gerasis Holmsas... Kiek jau metų praėjo, o jis nepamirštas ir niekada jo nepamirš...

Vos tik daktaras Heidokas dingo už durų, skubėdama įpuolė mis Nait.

- O, - sušuko ji, - dabar mes atrodome kur kas geriau. Tikriausiai daktaras prirašė kokių nors tonizuojančių vaistų?

- Jis pareikalavo susidomėti·žmogžudyste.

- Ar aprašytą detektyviniame romane?

- Ne, - paprieštaravo mis Marpl, - realiame gyvenime.

- O Dieve! - sušuko mis Nait. - Argi įmanoma žmogžudystė tokioje ramioje vietelėje, kaip Sent Meri Midas?

- Žmogžudystė gali būti įvykdyta bet kur, - pareiškė mis Marpl.

- Nebent Gyvenamajame Masyve, - mis Nait susimąstė. - Tenykščiai vaikinai labai jau mėgsta švaistytis peiliais.

Bet žmogžudystė įvyko ne Gyvenamajame Masyve.

Ketvirtas skyrius

Misis Bantri žengė žingsnį atgal ir apžiūrinėjo save veidrodyje. Truputį pasitaisė skrybėlę (ji nebuvo pratusi jos nešioti), užsimovė ilgas odos pirštines ir, kruopščiai uždariusi duris, išėjo iš namų. Su dideliu pasitenkinimu ji mėgavosi būsimu vizitu. Nuo pašnekesio su mis Marpl praėjo trys savaitės. Marina Greg su savo vyru jau persikėlė į Hosington Holą ir beveik jau nuolatinai įsikūrė.

Šiandien Marina Greg panoro susitikti su žmonėmis, atsakingais už šventės surengimą Šventojo Jono ligoninės garbei. Misis Bantri nebuvo organizavimo komiteto narė, bet gavo Marinos Greg laišką, kviečiantį puodeliui arbatos prieš posėdį. Laiške buvo užsiminta ir apie jų susitikimą Kalifornijoje, o pasirašyta taip: "Su nuoširdžia pagarba - Marina Greg". Be to, laiškas buvo rašytas ranka, o ne spausdintas mašinėle. Nėra ko gintis - misis Bantri buvo maloniai nustebinta. Galų gale, garsioji kino žvaigždė buvo ir liks garsia kino žvaigžde, ir pagyvenę žmonės, kad ir kokie išdidūs būtų, turi pripažinti savo visišką menkystę garsenybių akivaizdoje. Todėl misis Bantri apsidžiaugė kaip vaikas, netikėtai gavęs dovaną.

Eidama į svečius, misis Bantri be perstojo žvalgėsi į visas puses, atidžiai stebėdama daugybę visokiausių pokyčių. Hosington Holo aplinkuma atrodė labiau sutvarkyta negu tais laikais, kai vienasėdis ėjo iš rankų į rankas. "Nepagailėjo išlaidų", - linksėdama galva, patenkinta pati sau tarė misis Bantri. Ji žvalgėsi gėlyno, bet nuo keliuko jo nebuvo matyti, ir tai dar labiau kėlė misis Bantri nuotaiką. Anais senais laikais, kai ji su vyru gyveno Hosington Hole, ji be galo žavėjosi ir didžiavosi didingomis gėlyno klombomis, ir dabar jo vaizdas turbūt būtų sukėlęs nostalgiškus atsiminimus, ypač išvydus nuostabius vilkdalgius. "Tai buvo gražiausias vilkdalgių darželis visoje apygardoje", - neslėpdama pasididžiavimo, pati sau tarė misis Bantri.

Priėjusi prie naujų, neseniai perdažytų durų, misis Bantri nuspaudė skambučio mygtuką. Tuoj pat didžiai pagarbiai duris atidarė vyresnysis tarnas, iš visko sprendžiant - italas. Jis nuvedė viešnią į kambarį, kažkada buvusią pulkininko Bantrio biblioteką. Dabar, kaip jau buvo sakiusi mis Marpl, šis kambarys buvo sujungtas su kabinetu. Atrodė įspūdingai. Blizgėjo parketo grindys, o sienos buvo iškaltos paneliais. Viename kambario kampe stovėjo didelis rojalis, o ant sienos kabojo naujausios markės stereoaparatūra. Kitame kambario pakraštyje buvo įrengta nedidelė poilsio oazė - ant minkšto persiško kilimo stovėjo arbatos staliukas ir keli krėslai. Prie stalelio sėdėjo Marina Greg, o šalia jos, prisišliejęs prie židinio, stovėjo žmogus - iš pirmo žvilgsnio misis Bantri jis pasirodė pats šlykščiausias padaras, kokį tik kada teko matyti.

Visai neseniai, kaip tik tuo momentu, kai misis Bantri tiesė ranką, ketindama paspausti skambutį, Marina Greg švelniu sujaudintu balsu kalbėjo savo vyrui:

- Šis vienasėdis kaip tik man, Džinksai, kaip tik man. Tai turbūt tokia vietelė, kokios seniai troškau. Kokia ramybė! Tipiškai angliška ramybė. Ir niekieno netrikdomas angliškas peizažas! Norėčiau čia gyventi visą laiką, iki pat mirties. Neabejoju, mes įprasime prie angliško gyvenimo būdo. Kiekvieną popietę mums patieks arbatą, kurią gersime iš mano Jurgio laikų servizo. O paskui pro langą žiūrėsime į sodą, į tipiškai anglišką bordiurais aptvertą gėlyną. Pagaliau aš parvažiavau į savo namus! Štai ką dabar jaučiu! Atrodo, gyvensiu čia ilgai ilgai, būsiu rami ir laiminga, ir pagaliau ši vieta taps mano gimtaisiais namais. Štai ką dabar jaučiu - čia mano gimtieji namai!

Džeisonas Radas (kurį žmona vadino Džinksu) atlaidžiai nusišypsojo. Radas aiškiai netikėjo nė vienu Marinos Greg žodžiu, nes panašius iškilmingus pažadus girdėjo jau ne pirmą kartą. O gal dabar taip ir bus? Galbūt ši vieta ir taps Marinos Greg tikraisiais namais? Nors jis puikiai pažino nutrūktgalvišką savo žmonos būdą. Ji dažnai dievagodavosi radusi kaip tik tai, ko troško.

- Čia viskas be galo didinga, mieloji, - aukštu balsu tarė Radas. - Tiesiog didinga! Aš džiaugiuosi, kad vienasėdis tau patinka.

- Patinka? Aš tiesiog sužavėta! O tu ne?

- Ką čia kalbėti, žinoma, ir aš esu sužavėtas, - nesiginčijo Džeisonas Radas. - Suprantama, sužavėtas.

Žinoma, vienasėdis visai neblogas, svarstė pats sau vienas. Tvirtas, iš gerų medžiagų pastatytas namas, nors labai jau prasikiša Viktorijos laikų stilius. Džeisonas Radas negalėjo neigti, kad šituose namuose buvo kažkas tokio... tvirto ir patikimo. Dabar, kai labiausiai į akis krentantys nepatogumai jau buvo pašalinti, čia gana komfortabilu. Nebloga vieta, ir retkarčiais čia norėsis atvažiuoti. Būtų gerai, mąstė jis, jeigu Marina šiuo vienasėdžiu džiaugtųsi bent kokius dvejus ar trejus metus. Ką gi, pagyvensim - pamatysim.

- Kaip nuostabu - aš vėl jaučiuosi sveika, - atsiduso Marina. - Sveika ir stipri. Šią pat akimirką galiu imtis darbo.

- Suprantama, mieloji, suprantama, - vėl pakartojo jis.

Tuo metu durys atsidarė, ir tarnas italas įvedė misis Bantri.

Marina Greg kuo nuoširdžiausiai ją pasveikino. Priėjusi paėmė už rankų ir pasakė, kad jai nepaprastai malonu vėl susitikti su misis Bantri. Koks sutapimas, kad praėjus vos dvejiems metams po susitikimo San Franciske, ji su Džinksu pirkę namą, kuris kažkada priklausęs misis Bantri. Marina išreiškė viltį, kad misis Bantri nepasirodys baisūs tie pertvarkymai, kuriuos ji išdrįsusi čia padaryti, ir kad misis Bantri nepalaikysianti jų apsišaukėliais, įsiveržusiais į jos namus.

- Jūsų įsikūrimas vienasėdyje - nepaprastas mūsų krašto įvykis, - linksmai atsakė misis Bantri ir pažvelgė į židinio pusę, kur stovėjo Džeisonas Radas.

Po valandėlės, tarsi kažko susimąsčiusi, Marina Greg tarė:

- Jūs tikriausiai nepažįstate mano vyro, ar ne? Džinksai, tai misis Bantri.

Misis Bantri smalsiai pažiūrėjo į jį. Pirmasis įspūdis - šlykštus žmogus! - ėmė keistis. Kokios įdomios jo akys. Taip giliai įsodintos... Tokias akis ji kažkada jau matė. Gilūs ramūs akivarai, pati sau tarė misis Bantri, didžiuodamasi vikriai rasta metafora. O Džeisono Rado veido bruožai buvo kažkokie kampuoti, juokingai neproporcingi. Nosis užlaužta į viršų. Tik brūkštelk raudo-

nais dažais, pamanė misis Bantri, ir tikras klounas! O milžiniška pasigailėjimo verta burna jį dar labiau darė panašiu į klouną. Kodėl jai atėjo į galvą toks palyginimas, misis Bantri, aišku, neišmanė. Gal jis tik ką siautėjo ir niršo, o gal tai įprastinė jo išraiška? Tačiau kai Džeisonas Radas prabilo, jo balsas pasirodė esąs malonus, gilus ir neskubus.

- Vyras visuomet prisimenamas paskiausiai, - tarė jis. - Tačiau aš, lygiai kaip ir mano žmona, laiduoju, kad mes labai džiaugiamės, jus čia matydami. Tikiuosi, kad šie namai po senovei jums bus gimtaisiais namais.

- O, tik nemanykite, kad mane iš čia išvijo, - paprieštaravo misis Bantri. - Tiesą sakant, Hostington Holas niekada ir nebuvo mano namais. Dėkoju Dievui, galėjusi juos parduoti. Mums jie buvo labai nepatogūs. Tiesa, sodas man patiko, o pats namas teikė daugybę rūpesčių. O dabar, pardavusi vienasėdį, aš puikiausiai leidžiu laiką - keliauju, lankau savo vaikus ir anūkus ir čia, Anglijoje, ir užsienyje.

- Vaikus, - mašinaliai pakartojo Marina Greg. - Jūs turite vaikų?

- Du sūnus ir dvi dukras, - didžiuodamasi atsakė misis Bantri. - Jie išsibarstė po visą pasaulį! Vienas sūnus gyvena Kenijoje, kitas - Pietų Afrikoje, viena duktė - Tehase, o kita, ačiū Dievui, čia, Londone...

- Keturi, - tarė Marina Greg. - Keturi... O kiek anūkų?

- Kol kas tik devyni, - prisipažino misis Bantri. - Žinote, būti senele - tiesiog nuostabu. Nejauti jokios motiniškos atsakomybės - paikini vaikus kiek širdis geidžia.

Džeisonas Radas neleido jai baigti:

- Saulė jums šviečia tiesiai į akis, - tarė jis ir, priėjęs prie lango, užtraukė užuolaidas. - Papasakokite mums ką nors daugiau apie šitą nuostabų kaimą, - paprašė jis, grįžęs į savo vietą.

Džeisonas Radas padavė jai arbatos puodelį.

- Ko pageidaujate: karšto sklindžiaus, sandvičio ar kekso? Pas mus dirba italė virėja, ji kepa nuostabius pyragaičius bei keksus. Matote, mes jau įpratome prie Anglijos mados - po pietų geriame arbatą.

- Nuostabi arbata, - nurijusi gurkšnelį aromatingo skysčio, pagyrė misis Bantri.

Marina Greg nusišypsojo: aiškiai buvo paglostyta jos savimeilė. Nervingi pirštų traukuliai, kuriuos pirma pastebėjo aštrus Džeisono Rado žvilgsnis, liovėsi. Neslėpdama susižavėjimo, misis Bantri žiūrėjo į namų šeimininkę. Marina Greg šlovės zenitą pasiekė tais laikais, kai žmonės dar nesidomėjo įvairiausia seksstatistika, biusto išmatavimais ar talijos apimtimi. Ji buvo aukšta, daili moteris, veido bruožais šiek tiek primenanti Gretą Garbo. Filmai, kuriuose vaidino Marina Greg, propagavo asmenybę, o ne seksą. Netikėtas galvos krustelėjimas, giliai įdubusios akys, nežymiai trūkčiojančios lūpos, visa tai sudarydavo kvapą užtraukiantį žavumo įspūdį, ir jį žadindavo ne figūros grožis, o kažkokia asmenybės magija, visiškai pavergianti žiūrovus. Šias savybes Marina Greg išsaugojo iki šiol, nors taip ryškiai jos ir nebekrito į akis. Kaip ir dauguma žvaigždžių, Marina Greg išmoko sukurti pageidaujamą paveikslą. Čia ji užsisklendusi savyje, rami, švelni, abejinga nekantriems gerbėjams, čia staiga netikėtas galvos posūkis, rankų judesys, žavi šypsena - ir prasidėdavo magijos burtai.

Vienas geriausių filmų, kuriame filmavosi Marina Greg, - “Marija - Škotijos karalienė”. Ir dabar, žiūrėdama į Mariną Greg, misis Bantri matė joje kai kuriuos herojės bruožus. Ir vėl viešnia žvilgtelėjo į Marinos vyrą. Jis nenuleisdamas akių stebėjo žmoną, ir jo veide atsispindėjo jo jausmai. “O Dieve! - pamanė misis Bantri. - Šis žmogus tiesiog ją dievina!”.

Pati nesuprato, kodėl taip nustebo. Galbūt todėl, kad kino žvaigždės, jų asmeninis gyvenimas ir pomėgiai spaudoje aprašomi taip, kad tiesiog neįmanoma patikėti tarp šių žmonių egzistuojant tikrą meilę. Paklusdama kažkokiam slaptam impulsui, misis Bantri tarė:

- Tikiuosi, jums čia patiks. Ar ilgam įsikūrėte?

Marina pasuko galvą ir išpūtė akis.

- Aš noriu čia pasilikti visiems laikams, - tarė. - Žinoma, tai nereiškia, kad iš čia nė kojos neiškelsiu. Taip nebus, ne. Galimas daiktas, kitais metais filmuosiuos Šiaurės Afrikoje naujame filme, nors dar nieko nenuspręsta. Taip, kartais išvažiuosiu, bet vis

tiek čia bus mano namai. Visuomet sugrįšiu. - Ji atsiduso. - Tai taip nuostabu - pagaliau turėti savo namus.

- Suprantu, - tarė misis Bantri, bet pamanė: "Taip aš jau ir patikėsiu! Tu - ne iš tų, kurios sugeba nurimti visiems laikams!".

Ji vėl paslapčia žvilgtelėjo į Džeisoną Radą. Šis nusišypsojo, švelniai ir meiliai, bet kažkaip liūdnai. "Jis irgi taip mano", - pagalvojo misis Bantri.

Atsidarė durys ir įėjo jauna moteris.

- Džeisonai, skambina Baretas, - tarė ji.

- Tegu paskambina vėliau.

- Bet jis sako, kad esąs nepaprastai svarbus reikalas.

Radas atsiduso ir pakilo.

- Misis Bantri, leiskite pristatyti Elą Zilinski, mano sekretorę, - tarė jis ir išėjo.

- Paimkite puodelį arbatos, Ela, - pasiūlė Marina, kai Ela Zilinski atsisėdo, draugiška šypsena atsakiusi į misis Bantri sveikinimą.

- Ačiū, aš paskanausiu tik sumuštinį, - tarė Ela. - Nemėgstu kinų arbatos.

Iš pažiūros Zilinski galėjai duoti kokius trisdešimt penkerius metus. Gražiai pasiūtas kostiumas, gofruota bliuzė, trumpai pakirpti plaukai ir aukšta kakta bylote bylojo - ji pasitiki savimi.

- Girdėjau, anksčiau čia gyvenote? - kreipėsi ji į misis Bantri.

- O, tai buvo labai seniai. Vienasėdį pardaviau po vyro mirties, ir nuo to laiko šeimininkai jau keitėsi keletą kartų.

- Misis Bantri nepyksta dėl pertvarkymų, - tarė Marina.

- Aš būčiau be galo nusivylusi, nieko nauja nepamačiusi, - tarė misis Bantri. - Po kaimą sklando visokiausi gandai.

- Aš net nemaniau, kad čia taip sunku rasti sumanų vandentiekininką, - kruopščiai kramtydama, tarė Ela. - Žinoma, - tęsė ji, - tai ne mano reikalas, bet...

- Tai jūsų reikalas, Ela, - paprieštaravo Marina, - ir jūs šitą puikiai žinote. Juk jūs viskuo rūpinotės - ir tarnais, ir vandentiekininku, ir ginčijotės su statybininkais.

- Čionykščiai apskritai nebuvo girdėję, kas per daiktas vitražas, - Ela žvilgtelėjo į langą. - Gana malonus vaizdas.

- Nuostabus, senamadiškas Anglijos provincijos vaizdas, - pritarė Marina. - Šis namas turi savo atmosferą.

- Jeigu ne kaimas, - burbtelėjo Ela, - mažai kas primintų apie provinciją. Naujasis Gyvenamasis Masyvas auga ne dienomis, bet valandomis.

- Mano laikais jo dar nebuvo, - įsiterpė misis Bantri.

- Norite pasakyti, kad tada čia nieko nebuvo, tik kaimas?

Misis Bantri linktelėjo.

- Jums turbūt nebuvo kur ir apsipirkti?

- Atvirkščiai, - paprieštaravo misis Bantri, - neiškildavo jokių sunkumų.

- Aš dar suprantu norą prie namų auginti gėles, - tęsė Ela, - bet čionykščiai eina iš proto ir dėl daržovių. O juk užsuki į supermarketą, nusiperki, ir be jokio vargo.

- Prie to jau ir einama, - atsiduso misis Bantri. - Beje, supermarketo daržovės truputį kitokio skonio.

- Nedrumskite atmosferos, Ela, - sušnibždėjo Marina.

Durys atsidarė ir įėjo Džeisonas.

- Mieloji, - kreipėsi jis į Mariną, - nenorėčiau tavęs trukdyti, bet jis būtinai nori žinoti tavo nuomonę.

Marina atsiduso, atsistojo ir nenoriai pasuko prie durų.

- Visuomet kas nors, - burbtelėjo. - Prašau atleisti, misis Bantri. Manau, ilgai neužgaišiu.

- Atmosfera... - tarė Ela Zilinski Marinai išėjus. - Ar jūs igi manote, kad šiuose namuose vyrauja sava, ypatinga atmosfera?

- Atvirai šnekant, niekada apie tai nesusimąsčiau, - atsakė misis Bantri. - Man jie buvo paprasčiausi namai, su savo patogumais ir nepatogumais.

- Man dingtelėjo... - staiga visai kitu balsu tarė Ela ir žvilgtelėjo į misis Bantri. - Jeigu jau prabilote apie atmosferą, sakykite, kada čia buvo nužudytas žmogus?

- Čia niekad nebuvo įvykdyta žmogžudystė, - paprieštaravo misis Bantri.

- Liaukitės, misis Bantri! Aš jau girdėjau visokiausių istorijų. Sakysim, kad ir apie lavoną ant kilimėlio antai kaip tik ten, - ir Ela galvos mostelėjimu parodė į židinį.

- Taip, - nebeprieštaravo misis Bantri.- Kaip tik ten.

- Vadinasi, žmogų vis dėlto nužudė?

Misis Bantri papurtė galvą:

- Nusikaltimas buvo įvykdytas ne čia, bet nužudytąją mergaitę atnešę paslėpė šitame kambaryje. Velionė su mumis neturėjo nieko bendro.

Mis Zilinski nepaprastai susidomėjo:

- Turbūt policiją buvo sunku įtikinti?

- Tai jau taip, - sutiko misis Bantri.

- O kada radote kūną?

- Rytą, kai kambarinė išnešioja arbatą... - tarė misis Bantri. - Žinote, tada mes dar laikydavome kambarinę.

- Žinau, - patvirtino mis Zilinski. - Jos dėvėdavo baisiai šiugždančias kartūno sukneles.

- Kartūno suknelių kažkodėl nepamenu, - dvejodama savo žodžiais, tarė misis Bantri. - Gal ir dėvėjo. O tada maniškė veržte įsiveržė į miegamąjį ir sušuko, kad bibliotekoje gulįs lavonas. Aš pažadinau vyrą, ir mes nulipome į apačią.

- Ir ten ją radote, - tarsi tęsdama jos pasakojimą, baigė mis Zilinski. - Taip, ko tik nebūna šiame pasaulyje! - Ji baugščiai sužiuro į duris. - Prašyčiau apie tai nepasakoti mis Greg, - pridūrė. - Geriau tegu nežino.

- Žinoma. Nepasakysiu jai nė žodžio, - pažadėjo misis Bantri. - Apskritai nemėgstu apie tai kalbėti. Juk tokie seni laikai! Bet galbūt ji - turiu galvoje Mariną Greg - jau girdėjo?

- Vargu, - tarė Ela Zilinski.- Beveik nepalaiko ryšių su išoriniu pasauliu. Žinote, kino žvaigždės apskritai gyvena uždarą gyvenimą. Jos reikalingos nuolatinės globos, nes kiekvienas prisilietimas prie realybės skaudžiai žeidžia, o Mariną - ypač. Turbūt girdėjote, kad pastaruosius dvejus metus ji sunkiai sirgo? Tik neseniai atsigavo.

- Jai regis, patiko šie namai, - tarė misis Bantri. - Atrodo visai laiminga.

- Ši laimė gal ir tęsis kokius dvejus metus, - tarė Ela.

- Tik tiek?

- Taip. Juk Marina toks žmogus, kuriam dažnai vaidenasi

jau radus viso gyvenimo svajonę! Bet gyvenimas ne toks jau paprastas dalykas, ar ne?

- Žinoma, - tvirtai tarė misis Bantri. - Jūs teisi - ne toks jau paprastas.

- O Džeisonui Radui be galo daug reiškia, ar ji čia bus laiminga, ar ne, - aiškino Ela Zilinski. Ir skubėdama prarijo dar porą sumuštinių. Ji buvo panaši į žmogų, skubantį į traukinį paskubom prikemšantį skrandį. - O juk jis, žinote, genijus, - tęsė Ela. - Ar matėte kokį jo filmą?

Misis Bantri truputį sutriko. Žiūrėdama filmą, ji visuomet panirdavo į veiksmą ir nekreipdavo dėmesio į ilgą režisierių, operatorių, prodiuserių ir kitų kino veikėjų sąrašą. Labai dažnai nematičiom praleisdavo ir kino žvaigždžių pavardes. Tačiau misis Bantri nenorėjo išsiduoti.

- Aš labai greitai pamirštu pavadinimus, - išsisukinėdama atsakė.

- Žinoma, jo kelias į aukštumas buvo gana sunkus, - toliau kalbėjo Ela Zilinski. - Mariną, kaip ir visa kitą, jis užkariavo mūšio lauke. O ją nesunku užkariauti, bet išlaikyti... Ji turi būti laiminga, o padaryti žmones laimingais - ne taip jau paprasta. Jeigu tik...jie...jeigu jie ne... - ji užsikirto.

- Jeigu jie ne optimistiškos natūros, - misis Bantri stengėsi jai padėti. - Kai kuriems labai patinka vaidinti nelaimingus, - susimąsčiusi pridūrė ji.

- O, Marina ne tokia, - Ela Zilinski papurtė galvą. - Toks nepastovus jos būdas! Dabar ji, sakysim, laiminga, net labai laiminga, viskuo patenkinta ir nuostabiai gerai jaučiasi. O tereikia menkiausio nemalonumo, ir ji puls į kitą kraštutinumą.

- Turbūt tai galima pavadinti temperamentu, - abejodama savo teiginiu, tarė misis Bantri.

- Taip, teisingai, - pritarė Ela Zilinski. - Tai - temperamentas. Jie visi nepaprastai temperamentingi, bet Marina labiausiai. Aš tai puikiai žinau! Galėčiau tiek ir tiek apie ją pasakoti! - Ela suvalgė paskutinį sumuštinį. - Ačiū Dievui, aš viso labo tik jos vyro sekretorė.

Penktas skyrius

Didžioji šventė Hosington Hole, skirta Šventojo Jono asociacijai paminėti, patraukė daugybės žmonių dėmesį. Bilietai, kaštavę po šilingą, akimoju buvo išpirkti. Žinoma, reikšmės turėjo ir gražus saulėtas oras, bet svarbiausia neabejotinai didelis buvo vietos gyventojų noras pažiūrėti, ką su Hosington Holu padarė tie "kinininkai". Sklido be galo prieštaringi gandai. Didžiausią susidomėjimą kėlė plaukymo baseinas. Juk visi girdėjome sklindančias kalbas apie tai, kad Holivudo žvaigždės visą laisvą laiką taip ir leidžiančios, kaitindamosios prie egzotiškos gamtos apsuptų baseinų. Tai, kad Holivudo klimatas kur kas labiau tinka saulės vonioms nei Sent Meri Mido oras, visi kažkaip pamiršo. Tačiau, kad ir kaip kalbėsime, Anglijoje vasarą irgi būna karštų dienų, ir tada laikraščiai be perstojo moko, kaip išsaugoti produktus ir paruošti gaiviuosius gėrimus. Apskritai, baseinas nė vieno nenuvylė. Tai buvo didelis vandens telkinys su melsvu vandeniu, o šalia jo - suręstas spalvingas persirengimo paviljonas. Baseiną supo gyvatvorė ir krūmai. Lankytojų reakcija buvo kaip tik tokia, kokios ir reikėjo tikėtis, ir visas sodas skambėjo nuo entuziastingų šūksnių bei kalbų.

- O-o, kaip gražu!

- Nieko nepagailėčiau, kad tik leistų čia išsimaudyti!

- Hosingtono Holas man labai primena poilsio namus, kuriuose neseniai buvau.

- Daugiau nieko, tik pasileidimas ir prabanga. Tai derėtų uždrausti!

- Pažvelkite, koks marmuras! Turbūt kaštuoja nežmoniškus pinigus!

- Nesuprantu, kodėl šities žmonės mano galį leisti savo pinigus kaip patinka?

- Gal mus parodys per teliką? Tai būtų šaunu!

Net misteris Sempsonas, seniausias Sent Meri Mido gyventojas, išdidžiai pareiškęs, kad jam devyniasdešimt šešeri metai, jo artimieji atkakliai tvirtino, kad jam tik aštuoniasdešimt aštuoneri, atkako čionai, garsiai belsdamas lazda, norėdamas savo akimis pamatyti istorinį įvykį. Visa tai, ką išvydo, įvertino labai gerai, ištardamas įprastinius pagiriamuosius žodžius: "Velniai rautų!"

- Taip, čia viešpataus paleistuvystė! Nuogi vyrai, geriančios moterys, narkomanai! Ir apskritai bus taip, kaip rašoma laikraščiuose. Taip, - pranašavo misteris Sempsonas ir patenkintas čepsėjo lūpomis.- Tai bent bus kur paleistuvystei viešpatauti!

Visi žinojo, kad svarbiausias programos numeris - svečių priėmimas atnaujintame name. Užmokėję dar po šilingą, žmonės ėjo į vidų, apžiūrinėjo naująjį muzikos saloną, svetainę, neatpažįstamai pasikeitusį valgomąjį, aptaisytą tamsiu ąžuolu bei ispaniška oda, ir kitas patalpas.

- Sunku ir įsivaizduoti, kad Hosington Holas taip pasikeitė, - tarė misterio Sempsono žmona.

Misis Bantri atėjo gana vėlai ir liko patenkinta, išvydusi didelį žmonių susidomėjimą buvusiu jos namu.

Didžioji sodo pavėsinė buvo sausakimša: visus vaišino arbata. Lyg vijurkai sukosi keli patyrę padavėjai. Misis Bantri tikėjosi, kad sviestinių bandelių užteks visiems ir nesigrūdo. Kritišku žvilgsniu nužvelgė gėlių bordiūrą ir liko patenkinta. Tvarkingai gėlyno priežiūrai, matyt, negailima išlaidų - misis Bantri buvo įsitikinusi, kad patys šeimininkai nė piršto nepajudina, tikriausiai pasirašė kontraktą su kokia sodininkystės firma, ir ši, turėdama visišką veiklos laisvę, atlieka gerą darbą.

Apsižvalgiusi misis Bantri pajuto, kad viskas šiek tiek primena iškilmingą priėmimą Bukinhemo rūmuose. Žmonių akys taip ir lakstė - visi troško kuo daugiau pamatyti. Retkarčiais kai kuriuos išrinktuosius nusivesdavo į tą namo dalį, kuri eiliniams mirtingiesiems buvo draudžiama zona.

Netrukus prie misis Bantri priėjo išnašus jaunuolis ilgais garbanotais plaukais.

- Misis Bantri? Ar jūs - misis Bantri?

- Taip, aš misis Bantri.

- Heilis Prestonas, - prisistatė jaunuolis ir paspaudė jos ranką. - Aš dirbu pas misterį Radą. Leiskite jus palydėti į antrąjį aukštą. Misteris ir misis Radai kviečiasi pačius artimiausius draugus.

Toks dėmesys misis Bantri sujaudino. Ji nusekė paskui jaunuolį. Pagrindinius laiptus užtvėrė aksomo juosta. Heilis Prestonas ją atsegė. Praleidę patarėją Olkoką su žmona, jiedu lipo į viršų. Misis Olkok, gana tukli moteris sunkiai alsavo.

- Kaip nuostabiai puikiai jie viską pertvarkė, misis Bantri, ar ne? - išpukšėjo ji. - Aš tiesiog netveriu - taip noriu pamatyti vonios kambarius! Bet tikriausiai neturėsime tokios galimybės.

Marina Greg ir Džeisonas Radas rinktinius svečius pasitiko antrajame aukšte, prie laiptų. Atsarginį miegamąjį sujungus su laiptų aikštele, atsirado didelis holas, primenąs atvirą saloną. Džiuzepė, liokajus, siūlė gėrimus. Nutukęs vyras su livrėja paskelbė apie atvykusius svečius.

- Patarėjas Olkokas ir misis Olkok, - pranešė jis.

Vėliau misis Bantri dievagojosi: naujai atvykusiuosius Marina Greg sveikino labai maloniai, džiaugsmingai.

Nepaprastai malonu, kad misis Olkok ir ponas patarėjas teikėsi aplankyti Hosington Holą, - tarė Marina Greg ir išreiškė viltį, kad jie čia nenuobodžiaus.

- Džeisonai, užimk misis Olkok.

Džeisonas nuvedė patarėją ir jo žmoną prie gėrimų stalelio.

- Misis Bantri, - paskelbė žmogus su livrėja.

- O, mieloji misis Bantri, labai džiaugiuosi, jus matydama!

- Aš jau už nieką pasaulyje nebūčiau praleidusi šito malonumo, - tarė misis Bantri ir pasuko prie gėrimais apkrauto stalo.

Ilgaplaukis Heilis Prestonas, ją palydėjęs, žvilgtelėjo į sąrašėlį ir nudūmė atvesti kitų išrinktųjų. "Viskas tiesiog nuostabiai organizuota", - pamanė misis Bantri ir, rankoje spausdama martinio taurę, sužiuro į laiptais lipančius svečius. Vikaras, liesas, asketiškos išvaizdos žmogus, atrodė šiek tiek sutrikęs. Jis atvirai prisipažino Marinai Greg:

- Jūs labai maloni, ir mane pakvietusi. Juk aš neturiu televizoriaus, bet, žinoma, aš...aš...na, suprantate, jaunimas neleidžia man atsilikti nuo gyvenimo.

Niekas nesuprato, ką jis turėjo omenyje. Mis Zilinski, kuri irgi aptarnavo svečius, šypsodamasi pasiūlė vikarui limonado taurę. Tuo tarpu laiptais lipo misteris ir misis Bedkokai. Hesia Bedkok, raudona iš jaudulio, ėjo šiek tiek pirma vyro.

- Misteris ir misis Bedkokai, - išrėkė žmogus su livrėja.

- Misis Bedkok, - tarė vikaras, nepaleisdamas iš rankos limonado taurės, - nepakeičiama asociacijos sekretorė. Nepailstanti mūsų darbininkė. Tiesiog neįsivaizduoju, ką be jos darytų Šventojo Jono ligoninė!

- Labai džiaugiuosi jus matydama, - Marina kreipėsi į misis Bedkok.

- Ar manęs neprisimenate? - švelniai paklausė Hesia. - Bet ką aš čia šneku - jūs paprasčiausiai ir labai norėdama negalite prisiminti visų savo gerbėjų, su kuriais kada nors susitikote. O juk tai buvo taip seniai! Bermuduose. Kokia nuostabi vietelė tie Burmudai! Tuo laiku kaip tik ten buvau su mūsų karo ligonine. O, kiek jau metų prabėgo!

- Taip, žinoma, - mielai šypsodamasi, tarė Marina Greg.

- O aš kuo puikiausiai viską atsimenu! - tęsė misis Bedkok. - Taip jaudinausi! Buvau tiesiog sukrėsta. Įsivaizduokite, man, tokiai jaunutei staiga atsiranda proga pamatyti Mariną Greg! O! Aš visuomet buvau nuolanki jūsų gerbėja.

- Labai malonu tai girdėti, labai malonu, - mašinaliai burbtelėjo Marina, per Hesios Bedkok petį stebėdama laiptais lipančius svečius.

- Nenorėčiau jūsų trukdyti, - sušnibždėjo Hesia, - bet paprasčiausiai privalau...

“Vargšė Marina Greg, - pamanė misis Bantri. - Su tokiais žmonėmis ji susiduria kiekviename žingsnyje! Kiek reikia kantrybės!”

O Hesia, į nieką nekreipdama dėmesio, pasakojo toliau.

Šalia misis Bantri sunkiai šnopavo misis Olkok.

- Tai bent pasidarbuota! Kol nepamatai savo akimis, nė už ką nepatikėsi! Kiek tai turėjo kainuoti...

- ...Bet aš visai nesijaučiau serganti...ir aš pamaniau, kad tiesiog privalau...

- Ar čia vodka? - misis Olkok įtartinai pažiūrėjo į savo taurę. - Misteris Radas pasiūlė paragauti. Pavadinimas skamba rusiškai. Nors vargu ar man patiks...

-... Ir aš tariau sau - niekas manęs nesulaikys! Aš stipriai pasidažiau...

- Tikriausiai pasirodysiu esanti nemandagi, jeigu imsiu ir kam nors paprasčiausiai pasakysiu, - sutrikusi tarė misis Olkok.

Misis Bantri nuramino:

- Kas čia tokio, padėkite, ir viskas. Beje degtinę dera gerti vienu mauku. - Misis Olkok aiškiai nustebo. - Tik reikia įprasti. Pastatykite taurę štai ant stalo ir paimkite martinį. Antai liokajus dar kažką atneša...

Ji dar spėjo išgirsti triumfuojančią Hesios Bedkok istorijos pabaigą:

- Niekada nepamiršiu, kokia nuostabi jūs buvote tą dieną, niekada nepamiršiu.

Šį kartą Marinos reakcija buvo visai kitokia. Ji pakėlė akis ir jos žvilgsnis įsmego į kažką už Hesios Betkok nugaros. Marinos veidas persikreipė iš baisaus siaubo, ir misis Bantri nevalingai žengė žingsnį atgal. Atrodė, Marina tuoj tuoj apalps. Ką ji išvydo? Kodėl akyse šmėstelėjo tokia beprotiška baimė ir pasišlykštėjimas? Misis Bantri jau buvo bežengianti prie Marinos, bet ši staiga atsitokėjo. Vėl sužiuro į Hesią ir tarė labai maloniai, nors ir šiek tiek mechaniškai:

- Kokia maloni istorija! Ko norėtumėte išgerti? Džeisonai! Kokteilio?

- Paprastai tai aš geriu limonadą arba apelsinų sultis.

- Šiandien turite paragauti ko nors geresnio, - tarė Marina. - Juk šventė. Nepamirškite - šventė!

- Leiskite pasiūlyti amerikietišką daikirį, - Džeisonas Radas abiejose rankose laikė po taurę. - Tai mėgstamiausias Marinos kokteilis.

- Man nebegalima daugiau gerti, - tarė Marina. - Jau ir taip ištuštinau tris taures.

Bet vis dėlto taurę ji paėmė.

Hesia taip pat. Marina skubinosi sveikinti naujus svečius.

Misis Bantri paėmė už parankės misis Olkok:

- Einam, užmesim akį į vonias.

- Manote, padoru? Ar mūsų nepalaikys akiplėšomis?

- Tai jau ne. - Misis Bantri tuoj kreipėsi į Džeisoną Radą: - Mes norėtume apžiūrėti jūsų nepaprastas naująsias vonias, misteri Radai. Ar galime patenkinti šį grynai moterišką smalsumą?

- Žinoma, - susijuokė Džeisonas. - Jeigu geidžiate, galite net išsimaudyti.

- Jūs šaunuolė, misis Bantri. Aš nė už ką nebūčiau išdrįsusi.

- Jeigu nori savo pasiekti, visuomet turi drįsti, - pareiškė misis Bantri.

Prie jų prisidėjo dar dvi moterys. Žingsniuodamos koridoriumi, jos paeiliui atidarydavo visas duris ir žvilgteldavo į kambarius. Misis Olkok be paliovos aikčiojo.

- Man geriausiai patiko rožine spalva dažyta vonia, - pareiškė misis Olkok. - Aš apskritai dievinu rožinę spalvą.

- O man išklijuotoji keramikos plytelėmis, - tarė viena prie jų prisijungusi moteris.

Misis Bantri su didžiausiu pasitenkinimu vaidino šeimininkę. Akimirką ji net pamiršo, kad šis namas - jau ne jos nuosavybė.

- O kokie dušai! - dūsavo misis Olkok. - Apskritai, aš nelabai mėgstu maudytis duše. Sudrėksta plaukai.

- Būtų įdomu žvilgtelėti į miegamuosius, - greitakalbe prabilo viena moteris, - bet tikriausiai nepadoru. Kaip manote?

- O, man atrodo, mes turime ir tokią teisę, - pareiškė misis Olkok. Abi moterys viltingai pažvelgė į misis Bantri.

- Ne, - burbtelėjo ši, - manau, vis dėlto nereikia... - tačiau bemat nutarė jų "pasigailėti". - O apskritai, jeigu slapta pažvelgsime, tikriausiai niekas ir nesužinos.

Ir nuspaudė miegamojo durų rankeną. Tačiau, regis, šeimininkai buvo tai numatę: durys buvo užrakintos. Damos nusivylusios atsiduso.

- Ką jau padarysi! Juk jie turi turėti kokį nors asmeninį gyvenimą, - susikrimtusi tarė misis Bantri.

Jos pasuko atgal. Misis Bantri stabtelėjo prie lango ir pažvelgė į kiemą. Apačioje išvydo misis Mivi iš Gyvenamojo Masy-

vo - ji vilkėjo plonytę muslino suknelę su raukinukais ir išrodė nepaprastai puošni. Šalia misis Mivi stoviniavo Čerė, mis Marpl padienė darbininkė. Jos plepėjo ir juokėsi.

Ūmai Hosington Holas misis Bantri pasirodė esąs senas, apleistas ir beprotiškai nenatūralus. Nors ir šviežiai ryškiom spalvom perdažytas, perstatytas, iš tikrųjų liko tuo pačiu senamadišku Viktorijos stiliaus vienasėdžiu, koks buvo ir prieš daugelį metų. "Gerai padariau, kad pardaviau, - pamanė misis Bantri. - Namai - kaip žmonės. Ateina toks metas, kai jų geriausios dienos jau nugrimzdusios praeityje. Taip ir su šiuo namu. Neatrodo, kad po kosmetinės operacijos tapo gražesnis".

Kažkur tolėliau pasigirdo sunerimę žmonių balsai, ir misis Bantri krūptelėjo.

- Kas ten dabar? - sukluso viena ekskursantė. - Mane apėmė toks jausmas, tarsi kažkas negera būtų atsitikę.

Nieko nebelaukdamos, jos pasuko prie koridoriaus laiptų.

Tuo metu Ela Zilinski bergždžiai stengėsi atidaryti miegamojo duris. Sudirgusi burbtelėjo:

- O, velnias! Žinoma, užrakinta!

- Ar kas atsitiko? - paklausė misis Bantri.

- Vienai viešniai pasidarė bloga, - tarstelėjo Ela.

- O Dieve, kaip apmaudu! Gal galiu kuo padėti?

- Ar kartais nematėte gydytojo?

- Ne, bet tikriausiai kuris nors atėjo į šventę.

- Džeisonas niekaip neprisiskambina, - tarė Ela, - bet jai, regis, daktaro jau nebereikia.

- Kam? - nekantravo misis Bantri.

- Misis Bedkok, jeigu neklystu.

- Bedkok? Bet juk ji tik ką puikiausiai jautėsi.

Ela Zilinski sudirgusi tarė:

- Priepuolis, o gal net smūgis. Beje, gal žinote - ar jos širdis nešlubavo?

- Apskritai, aš apie ją beveik nieko nežinau. Šiandien išvydau pirmą kartą. Juk ji iš Gyvenamojo Masyvo.

- Iš Gyvenamojo Masyvo? A, jūs kalbate apie tą naująjį rajoną. Aš net nežinau, kas jos vyras, kur jis dabar ir kaip atrodo.

- Vidutino amžiaus, gražus, kuklus, - paaiškino misis Bantri. - Atėjo drauge su ja, taigi yra tarp svečių.

Ela Zilinski įpuolė į vonią.

- Tiesiog neišmanau, ko jai duoti. Gal uostomosios druskos, kaip manote?

- Ar ji be sąmonės? - paklausė misis Bantri.

- Ko gero, net blogiau, - atžariai burbtelėjo Ela Zilinski.

- Gal aš galėsiu pagelbėti? - misis Bantri nebegaišdama nuėjo į laiptų aikštelę. Pakeliui susidūrė su Džeisonu Radu.

- Ar nematėte Elos? - paklausė jis. - Elos Zilinski?

- Ji vonioje, ieško uostomosios druskos ar dar kažko.

- Jau nebereikia, - tarė Džeisonas.

Jo balsas Bantri suneramino.

- Norite pasakyti, kad priepuolis praėjo? - paklausė.

- Galima išsireikšti ir taip, - atsakė Radas. - Vargšelė mirė.

- Mirė? - ši žinia misis Bantri tiesiog sukrėtė. Ji tegalėjo tik pakartoti savo pirmykščius žodžius: - Bet tik ką kuo puikiausiai jautėsi...

- Taip... Taip, - niūriai burbtelėjo Džeisonas Radas. - Bet ko tik nebūna šiame pasaulyje!

Šeštas skyrius

1

- Štai ir aš, - paskelbė mis Nait, padėdama padėklą su pusryčiais prie mis Marpl lovos. - O kaip mes jaučiamės šį rytą? Matau, mes jau atitraukėme užuolaidėles, - pridūrė ji, ir jos balse nuskambėjo nepasitenkinimo gaidelės.

- Aš anksti pabundu, - tarė mis Marpl. - Kai sulauksite mano amžiaus, ir jūs anksti pabusite.

- Maždaug prieš pusvalandį skambino misis Bantri, - pranešė mis Nait. - Norėjo su jumis pasikalbėti, bet aš liepiau paskambinti vėliau, kai papusryčiausite. Nenorėjau jūsų trukdyti taip anksti, net arbatos neišgėrusios ir nė trupinėlio neužkandusios.

- Kai skambina mano draugės, - piktai tarė mis Marpl, - pageidaučiau būti pakviesta prie telefono.

- Žinoma, esu kalta, - išvapėjo mis Nait, - bet taip anksti skambinti man pasirodė... nei šis, nei tas. Jeigu prieš tai jūs jau būtumėte suvalgiusi bent virtą kiaušinį ir išgėrusi šviežiai užplikytos arbatos, tai visai kita kalba.

- Prieš pusvalandį, - susimąstė mis Marpl, - vadinasi... palaukite... taip... aštuntą valandą?

- Labai anksti, - pareiškė mis Nait.

- Nemanau, - garsiai toliau svarstė mis Marpl, - kad misis Bantri būtų man skambinusi tokią valandą be rimtos priežasties. Paprastai anksti ji neskambindavo.

- O, mieloji, nekvaršinkite sau galvos, - mis Nait pabandė ją nuraminti. - Tikriausiai netrukus vėl paskambins. O gal norite, kad aš jai paskambinčiau?

- Ne, dėkoju, - mis Marpl skubiai paprieštaravo. - Verčiau jau pirma papusryčiausiu, kol neataušo.

- Tikiuosi, aš nieko nepamiršau, - žvaliai tarė mis Nait.

Viskas buvo patiekta kaip dera. Arbata pakankamai stipri,

kiaušiniai virę lygiai tris minutes ir keturiasdešimt penkias sekundes, spurgutės iš visų pusių vienodai apskrudintos, sviestas supjaustytas taisyklingais kvadratėliais. O šalia viso to - mažytis medaus puodeliukas. Tam tikra prasme mis Nait vis dėlto buvo nepamainoma. Mis Marpl pusryčiavo su didžiausiu malonumu. Netrukus apačioje suūžė dulkių siurblys. Vadinasi, atėjo Čerė.

Su dulkių siurblio ūžesiu sėkmingai varžėsi Čerės balsas - moteris kiek išgalėdama traukė pastaruoju laiku populiarią dainelę. Įėjusi paimti padėklo, mis Nait palingavo galva.

- Aš labai norėčiau, - pareiškė ji, - kad toji jaunoji būtybė dainuotų ne taip garsiai. Ji neturi jokio supratimo apie mandagumą.

Mis Marpl vos vos šyptelėjo.

- Čerei paprasčiausiai neateina į galvą, kad ji turi būti mandagi, - tarė ji. - Ir kam jai būti mandagiai?

Mis Nait švilptelėjo:

- Mūsų laikais viskas buvo ne taip!

- Iš tiesų, - tarė mis Marpl. - Laikai keičiasi, ir su tuo tenka susitaikyti. Beja, - pridūrė mis Marpl, - galbūt dabar paskambintumėte misis Bantri ir sužinotumėte, ko jai reikėjo?

Mis Nait paskubom išėjo. Po kelių minučių pasigirdo bildesys į duris. Įėjo Čerė, gana simpatinga jauna moteris. Ant tamsiai mėlynos suknelės ji buvo užsitempusi guminę prikyštę, išmargintą smagiomis jūrinėmis emblemomis.

- Jūsų labai graži šukuosena, - pagyrė mis Marpl.

- Vakar pusdienį praleidau kirpykloje, - tarė Čerė. - Kol kas plaukai dar šiurkštoki, bet netrukus vėl bus kaip buvę. Norėjau paklausti, ar jau girdėjote paskutines naujienas?

- Kokias naujienas? - sukluso mis Marpl.

- Kas vakar atsitiko Hosington Hole. Juk žinote - ten buvo pokylis Šventojo Jono ligoninės garbei?

Mis Marpl linktelėjo.

- Kas gi atsitiko? - paklausė ji.

- Viena moteris mirė per patį šventės įkarštį. Tokia misis Bedkok. Gyveno per vieną namą nuo mūsų. Tikriausiai jos nepažinote.

- Misis Bedkok? - susijaudinusi paklausė mis Marpl. - Bet

juk aš ją pažįstu! Manau... taip, tai buvo ji... toji pati moteris, kuri padėjo man, pargriuvusiai. Ji buvo labai maloni.

- O, Hesia Bedkok visiems buvo be galo miela, - pritarė Čerė. - Net per daug maloni ir įkyri. O ji ėmė ir numirė.

- Numirė? Kaip?

- Iš kur žinau? - atsakė Čerė. - Ji atstovavo Šventojo Jono ligoninės asociacijai kaip jos sekretorė. Žmonės kalba - kažką išgėrusi, o po kokių penkių minučių pasijutusi negerai ir numirusi. Niekas net nespėjęs pagelbėti.

- Klaikus atsitikimas! - susijaudinusi tarė mis Marpl. - Ar jos širdis pasavo?

- Ne, ciksėjo kaip laikrodis. Bent jau taip kalba. Bet, suprantama, niekada negali būti garantuotas, kad esi absoliučiai sveikas. Argi ne? Kai kurie žmonės slepia savo ligas, bet čia, man atrodo, visai kas kita. Jos net neatidavė.

Mis Marpl apstulbo:

- Ko neatidavė? Ką turite galvoje?

- Na, jos - jos kūno, - kone linksmai paskelbė Čerė. - Gydytojas sako - pirmiausia reikia išskrosti. Gydytojas dievagojosi niekada jos negydęs ir nė nenumanąs, nuo ko ji galėjusi mirti. Įdomu!

- Ką jūs norit pasakyti? - paklausė mis Marpl.

- Na... - Čerė valandėlę patylėjo. - Įdomu, ir tiek. O gal čia iš tikrųjų kažkas ne taip?

- Kaip reagavo jos vyras?

- Išblyško lyg lavonas. Dar niekada nebuvau mačiusi taip pergyvenančio vyro.

Mis Marpl atidžiai sekė besikeičiantį pašnekovės balsą. Išgirdusi paskutinių žodžių intonaciją, truputį pakreipė į šoną galvą ir tapo panaši į smalsų paukštį.

- Ar jis labai buvo jai atsidavęs?

- Bedkokas darydavo viską, ką ji liepdavo, ir niekada jai neprieštaraudavo, - paaiškino Čerė. - Bet juk tai ne atsidavimas. Tai labiau panašu, kad jis buvo po jos padu.

- Ar misis Bedkok jums nepatiko? - paklausė mis Marpl.

- Tiesą sakant, aš jos beveik nepažinau, - atsakė Čerė. - Nepasakyčiau, kad labai nemylėjau, bet mane erzindavo įkyrus jos būdas. Mes absoliučiai skirtingi žmonės.

- Norite pasakyti, kad ji buvo pernelyg smalsi?

- Ne, ne, - Čerė ėmė greitai berti žodžius. - Visai ne tai. Ji buvo labai gera moteris ir baisiai mėgo rūpintis kitais. Ir ji buvo įsitikinusi, kad geriau už kitus išmano, ko kam reikia. Ką apie tai manė kiti, ją absoliučiai neįdomavo. Lygiai tokia buvo ir mano teta. Dievindavo bandutes su kmynais, labai dažnai kepdavo ir vaišindavo pažįstamus, visiškai neimdama galvon, ar jiems patinka tos bandutės, ar ne. Jūs juk žinote - yra žmonių, kurie kmynų tiesiog nepakenčia, net netveria jų kvapo. Tai va - Hesia Bedkok buvo kažkuo į ją panaši.

- Taip, - susimąsčiusi tarė mis Marpl. - Taip, ko gero, ji kaip tik tokia ir buvo, kokią pavaizdavote. Aš irgi kažkada pažinau vieną moterį, panašią į ją. Tokie žmonės dažnai atsiduria pavojuje, apie tai nė nepamanydami.

Čerė nustebusi įsispoksojo į ją.

- Įdomu. Bet atvirai šnekant aš nelabai supratau, ką turite omenyje.

Įėjo mis Nait.

- Misis Bantri kažkur išėjo, - pranešė ji, - ir nepasakė, kada sugrįšianti.

- Numanau, kur ji išėjo, - tarė mis Marpl. - Ji išėjo pas mane. Ką gi, reikia keltis ir apsirengti.

2

Vos mis Marpl spėjo įsitaisyti savo pamiltame krėsle prie lango, atėjo misis Bantri.

- Aš taip daug turiu jums papasakoti, Džeine, - tuoj pareiškė ji.

- Apie šventę? - paklausė mis Nait. - Juk vakar jūs buvote šventėje, ar ne? Ir aš po pietų buvau trumpam užsukusi. Pavėsinė, kur dalijo arbatą, buvo tiesiog sausakimša. Jau tiek daug žmonių, kad baisu! Nors ir labai troškau - Marinos Greg nė iš tolo nepamačiau. - Ji skudurėliu brūkštelėjo nuo stalo dulkes ir pridūrė: - Matau, dabar jūs norite pasišnekėti vienos dvi.

Ir ji išėjo iš kambario.

- Regis, ji dar nieko apie tai nežino, - tarė misis Bantri, atidžiai žvelgdama į savo draugę. - Džeine, aš neabejoju, kad jūs jau girdėjote?

- Ar turite galvoje mirusią moterį?

- Jūs visuomet viską žinote! - nusistebėjo misis Bantri. - Tiesiog protas neišneša, kaip jums pavyksta viską suuosti!

- Atvirai šnekant, mano mieloji, jokia čia paslaptis. Papasakojo Čerė Beiker, mano padienininkė. O mis Nait apie tai, kas ten įvyko, tikriausiai išgirs iš mėsininko.

- Ką manote? - nekantravo misis Bantri.

- Apie ką?

- Kam apsimetinėjate, Džeine, juk puikiausiai suprantate, ką turiu omenyje... Šita moteris... kaip ji ten...

- Hesia Bedkok, - pasufleravo mis Marpl.

- Į pokylį ji atėjo absoliučiai sveika, puikios nuotaikos. Aš kaip sykis ten buvau, kai ji atėjo. Ir staiga, maždaug po ketvirčio valandos, misis Bedkok pasidaro bloga, ji sudrimba krėsle, ima dusti ir bemat miršta. Ką jūs apie tai manote?

- Niekada nereikia daryti skubotų išvadų, - papriekaištavo mis Marpl. - Svarbiausia - ką apie mirties priežastį mano gydytojas.

Misis Bantri linktelėjo.

- Girdėjau, rengiasi apklausti pokylio dalyvius ir skrosti lavoną. Tik tada mes sužinosime, ką jie mano.

- Bet kas gali susirgti ir staiga numirti, - ginčijosi mis Marpl. - Tokiu atveju būtina daryti skrodimą, nes tai vienintelis būdas nustatyti mirties priežastį.

- Bet tai dar ne viskas, - sušuko misis Bantri.

- O kas dar? - paklausė mis Marpl.

- Grįžęs namo, daktaras Sendfordas paskambino policijai.

- Iš kur žinote? - labai susidomėjusi, paklausė mis Marpl.

- Sakė senis Brigsas. Teisingiau, sužinojau ne iš jo, - pasitaisė misis Bantri. - Juk žinote - Brigsas naktimis saugoja Sendfordso sodą. Vakar vakare po daktaro kabineto langais jis karpė krūmus ir girdėjo Sendfordą skambinant į Mač Bengemo policijos nuovadą. Brugsas apie tai papasakojo savo dukrai, ši - paštininkui, o paštininkas - man.

Mis Marpl nusišypsojo.

- Matau, Sent Meri Mide niekas nepasikeitė, - tarė ji. - Bevielis telegrafas po senovei puikiai veikia.

- Taip, ryšių sistema ta pati, - pritarė misis Bantri. - Na, o dabar, Džeine, pasakykite, ką apie visa tai manote?

- Pirmiausia, žinoma, ateina į galvą - kaltas vyras, - pamąsčiusi tarė mis Marpl. - Ar jis ten irgi buvo?

- Taip, buvo. O gal tai savižudybė? - paklausė misis Bantri.

- Savižudybė? Ne ir dar kartą ne! - atrėžė mis Marpl. - Ji ne tokia, kad būtų ryžusis atimti sau gyvybę.

- Kaip su ja susipažinote, Džeine?

- Paprasčiausiai vaikštinėjau po Gyvenamąjį Masyvą ir pargriuvau lyg tyčia prie jos namo. Misis Bedkok buvo labai maloni ir kuo galėdama man padėjo.

- O ar jos vyrą matėte? Ar jis jums nepasirodė panašus į žmogų, galintį nunuodyti savo žmoną? - išvydusi protestuojantį mis Marpl gestą, misis Bantri skubėdama kalbėjo toliau: - Juk suprantate, ką turiu galvoje, Džeine. Ar jis nepriminė majorą Smitą, Betį Džonsoną ar dar kokį seną pažįstamą, nunuodijusį žmoną ar bandžiusį tai padaryti?

- Ne, - atsakė mis Marpl. - Jis man nieko nepriminė, o štai ji - priminė.

- Kas? Ar misis Bedkok?

- Taip, - tarė mis Marpl. - Ji man priminė tokią Elison Vaild.

- O kas per viena toji Elison Vaild?

- Ji visai nepažino gyvenimo, - neskubėdama ėmė pasakoti mis Marpl. - Ji niekada nesuko galvos dėl kitų žmonių ir todėl nemokėjo gintis nuo užklupusios nelaimės.

- Nieko nesuprantu! Apie ką jūs kalbate? - sukluso misis Bantri.

- Tai labai sunku paaiškinti, - tarsi atsiprašinėdama, toliau kalbėjo mis Marpl. - Tai paremta egocentrizmu. Ne egoizmu, ne, - pabrėžė mis Marpl, - o būtent egocentrizmu. Galite būti gera, nesavanaudė, atidi. Bet jeigu esate panaši į Elison Vaild, jums absoliučiai nesvarbu, ką darote ir kodėl. Taigi niekada iš anksto nenuspėsite, kas gali atsitikti.

- Gal galėtumėte visa tai paprasčiau paaiškinti? - paklausė misis Bantri.

- Gerai, pateiksiu vieną abstraktų pavyzdį. Žinoma, gyvenime niekada taip neatsitiks.

- Maldauju jūsų, - tarė misis Bantri.

- Sakysim, jūs atėjote į parduotuvę. Žinote, kad šeimininkės sūnus - spekuliantas, tai yra žmogus, linkęs į nusikaltimą. Ir štai jam girdint jūs pasakote jo motinai namuose turinti stambią pinigų sumą, aukso ir sidabro dirbinių, brangenybių. Negana to, dar netyčia prasitariate vakare nebūsianti namuose ir kad durų niekada nerakinate. Visa tai jūs išpyškinate vienu atsikvėpimu, nes kitaip negalite pasielgti - vien jau pagalvojusi apie brangenybes jaučiate slogutį.

O tada įsivaizduokim, kad tos pačios dienos vakare jūs išeinate pas savo draugus ir svečiuodamiesi staiga prisimenate kažką pamiršusi. Grįžtate namo ir išvystate tą jaunuolį, besirausiantį po jūsų daiktus. Užkluptas nusikaltimo vietoje, jis jus nužudo.

- Mūsų laikais šitaip kiekvienam gali atsitikti, - tarė misis Bantri.

- Anaiptol, - paprieštaravo mis Marpl. - Dauguma žmonių turi savigynos jausmą. Jie suvokia kada, ką ir kam girdint galima kalbėti. Bet Elison Vaild niekada apie tai nesusimąstydavo. Ji mėgdavo paplakti liežuviu, neslėpdavo savo ketinimų. Tokie žmonės niekada nepasakoja apie kitus, tik apie save. Jiems gyvenimas - vienpusio eismo kelias, ir viskas, kas vyksta tame kelyje, liečia tik juos. Visi kiti jiems tuščia vieta. - Mis Marpl nutilo, o po valandėlės pridūrė: - Man atrodo, Hesia Bedkok buvo kaip tik tokia moteris.

- Jūs manote, - paklausė misis Bantri, - ji galėjo įsipainioti į kokius nors reikalus, nesvarstydama, kuo visa tai baigsis?

- Teisingiau sakant, nesuvokdama, kad pati gali pakliūti į pavojų, - atsakė mis Marpl. - Man atrodo, tai vienintelė priežastis, dėl kurios ją galėjo nužudyti. Žinoma, jeigu jūs neapsirinkate, teigdama, kad ją nužudė.

- O gal ji ką nors šantažavo? - ėmė spėlioti misis Bantri. - Kaip manote?

- O, ne, - užtikrino mis Marpl. - Ji buvo miela ir nuoširdi moteris ir šantažo nė už ką nebūtų griebusis. Visa ši istorija, - apmaudžiai pridūrė, - man atrodo labai nereali. Aš imu manyti, ar tik ji nežuvo...

- Na, na? - susidomėjusi ragino misis Bantri.

- Imu manyti, - pamąsčiusi tarė mis Marpl, - ar tik Hesia Bedkok nežuvo per klaidą?

Nelauktai atsilapojo durys. Į kambarį, susijaudinusios mis Nait lydimas, įpuolė daktaras Heidokas.

- Matau, jūs jau narpliojate, - tarė jis, žvilgtelėjęs į moteris. - Užsukau norėdamas sužinoti, kokia jūsų sveikata, - tarė jis, kreipdamasis į mis Marpl, - bet regiu - neverta nė burnos aušinti. Juk jūs jau ėmėte vartoti mano rekomenduotus vaistus.

- Kokius, daktare?

Daktaras Heidokas pirštu bakstelėjo į mezginį, numestą ant stalelio prie lovos.

- Narpliojimo, - tarė jis. - Juk neklystu, ar ne?

Mis Marpl sutriko ir tankiai mirkčiojo.

- Juokaujate, daktare? - paklausė.

- Nesistenkite manęs apgauti, mieloji. Vis tiek nepasiseks. Pernelyg gerai jus pažįstu! Hosington Hole netikėtai mirė žmogus, ir po Sent Meri Midą jau sklando visokiausi gandai. Visi šneka apie žmogžudystę, nors kvotos rezultatų dar nežinome.

- Beje, o kada toji kvota? - paklausė mis Marpl.

- Poryt. Tikiuosi, iki to laiko jūs jau žinosite, kas nusikaltėlis ir galėsite pasakyti, kokios bausmės jis nusipelno, - tarė daktaras Heidokas. - Na, gerai, - pridūrė, - einu. Nėra ko gaišti, jeigu pacientui mano pagalba nereikalinga. Jūsų skruostai parausvėjo, jūsų akys žvilga, jūs pradedate mėgautis gyvenimu. Iki pasimatymo.

Heidokas išėjo.

- Aš jį vertinu labiau už Sendfordą, - tarė misis Bantri.

- Aš irgi, - prisipažino mis Marpl. - Be to, jis ištikimas draugas. Atėjo tik tam, kad mane padrąsintų ir paskatintų veikti.

- Vadinasi, vis dėlto tai buvo žmogžudystė, - tarė misis Bantri. Draugės pažvelgė viena į kitą. - Bent jau taip mano daktaras.

Įėjo mis Nait su kavos padėklu. Abidvi ledi buvo susijaudi-

nusios ir visai nepageidavo, kad maišytųsi tarnaitė. Kai ji išėjo, mis Marpl tuoj pat ėmė klausinėti:

- Vadinasi, Doli, jūs ten buvote...

- Galima sakyti, savo akimis mačiau, kaip tai atsitiko, - neslėpdama pasididžiavimo, pareiškė misis Bantri.

- Nuostabu! Norėjau pasakyti... tikiuosi, jūs supratote, ką aš norėjau pasakyti? Ar galite man smulkiai viską papasakoti kas įvyko nuo to momento, kai jūs nuėjote į Hosington Holą?

- Mane pakvietė į vidų, - pradėjo misis Bantri. - Mat buvau išrinktųjų sąraše.

- Kas pakvietė?

- Kažkoks sudžiūvėlis jaunuolis. Rodos, jis Marinos Greg sekretorius ar kažkas panašaus. Mes palipome laiptais. Viršuje Marina priiminėjo svečius.

- Tiesiog laiptų aikštelėje? - nustebusi paklausė mis Marpl.

- Jie ten viską pertvarkė. Laiptų aikštelę sujungė su miegamuoju, taigi ten dabar nedidelė, sakyčiau, gana graži salė.

- Aišku. Kas pasitiko svečius?

- Pirmiausia, žinoma, Marina Greg, nepaprastai maloni ir labai žavinga, pilkai žalsva suknele. Taip pat jos vyras ir Ela Zilinski - prisimenate, aš jau apie ją pasakojau, - jo sekretorė. Dar sukiojosi kokie aštuoni ar dešimt svečių. Vienus pažinau, kitų, šitų iš kino studijų, - ne. Dar buvo vikaras ir daktaro Sendfordo žmona. Pats daktaras atsirado gerokai vėliau - su misteriu Kliteringu ir šerifu. Ten taip pat buvo ir žurnalistų. Viena mergina su dideliu aparatu fotografavo visus ateinančius.

Mis Marpl linktelėjo.

- Tęskite.

- Hesia Bedkok ir jos vyras atėjo tuoj po manęs. Marina Greg labai maloniai mane pasveikino. Po to pasveikino vikarą. O tada pasirodė Hesia Bedkok su vyru. Paaiškėjo, ji buvo švento Jono ligoninės asociacijos sekretorė. Neprisimenu, kas man apie tai pasakė, ir dar pridūrė, kad ji esanti tiesiog nepakeičiama šiame darbe. Marina Greg su ja kalbėjosi labai maloniai. O po to misis Bedkok, kuri, turiu prisipažinti, man pasirodė šiek tiek nuobodi būtybė, ėmė pasakoti kažkokią begalinę istoriją, kaip ji kažkada buvo su-

sitikusi su Marina Greg. Man atrodo, nelabai taktiška buvo priminti, kad tai buvę prieš daugelį metų. Esu įsitikinusi - nei aktorės, nei kino žvaigždės, nei kitos moterys nemėgsta, kai joms primenamas amžius. Bet misis Bedkok tikriausiai apie tai nepagalvojo.

- Taip, - pritardama linktelėjo mis Marpl, - toks jau buvo jos charakteris - apie tai ji net nepagalvojo. O kas buvo vėliau?

- Nieko ypatinga, jeigu nespaisysime to fakto, kad Marina Greg staiga nepaprastai pasikeitė ir jos meilumo neliko nė pėdsako.

- Jūs norite pasakyti, kad ji sudirgo?

- Ne, ne, turiu galvoje visai ką kitą. Aš net abejoju, ar ji klausėsi, ką šnekėjo misis Bedkok. Suprantate, kai ji baigė savo nuobodžią istoriją apie tai, kaip ji, serganti, nieko nebodama pakilusi iš patalo ir vis dėlto susitikusi su Marina Greg, trokšdama jos autografo, stojo gana keista pauzė. Spengi tyla. O paskui aš išvydau jos veidą.

- Kieno veidą? Ar misis Bedkok?

- Ne. Marinos Greg. Sakau, ji trubūt negirdėjo nė vieno Hesios Bedkok žodžio. Ji žiūrėjo per jos petį į sieną. Bet jos veido išraiška buvo tokia, tarsi... aš net nežinau, kaip paaiškinti.

- Pasistenkite, Doli, - prašė mis Marpl. - Tai gali būti labai svarbu.

- Jos žvilgsnis buvo kažkoks šaltas ir bukas, - tarė misis Bantri, stengdamasi rasti labiausiai tinkantį žodį, - tarsi ji būtų išvydusi kažką, kas... o Dieve, kaip tai sunku paaiškinti! Ar prisimenate burtininkę Šalotą?

Sudužo veidrodis skambėdamas
"Baisu! Prakeikta būsiu aš!" -
Sušuko Šalota.

Marinos Greg žvilgsnis buvo kaip burtininkės Šalotos. Mūsų laikais Tenisonas jaunimui atrodo baisiai naivus, bet burtininkės Šalotos paveikslas mane sukrėsdavo ir jaunystėje, ir dabar.

- Jos žvilgsnis buvo šaltas ir bukas, - susimąsčiusi pakartojo mis Marpl. - Ir ji žiūrėjo per misis Bedkok petį į sieną. Ar ant tos sienos kas nors kabėjo?

- Kažkoks paveikslas, - atsakė misis Bantri. - Man atrodo, italų dailininko. Galimas daiktas, Belinio Madonos kopija, bet

negaliu garantuoti. Paveikslas, kuriame pavaizduota mergelė Marija su besišypsančiu kūdikiu ant rankų.

Mis Marpl susiraukė:

- Nemanau, kad paveikslas ją galėjo taip paveikti.

- Ypač turint galvoje, kad tą paveikslą ji mato kasdien, - pridūrė misis Bantri.

- Ar laiptais vis dar lipo svečiai?

- Taip.

- O gal atsimenate - kas?

- Manote, kad ji žiūrėjo į lipančiuosius?

- Negalima atmesti ir tokios versijos, ar ne? - paklausė mis Marpl.

- Taip... žinoma... tuoj pabandysiu atsiminti. Lipo meras, visas apsikarstęs ordinais, ir jo žmona. Dar kažkoks ilgaplaukis, visai jaunas vyras labai juokinga, bet dabar madinga barzdele. Po senovei ant laiptų stovėjo mergina su fotokamera. Iš tos vietos jai buvo patogu fotografuoti ir atvykstančius svečius, ir juos sutinkančią Mariną Greg. Kelių žmonių nepažinau, tikriausia jie buvo iš kino studijos. Tiesa, dar Graisai iš "Loverfilmo". Galimas daiktas, buvo ir dar kas nors, bet dabar nebegaliu atsiminti.

- Iš to nedaug naudos, - tarė mis Marpl. - O kas buvo po to?

- Rodos, Džeisonas Radas kumštelėjo Mariną ar kažką jai pasakė, nes ji momentaliai susitvardė, - nusišypsojo misis Bedkok, - ir vėl vaidino malonios šeimininkės vaidmenį. Jūs gi puikiai žinote, kaip tai daroma. Marina tapo maloni, paprasta, natūrali, žavi. Įprastinės mandagios manieros.

- O paskui?

- Paskui Džeisonas Radas atnešė joms išgerti.

- Ką?

- Rodos, daikiri. Jis sakė, kad tai mėgiamiausias jo žmonos kokteilis. Džeisonas vieną taurę padavė jai, o kitą - misis Bedkok.

- Labai įdomu, - murmtelėjo mis Marpl. - Taip, labai įdomu. O kas buvo vėliau?

- Nežinau. Aš su moterimis nuėjau apžiūrėti vonios kambarių. Apie tai, kas atsitiko, sužinojau tik iš mis Zilinski, kurią sutikome koridoriuje. Ji ir pasakė, kad vienai viešniai pasidarė bloga.

Septintas skyrius

Kvota buvo trumpa ir daug ką nuvylė. Parodymus davė velionės vyras ir teismo ekspertas. Buvo nustatyta, kad Hesia Bedkok mirė nuo keturių gramų dietildeksilbarbokvidelorito ar panašių vaistų. Niekas negalėjo pasakyti, kada ir kaip velionė išgėrusi nuodų.

Kvotą atidėjo dviem savaitėm.

Tuoj po jos prie Artūro Bedkoko priėjo policijos inspektorius Frenkas Kornišas.

- Ar galiu su jumis pasikalbėti, misteri Bedkokai?

- Žinoma, žinoma.

Artūras Bedkokas atrodė labiau sutrikęs negu anksčiau.

- Nieko nesuprantu, - užsikirsdamas tarė jis. - Paprasčiausiai nieko nesuprantu.

- Aš su automobiliu, - tarė Kornišas. - Gal važiuojame pas jus? Niekieno netrukdomi pasikalbėsime, ir jūs jaustumėtės laisviau.

- Ačiū, sere. Taip, taip, žinoma, taip bus geriau.

Netrukus automobilis sustojo Arlingtonklouso gatvėje prie trečio namo, šalia dailių, mėlynai dažytų vartelių. Artūras Bedkokas ir inspektorius išlipo iš mašinos ir pasuko prie durų. Tuo pačiu metu, kai Artūras ištraukęs iš kišenės raktą, jau ketino jį kišti į spyną, durys staiga atsivėrė. Jas atidariusi moteris šiek tiek sutriko.

- Merė? - labai nustebęs, paklausė Artūras Bedkokas.

- Užėjau užplikyti arbatos, Artūrai. Pamaniau - po kvotos jums bus ne pro šalį pasistiprinti.

- Labai malonu, - dėkingas burbtelėjo Artūras Bedkokas. - E-e... - susigriebė, - leiskite jus pristatyti inspektoriui Kornišui. Čia misis Bein, mano kaimynė.

- Aišku, - tarstelėjo inspektorius Kornišas.

- Aš atnešiu dar vieną puodelį, - susisgribo misis Bein.

Ji nuėjo į virtuvę. Sutrikęs Artūras Bedkokas nusivedė inspektorių į svetainę, kurios sienos buvo muštos ryškiu kretonu.

- Ji labai gera, - tarė šeimininkas. - Visuomet buvo labai gera.

- Ar seniai pažįstami?

- Ne. Susipažinome, kai ji čionai atsikėlė.

- Atrodo, čia jau gyvenate dvejus ar trejus metus?

- Netrukus bus treji, - atsakė Artūras. - O misis Bein atsikėlė maždaug prieš pusmetį, - paaiškino. - Jos sūnus dirba kažkur netoli, todėl po vyro mirties pas jį ir atsikraustė.

Tuo metu misis Bein grįžo su padėklu. Rausvaveidė, patraukli, kokių keturiasdešimties metų, tamsiaplaukė, juodaakė moteris buvo panaši į čigonę. Žvilgsnis - kažkoks keistas, budrus. Misis Bein padėjo padėklą ant stalo. Inspektorius Kornišas nuoširdžiai padėkojo. Kažkas, matyt - profesionali nuojauta tarsi pašnibždėjo - reikia būti budriam. Jis pastebėjo - Artūro akivaizdoje moteris sutriko. Inspektoriui Kornišui gerai buvo pažįstamas varžymasis, kurį jaučia žmogus, gresiant menamam pavojui, ir nepasitikėjimas, jeigu jau kartą, nors ir nevalingai, buvo nusikaltęs įstatymui. Jis suprato - misis Bein kažkada buvo pakliuvusi į policijos akiratį. Štai kodėl ji tokia atsargi ir gėdinasi. Kornišas pamanė - reikia apie ją pasidomėti ir šį tą daugiau sužinoti.

Padėjusi padėklą ant stalo ir pasakiusi, kad namuose laukią darbai, misis Bein išėjo.

- Gana maloni moteris, - tarė inspektorius Kornišas.

- Taip, žinoma. Ji labai gera, labai puiki kaimynė ir labai simpatinga, - pritarė Artūras Bedkokas.

- Ar ji buvo jūsų žmonos draugė?

- Ne. Ne, nepasakyčiau. Jos buvo paprasčiausiai kaimynės, gerai sutardavo, štai ir viskas.

- Aišku. Misteri Bedkokai, dabar aš norėčiau iš jūsų kuo daugiau sužinoti. Kvotos išvados jums turbūt buvo netikėtos?

- O, žinoma, inspektoriau. Žinoma, aš suprantu - jūs turėjote įtarti ką nors negera, juk ir pats taip pamaniau, nes Hesia buvo absoliučiai sveika moteris. Niekad nė dienos nesirgo. Ir aš tariau

sau: "Čia k a ž k a s ne taip". Bet vis tiek sunku patikėti. Tikiuosi, mane suprantate, inspektoriau. Visiškai neįtikima. Kaip ten tie vaistai... tas dietil... metolas... - jis nutilo.

- Galima vadinti ir paprasčiau - kalmovitu, - tarė inspektorius. - Pagal vaistus gaminančios firmos pavadinimą. Ar kada nors girdėjote šį vardą?

Artūras Bedkokas sutrikęs papurtė galvą.

- Kalmovitą dažniau vartoja Amerikoje negu pas mus, - tęsė inspektorius. - Kiek žinau, ten jo galima nusipirkti be jokio vargo. Žmogus, išgėręs kalmovito, apsiramina, tampa abejingas. Paprastai šiuos vaistus skiria nerviškai pakrikusiems, pervargusiems, depresijos, melancholijos apimties, nemigos kankinamiems žmonėms. Minimali dozė nekenksminga, tik nereikia piktnaudžiauti. Jūsų žmona, regis, dozę viršijo šešis kartus.

Bedkokas nustebęs sužiuro į jį.

- Hesia niekada gyvenime nieko panašaus nevartojo, - tarė jis. - Garantuoju. Apskritai ji negerdavo vaistų. Jai niekada nebuvo pakrikę nervai, ji nežinojo, kas tai yra depresija ir panašūs dalykai. Ji buvo viena žvaliausių moterų pasaulyje.

Inspektorius linktelėjo:

- Suprantu. Ir gydytojas panašių vaistų jai nebuvo prirašęs?

- Ne. Tikrai ne. Galvą guldau.

- Kas buvo jos gydytojas?

- Daktarė Sims, bet kai mes čia apsigyvenome, Hesia, rodos, nė karto pas ją nebuvo.

- Vadinasi, - susimąstęs tarė inspektorius Kornišas, - jai nereikėjo tokių vaistų ir jūsų žmona jų negėrė?

- Taip, inspektoriau. Garantuoju. O tą dieną ji turbūt išgėrė per klaidą.

- Sunku įsivaizduoti, kaip galėjo apsirikti, - tarė Kornišas. - O apskritai ką ji valgė ir gėrė tą dieną?

- Tuoj prisiminsiu. Per pusryčius...

- Dėl pusryčių nesukite galvos, - pertraukė Kornišas. - Tokia didelė vaistų dozė veikia greitai, sakyčiau, staiga. Pradėkite, tarkim, nuo arbatos.

- Atėję į Hosington Holą, užsukome į sodo pavėsinę. Ten

buvo baisi kamšatis, bet mums vis dėlto vargais negalais pasisekė gauti po puodelį arbatos ir bandutę. Mes pasistengėme kuo greičiau išgerti ir suvalgyti, nes pavėsinėje buvo be galo karšta. Netrukus išėjome į lauką.

- Vadinasi, tenai ji tesuvalgė vieną bandutę ir išgėrė puodelį arbatos?

- Taip, inspektoriau.

- O po to jūs įėjote į namą, ar ne?

- Taip. Prie mūsų priėjo jauna mergina ir pasakė, kad Marina Greg būsianti labai laiminga, pasimačiusi su mano žmona. Suprantama, Hesia triumfavo. Pastarosiomis dienomis ji be paliovos kalbėjo apie Mariną Greg. Apskritai, visi buvo truputį susijaudinę. Jūs gi tai žinote ne blogiau už mane, inspektoriau.

- Taip, žinoma, - prisipažino Kornišas. - Mano žmona irgi buvo susijaudinusi. Taip, dauguma nepagailėjo šilingo, kad tik pamatytų Hosington Holą, visas tenykštes permainas ir nors iš tolo - Mariną Greg.

- Mergina palydėjo mus į namą ir nuvedė laiptais į viršų, - toliau pasakojo Artūras Bedkokas. - Ten, laiptų aikštelėje, šeimininkė priiminėjo svečius. Tai, kiek supratau, buvo nebe pirmykštė laiptų aikštelė, o didelė atvira salė su kėdėmis ir gėrimais apdėtais staleliais. Buvo dešimt, gal dvylika žmonių.

Inspektorius Kornišas linktelėjo:

- Ir kas ten jus pasitiko?

- Pati Marina Greg su vyru. Aš neprisimenu jo vardo.

- Džeisonas Radas, - priminė Kornišas.

- Taip, teisingai, nors tada aš jį ne iš karto pastebėjau. Mis Greg labai maloniai pasveikino Hesią ir, regis, nuoširdžiai džiaugėsi, ją regėdama, o Hesia papasakojo istoriją apie tai, kaip kažkada, prieš daugelį metų, Vest Indijoje buvo susitikusi su mis Greg, ir viskas, rodos, klostėsi visai normaliai.

- Viskas klostėsi normaliai, - pakartojo inspektorius. - O po to?

- Tada mis Greg paklausė, ką mes gersime? Ir mis Greg vyras, misteris Radas, atnešė Hesiai kažkokį kokteilį. Rodos, jis vadinosi dikiri ar panašiai.

- Daikiri.

- Taip, daikiri. Jis atnešė dvi taures: vieną Hesiai, o kitą - mis Greg.

- O ką jūs gėrėte?

- Cheresą.

- Aišku. Vadinasi, jūs visi trys stovėjote būreliu ir gėrėte?

- Ne, ne visai. Matote, laiptais lipo nauji svečiai. Tarp jų ir meras. Po jo, rodos, du amerikiečiai. Todėl mes pasitraukėme toléliau.

- Ir tada jūsų žmona išgėrė daikiri?

- N-ne, tada dar ne.

- Tai kada ji vis dėlto išgėrė?

Artūras Bedkokas susiraukęs stengėsi prisiminti.

- Aš tik atsimenu, kad ji padėjo taurę ant staliuko, nes išvydo pažįstamus, su kuriais kartu dirbo Šventojo Jono ligoninėj, atvažiavusius iš Mač Bengemo ar iš kažkokios kitos vietovės. Ir jie, žinoma, ėmė šnekučiuotis.

- Tai kada ji išgėrė kokteilį?

Artūras Bedkokas vėl susiraukė.

- Truputį vėliau. Žmonių prisirinko daugiau, tapo ankšta. Kažkas atsitiktinai stumtelėjo Hesią, ir ji išpylė visą savo taurę.

- Ką?! - inspektorius Kornišas kilstelėjo galvą. - Išpylė visą kokteilį?

- Taip, šitą puikiai prisimenu... Ji paėmė, rodos, gurkštelėjo ir susiraukė. Matote, ji nemėgo kokteilių, bet vis dėlto ketino išgerti. Tačiau tuo tarpu kažkas užkliudė mano žmonos alkūnę, ir kokteilis šliukštelėjo ant jos suknelės. Keli lašai užtiško ir ant mis Greg. Bet mis Greg buvo tiesiog mandagumo įsikūnijimas. Ji pasakė, kad nieko baisaus neatsitikę, kad dėmių neliksią, davė Hesiai savo nosinę, kad valytų suknelę, ir savo kokteilį, tardama: “Imkite, aš dar net neparagavau”.

- Savo taurę ji atidavė jūsų žmonai? - paklausė inspektorius. - Ar neapsirinkate?

Artūras Bedkokas susimąstė.

- Ne, aš puikiai prisimenu, - tarė truputį patylėjęs.

- Ir jūsų žmona paėmė jos kokteilį?

- Iš pradžių nenorėjo imti, sere. Net bandė atsisakyti, pareikšdama, kad ji negalinti iš mis Greg atimti taurę, bet Marina susijuokusi pasakė, kad ji ir taip jau pakankamai daug išgėrusi.

- Taigi, jūsų žmona paėmė mis Greg taurę. O kas buvo po to?

- Truputėlį paėjusi į šoną, išgėrė. Skubėdama išgėrė, bent taip man pasirodė. Tada mes truputį pasivaikščiojome po salę, apžiūrėjome paveikslus ir užuolaidas. Puikios užuolaidos, tokių dar niekada nebuvau matęs. Sutikau pažįstamą, patarėją Olkoką, ir ėmiau su juo šnekučiuotis, paskui atsigręžęs pamačiau, Hesią sėdinčią krėsle ir gana keistai išrodančią. Priėjęs paklausiau: "Kas atsitiko?" Ji pasakė, kad jaučiasi kažkaip keistai.

- Kaip?

- Nežinau. Nespėjau paklausti. Ji kalbėjo silpnu, dusliu balsu. Jos galva truputį drebėjo. Staiga giliai atsikvėpė, ir jos galva nusviro ant krūtinės. Taip ji ir mirė, sere. Mirė!

Aštuntas skyrius

1

- Sakote - Sent Meri Midas?

Vyresnysis inspektorius Kredokas staiga kilstelėjo galvą. Dėl tokios jo reakcijos komisaro padėjėjas truputį nustebo.

- Taip, - patvirtino, - Sent Meri Midas. O kas?

- Tiesą sakant, nieko, - murmtelėjo Dermotas Kredokas.

- Kiek žinau, tai nedidelis kaimelis, - tęsė jo pašnekovas. - Tiesa, ten dabar didelės statybos. Nuo Sent Meri Mido iki pat Mač Bengemo. “Helingforso” kino studija įsikūrusi už Sent Meri Mido, pakely į Markit Beizingą.

Dermontas Kredokas pajuto, kad komisaro padėjėjui jis turi šį tą paaiškinti.

- Aš pažinau vieną Sent Meri Mido gyventoją. Seną ledi. Labai seną. Gal ji jau mirė, nežinau. Bet jeigu ne...

Komisaro padėjėjas suprato, ką turi galvoje pavaldinys. Bent jau jam atrodė, kad supranta.

- Taip, - tarė jis, - aš manau, sena pažintimi galėsite pasinaudoti. Visuomet dera įsiklausyti į vietinius gandus. O ši byla gana įdomi.

- Ar mus pagalbon kviečiasi grafystės policija? - paklausė Dermotas.

- Taip. Štai policijos viršininko laiškas. Jis mano, kad byla išeina už jų vietovės ribų. Didžiausią apygardos vienasėdį, Hosington Holą, neseniai nusipirko kino žvaigždė Marina Greg su savo vyru. Naujojoje “Helingforso” kino studijoje dabar sukamas filmas, kuriame ji vaidina pagrindinį vaidmenį. Žmogžudystės dieną naujieji viensėdžio šeimininkai surengė didelę šventę, norėdami pagelbėti Šventojo Jono ligoninei. Nužudytoji - misis Bedkok buvo Šventojo Jono asociacijos vietinio skyriaus sekretorė ir daug prisidėjo prie šventės organizavimo. Apygardoje ji buvo gana žinoma ir gerbiama.

- Kitaip sakant, moteris visuomenininkė, - spėjo Kredokas.

- Tikriausiai, - pritarė komisaro padėjėjas. - Nors, man atrodo, moteris visuomenininkes retai kada žudo. Tačiau ko nepasitaiko! Jums teks viską išsiaiškinti. Šventėje dalyvavo daugybė smalsuolių, oras buvo puikus, viskas klostėsi pagal planą. Marina Greg Hosington Hole surengė kažką panašaus į kuklų priėmimą. Dalyvavo apie 30-40 žmonių. Vietos įžymybės, žmonės, susiję su Šventojo Jono ligonine, Marinos Greg draugai, žurnalistai ir keli iš kino studijos. Viskas buvo labai solidu ir miela. O per patį šventės įkarštį Hesia Bedkok visai netikėtai miršta, išgėrusi užnuodytą kokteilį.

- Gana nelaiku ir ne vietoje, - susimąstęs tarė Dermotas Kredokas.

- Taip mano ir policijos viršininkas. Jeigu kažkas taikėsi nunuodyti Hesią Bedkok, kodėl savo užmačiai įgyvendinti pasirinko kaip tik tą vakarą? Juk be didelio vargo tai buvo galima padaryti kur nors kitur. Žinote, gana rizikinga berti į kokteilį mirtiną nuodų dozę, kai aplinkui zuja daugybė žmonių. Kas nors juk gali pastebėti.

- Ar nuodai tikrai buvo kokteilyje?

- Taip. Štai turime smulkią ataskaitą ir tų nuodų aprašymą. Ilgas ir nepatogus skaityti pavadinimas. Beje, šį preparatą Amerikoje laisvai pardavinėja.

- Amerikoje? Aišku.

- Pas mus taip pat, bet anoje vandenyno pusėje jo gali gauti be menkiausio vargo. Nedidelė dozė veikia kaip raminamieji vaistai.

- Sakote, laisvai pardavinėjamas? Ar tai reiškia...

- Suprantu, kas jums rūpi. Ne, nusipirkti galima tik pateikus receptą.

- Taip, keista, - tarė Dermotas Kredokas. - Ar Hesia Bedkok turėjo ką nors bendra su kino studija?

- Visiškai nieko.

- Ar šioje byloje figūruoja koks jos giminaitis?

- Vyras.

- Vyras... - susimąstė Dermotas.

- Taip, visuomet pirmiausia pamanai apie vyrą, - pritarė komisaro padėjėjas, - bet tenykštis policininkas - jo pavardė Komišas, - regis, mano, kad ši versija neverta dėmesio. Tiesa, Komišas pabrėžia, kad Bedkokas labai nervinasi, bet juk dauguma visiškai nekaltų žmonių elgiasi nenatūraliai, kai su jais šneka policininkas. Atrodo, Bedkokai mylėjo vienas kitą.

- Kitaip tariant, tenykštė policija mano viena nesusidorosianti. Ką gi, gal byla ir įdomi. Norite, kad aš ten važiuočiau, sere?

- Taip, ir kuo skubiau, Dermotai. Ką pasiimsite į talką?

Dermotas truputį pagalvojo.

- Manau, Tidlerą, - pagaliau tarė. - Jis neblogas kriminalistas ir, kas dar svarbiau, aistringas kino mėgėjas. Tai gali būti naudinga.

Komisaro padėjėjas linktelėjo:

- Linkiu sėkmės.

2

- Tai bent! - sušuko mis Marpl, paraudusi iš nuostabos ir pasitenkinimo. - Tai bent siurprizas! Kaip laikotės, mielasis mano jaunuoli... nors vargu ar jus dar galima vadinti jaunuoliu. Kas dabar esate, arba... kaip vadinasi tos naujosios jūsų pareigos?.. O gal jau viršininkas?

Dermotas paaiškino, kokias pareigas dabar einąs.

- Manau, neverta ir klausti, ko atvykote, - tarė mis Marpl. - Mūsiškė žmogžudystė patraukė Skotlend Jardo dėmesį.

- Vietinė policija bylą perdavė mums, o aš, vos čia atvykęs, patraukiau prie žinių šaltinio.

- Jūs turite omenyje... - mis Marpl aiškiai susijaudino.

- Visiškai teisingai, tetule, - nelabai mandagiai pertraukė Dermotas. - Turiu omenyje jus.

- Vargu ar galėsiu ką nors svarbaus pasakyti, - su širdgėla tarė mis Marpl. - Pastaruoju laiku esu atsiskyrusi nuo gyvenimo.

- Pradžiai galite papasakoti bent jau tai, kad neseniai pargriuvote gatvėje ir jums pagelbėjo toji pati moteris, kuri po dešimties dienų buvo nužudyta, - pasakė Dermotas Kredokas.

Mis Marpl neaiškiai murmtelėjo kažką panašaus į "ak, Dieve mano!"

- Ir kas jums jau spėjo apie tai pašnibždėti? - paklausė.

- Manau, netrukus pati tai sužinosite, - tarė Dermotas. - Juk ne kartą man sakėte, kad jūsų kaime visi viską žino... Beje, - pridūrė jis, - ar su ja susitikusi nepamanėte, kad ją gali nužudyti?

- Žinoma, ne, žinoma, ne! - sušuko mis Marpl. - Labai jau keistai šnekate!

- O jos vyras? Ar jis nepriminė Harį Simpsoną arba Devidą Džonsą, ar dar ką nors iš jūsų pažįstamų žmogžudžių?

- Ne, nepriminė, - pareiškė mis Marpl. - Misteris Bedkokas nė už ką negalėtų ką nors panašaus padaryti. Šiaip ar taip, - pridūrė, - aš šituo b e v e i k esu įsitikinusi.

- Bet žmogaus prigimtis tokia... - ėmė samprotauti Kredokas.

- Būtent, - pertraukė jį mis Marpl. - Ir manau, kad praėjus tam tikram laikui, kai liausis skaudėjusi širdis, žmonos nebūtis jo nebekankins.

- Kodėl? Argi jie blogai sutarė?

- O, ne, - papriešgyniavo mis Marpl, - bet nemanau, kad ji buvo labai delikati moteris. Gera - taip, bet ne delikati. Ji mylėjo jį, rūpindavosi juo, kai susirgdavo, ruošdavo jam valgį, bet vargu ar kada domėjosi, ką jis mąsto ir ką pergyvena. O kai tokia situacija, vyras jaučiasi vienišas.

- Taip, - tarė Dermotas, - jūs manote, kad ateityje jis nebebus toks vienišas?

- Manau, jis vėl ves, - spėjo mis Marpl. - Gal net labai greitai. Ir galimas daiktas, labai panašią moterį. Turiu omenyje, ves tokią, kurios charakteris yra tvirtesnis negu jo.

- Ar yra tokių kandidačių? - pasidomėjo Dermotas.

- Kad žinočiau! - apgailestaudama sušuko mis Marpl. - Juk taip mažai ką žinau!

- O ką manote? Juk mąstyti jums niekas netrukdo.

- Manau, kad jums vertėtų pasikalbėti su misis Bantri.

- Misis Bantri? Kas ji? Ar susijusi su kinininkais?

- Ne. Ji gyvena Ist Lodže šalia Hosington Holo ir tą dieną

buvo priėmime. Kažkada Hosington Holas priklausė jai. Jai ir jos vyrui pulkininkui Bantriui.

- Vadinasi, ji buvo priėmime? O ką misis Bantri matė?

- Geriau tegu ji pati papasakoja. Galbūt misis Bantri pasakojimas jums pasirodys mažai reikšmingas, tačiau aš manau, kad galbūt... sukels... tam tikrų minčių. Pasakykite, kad aš jus pasiunčiau ir... užsiminkite apie burtininkę Šalotą.

Dermotas Kredokas žiūrėjo į ją, palenkęs į šoną galvą. - Šalotą? - pakartojo jis. - Kas tai, slaptažodis?

- Vargu ar taip galima pasakyti, - paprieštaravo mis Marpl. - Paprasčiausiai šie žodžiai turi jai priminti vieną įvykį.

Dermotas Kredokas atsistojo:

- Aš dar pas jus užsuksiu.

- Labai džiaugiuosi vėl su jumis pasimačiusi. Kai tik turėsite laiko, ateikite išgerti arbatos. Žinoma, jeigu dar geriate arbatą, - liūdnai pridūrė mis Marpl. - Žinau, dabar jauni žmonės mėgsta šį tą stipresnio. Jie mano, kad arbata jau išėjo iš mados.

- Aš jau nebe toks jaunas, - tarė Dermotas, - todėl prie progos mielai užsuksiu paskanauti jūsų arbatėlės ir paplepėti. Tiesa, ar pažįstate ką nors iš kino studijos?

- Nei vieno, - atsakė mis Marpl. - Tik iš gandų.

- O, jūs paprastai girdite labai daug. Iki pasimatymo. Labai malonu buvo pasimatyti.

3

- O, kaip gyvuojate? - paklausė misis Bantri, truputį nustebusi, kai Dermotas Kredokas prisistatęs pasakė apie savo atvykimo tikslą. - Labai džiaugiuosi jus regėdama. O argi atėjote be seržanto?

- Seržantas apačioje, - tarė Kredokas. - Jis užsiėmęs savo darbais.

- Kaip paprastai - tardo? - paklausė misis Bantri.

- Panašiai, - rimtai atsakė Dermotas.

- Vadinasi, jus pas mane atsiuntė Džeinė Marpl, - kalbėjo misis Bantri, vesdamasi inspektorių į nedidelę svetainę. - O aš

kaip tik vargau su gėlėmis. Dabar tokios dienos, kai gėles reikia nuolat prižiūrėti. Nusvyra, nulinksta iki žemės. Nepabaigiami rūpesčiai. Labai džiaugiuosi, galėdama bent trumpam atitrūkti nuo darbo. Sakykite, argi iš tikrųjų tai buvo žmogžudystė?

- O ar jūs abejojate?

- Matote, tai galėjo būti ir nelaimingas atsitikimas. Oficialių pranešimų beveik nebuvo. Nežinia, kas ir kaip į kokteilį įbėrė nuodų. Bet mes kitaip nė nemanome - tai žmogžudystė.

- O ką spėjate esant kaltininką?

- Žinote, keisčiausia, kad apie tai mes apskritai nekalbame. Net nenutuokiu, kas tai galėjo padaryti.

- Norite pasakyti, kad neįsivaizduojate, kaip įbėrė nuodus visų akyse?

- Ne, ne, ne tai. Žinoma, įberti nuodus buvo ne taip jau paprasta, bet įmanoma. Aš turiu omenyje štai ką: neįsivaizduoju, kas galėjo geisti ja atsikratyti?

- Manote, kad niekas negeidė Hesios Bedkok mirties?

- Atvirai šnekant, aš perkračiau visus alei vieno, bet nerandu tokio, kuris būtų linkėjęs jai pražūtį. Kartais mudvi susitikdavome skaučių organizacijoje, Šventojo Jono ligoninės ir parapijos reikalais. Man ji atrodė gerokai pervargusi. Visko griebdavosi su begaliniu entuziazmu, buvo linkusi viską sureikšminti ir pernelyg daug plepėjo. Bet tokius žmones žudyti nėra jokio reikalo. Senais laikais, išvydę ateinančią štai tokią moterį, kuo skubiausiai siųsdavome kambarinę - jos tada dar buvo madingos - pasakyti, kad mūsų nėra namie ar kad nepriimame svečių, jeigu kambarinė pasitaikydavo pernelyg jautri tiesai.

- Norite pasakyti, kad misis Bedkok buvo galima išvengti kitais būdais ir nebuvo jokio reikalo ja atsikratyti visiems laikams?

- Labai gerai pasakėte, - pritardama linktelėjo misis Bantri.

- Ji turėjo ne tiek jau daug turto, kad apie tai būtų verta kalbėti, - garsiai mąstė Dermotas. - Iš jos mirties niekas neturėjo didesnės naudos. Ir niekas, regis, neturėjo priežasties jos nekęsti. Nemanau, kad ji būtų ką nors šantažavusi.

- Esu įsitikinusi - tokie dalykai jai nė į galvą neateidavo. Ji buvo dora ir principinga.

- O jos vyras? Gal jis turėjo meilužę?

- O ne, nemanau. Tiesą sakant, aš jį tik vieną kartą temačiau - tame priėmime. Atrodė gana pilka asmenybė. Mielas, bet nelabai protingas.

- Nelabai randame už ko nusitverti, - tarė Dermotas. - O gal ji ką nors žinojo?

- Žinojo?

- Taip, žinojo tai, kas galėjo pakenkti kam nors kitam?

Misis Bantri papurtė galvą:

- Labai abejoju. Man atrodo, ši moteris, jeigu būtų ką nors žinojusi, tai liežuvio neprikąsdama būtų malusi kiekvienai progai pasitaikius.

- Vadinasi, ši versija irgi atpuola, - pasakė Dermotas. - Ką gi, dabar pasakysiu apie savo vizito tikslą. Siųsdama mane pas jus, mis Marpl, moteris, kurią aš nepaprastai gerbiu ir prieš kurią lenkiu savo galvą, prašė, kad pasakyčiau jums du žodžius: "Burtininkė Šalota".

- Ak, štai kas! - sušuko misis Bantri.

- Taip, tik tiek.

- Žmonės dabar nebeskaito Tenisono - apgailestaudama tarė misis Bantri.

- Kodėl taip manote? - paprieštaravo Dermotas Kredokas. - Aš skaitau. Šitoji Šalota būrė Kamelotui, ar ne?

Ugnis sau siautė žaisdama,
Sudužo veidrodis skambėdamas.
"Baisu! Prakeikta būsiu aš!" -
Sušuko Šalota.

- Taip. Ji ir susilaukė tokio likimo, - linktelėjo misis Bantri.

- Nesupratau - kas susilaukė tokio likimo?

- Ji atrodė kaip tik taip.

- Kas atrodė kaip tik taip?

- Marina Greg.

- Marina Greg? Kada?

- Argi Džeinė Marpl nepapasakojo?

- Ji man nieko nepapasakojo. Atsiuntė pas jus.

- Ak, visai be reikalo! Ji geriau už mane moka pasakoti. Mano vyras visuomet sakydavo, kad aš labai neaiškiai pasakoju ir kad jis apskritai nesuprantąs, apie ką aš kalbu. Pati abejoju: o gal aš nieko nemačiau, gal tai tebuvo tik mano fantazija? Bet kai žmogus šitaip atrodo, negali pamiršti...

- Prašyčiau papasakoti, - paprašė Dermotas.

- Tai buvo per priėmimą. Kaip jūs tikriausiai jau žinote, jis vyko laiptų aikštelėje, pertvarkytoje į salę. Ten stovėjo Marina Greg su vyru. Jie pasikvietė kai kuriuos svečius: mane, kadangi kažkada man priklausė tas vienasėdis, Hesią Bedkok su vyru, nes ji daug prisidėjo prie šventės ir visų renginių organizavimo. Atsitiktinai laiptais mes lipome beveik kartu, todėl aš stovėjau šalia ir pastebėjau...

- Ką pastebėjote?

- Matote, misis Bedkok užvedė nebaigiamą šneką, kaip paprastai daro žmonės, susitikę su įžymybėmis. “Kaip nuostabu”, “Kaip jaudinančiai”, jie visą gyvenimą apie tai tik ir svajoję ir taip toliau, ir panašiai. O paskui ji pradėjo ilgiausią istoriją apie tai, kaip susitikusi su Marina Greg prieš daugelį metų ir ką ji tada išgyvenusi. Aš pamaniau - kaip nuobodu toms įžymybėms nuolat šito klausytis! Ir staiga pastebėjau - Marina Greg visai nereaguoja į jos žodžius. Ji paprasčiausiai įsispytrėjo...

- Įsispytrėjo į misis Bedkok?

- Ne, ne, atrodė, kad apskritai misis Bedkok jai nebeegzistavo. Suprantate, ji tikriausiai nebegirdėjo, ką jai šnekėjo misis Bedkok.

Marina Greg paprasčiausiai žiūrėjo, ir jos žvilgsnis buvo lygiai toks, kaip burtininkės Šalotos. Tarsi ji būtų išvydusi kažką baisaus, tokią baisybę, kad net negalėjo tuo patikėti ir ištverti.

- “Bėda! Prakeikta būsiu aš”? - pakartojo Dermotas Kredokas.

- Taip! Štai todėl aš ir kalbu apie burtininkės Šalotos žvilgsnį.

- O į ką ji žiūrėjo, misis Bantri?

- Kad žinočiau!

- Ji stovėjo prie laiptų, ar ne?

- Taip, ir žiūrėjo virš misis Bedkok galvos... ne, teisingiau bus pasakius - per jos petį.

- Tiesiai į laiptus?

- Ne, šiek tiek į šoną.

- O laiptais lipo žmonės?

- Taip, kokie penki ar šeši.

- Ar ji žiūrėjo į kurį nors iš tų žmonių?

- Žinote, tiksliai negaliu pasakyti. Aš gi žiūrėjau ne į svečius. Aš stovėjau nugara į laiptus ir žiūrėjau į ją. Iš pradžių man pasirodė, kad ji žiūri į paveikslą ant sienos.

- Vargu, ar paveikslas galėjo padaryti tokį įspūdį, juk ji gyvena tuose namuose ir paveikslą matydavo kiekvieną dieną.

- Taip, taip, žinoma. Matyt, ji žiūrėjo vis dėlto į kažkurį svečią. Bet į kurį?

- Pabandykime išsiaiškinti, - pasiūlė Dermotas. - Ar negalėtumėte prisiminti, kas tuo metu lipo laiptais?

- Meras su žmona. Dar vietinis žurnalistas, toks rudis. Vėliau mus supažindino, bet aš pamiršau jo pavardę. Aš niekaip neįsimenu pavardžių. Rodos, Gelbraitas. Po jo atėjo stambus juodas vyras. Nesakau - negras, paprasčiausiai jis buvo stipriai įdegęs saulėje. Šį žmogų lydėjo dama, iš visko sprendžiant - aktorė: labai šviesiais plaukais, o veidas kaip šermuonėlio. Laiptais lipo ir senasis generolas Barnsteplas iš Mač Bengemo. Vargšelis, beveik suvaikėjęs. Vargu ar jis galėjo taip baisiai ją išgąsdinti. Dar Graisai iš fermos...

- Kitų neatsimenate?

- Žinoma, buvo ir daugiau svečių. Bet matote, aš ne... na, nekreipiau į juos ypatingo dėmesio. Meras, generolas Barnsteplas ir amerikiečiai atėjo beveik būreliu. Dar maišėsi fotografai. Vienas, rodos, vietinis ir mergina fotografė iš Londono, be galo šiuolaikiška, palaidais plaukais, su didele kamera.

- Ir jūs manote, kad tarp tų žmonių buvo tas, kurį išvydus Marinos Greg veidas įgavo jūsų nupasakotą išvaizdą?

- Aš nieko neteigiu, - atvirai atsakė misis Bantri. - Man pačiai smalsu, kodėl ji taip išsprogdino akis? O gal man tik pasiro-

dė? Galų gale, gal jai paprasčiausiai sugėlė dantį, arba ji įsidūrė smeigtuku, ar dar kas atsitiko. Juk taip būna - kas nors atsitinka, tiesiog menkas niekas, o jūs visomis jėgomis stengiatės tai nuslėpti nuo pašalinių akių, bet veidas viską išduoda.

Dermotas Kredokas susijuokė:

- Džiaugiuosi, kad esate tokia realistė, misis Bantri, - tarė jis. - Žinoma, viskas galėjo būti kaip tik taip, kaip jūs dabar sakėte. Bet mums gali praversti ir patys nereikšmingiausi faktai.

Jis paspaudė senosios ledi ranką ir patraukė oficialiai prisistatyti Mač Bengemo valdžiai.

Devintas skyrius

1

- Vadinasi, jūs patyrėte nesėkmę? - paklausė Kredokas, pakišdamas Frenkui Kornišui savo portsigarą.

- Visišką nesėkmę, - nesigynė šis. - Jokių priešų, jokių skandalų, puikiausi santykiai su vyru.

- Jokių duomenų, kad į jų gyvenimą būtų įsimaišiusi kita moteris ar vyras?

Kornišas papurtė galvą:

- Nieko. Jokių užuominų. Ji buvo ne iš tų, kurios traukia vyrus. Dalyvaudavo nesuskaičiuojamų komitetų ir organizacijų veikloje, ir tiek.

- O vyras? Ar jis nesuko sparno apie kitą? Kas tos moterys, kurios kartu su juo dirba?

- Misteris Bedkokas tarnauja "Bidlo ir Raselo" kontoroje nekilnojamo turto agentu. Ten tik dvi moterys - amžinai sloguojanti Flora Vest ir mis Hambl, kuriai jau apie penkiasdešimt, - vargu ar jis galėjo kuria susivilioti. O atvirai šnekant, aš nė kiek nenustebčiau, jeigu jis netrukus ir vėl vestų.

Kredokas susidomėjęs pažvelgė į Kornišą.

- Turiu galvoje jo kaimynę, - paaiškino šis. - Kai po kvotos atvažiavau į jo namus, ten sukiojosi kaimynė ir virė arbatą. Jis labai nustebo ir sutriko. Esu įsitikinęs - ji jau taikosi už jo ištekėti, nors jis pats, vargšelis, šito kol kas net nenujaučia.

- Kas ji per moteris, toji kaimynė?

- Gana patraukli. Nelabai jauna, bet dar patraukli. Panaši į čigonę: rusvi skruostai, tamsios akys.

- Kuo vardu?

- Bein. Misis Bein. Merė Bein. Našlė.

- Ką veikė jos vyras?

- Nežinia. Sūnus dirba ne per toliausiai nuo čia ir jiedu kartu

gyvena. Apskritai, gana rami, respektabili moteris. Man kažkodėl vis neišeina iš galvos - su ja buvau susitikęs, - Kornišas žvilgtelėjo į laikrodį. - Be dešimties dvylikta. Vidudienį mūsų laukia Hosington Hole. Reikia eiti.

2

Dermotas Kredokas kiek išsiblaškęs žvalgėsi po Hosington Holą, tačiau įsidėmėjo kiekvieną smulkmeną. Inspektorius Kornišas Skotlend Jardo svečią pristatė Heiliui Prestonui ir taktiškai pasišalino. Nuo to laiko Dermotas Kredokas neištarė nė žodžio, o tik retkarčiais linkteldavo galva, klausydamasis nepabaigiamo žodžių srauto, srūvančio iš misterio Prestono burnos. Heilis Prestonas, nutarė jis, yra Džeisono Rado patikėtinis, artimas padėjėjas ar sekretorius, o tikriausiai ir vienas, ir kitas, ir trečias. Jis tarškė be perstojo. Tarškė daug ir sklandžiai, beveik nepasikartodamas. Tai buvo malonus jaunas žmogus, nuoširdžiai besistengiantis, kad jo pažiūros, primenančios daktaro Pangloso pažiūras apie tai, kad viskas, kas geriausia šitame geriausiame iš geriausių pasaulyje, būtų padalyta visiems po lygiai. Keletą kartų įvairiai varijuodamas jis pakartojo, kad tai, kas įvyko, tiesiog baisu, kad visi susijaudinę, o Marina esanti absoliučioje prostacijoje, misteris Radas nepaprastai sutrikęs, kad tai visiems buvęs netikėtas smūgis. Jis pabrėžė: toji netikėta mirtis - ne kas kita, o kam nors jaučiamos alergijos rezultatas. Šią mintį jis pareiškė tik kaip prielaidą, juk alergija - paprastas reiškinys. Vyresnysis inspektorius Kredokas galįs tikėtis visų kino studijos darbuotojų paramos. Jis galįs užduoti bet kokius klausimus, apžiūrėti viską, ką manys esant reikalinga. Jie džiaugsis, galėdami suteikti kad ir mažiausią pagalbą. Visi jie jautę didžiausią pagarbą misis Bedkok, aukštai vertino jos socialinį jausmą ir jos darbą Šventojo Jono ligoninės asociacijoje.

Atsikvėpęs Prestonas pradėjo viską nuo pradžių, bet jau kitais žodžiais. Niekas kitas nebūtų sugebėjęs parodyti karštesnį norą bendradarbiauti. Tuo pačiu Heilis Prestonas atkakliai bandė pabrėžti, kokie tolimi šitie dalykai ramiam kino pasauliui, misteriui

Džeisonui Radui, mis Marinai Greg ir visiems vienasėdžio žmonėms; nors jie, žinoma, padarysią viską, kas tik įmanoma, kad padėtų tyrimui. O kad būtų įtikinamiau, Heilis Prestonas vis energingai kratė garbanotą galvą. Dermotas Kredokas, pasinaudojęs pauze, tarė:

- Ačiū.

Tą žodį pasakė ramiai, bet tokiu tonu, kad misteris Heilis Prestonas krūptelėjo ir liovėsi tarškęs. Tik burbtelėjo: "Na..." - ir galutinai užsičiaupė.

- Jūs, rodos, sakėte, kad aš galįs užduoti klausimus?

- Žinoma, žinoma. Prašom.

- Ar ji mirė čia?

- Misis Bedkok?

- Taip. Ar šioje vietoje?

- Taip, suprantama. Kaip tik čia. Jeigu norite, galiu parodyti net krėslą.

Jie stovėjo laiptų aikštelėje. Heilis Prestonas žengė keletą žingsnių ir parodė gana gremėzdišką krėslą.

- Štai, - tarė jis. - Ji sėdėjo kaip tik čia. Ji pasakė - man negera. Kažkas nuėjo daktaro, bet ji beveik tuoj pat mirė, štai šitoje vietoje.

- Aišku.

- Nežinau, ar pastaruoju metu ji lankėsi pas gydytoją. Jeigu ją perspėjo turint silpną širdį...

- Jos širdis buvo sveika, - paprieštaravo Dermotas. - Ji buvo sveika moteris. Mirė, išgėrusi šešis kartus didesnę dozę vaistų, kurių oficialaus pavadinimo aš nesistengsiu ištarti - jie labai žinomi "kalmovito" pavadinimu.

- Kaip gi, kaip gi! - tarė Heilis Prestonas. - Žinau. Aš ir pats kartais išgeriu.

- Iš tikrųjų? Labai įdomu. Ar gerai veikia?

- Nuostabiai, tiesiog nuostabiai. Žvalina ir tuo pačiu ramina, suprantate? Žinoma, - pridūrė, - tik protingai dozuojant.

- Ar šiuose namuose yra bent kiek šių vaistų?

Atsakymą į šį klausimą jis iš anksto žinojo, bet norėjo dar kartą įsitikinti. Heilis Prestonas buvo be galo atviras:

- Kiek tik norit. Manau, kiekvienoje vonioje yra po buteliuką.

- Tačiau tai nė trupučio nepalengvina mūsų užduoties.

- Gal ji pati išgėrė kalmovito, o jeigu jai, kaip sakiau, alergija...

Kredokas abejodamas papurtė galvą. Heilis Prestonas atsidusęs paklausė:

- Ar tikrai žinote, kad ji gerokai viršijo dozę?

- Tai buvo mirtina dozė, o misis Bedkok panašių vaistų niekada nevartojo. Kiek žinau, ji apskritai nevartojo jokių vaistų, išskyrus gal sodą ar aspiriną.

Heilis Prestonas susikrimtęs palingavo galva:

- Tai labai apsunkina bylą. Taip, labai.

- Kur misteris Radas ir mis Greg pasitiko svečius?

- Štai čia. - Heilis Prestonas priėjo prie laiptų.

Vyresnysis inspektorius Kredokas atsistojo šalia jo ir pažiūrėjo į priešpriešinę sieną. Ant jos kabojo "Madona su kūdikiu". "Nebloga kažkokio garsaus paveikslo kopija", - nutarė inspektorius.

Mėlyną suknelę vilkinti madona kėlė į dangų kūdikėlį Jėzų ir abudu juokėsi. Abipus jų stovinčių žmonių žvilgsniai buvo įsmeigti į vaiką. "Vienas vykusiausių madonos paveikslų", - pamanė Dermotas. Paveikslas kabojo tarp dviejų siaurų langų.

Vaizdas buvo gana efektingas, bet vis dėlto inspektoriui pasirodė, kad čia nebuvo absoliučiai nieko, kas galėjo priversti moterį žvelgti prakeiktos burtininkės Šalotos žvilgsniu.

- Žinoma, žmonės be perstojo lipo laiptais? - paklausė inspektorius.

- Taip. Nedidelėmis grupėmis, kai kuriuos aš atlydėjau, kai kuriuos - Ela Zilinski, misterio Rado sekretorė. Mes norėjome, kad ši šventės dalis būtų maloni ir neoficiali.

- Ar čia buvote, kai atėjo misis Bedkok?

- Savo gėdai turiu prisipažinti - neatsimenu. Turėjau kviestinių sąrašą ir visą laiką bėgiojau iš apačios į viršų ir vėl atgal. Atvesdavau svečius, pristatydavau Marinai, pasiūlydavau gėrimų, ir vėl bėgdavau žemyn, grįždavau su nauja grupele. Tuo metu net nežinojau, kaip atrodo misis Bedkok - mano sąraše jos nebuvo.

- O ką galite pasakyti apie misis Bantri?

- Apie ką? Ak, buvusią namo šeimininkę, ar ne? Rodos, ji čia palipo beveik kartu su misis Bedkok ir jos vyru. - Heilis Prestonas truputį patylėjo. - Prisimenu, kaip tik jiems iš paskos atėjo meras, žvangindamas grandine ant kaklo. Jo žmona vilkėjo ryškiai mėlyną suknelę ir buvo apsikarsčiusi nesuskaičiuojamais papuošalais. Šiuos svečius aš gerai įsidėmėjau. Tiesa, gėrimų jiems nepasiūliau, nes privalėjau dumti žemyn naujos grupės.

- Tai kas padavė gėrimus?

- Deja, šito negaliu pasakyti. Buvo keli specialiai tam skirti žmonės. Tik atsimenu - belipdamas žemyn kone susidūriau su meru.

- Prašyčiau prisiminti, ką dar sutikote ant laiptų.

- Džimį Gelbraitą, vietinį reporterį. Jis rašė ataskaitą apie šventę. Buvo dar keli man nepažįstami žurnalistai. Taip pat du fotografai - vienas vietinis, bet jo pavardės nežinau, ir mergina iš Londono, meninės fotografijos specialistė. Savo kamerą ji buvo pasistačiusi kampe ir fotografavo mis Greg sutinkančią svečius. Tiesa, jeigu neapsirikau, kaip tik tuo metu atėjo ir Ardvikas Fenis.

- Ardvikas Fenis. Kas jis?

Heilis Prestonas nustebo.

- Didis žmogus, vyresnysis inspektoriau. Žymiausia figūra Amerikos kine ir televizijoje. Mes net nežinojome, kad jis Anglijoje.

- Vadinasi, jo pasirodymas buvo siurprizas?

- Labai malonus siurprizas.

- Ar jis senas mis Greg ir misterio Rado bičiulis?

- Fenis artimai draugavo su ja prieš daugelį metų, prieš antrą kartą jai ištekant. O ar bičiuliavosi su Džeisonu, nežinau.

- Šiaip ar taip, jo atsiradimas maloniai nustebino?

- O, taip, mes visi buvome tiesiog sužavėti.

Kredokas linktelėjo ir perėjo prie kitos temos. Jis uždavė kelis klausimus apie gėrimus, jų sudėtį ir serviruotę, apie svečius aptarnavusius tarnus. Atsakymai tik patvirtino vyresniojo inspektoriaus nuomonę, kad jeigu kiekvienas iš trisdešimties svečių leng-

vai galėjo nunuodyti misis Bedkok, tai bet kuris iš tų pačių trisdešimties galėjo ir matyti, kaip tai buvo padaryta. Ką ir sakyti, pamanė Kredokas, žmogžudys labai rizikavo.

- Dėkoju, - tarė jis, susumuodamas apklausos rezultatus. - Dabar norėčiau pasikalbėti su misis Marina Greg.

Heilis Prestonas papurtė galvą.

- Labai apgailestauju, - tarė jis. - Man iš tikrųjų labai gaila, bet tai neįmanoma.

Kredokas kilstelėjo antakius:

- Štai kaip!

- Dabar ji prostacijoje, visiškai išsekusi. Mariną Greg prižiūri asmeninis gydytojas. Jis turi tokią teisę - apsaugoti ją nuo visokių tardymų. Galiu parodyti daktaro pareiškimą. Štai.

Kredokas perskaitė.

- Aišku, - burbtelėjo. - Sakykite, ar gydytojas nuolat seka Marinos Greg sveikatos būklę?

- Žinote, jie, šitie aktoriai ir aktorės, visi labai nervuoti. Ir nėra ko stebėtis, juk gyvena be galo įtemptą gyvenimą. Todėl pageidaujama, kad intensyviai filmuojantis sveikatos būklę stebėtų gydytojas, puikiai pažįstąs aktorių organizmą ir jų psichologiją. Moriso Gilkristo puiki reputacija. Jis jau keletą metų yra jos asmeninis gydytojas. Turbūt iš spaudos žinote - pastaruoju laiku ji sunkiai sirgo. Ilgai gydėsi ligoninėje. Tik maždaug prieš metus atgavo jėgas ir sveikatą.

- Suprantu.

Heilis Prestonas, regis, lengviau atsiduso, kai Kredokas liovėsi reikalavęs pasimatymo su Marina Greg.

- Gal norite pasikalbėti su misteriu Radu? - Heilis žvilgtelėjo į laikrodį. - Iš studijos grįš po kokių dešimties minučių. Ar galite palaukti?

- Puiku, - tarė Kredokas. - O kol kas... sakykite, ar daktaras Gilkristas čia?

- Taip, jis čia.

- Tai tuo tarpu norėčiau su juo pasikalbėti.

- Žinoma, žinoma. Tuoj pakviesiu.

Jaunuolis skubiai išdrožė. Dermotas Kredokas susimąstė. Ži-

noma, misis Bantri pavaizduotas mirtį lemiantis žvilgsnis paprasčiausiai galėjo būti tik jos vaizduotės padarinys. Inspektoriaus manymu, ši moteris mėgsta daryti skubotas išvadas. Bet jos žodžiuose galėjo glūdėti ir tiesa. Pamirškime burtininkę Šalotą, ant kurios galvos nejučia krito prakeikimas. Gal Marina Greg iš tikrųjų kažką išvydo ir tai ją taip suneramino, kad ji pamiršo net viešnią, su kuria šnekučiavosi. Iš visko sprendžiant, tuo metu laiptais lipo netikėtai atsiradęs žmogus, ir tas žmogus Marinai Greg buvo labai nemalonus svečias.

Kredokas už nugaros išgirdo žingsnius ir atsigręžė. Prestonas atvedė daktarą Morisą Gilkristą. Šis pasirodė esąs visai ne toks, kokį įsivaizdavo inspektorius: nei įsiteikiančių manierų, nei teatrališkos išorės. Iš pirmo žvilgsnio Gilkristas atrodė gana šiurkštus, energingas, veiklus žmogus. Vilkėjo tvido kostiumą, pernelyg ryškų anglui. Įspūdį darė kaštoniniai plaukai ir gudrios aštrios akys.

- Daktaras Gilkristas? Vyresnysis inspektorius Kredokas. Ar galiu su jumis pasikalbėti akis į akį?

Gydytojas linktelėjo. Jis nuvedė Kredoką beveik į patį koridoriaus galą, atidarė duris ir pakvietė:

- Prašom, čia mūsų niekas netrukdys.

Matyt, tai buvo patogiai apstatytas daktaro kambarys. Gilkristas parodė Kredokui krėslą ir pats atsisėdo.

- Kiek supratau iš jūsų rašto, - prabilo Kredokas, - mis Marina Greg šiuo metu negali duoti jokių parodymų. Kas jai, daktare?

Gilkristas vos vos gūžtelėjo pečiais.

- Nervai, - atsakė. - Tik imsite klausinėti, ir po kokių dešimties minučių ją ištiks isterijos priepuolis. Aš negaliu leisti, kad tai atsitiktų. Atsiųskite policijos gydytoją ir aš jam viską smulkiai paaiškinsiu. Kvotoje ji negalėjo dalyvauti dėl tos pačios priežasties.

- Ar ilgai tai gali užsitęsti? - paklausė Kredokas.

Daktaras Gilkristas pažiūrėjo į jį ir nejučia šyptelėjo. Šypsena buvo maloni.

- Jeigu norite žinoti mano nuomonę, - tarė jis, - nuomonę žmogaus, o ne gydytojo, - nepraeis nė keturiasdešimt aštuonios valandos ir ji ne tik galės, bet aistringai norės su jumis pasimaty-

ti! Ji pati klausinės, atsakinės į jūsų klausimus. Tokie jau tie aktoriai! - Jis palinko į priekį. - Norėčiau pabandyti jums paaiškinti, vyresnysis inspektoriau, kodėl šitie žmonės taip elgiasi. Kino aktorių gyvenimas - nuolatinė įtampa, kuri tuo didesnė, kuo didesnę sėkmę jie patiria. Jie visada, bet kuriuo metu, publikos akyse. Jų darbas - filmavimasis, nepaprastai sunkus monotoniškas darbas, kuris tęsiasi valandų valandas. Jie ateina rytą, laukia, vaidina mažyčiame epizode, kurį paskui be galo daug kartų perfilmuoja. Teatre aktoriai iš karto repetuoja visą vaidinimą arba bent jo dalį. Tai kur kas maloniau. O kine, kaip žinote, viskas aukštyn kojomis. Tai nuobodus, sekinantis užsiėmimas. Žinoma, jie gyvena prabangiai, naudojasi visokiausiomis raminančiomis priemonėmis, medicinos pagalba, voniomis, kosmetika, rengia pobūvius, linksminasi, bet jie nuolat publikos akyse! Jie negali ramiai linksmintis. Jie negali sau leisti net atsipalaiduoti.

- Puikiai įsivaizduoju, - tarė Dermotas. - Taip, galiu tai įsivaizduoti.

- Ir dar, - tęsė Gilkristas. - Žmonės, pasirenkantys aktoriaus profesiją, ir ypač tie, kurie tampa populiarūs, sukuria tam tikrą asmenybės tipą. Tai, kiek man pavyko suvoti iš savo praktikos, kaip sakoma, labai plonos odos žmonės, nepaprastai jautrūs, ir be to, visą gyvenimą kankinasi dėl savo nepilnavertiškumo. Kankinantis jausmas - neadekvatus. Persekioja nuolatinė baimė, kad daro ne tą, kas reikia, ko iš jų visi laukia. Manoma, kad aktoriai ir aktorės - savimi pasitikintys žmonės. Tai netiesa. Toli gražu jie nėra apie save tokios nuomonės, jie nuolat savimi nepatenkinti ir visuomet kažkas juos turi raminti. Juos nuolat reikia pažvalinti. Paklauskite Džeisoną Radą, ir jis jums tą patį pasakys. Režisierius turi leisti aktoriams pajusti, kad jie pajėgūs susidoroti su iškeltu uždaviniu, nuolat raminti ir įtikinėti, kol gauna trokštamą efektą. Bet aktoriai vis tiek nepatenkinti savimi! Kaip tik todėl jie visi tokie, išsireiškiant paprasta, profesionalia kalba - nervingi! Velnioniškai nervingi! Tikri nervų kamuoliai. Ir kuo labiau pakrikę jų nervai, tuo geriau jie vaidina!

- Įdomu, - tarė Kredokas. - Labai įdomu. Nors aš ne visiškai suvokiu, kur jūs...

- Aš noriu priversti jus suprasti Mariną Greg, - tarė Morisas Gilkristas. - Jūs, be abejo, matėte filmus, kuriuose ji vaidina?

- Ji puiki aktorė, - pripažino Dermotas. - Puiki. Ji - asmenybė, grožis, žavesys.

- Taip, - sutiko Gilkristas, - jai būdingos šitos savybės, ir vis dėlto Marinai, norint gauti reikalingą efektą, tenka dirbti kaip velniui. Tai ištampo nervus, o fiziškai ji ne tokia jau stipri. Toli gražu ne tokia jau stipri, kaip norėtume. O jos temperamentas! Ji nuolat arba džiūgaujanti, arba nusivylusi. Ir ji nepajėgi pakeisti savo būdą. Pati pasirinko šitokį kelią. Visą gyvenimą gyvena kančiose. Iš dalies - dėl savo pačios klaidų. Nė viena jos santuoka nebuvo laiminga, išskyrus galbūt paskutinę. Dabar ji ištekėjo už žmogaus, kuris labai ją myli ir mylėjo daugelį metų. Ji saugoma tos meilės ir jaučiasi laiminga. Bent jau šiuo metu yra laiminga, tačiau niekas negali pasakyti, kaip ilgai tai tęsis. Baisiausia, kad ji arba tiki, kad jos gyvenimas susitvarkė, kad visos svajonės išsipildė ir niekas jau nebepasikeis į bloga, kad ji jau niekada nebus nelaiminga; arba ji nugrimzdo beprasmiškame liūdesyje moters, kurios gyvenimas sugriautas, kuri niekada nežinojo, kas tai yra meilė ir niekada šito nesužinos. Jeigu ji sugebėtų laikytis kažkur per vidurį tarp šitų dviejų būsenų, jai išeitų į naudą. Bet pasaulis netektų puikios aktorės.

Daktaras nutilo. Dermotas Kredokas irgi neištarė nė žodžio. Jis labai norėjo žinoti, kodėl Morisas Gilkristas visa tai jam pasakojo. Kam prireikė šitos gilios, detalios Marinos Greg analizės? Gilkristas žiūrėjo į inspektorių. Atrodė, jis laukia iš Dermoto klausimų. Dermotas svarstė, kokį klausimą gydytojas pageidautų išgirsti. Pagaliau pasidomėjo:

- Ar ji labai pakriko dėl čia įvykusios tragedijos?

- Taip, - atsakė Gilkristas.

- Ar labai?

- Matote, tai priklauso... - ėmė samprotauti daktaras Gilkristas.

- Nuo ko?

- Tai priklauso nuo pakrikimo priežasčių.

- Manau, - vis dar klajodamas patamsėje, tarė Kredokas, -

kad toji priežastis buvo sukrėtimas, kurį ji patyrė dėl staigios mirties per patį priėmimo įkarštį. - Inspektorius pastebėjo, kad jo pašnekovo veidas akimoju pasikeitė. - Ar jūs manote, kad buvo dar kokia priežastis?

- Žinoma, negalima numanyti, kaip žmogus reaguos, - atsargiai ėmė kalbėti daktaras Gilkristas. - Šito negalima atspėti, kad ir kaip gerai žmogų pažintum. Čia įvykusią tragediją Marina galėjo suvokti saviškai. Ji, švelni ir geraširdė moteris, galėjo tarti: "O Dieve, vargšelė, kokia nelaimė! Ir kaip čia taip atsitiko?" Ji galėjo užjausti, nejausdama didelio liūdesio. Galų gale, staigi mirtis - ne toks jau retas atsitikimas kino pasaulyje. Kita vertus, tą mirtį ji galėjo suvokti kaip didžiausią tragediją ir tą minutę ryžtis net mesti sceną. O galėjo būti ir dar kokia nors visai kitokia reakcija.

Dermotas nutarė griebti jautį už ragų.

- Norėčiau žinoti, ką manote apie dabartinę jos sveikatos būklę?

- Nežinau. Nesu įsitikinęs. Galų gale, kaip žinote, egzistuoja profesinė etika. Gydytojo ir paciento santykiai...

- Ar ji ką nors jums papasakojo?

- Nežinau, ar turiu teisę atsakyti į šį klausimą.

- Ar Marina Greg buvo pažįstama su Hesia Bedkok? Ar jos anksčiau buvo susitikusios?

- Manau, kad iki tos nelemtos dienos Marina apskritai vargu ar žinojo apie misis Bedkok egzistavimą. Ne, šuo ne čia pakastas. Jeigu norite žinoti, su Hesia Bedkok tai apskritai neturi nieko bendra.

- Ar tuos vaistus, kalmovitą, Marina Greg anksčiau vertodavo?

- Vartojo ir vartoja. Čia visi juos vartoja, ir Ela Zilinski, ir Heilis Prestonas - pusė studijos darbuotojų. Šis preparatas dabar madingas. Visi raminantys preparatai iš esmės yra vienodi. Žmonėms įgrįsta vienas, jie bando kitą, naują. O kalmovitas, bent man taip atrodo, iš pagrindų skiriasi nuo kitų.

- Iš tikrųjų?

- Taip, tam tikra prasme. Laikinai nuramina, suteikia tam

tikrą pasitikėjimą savo jėgomis. Aš nelabai mėgstu prirašyti tokius preparatus, bet, žinoma, protingai dozuojant jie visiškai nekenksmingi. Jie padeda žmonėms, kurie nesugeba patys sau pagelbėti.

- Norėčiau žinoti, kokį turite tikslą, apie tai man pasakodamas?

- Paprasčiausiai bandau suvokti savo pareigą, - paaiškino Gilkristas. - Aš gydytojas, ir mano pareiga - laikyti paslaptyje viską, kad ir ką man pacientas pasakytų. Bet jaučiu ir kitą pareigą - visomis priemonėmis apsaugoti pacientą nuo pavojaus.

Jis nutilo. Kredokas atidžiai žiūrėjo į gydytoją ir laukė.

- Taip, - pagaliau tarė daktaras Gilkristas. - Aš žinau, ką turiu daryti. Paprašyčiau jūsų, vyresnysis inspektoriau, laikyti paslaptyje tai, ką dabar pasakysiu. Žinoma, prašau slėpti ne nuo savo kolegų, bet nuo visų pašalinių žmonių, o ypač nuo šio namo gyventojų. Sutinkate?

- Aš negaliu tvirtai pažadėti, - paprieštaravo Kredokas, - nes nežinau visų aplinkybių, bet apskritai sutinku.

- Tai klausykite, - pradėjo pasakoti Gilkristas. - Gal tai neturi ir jokios reikšmės. Juk moterys, būdamos tokioje būsenoje, kokioje dabar yra Marina Greg, negali atsakyti už savo žodžius. Tačiau aš noriu pakartoti jums jos žodžius. Sakau, gal jie neturi ir jokios reikšmės.

- Ką gi ji pasakė? - sukluso Kredokas.

- Po to įvykio ją ištiko nervinis šokas. Marina paprašė pakviesti mane. Daviau jai raminančiųjų ir stovėjau šalia, laikydamas jos ranką, guosdamas, kad viskas bus gerai. Jau užsimiršdama ji sušnibždėjo: "Tai buvo skirta man, daktare", - ir užmigo.

Kredokas nustebęs žiūrėjo į jį.

- Ji taip pasakė? O paskui, kitą dieną?

- Marina daugiau apie tai nekalbėjo. Vėliau aš jai priminiau tuos žodžius. Ji viską neigė. Sakė: "O, jūs turbūt apsirinkate. Aš juk nieko tokio nesakiau. Gal tada tiesiog klejojau..."

- Bet jūs manote, kad ji neklejojo?

- Ji buvo aiškiausios sąmonės. Žinoma, negaliu garantuoti, kad ji sakė tiesą. Ką iš tikrųjų norėjo nunuodyti - ją ar Hesią Bed-

kok - aš nežinau. Jūs tikriausiai tai žinote geriau už mane. Bet Marina Greg buvo įsitikinusi, kad nuodai buvo skirti jai.

Kiek patylėjęs, Kredokas tarė:

- Ačiū, daktare Gilkristai. Suprantu jūsų motyvus. Jeigu tai, ką jums pasakė Marina Greg - tiesa, tai reiškia, kad jos gyvybė vis dar pavojuje, ar ne?

- Štai čia visa esmė, - niūriai tarė Gilkristas. - Tai ir svarbiausia.

- Gal turite kokią nors priežastį tikėti, kad iš tikrųjų taip ir yra?

- Ne.

- Ar nežinote, kodėl ji šitaip pagalvojo?

- Ne.

- Dėkoju. - Kredokas atsistojo. - Dar vienas klausimas, daktare. Gal žinote, ar ji apie tai užsiminė ir vyrui?

Gilkristas papurtė galvą.

- Ne, - atsakė. - Net neabejoju. Ji nieko jam nesakė.

Jo akys kelioms sekundėms susitiko su Dermoto akimis, ir jis paskubom linktelėjo:

- Aš laisvas? Puiku. Eisiu žvilgtelti į ligonę.Tikiuosi, netrukus galėsite su ja pasikalbėti.

Gydytojas išėjo, ir Kredokas kambaryje liko vienas. Sučiaupęs lūpas, jis tyliai švilpiniavo.

Dešimtas skyrius

- Džeisonas grįžo, - po kelių minučių pranešė Heilis Prestonas. - Eikite su manimi, vyresnysis inspektoriau. Palydėsiu į jo kambarį.

Kambarys, kuris vienu metu buvo ir Džeisono Rado kabinetas, ir svetainė, buvo antrame aukšte. Patogus, kukliai apstatytas. Iš daiktų ir viso kito sunku buvo spręsti apie šeimininko skonį bei pomėgius. Virstelėjus durims, Džeisonas Radas pakilo nuo stalo ir žengė pasitikti inspektoriaus Kredoko. Žinoma, pamanė Dermotas, šis kambarys nebūtinai turi kažkuo išsiskirti - labai jau nuo kitų skiriasi čia įsikūręs žmogus. Jeigu Heilis Prestonas viso labo buvo tik iškalbus tauškalius, jeigu Gilkristas spinduliavo energija ir patrauklumu, tai dabar priešais inspektorių stovėjo žmogus, kuriam, kaip netrukus pats sau turėjo prisipažinti Dermotas, ne taip jau lengva buvo surasti apibūdinimą. Atlikdamas profesines pareigas, Kredokas susitiko ir susidarė savo nuomonę apie daugelį pačių įvairiausių žmonių. Laikui bėgant, jis išmoko iš pirmo žvilgsnio suvokti esmę ir atspėti mintis tų, su kuriais teko turėti reikalų, bet dabar Kredokas pajuto, kad Džeisono Rado mintis suvoks tik tiek, kiek teiksis leisti pats Radas. Giliai įdubusiose melancholiškose akyse slypėjo mįslinga išmintis. Bjauri, netaisyklinga kiaušo forma slėpė didelį intelektą. Klouno veidas ir baidė, ir traukė. Taip, pamanė Dermotas Kredokas, šnekantis su šituo žmogumi, man teks daugiau klausytis, ir klausytis labai atidžiai.

- Prašau atleisti, vyresnysis inspektoriau, kad priverčiau laukti. Sutrukdė kai kurios nenumatytos komplikacijos. Ar norite išgerti?

- Ačiū, ne dabar, misteri Radai.

Klouno veidą nejučia iškreipė ironiška šypsena:

- Pavojinga gerti mūsų namuose - tai norėjote pasakyti?

- Ne, tiesą sakant, aš apie tai nepagalvojau.

- Taip, taip, žinoma, ne. Na, gerai, vyresnysis inspektoriau, kas gi jus domina? Ką galėčiau jums papasakoti?

- Misteris Prestonas labai detaliai atsakė į visus mano klausimus.

- Ir tai jums buvo naudinga?

- Ne tiek, kiek norėčiau.

Džeisonas Radas nustebo.

- Aš taip pat kalbėjausi su daktaru Gilkristu. Jis pasakė, kad jūsų žmona vis dar nekaip jaučiasi ir negali atsakinėti į mano klausimus.

- Marina labai jautri, - tarė Džeisonas Radas. - Sakyčiau, ji palūžta po pirmojo priepuolio. O tokia staigi kito žmogaus mirtis galėjo sukelti ir nervinį šoką.

- Ką ir sakyti, nelabai malonūs išgyvenimai, - pritarė Dermotas Kredokas.

- Kad ir kaip būtų, aš labai abejoju, kad mano žmona galėtų jums pasakyti ką nors tokio, ko negalėčiau papasakoti aš. Juk buvau šalia jos, kai visa tai atsitiko ir, atvirai prisipažinsiu, esu kur kas pastabesnis už ją.

- Pirmiausiai norėčiau paklausti, - pradėjo Dermotas, - jums jau tikriausiai uždavė šį klausimą, bet vis tiek noriu jį užduoti dar kartą: ar jūs arba jūsų žmona anksčiau pažinojote Hesią Bedkok?

Džeisonas Radas papurtė galvą:

- Ne. Aš niekada anksčiau nebuvau susitikęs su šia moterimi. Gavau du jos laiškus, kuriuose ji rašė apie Šventojo Jono ligoninę, o pirmą kartą išvydau prieš penkias minutes iki jos mirties.

- Tačiau ji, rodos, teigė kažkada susitikusi su jūsų žmona?

Džeisonas Radas linktelėjo:

- Taip, jeigu neklystu, prieš kokius dešimt ar dvylika metų. Kai tik ją pristatė, ji tuoj pat ėmė pasakoti nepabaigiamą absurdišką istoriją apie tai, kaip ją į patalą paguldė gripas, bet ji vis dėlto atsikėlusi ir susitikusi su mano žmona ir net gavusi jos autografą.

Ir vėl ironiška šypsena pasirodė veide.

- Puikiai suprantate, vyresnysis inspektoriau, kad tai visiškai bereikšmiai faktai. Dažnai didžiausios žmonių minios apsupdavo mano žmoną, trokšdamos autografo, ir kaip tik tai Marinos Greg gerbėjams įstringa atmintin visam gyvenimui. Ir nėra ko stebėtis, kad Marina tiesiog nepajėgi prisiminti visų autografų medžiotojų, su kuriais kažkada buvo susitikusi. Suprantama, ji neprisiminė ir misis Bedkok.

- Tai savaime suprantama, - pritarė Kredokas. - Kitas klausimas. Vienas priėmime dalyvavęs svečias man papasakojo, kad jūsų žmona kurį laiką visiškai nereagavusi į misis Bedkok pasakojimą, tarsi nieko negirdėjusi ir nieko jai neatsakiusi. Ar jūs šito nepastebėjote?

- Galimas daiktas, kad taip ir buvo. Marina fiziškai nėra stipri. Ji, žinoma, priprato prie tų vadinamųjų visuomeninių funkcijų ir jas atlieka tiesiog automatiškai. Tačiau po pietų ji kartais linkusi atsipalaiduoti. Galbūt taip atsitiko ir šį kartą, bet aš nieko nepastebėjau. Nors palaukite, ko gero, sakau netiesą. Atsiminiau - iš tikrųjų susidarė tam tikra pauzė ir ji truputį uždelsusi atsakė misis Bedkok. Aš net jai kumštelėjau.

- Gal kas nors patraukė jos dėmesį? - paklausė Dermotas.

- Galbūt, bet aš vis dėlto manau, kad paprasčiausiai ji jau buvo pavargusi.

Keletą minučių abudu tylėjo. Dermotas priėjo prie lango, pro kurį atsivėrė gana niūrus Hosington Holą supančio miško vaizdas. Tada ėmė apžiūrinėti paveikslus ant sienos. Pagaliau sužiuro į Džeisoną Radą. Tematė mandagų kino režisieriaus veidą, ir daugiau nieko. Nė menkiausios tikrųjų jausmų išraiškos. Jis atrodė ramus ir puikiai susitvardantis žmogus, bet Kredokas suprato - visa tai galėjo būti tik kaukė. Ne, pamanė Dermotas, niekas nieko iš jo neišpeš, neatskleisdamas savo kortų. Ir Dermotas nutarė - žais atvirai.

- Misteri Radai, ar jums neatėjo į galvą, kad Hesios Bedkok mirtis tam tikra prasme galėjo būti atsitiktinė? Gal auka turėjo būti jūsų žmona?

Vėl įsivyravo tyla. Džeisono Rado veidas nė kiek nepasikeitė. Dermotas laukė. Pagaliau Džeisonas Radas lengvai atsiduso.

- Taip, - ramiai tarė jis, - jūs esate absoliučiai teisus. Aš taip iš karto pamaniau.

- Bet nė vienu žodžiu neužsiminėte nei inspektoriui Kornišui, nei per kvotą?

- Ne.

- Kodėl, misteri Radai?

- Galėčiau jums atsakyti (ir tai būtų šventa tiesa) - neturėjau jokių įrodymų. Faktus, kurie man leido padaryti tokią išvadą, lygiai taip pat puikiai žinojo ir teisėsaugos atstovai, ir jie, be abejo, turi didesnę teisę spręsti. Aš visiškai nepažinau misis Bedkok ir nieko apie ją nežinojau. Gal ji turėjo asmeninių priešų, gal kas nors tą vakarą tyčia įbėrė nuodų į jos taurę, nors nusikaltimui įvykdyti aplinkybės buvo nepalankios. O gal žudikas tyčia pasirinko tokį momentą dėl vienos paprastos priežasties - dideliame pobūvyje dalyvavo daug žmonių, vadinasi, ir įtariamųjų bus labai daug, todėl gali laisvai veikti. Tačiau aš noriu su jumis būti visiškai atviras, vyresnysis inspektoriau. Ne dėl šios priežasties tylėjau. Tikroji priežastis kita: norėjau, kad mano žmona nė nepagalvotų apie tai, kad tik per plauką liko gyva.

- Ačiū už atvirumą, - tarė Dermotas. - Bet turiu prisipažinti - jūsų motyvai vis dėlto man nėra visiškai aiškūs.

- Nejaugi? Gal pašaliniam žmogui ir sunku suprasti. Suvokti gali tik tas, kas gerai pažįsta Mariną. Ji nepaprastai trokšta laimės ir ramybės. Dėl materialinės būklės ji neturi ko skųstis, juk yra garsi aktorė. Bet asmeniniame gyvenime ji labai nelaiminga. Daug kartų buvo patikėjusi, kad jau rado savo laimę, bet netrukus ir vėl jos viltys sudužsaid. Matote, misteri Kredokai, ji nepajėgi racionaliai, atsargiai žvelgti į gyvenimą. Kiekvieną kartą ištekėdama, ji kaip vaikas, skaitantis įdomią pasaką, tikėjo - viskas bus gerai... - Ir vėl ironiška šypsena šlykščiam klouno veidui suteikė keistą lipšnumo išraišką. - Bet santuoka toli gražu ne pasaka, vyresnysis inspektoriau. Šeimyninio gyvenimo džiaugsmai negali amžinai tęstis. Žinoma, mes trokštame ramaus gyvenimo su mylimu žmogumi, trokštame gyvenimo, kupino meilės ir jokių debesėlių netemdomos laimės, bet... - jis nutilo. - Sakykite, ar jūs vedęs, vyresnysis inspektoriau?

- Laimei, ne... arba nelaimei, - burbtelėjo šis.

- Mūsų pasaulyje, kino pasaulyje, vedybos tam tikra prasme - profesionali rizika. Kino žvaigždės dažnai išteka. Kartais laimingai, kartais - ne, bet beveik niekad ilgam. Šitą turint omenyje, negalima sakyti, kad Marina turėjo kažkokią ypatingą priežastį būti nepatenkinta, bet tokio temperamento žmogų, kaip ji, tokie dalykai labai stipriai veikia. Ji pati save įtikino, kad yra labai nelaiminga, kad jai gyvenime - vien nesėkmės. Ji nepaliaujamai siekė vieno - meilės, laimės ir ištikimybės. Ji labai norėjo turėti vaikų. Gydytojai teigė - svajonei nelemta išsipildyti jau vien dėl begalinio troškimo. Vienas garsus chirurgas patarė įsisūnyti vaiką. Jis sakė: įvaikis užslopina norą tapti motina ir galiausiai atsiranda vilties ir pačiai pagimdyti. Marina įsivaikino tris kūdikius. Kurį laiką aprimo ir jautėsi laiminga, bet tai, žinoma, nebuvo trokštama laimė. Galite įsivazduoti, kaip ji nustebo ir kaip džiaugėsi, kai prieš vienuolika metų staiga sužinojo turėsianti savo kūdikį. Jos džiaugsmą sunku apsakyti. Tuo laiku Marina buvo geros sveikatos ir gydytojai garantavo, kad viskas bus gerai. O rezultatas tragiškas. Vaikas, berniukas, gimė silpnaprotis, idiotas. Marina nepaprastai pergyveno - apie tai verčiau jau nepasakoti. Ji sunegalavo ir daug metų sunkiai sirgo, gyveno sanatorijose. Paskui, nors ir lėtai, bet vis dėlto pasveiko. Neilgai trukus ištekėjo už manęs, pamažu vėl ėmė domėtis gyvenimu ir pajuto, kad dar gali būti laiminga. Jai buvo sunku pasirašyti filmavimosi kontraktą. Daug kas abejojo, ar ji, būdama tokios silpnos sveikatos, galės pakelti filmavimosi įtampą. Nemažai turėjau pakovoti, kad ją priimtų. - Džeisono Rado lūpos rūsčiai susiraukė. - Na, bet viskas baigėsi gerai. Pradėjo sukti filmą. Tuo laiku mes nusipirkome šitą namą, pertvarkėme jį pagal savo skonį ir atsikėlėme gyventi. Prieš dvi savaites Marina man prasitarė esanti laiminga, pagaliau radusi savo namus, kuriuose galinti ramiai gyventi ir pamiršti visus nemalonumus. Nepatikėjau, nes iš patirties žinojau - visos panašios Marinos svajonės paprastai būdavo pernelyg optimistiškos, bet neabejojau, kad tuo momentu ji iš tikrųjų jautėsi laiminga. Išnyko paskutiniai ligos požymiai, ją užvaldė ramybė, o šito pirma nebuvau pastebėjęs. Viskas klostėsi puikiai, kol... - jo balsas suskam-

bo gailiai, - kol tai atsitiko! Mirtis, netikėta mirtis - čia! Toks įvykis nori nenori sukrečia. Ir aš, žinoma, negalėjau rizikuoti... negalėjau leisti... kad Marina žinotų, kad tai buvo pasikėsinimas į jos gyvybę. Tai būtų buvęs dar didesnis, galbūt lemiamas smūgis. Ji galėjo susirgti nepagydoma proto liga. - Jis pažvelgė Dermotui tiesiai į akis. - Ar dabar suprantate?

- Puikiai suprantu jūsų paskatą, - atsakė Kredokas, - bet prašau man atleisti, - nejaugi šioje byloje nepastebėjote vienos svarbios detalės? Jūs esate įsitikinęs, kad buvo bandoma nužudyti jūsų žmoną. Tačiau argi dabar jos gyvybei nebegresia pavojus? Argi jums nedingtelėjo: nuodytojas, patyręs nesėkmę, gali dar kartą pasikėsinti?

- Suprantama, aš tai svarsčiau, - tarė Džeisonas Radas, - bet esu įsitikinęs, kad dabar, taip sakant, iš anksto įspėtas, galėsiu imtis visų atsargumo priemonių ir apginti savo žmoną. Neišleisiu jos iš akių ir kitų paprašysiu Mariną saugoti. Bet, man atrodo, svarbiausia, kad ji pati nežinotų apie jos gyvybei galbūt gresiantį pavojų.

- Manote, ji šito nežino? - atsargiai paklausė Dermotas.

- Aišku, ne. Net nenujaučia.

- Ar esate įsitikinęs?

- Žinoma. Panaši mintis jai nė galvon neatėjo.

- Bet juk jums atėjo, - paprieštaravo Dermotas.

- Aš - kas kita. Tokią išvadą aš padariau logiškai mąstydamas. Tačiau mano žmona nežino, kas tai yra logika, be to, ji paprasčiausiai negali įsivaizduoti, kad kažkas gali trokšti ja nusikratyti.

- Gal jūs ir teisus, - lėtai tarė Dermotas. - O mums iškyla papildomų sunkumų. Leiskite užduoti dar vieną klausimą. Ką įtariate?

- Šito tai jau tikrai negaliu pasakyti.

- Prašau atleisti, misteri Radai, ar iš tikrųjų negalite, ar paprasčiausiai nenorite?

- Negaliu, - greitai atsakė Džeisonas Radas. - Paprasčiausiai - negaliu. Man, lygiai taip pat, kaip ir mano žmonai atrodo keista, jog kažkas jos taip neapkenčia, kad galėtų net nužudyti. Kita ver-

tus, remiantis aiškiais, akivaizdžiais faktais, tai vienintelė išvada, kokią galima padaryti.

- Prašyčiau pasakyti tuos faktus.

- Dieve mano, jie labai paprasti. Iš ąsočio pripylęs dvi taures, nunešiau Marinai ir misis Bedkok. Ką vėliau veikė misis Bedkok, gerai nežinau. Rodos, sutiko kažkokius pažįstamus ir, paėjusi tolėliau, šnekučiavosi. Mano žmona liko stovėti su kokteilio taure rankoje. Tuo tarpu atėjo meras su žmona. Marina, net neparagavusi kokteilio, taurę pastatė ant stalelio ir sveikinosi su jais. Po to atsirado senas mūsų draugas, kurio nebuvome regėję daugelį metų, dar keli žmonės iš studijos. Visą tą laiką taurė su kokteiliu stovėjo ant stalelio už mūsų nugarų, nes mes, suprantama, buvome atsigręžę į laiptus. Fotografai padarė keletą mano žmonos, besikalbančios su meru, nuotraukų. Tuo metu aš atnešiau dar kelias gėrimo taures naujiesiems svečiams. Tikriausiai tada į mano žmonos taurę ir buvo įberti nuodai. Neklauskite, kaip nusikaltėliui pavyko tai padaryti, nes aš nežinau. Žinau tik tiek - jis labai rizikavo. Tačiau žudikui užteko drąsos įberti nuodus nesislapstant, galima sakyti, visų akyse, ir šito beveik niekas nepastebėjo! Jūs klausiate, ką aš įtariu? Tik viena tegaliu pasakyti - šitą galėjo padaryti beveik kiekvienas ten buvęs žmogus! Svečiai ateidavo nedidelėmis grupelėmis, kalbėjosi, vaikštinėjo, apžiūrinėdami pertvarkymus. Visi nuolat judėjo, niekas nestovėjo vietoje. Aš daug mąsčiau, bet negaliu įtarti nė vieno konkretaus žmogaus. - Jis sudirgęs atsiduso. - Kas buvo vėliau, jūs tikriausiai žinote.

- Vis tiek papasakokite.

- Aš grįžau į laiptų aikštelę. Mano žmona nuo staliuko paėmė savo taurę. Tuo metu misis Bedkok negarsiai aiktelėjo. Matyt, kažkas užkliudė jos alkūnę, ir ji savo taurę išmetė ant grindų. Marina pasielgė taip, kaip ir turi pasielgti miela šeimininkė. Tarp kita ko, ant jos suknelės irgi užtiško keli lašai. Ji pasakė, kad nieko baisaus neatsitikę, savo nosine pavalė misis Bedkok suknelę ir privertė ją paimti jos taurę. Kiek pamenu, Marina dar pridūrė, kad jau gana daug išgėrusi. Štai kaip viskas buvo. Galiu užtikrinti, vyresnysis inspektoriau, nuodai į taurę jau buvo įberti, nes misis Bedkok kokteilį tuoj pat išgėrė ir po kelių minučių mirė. Norėčiau

žinoti... kaip aš norėčiau žinoti, ką jautė nuodytojas, išvydęs, kad žuvo visai kitas žmogus!

- Ar visa tai jūs suvokėte tuo metu?

- Žinoma, ne. Tada aš kaip ir visi buvau įsitikinęs, kad moterį ištiko širdies smūgis ar kažkas panašaus. Man nė į galvą negalėjo ateiti, kad ji nunuodyta. Ar jums tai būtų atėję į galvą? Ar kam kitam?

- Tikriausiai ne, - sutiko Dermotas. - Taigi, jūsų nuomonė man gana aiški ir jūs, matyt, nė kiek neabejojate tuo, ką sakote. Tačiau atleiskite už įžūlumą - aš vis dėlto negaliu patikėti, kad jūs iš tikrųjų nieko neįtariate.

- Garbės žodis, ne!

- Ką gi, pažvelkime kitu kampu. Kas galėjo labai neapkęsti jūsų žmonos? Tai, žinoma, skamba melodramiškai, bet sakykite, ar ji turi priešų?

Džeisonas Radas išraiškingai mostelėjo ranka:

- Priešų? Pirmiausia turime susitarti, ką vadinsime priešais. Tame pasaulyje, kuriame sukamės mes su žmona, egzistuoja ir pavydas, ir pyktis. Visuomet atsiras tokių, kurie skleis melagingus gandus, megs įvairiausias intrigas. Bet tai dar nereiškia, kad kas nors iš tų žmonių - žmogžudys arba gali ryžtis nužudyti kitą. Ar sutinkate su tokia mano nuomone?

- Taip, sutinku. Bet net pavydas kartais paskatina piktiems kėslams. Gal jūsų žmona ką nors įžeidė arba šiurkščiai užgavo?

Džeisonas Radas šios prielaidos neskubėjo paneigti. Susiraukęs kažką galvojo.

- Atvirai šnekant, nemanau, - pagaliau tarė. - Nors turiu prisipažinti - aš pats ilgai apie tai mąsčiau.

- Gal kokia meilės istorija? Ryšiai su vyrais?..

- Žinoma, tokių istorijų pasitaikė. Gal Marina atstūmė kokį savo garbintoją ar kaip kitaip įžeidė? Bet vargu, ar tokiu būdu būtų įsigijusi mirtiną priešą.

- O moterys? Ar kuri nors iš jų giminės negriežė danties? - Ką galima pasakyti apie moteris? - paklausė Džeisonas Radas. -

- Taip staiga, gerai nepalaužęs galvos, apie jas nieko negaliu pasakyti.

- Kam finansiškai būtų naudinga jūsų žmonos mirtis?

- Jos testamente paminėti keli žmonės, bet sumos labai menkos. Manau, kad žmonių, kurie, kaip jūs sakote, laimėtų iš jos mirties finansiškai, tik du - aš, jos vyras, ir kino aktorė, kuri filmuotųsi vietoj jos mūsų filme. Nors tikriausiai filmavimas būtų visai nutrauktas. Kalbu apie tai labai neapibrėžtai.

- Žinoma, mums nėra jokio reikalo dabar aptarti šio klausimo, - tarė Dermotas.

- Ar galite pažadėti, kad Marina nesužinos apie pavojų, kuris galbūt tebegresia jos gyvybei?

- Aš kaip tik norėjau su jumis apie tai pasikalbėti.

Pasakysiu štai ką - jūs vis dėlto labai rizikuojate. Tiesa, kol jūsų žmona budriai saugoma gydytojo, nemanau, kad jai grėstų didelis pavojus. Bet vėliau... Todėl norėčiau paprašyti vienos paslaugos. Kuo tiksliau ir smulkiau aprašykite man visus svečius, tą vakarą buvusius priėmime, ir ypač tuos, kurie lipo laiptais po misis Bedkok.

- Gerai, aš išpildysiu jūsų prašymą, bet abejoju, ar iš to bus naudos. Man atrodo, būtų geriausia, jeigu šito paklaustumėte mano sekretorės, mis Elos Zilinski. Ji puikiai viską atsimena ir turi kviestųjų sąrašus. Jeigu norite su ja pasimatyti tuoj pat...

- Taip, aš labai norėčiau pasikalbėti su mis Ela Zilinski, - tarė Dermotas.

Vienuoliktas skyrius

1

Ela Zilinski pro didelius akinių stiklus, įspaustus į raginius rėmelius, atidžiai tyrinėjo Dermotą Kredoką. Inspektoriui ji pasirodė pernelyg budri ir nenuoširdi. Be galo ramiai iš biuro stalčiaus išėmusi mašinėle atspausdintą sąrašą, padavė Dermotui.

- Tikiuosi, niekas nepraleistas, - tarė ji. - Tačiau aš manau, kelias pavardes - daugiausia vietinių gyventojų - iš šio sąrašo galima išbraukti. Tuos, kurie išėjo anksčiau arba kurių nesuradome ir neatvedėme į viršų. O apskritai esu įsitikinusi - sąrašas tikslus.

- Kruopštus darbas, - pagyrė Dermotas.

- Ačiū.

- Tikriausiai (aš visiškai profanas ir neišmanau jūsų darbo) svarbiausias sekretorės bruožas - profesionalumas?

- Taip, reikia turėti kai kurių įgūdžių.

- O konkrečiai ką jūs dirbate? Palaikote ryšius tarp kino studijos ir Hosington Holo?

- Ne. Atvirai šnekant, su studija aš neturiu nieko bendra, nors, žinoma, jeigu iš ten skambina, atsakau į telefono skambučius ir pati skambinu į studiją. Į mano pareigas įeina organizuoti misterio Rado visuomeninį gyvenimą, jo viešus ir asmeninius susitikimus, o taip pat tam tikra prasme rūpintis namais.

- Ar patinka toks darbas?

- Už jį gerai moka, ir, be to, man gana įdomu. Žinoma, niekada nė nepamaniau, kad čia gali įvykti žmogžudystė. Tai mane sutrikdė, - pridūrė Ela Zilinski.

- Ar jums tai buvo staigmena?

- Didelė staigmena. Aš net noriu jūsų paklausti - ar esate įsitikinęs, kad tai iš tikrųjų buvo ž m o g ž u d y s t ė ?

- Vargu ar kaip nors kitaip, jeigu ne žmogžudyste, galima apibūdinti šešis kartus didesnę dietilomekin... ir taip toliau dozę.

- Tai galėjo būti nelaimingas atsitikimas.

- O kaip, jūsų manymu, toks nelaimingas atsitikimas galėjo įvykti?

- Tai žymiai paprasčiau negu galite įsivaizduoti, nes neišmanote mūsų namų tvarkos. Hosington Holas kimšte prikimštas visokiausių preparatų. Žinoma, kalbu apie patentuotus vaistus. Nors jie ir legaliai vartojami, bet padidinta dozė pavojinga gyvybei.

Dermotas linktelėjo.

- Visi šitie aktoriai ir aktorės, - tęsė Ela Zilinski, - be galo vienapusiškai išsivystę. Kartais man atrodo - kuo jie talentingesni, tuo bejėgiškesni kasdieniniame gyvenime.

- Galimas daiktas.

- Jeigu turėsime omenyje, kad jie visur su savimi nešiojasi buteliukus, kapsules, miltelius, piliules ir dėžutes su vaistais, tai argi piršte nesiperša mintis, kad moters mirtis - nelaimingas atsitikimas?

- Nelabai suprantu, ką norite pasakyti.

- Viskas labai paprasta. Kuris nors svečias, norėdamas nusiraminti, arba atvirkščiai - tapti žvalesniu, išsiėmė savo vaistų dėžutę ir, užsikalbėjęs su kaimynu arba tiesiog per išsiblaškymą, įpylė į savo taurę pernelyg didelę dozę, o tuo tarpu kažkas patraukė jo dėmesį ir žmogus paėjo nuo stalo. Toliau - jau viskas paprasta. Toji misis... kaip ten ji?.. prieina prie stalo, paima taurę, manydama, kad tai jos, ir išgeria. Juk šitaip galėjo būti, ar ne?

- Bet juk jūs nemanote, kad tokia versija mums nedingtelėjo?

- Žinoma, ne. Bet ten buvo daugybė žmonių, o ant stalelių - daugybė taurių su gėrimais. Tokiais atvejais labai dažnai pasitaiko paimti ir išgerti svetimą taurę.

- Vadinasi, jūs nemanote, kad Hesią Bedkok sąmoningai nunuodijo? Jūs manote, kad ji išgėrė kažkieno kito taurę?

- Negaliu net įsivaizduoti, kad viskas buvo kitaip.

- Tokiu būdu, - Dermotas kruopščiai rinko žodžius, - tai turėjo būti Marinos Greg taurė. Suprantate? Marina Greg jai atidavė savo taurę.

- Tiksliau būtų pasakius, Marina pamanė, kad tai jos taurė, - Ela Zilinski pataisė inspektorių. - Juk dar nebuvote susitikęs su Marina, ar ne? Ji labai išsiblaškiusi. Ji pratusi apsirikti, paimti svetimą taurę ir išgerti. Aš pati ne kartą šitą pastebėjau.

- Ar ji vartoja kalmovitą?

- O, žinoma, kaip ir visi šiuose namuose.

- Ir jūs, mis Zilinski?

- Kartais ir aš. Juk žinote - kvaili įpročiai užkrečia.

- Labai džiaugčiausi, jeigu galėčiau pasikalbėti su mis Greg, - tarė Dermotas. - Gaila, ji iki šiol, misterio Prestono žodžiais tariant, prostacijos būklėje.

- Tai jos temperamento rezultatas, - tarė Ela Zilinski. - Marina labai mėgsta viską dramatizuoti, juk žinote. Be to, ją iš tikrųjų labai sukrėtė misis Bedkok mirtis.

- Šito negalima pasakyti apie jus, mis Zilinski.

- Kai visų aplinkinių nervai nuolat įtempti, baisiai norisi pulti į kitą kraštutinumą, - atrėžė Ela.

- Jūs, regis, didžiuojatės, kad jūsų nesujaudina jokia, net greta įvykusi tragedija?

Ela Zilinski susimąstė.

- Galimas daiktas, tai nelabai geras bruožas, bet neišsiugdžius tokios savybės, pati palūžčiau.

- Sakykite, ar su mis Greg sunku bendrauti?

Šis klausimas lietė asmeninius santykius, bet Dermotas Kredokas vis dėlto ryžosi jį užduoti. Jeigu Ela Zilinski būtų pakėlusi galvą ir paklaususi, ką tai turi bendra su misis Bedkok, jis būtų turėjęs prisipažinti - nieko. Bet inspektorius vylėsi, kad Ela Zilinski pati panorės papasakoti, ką mananti apie Mariną Greg.

Taip ir buvo.

- Ji žymi aktorė, - pareiškė Ela. - Jos žavesys taip ir spinduliuoja iš ekrano. Suprantama, su ja vaidinti - didelė privilegija. O asmeniniame gyvenime, atvirai pasakysiu, ji tikras velnias!

- Nejaugi?

- Marina be jokios pusiausvyros. Arba skraido padebesiais, arba puola į nevilties akivarą. Visuomet viską perdeda. Kas minutę keičia savo nuomonę. Jai girdint, negalima nė užsiminti apie

daugybę įvairiausių dalykų, kad tik, neduok Dieve, jos nesudirgintum.

- Pavyzdžiui, apie ką?

- Na, pirmiausia, suprantama, apie nervų ligas ir apie silpnapročių sanatorijas. Šitiems dalykams ji labai jautri. Taip pat negalima kalbėti apie vaikus.

- Vaikus? Kaip tai suprasti?

- Išvydusi vaikus, arba girdėdama kalbant apie žmones, kurie laimingi su savo vaikais, ji labai susijaudina. Tereikia Marinai išgirsti, kad kas nors iš pažįstamų turės arba jau turi kūdikį, ir ji tuoj pat puola depresijon. Suprantate, ji pati jau niekada nebeturės vaikų, o vienintelis jos sūnus - idiotas. Nežinau, ar apie tai girdėjote?

- Taip. Suprantama, tai labai apmaudu. Bet po tiekos metų, reikia manyti, jos skausmas apmalšo?

- Ji nepajėgi šito pamiršti. Tai įkyri, nuolat persekiojanti mintis.

- O misteris Radas? Ką jis jaučia?

- Tai buvo ne jo vaikas. Vaiko tėvas - Isidoras Raitas.

- Jos pirmykštis vyras? O kur misteris Isidoras Raitas dabar?

- Susirado kitą žmoną ir gyvena Floridoje, - paskubom atsakė Ela Zilinski.

- Sakykite, ar Marina Greg turi daug priešų?

- Nemanau. Šiaip ar taip, ne daugiau už kitus. Žinoma, pasaulyje egzistuoja pavydas, kyla barniai dėl kontraktų, dėl kitų moterų ir vyrų...

- Ar ji dėl ko nors būkštavo?

- Marina? Ne, nemanau. Kodėl? Kodėl ji turėjo ko nors bijoti ir būkštauti?

- Šito nežinau, - tarė Dermotas. Jis paėmė svečių sąrašą. - Nuoširdžiai dėkoju, mis Zilinski. Jeigu dar ko prireiks, vėl kreipsiuos į jus. Žinoma, jeigu neprieštarausite.

- Ne, ne. Aš padarysiu viską, ką galėsiu. Mes visi padarysime viską, kad tik jums kaip nors padėtume.

2

- Taigi, Tomai, ką sužinojote?

Seržantas Tidleras šyptelėjo. Iš tikrųjų jis buvo ne Tomas, o Viljamas, bet žodžių junginys "Tomas Tidleras" labai jau patiko jo kolegoms.*

- Ar sužinojote ką nors naujo? - paklausė Dermotas Kredokas.

Abu detektyvai apsigyveno "Žydrajame šerne", ir Tidleras tik ką buvo grįžęs po įtemptos darbo dienos kino studijoje.

- Nedaug, - atsakė jis. - Net keista. Beveik neišgirdau jokių gandų, nors sklinda kelios savižudybės versijos.

- Kodėl savižudybės?

- Manoma, kad misis Bedkok susipykusi su vyru ir norėjusi priversti jį atgailauti, nors, žinoma, neturėjusi tikslo taip toli nueiti. Taip šneka kaime.

- Tuščios kalbos, - murmtelėjo Dermotas.

- Žinoma. O studijoje apskritai nieko nežino. Jie, reikia pasakyti, nieko ir nenori žinoti, vien savo darbą. Visi tik ir tebekalba: filmavimą reikia tęsti, kad ir kas būtų. Kinininkai labai nerimauja, ar Marina Greg vėl galės filmuotis. Jau ir anksčiau porą kartų filmavimas buvo nutrauktas dėl jos nervinių priepuolių.

- O apskritai ar jie ją myli?

- Sakyčiau, jie labai nepatenkinti jos šėtonišku charakteriu, bet nepaisant to, žavisi ja kaip aktore. Beje, visi vieningai mano, kad vyras ją beprotiškai mylįs.

- Kaip jis vertinamas studijoje?

- Jį laiko puikiu režisieriumi, vienu geriausių.

- Ar negirdėjai apie jo meilės romaną su kokia kita aktore?

Tomas Tidleras nustebo.

- Ne, - atsakė, - ne. Nė menkiausios užuominos. O ar jūs manote, kad...

---

*Anglijoje labai populiarus Tomo Tidlero žaidimas: vienas žaidėjas (Tomas Tidleras, arba Tomas Aidleras ir t. t.) apibrėžia savo valdų ratą; kiti žaidėjai į jį įbėga šaukdami: "Mes Tomo Tidlero žemėje, plėšiame auksą ir sidabrą!" Tomas Tidleras persekioja plėšikus iki savo valdų ribos, o tas, kurį pagauna, stoja į jo vietą.

- Jeigu žinočiau! - atsiduso Dermotas. - Marina Greg įsitikinusi, kad nuodai buvo skirti jai.

- Ji taip mano? Ar tai tiesa?

- Sakyčiau, absoliuti. Bet ne tai svarbiausia. Svarbiausia, kad ji apie tai prasitarė savo gydytojui, bet ne vyrui.

- Manote, ji būtų jam pasakiusi, jeigu...

- Aš labai noriu žinoti, - pasakė Kredokas, - ar kokioje jos sąmonės kertelėje neglūdi mintis, kad jos vyras įpainiotas į šį nusikaltimą? Gydytojas elgiasi truputį keistai. Galbūt man tik pasirodė, bet...

- Studijoje jokių gandų negirdėjau, - atsakė Tomas. - O tokių dalykų nenuslėpsi.

- O ar Marina neturėjo ryšių su svetimu vyru?

- Ne, ji, rodos, visa siela atsidavusi Radui.

- Neišgirdai jokių įdomesnių smulkmenų iš jo praeities?

Tidleras nusijuokė:

- Nieko, išskyrus tai, ką kiekvieną mielą dienelę galima perskaityti žurnaluose.

- Ko gero, man verta truputį juos paskaitinėti, - tarė Dermotas. - Geriau pajusiu atmosferą.

- Ko tik nerašoma! - tarė kino žinovas Tidleras.

- Įdomu, - susimąstęs tarė Dermotas, - ar manoji mis Marpl skaito kino žurnalus?

- Ar kalbate apie tą senąją ledi, kuri gyvena prie bažnyčios?

- Apie ją.

- Girdėjau, žvitraus proto moteris, - tarė Tidleras. - Sako, viskas, kas dedasi šiuose kraštuose, nelieka jos nepastebėta. Vargu ar ji daug ką žino apie kino pasaulį, bet tikriausiai galės mums pasakyti viską iki nago juodymo apie misis Bedkok.

- Nemanau, kad ji kažką tokio apie ją žinotų, - suabejojo Dermotas. - Kaime verda naujas gyvenimas. Statomas naujas gyvenamasis rajonas, kyla dideli pastatai. Bedkokai čia atsikėlė ne taip seniai ir gyveno naujajame rajone.

- Žinoma, aš nelabai daug spėjau sužinoti apie čionykščius gyventojus, - tarė Tidleras. - Daugiausia domėjausi asmeniniu kino žvaigždžių gyvenimu ir panašiais dalykais.

- Ką gali papasakoti apie Marinos Greg praeitį?

- Keletą kartų buvo ištekėjusi. Bet santuokos visuomet būdavo trumpalaikės. Tiesa, pirmasis jos vyras nenorėjęs skirtis, bet jis jau buvęs jai per prastas. Dirbęs nekilnojamojo turto agentu ar kažkokį panašų darbą. Jis lyg ir labai ją mylėjęs, bet Marina vis dėlto išreikalavusi skyrybų ir ištekėjusi už kažkokio užsieniečio grafo ar princo. Antroji santuoka nutrūko be ypatingų tragedijų. Ji paprasčiausiai išsiskyrusi su juo ir susiradusi trečiąjį vyrą - Robertą Traskotą, kino žvaigždę. Traskoto žmona labai nenorėjusi saviškio paleisti, bet vis dėlto galiausiai pasidavusi. Beje, ji gavusi milžinišką piniginę kompensaciją, ir skyrybos, kaip dažniausiai būna, baigėsi sėkmingai.

- O kuo baigėsi santuoka su Robertu Traskotu?

- Visai prastai. Marina puolusi į gilią depresiją. Tiesa, po poros metų pradėjusi naują romaną, tą kartą su kažkokiu Isidoru Raitu, dramaturgu.

- Labai egzotiškas gyvenimas, - tarė Dermotas. - Na, šiai dienai gana. Rytoj mūsų laukia sunkus darbas.

- Koks?

- Sąrašo, kurį gavau Hosington Hole, patikrinimas. Pirmiausia turime pasistengti iš jo - įrašyta daugiau kaip dvidešimt žmonių - kuo daugiau išbraukti, o tarp tų, kurie liks, ieškosime Ikso.

- Ar kol kas nieko neįtariate?

- Ne. Žinoma, jeigu ne Džeisonas Radas. - Kreivai šyptelėjęs, pridūrė: - be to, rytoj reikės aplankyti mis Marpl ir sužinoti, kaip klostosi reikalai.

Dvyliktas skyrius

Mis Marpl tyrė savarankiškai.

- Kaip malonu, misis Džeimson, kaip malonu! Aš tiesiog nemoku apsakyti, kaip esu jums dėkinga.

- O, nekalbėkite taip, mis Marpl. Džiaugiuosi, galėdama jums padėti. Tikriausiai pageidaujate pačių naujausių?

- Ne, ne, nebūtinai, - skubiai atsakė mis Marpl. - Tiesą sakant, aš norėčiau gauti net vieną kitą seną numerį.

- Ką gi, - tarė misis Džeimson, - štai kampe visa kaugė, garantuoju - niekas net nepastebės, kad jų trūksta. Skaitykite sau į sveikatą ir neskubėkite grąžinti. Tik turbūt nepajėgsite parsinešti. Dženina, sakykite, kaip jūsų garbanos?

- O, misis Džeimson, plaukai jau visai išdžiūvo.

- Jeigu taip, mieloji, tai palydėkite mis Marpl iki namų ir nuneškite jai šituos žurnalus. Na, ką jūs, mis Marpl! Koks čia trukdymasis! Mes visuomet džiaugsimės, galėdamos jums padėti.

“Kokie geri žmonės, - pamanė mis Marpl. - Bet ko čia stebėtis - mes juk pažįstamos visą gyvenimą”. Misis Džeimson, daugybę metų laikanti kirpyklą, nebeištvėrė, neatidavusi duoklės visuotinam progresui ir senąją iškabą paeitė nauja: “Diana. Šukuosenų salonas.” O šiaip kirpykla liko, kokia buvusi, ir klientus čia aptarnavo po senovei: gražino vidutinio amžiaus moteris, šukavo jaunikles ir nuolatinė kirpykloje vyraujanti netvarka buvo suvokiama kaip savaime neišvengiamas dalykas. Tačiau ištikimiausios misis Džeimson klientės buvo konservatyviai nusiteikusios senos damos, kurios per daugelį metų taip įprato prie šios kirpyklos, kad net neįsivaizdavo galinčios kur nors kitur šukuotis.

- O, ką jūs čia dabar sumanėte?! - sušuko Čerė, kitą rytą įėjusi į valgomąjį, kaip ji vis tebevadino svetainę. - Ką tai reiškia?

- Stengiuosi truputį susipažinti su kino pasauliu, - atsakė mis

Marpl. Ji padėjo “Ekrano naujienas” ir paėmė “Kino žvaigždžių pasaulį”. - Labai įdomu. Primena daugybę pamirštų įvykių.

- Vis dėlto labai įdomus jų gyvenimas, - pasakė Čerė.

- Ir specifinis, - pabrėžė mis Marpl. - Labai specifinis. Prisiminiau vienos pažįstamos pasakojimą. Ji dirbo ligoninėje slauge. Visi gyveno labai draugiškai, bet kaip ir visur, neapsiėjo be paskalų. Kiek dvasinių traumų kildavo per jaunus simpatingus gydytojus... Kaip jie kankindavo vargšių širdis!

- Kažkodėl labai staiga susidomėjote kinu, - tarė Čerė.

- Jau sunkiai mezgu, - paaiškino mis Marpl. - Nors šriftas ir mažokas, su lupa dar pusė bėdos.

Čerė smalsiai pažvelgė į ją.

- Jūs mane stebinate! Kuo tik nesidomite!

- Aš domiuosi viskuo, - pareiškė mis Marpl.

- Norėjau pasakyti... tokiame amžiuje susižavėti visai nauju dalyku...

Mis Marpl papurtė galvą:

- Toli gražu man tai ne nauja. Juk žinote - mane domina žmogaus prigimtis, o toji prigimtis iš esmės tokia pat ir kino žvaigždžių, ir ligoninių slaugių, ir Sent Meri Mido gyventojų. - Kiek pamąsčiusi pridūrė: - Ir Gyvenamojo Masyvo žmonių.

- Kažin ar aš jau labai panaši į kino žvaigždę? - susijuokė Čerė. _ Žinau, kodėl susidomėjote kinu. Todėl, kad Hesington Hole apsigyveno Marina Greg ir jos vyras.

- Taip, dėl to ir tų liūdnų įvykių, kurie ten atsitiko.

- Turite galvoje misis Bedkok mirtį? Taip, tai didelė nelaimė.

- Ką mano apie tai ten, tame... - mis Marpl, kuriai žodžiai “Gyvenamasis Masyvas” jau sprūdo nuo liežuvio, laiku nutilo. - Ką jūs ir jūsų draugai apie tai manote? - pasitaisė.

- Keistas atsitikimas, - tarė Čerė. Panašu į žmogžudystę, ar ne? Žinoma, policija taip tiesiai nesako, bet vis tiek labai panašu.

- Nemanau, kad būtų galima kaip nors kitaip minti, - sutiko mis Marpl.

- Sunku patikėti, kad tai savižudybė, - toliau kalbėjo Čerė. - Kas jau kas, tik ne Hesia Bedkok pakeltų prieš save ranką.

- Ar ją gerai pažinote?

- Ne, nelabai. Tiesą sakant, beveik nepažinau. Bet nieko apie ją negirdėti - neįmanoma. Ji juk visur kišdavo nosį. Visuomet agituodavo už kažkokias draugijas ir organizacijas, rengdavo mitingus. Be galo energinga. Nemanau, kad jos vyrui tai labai patiko.

- Rodos, ji neturėjo didelių priešų?

- Kartais ant jos žmonės visus šunis kardavo - taip ji įgrisdavo. Bet vis dėlto manau, kad niekas kitas jos negalėjo nužudyti, tik vyras. Nors jis - romus ėriukas, tačiau kartais ir kantriausias nesusitvardo. Girdėjau, Kripenas buvęs labai malonus žmogus, o Heigas, rūgštimi nunuodijo keletą savo žmonų - nepaprastai žavus. Taigi niekad nežinosi, ko saugotis?

- Vargšas misteris Bedkokas, - atsiduso mis Marpl.

- Beje, pasakoja, kad šventės dieną jis buvęs šiek tiek susijaudinęs ir sutrikęs - dar iki tos nelaimės. Nors, žinoma, po laiko paprastai visuomet taip šnekama. Man atrodo, kad dabar jis žvalesnis. Tarsi ėmė pasitikėti savimi.

- Iš tiesų?

- Niekas, žinoma, ir nemano, kad čia jo rankų darbas. Bet jeigu ne jis, tai kas? Tada peršasi tik viena išvada - nelaimingas atsitikimas. Prisiminkime, kad ir grybus. Pakliūva koks bjaurybė šungrybis ir jau šaukis gydytojo, jeigu nenori kojų pakratyti.

- Tačiau kokteilis ir cheresas ne tokie kenksmingi, - paprieštaravo mis Marpl.

- O, kas žino! Gal sukeitė butelius? Vieni mano pažįstami kaip tik sukeitus butelius išgėrė DDT, vabzdžių naikinimo priemonę. Baisus nemalonumas!

- Nelaimingas atsitikimas, - susimąsčiusi murmtelėjo mis Marpl. - Taip, turbūt tai pats tinkamiausias paaiškinimas. Aš nė už ką negaliu patikėti, kad misis Bedkok mirtis - sąmoninga žmogžudystė. Pasaulyje nėra nieko neįmanoma, bet vis dėlto tuo sunku patikėti. Ne, man atrodo, teisybė glūdi kažkur čia. - Ji sušiugždino žurnalus.

- Norite pasakyti, kad tikitės užtikti kokią panašią istoriją?

- Ne, - mis Marpl papurtė galvą. - Paprasčiausiai skaitau apie tuos žmones, apie jų gyvenimo būdą ir ieškau smulkmenų - įvairiausių smulkmenų, kurios galėtų padėti.

Ji vėl ėmė skaityti, o Čerė nutempė dulkių siurblį į antrą aukštą.

Šiek tiek kurčia, įsitraukusi į savo reikalus, mis Marpl neišgirdo per sodą einančiojo tylių žingsnių. Žmogus stabtelėjo prie stiklinių svetainės durų. Tik tada, kai žurnalo puslapį užklojo kažkieno šešėlis, ji pakėlė galvą. Priešais stovėjo inspektorius Kredokas ir šypsojosi.

- Matau, veltui laiko neleidžiate, - tarė jis.

- Inspektoriau Kredokai, labai džiaugiuosi, jus regėdama. Labai kilniai elgiatės, nesigailite laiko ir mane aplankote. Ko pageidaujate - puodelio kavos? O gal chereso taurę?

- Chereso - tai kaip tik tai, ko man reikia. Sėdėkite, - tarė jis pastebėjęs, kad mis Marpl rengiasi stotis. - Aš apeisiu namą ir mane įleis pro paradines duris.

Jis vėl nupėdino sodo takeliu, o netrukus įžengė į mis Marpl kambarį.

- Na, - paklausė, - ką pešėte iš šitos makulatūros?

- Gana daug, - atsakė mis Marpl. - Mane ne taip jau lengva šokiruoti, bet tai, ką perskaičiau, vis dėlto šokiravo.

- O kas? Asmeninis kino žvaigždžių gyvenimas?

- Ne, ne tai. Jų gyvenimas atrodo gana natūralus, turint galvoje aplinką, pinigus ir galimybes intymiai bendrauti. Taip, viskas labai natūralu. Mane šokiravo, kaip apie tai rašoma! Matote, aš esu šiek tiek senamadiška, ir man atrodo, kad nedera leisti taip rašyti.

- Jūs teisi, - tarė Dermotas Kredokas, - apie tuos dalykus vertėtų rašyti be papildomų komentarų.

- Taip, taip, būtent tai aš ir norėjau pasakyti. Spauda mane kartais labai nervina. Žinau, jūs manote, kad labai kvailai elgiuosi, visa tai skaitydama. Bet, žinote, aš sužinau kur kas mažiau nei norėčiau.

- Kaip tik apie tai aš ir pamaniau, - tarė Dermotas. - Ir kaip tik todėl atėjau.

- Bet mano mielasis jaunuoli! Dovanokite už tokį klausimą - ar tam pritars jūsų viršininkai?

- O kodėl ne? Štai turiu sąrašą, - toliau kalbėjo Dermotas. -

Sąrašą žmonių, buvusių priėmime pas Mariną Greg kartu su Hesia Bedkok. Mes jau daug ką išbraukėme, galbūt ir neapdairiai, nors aš taip nemanau. Mes išbraukėme merą su žmona, daugumą vietinių, tačiau palikome vyrą. Kiek pamenu, vyrus jūs visuomet pirmiausiai įtariate.

- Vyrai labai dažnai patys sukelia įtarimą, - tarsi atsiprašydama, tarė mis Marpl. - Ir tie įtarimai beveik visuomet pasitvirtina.

- Negaliu su jumis sutikti.

- Sakykite, mielasis jaunuoli, kurios vyrą turite galvoje?

- O kaip jūs manote? - šelmiškai paklausė Dermotas?

Mis Marpl atidžiau pažvelgė į jį.

- Džeisoną Radą? - paklausė.

- Aha! - sušuko Kredokas. - Mūsų mintys srūva viena vaga! Aš nelabai įtariu Artūrą Bedkoką, kadangi, matote, nesu įsitikinęs, jog norėta nužudyti Hesią Bedkok. Manau, auka turėtų būti Marina Greg.

- Tai, regis, dabar jau visiškai aišku, ar ne? - paklausė mis Marpl.

- O jeigu taip, - toliau kalbėjo Kredokas, - jeigu mes abudu padarėme tokią išvadą, mūsų paieškų laukas išsiplečia. Kas buvo šventėje tą dieną, ką veikė, kalbėjo, kur stovėjo, ką matė - viską galima atkurti, bet geriausia šitą daryti bendromis jėgomis. Tokiu būdu mes galime visapusiškai aptarti visus niuansus. Taigi vargu ar mano viršininkai prieštarautų, juk nėra prasmės!

- Puikiai pasakėte, mielasis mano jaunuoli, - tarsi tašką padėjo mis Marpl.

- Štai trumpa liudininkų apklausos ataskaita ir svečių sąrašas. Taigi, žudikas turi būti vienas iš šitų žmonių. Beje, mano krikštatėvis, seras Henris Kliteringas, pasakojo, kad kažkada čia pas jus veikęs klubas "Antradienio vakare". Kiekvieną antradienį jūs rinkdavotės pas kurį nors klubo narį, gerdavote arbatą, o paskui kas nors papasakodavo kokią paslaptingą istoriją. Ir nors paslapties įminimą žinodavo tik pasakotojas, krikštatėvis dievagojosi, kad jūs visuomet teisingai įspėdavote atsakymą. Todėl šįryt ir nutariau užsukti pas jus ir paprašyti truputį paspėlioti.

- Gana keista prašymo forma, - paprieštaravo mis Marpl. -

Bet nekreipkite į tai dėmesio. Aš norėčiau jums užduoti vieną klausimą.

- Prašom.

- Kas žinoma apie Marinos Greg vaikus?

- Apie vaikus? Bet ji teturi tik vieną vaiką. Silpnaprotį berniuką, jis auga Amerikoje, sanatorijoje. Ar jį turėjote omenyje?

- Ne, ne jį, - mis Marpl papurtė galvą. - Žinoma, labai liūdna, baisi tragedija. Svarbiausia, kad dėl to nieko negalima kaltinti. Bet aš turėjau omenyje ne tą invalidą berniuką, o vaikus, apie kuriuos perskaičiau viename žurnale. - Ji pirštais pastukseno į žurnalų krūvelę. - Vaikai, kuriuos Marina Greg įsūnijo ir įdukrino. Rodos, du berniukus ir mergaitę. Viena motina, apsikrovusi vaikais ir beveik neturėjo lėšų pragyvenimui, pati jai parašė, prašydama įsūnyti jos berniuką. Apie tai čia daug ir sentimentaliai rašoma. Apie motinos ryžtą, apie nuostabų Marinos Greg namą, apie auklėjimą ir puikią ateitį, kuri laukianti vaiko. Apie kitus vaikus beveik neužsiminta. Antras, rodos, buvo atvežtas iš Europos, o trečias - amerikietis. Marina Greg juos įvaikino skirtingu metu, įdomu, kur jie dabar?

Dermotas Kredokas smalsiai pažiūrėjo į senąją ledi.

- Nuostabu, kad jūs apie tai mąstote. Juk ir mane tie vaikai domina. Bet vis dėlto kodėl staiga jie parūpo? Koks ryšys su byla?

- Iš visko sprendžiant, vaikai su ja negyvena?

- Girdėjau, kad ji juos aprūpinusi, - tarė Kredokas. - Tikriausiai įvaikinimo taisyklėse tai buvo numatyta.

- Šiaip ar taip, kada ji... pavargo nuo jų, - prieš ištardama žodį “pavargo”, mis Marpl padarė vos pastebimą pauzę, - paprasčiausiai juos išvijo. Po to, kai jie paragavo prabangaus gyvenimo.

- Galbūt, - Kredokas gūžtelėjo pečiais. - Gerai nežinau. - Jis vis dar susidomėjęs žvelgė į mis Marpl.

- Vaikai, kaip žinote, labai jautrūs, - linktelėdama galva, tarė mis Marpl. - Jie kur kas jautresni negu kartu su jais gyveną suaugusieji. Jie jaučia, kankinančiai jaučia, kad nėra daugiau kam jais rūpintis, kad juos paprasčiausiai išvarė. Patikėkite, nors ir gavote išsilavinimą, esate aprūpintas, įsigijote gerą profesiją, prie tokios minties negalima priprasti. Tai labai kartus jausmas.

- Taip, bet vis dėlto būtų labai naivu pamanyti, kad... Atvirai šnekant, ką jūs apie tai manote?

- Aš neinu taip toli, kaip jūs turbūt pamanėte, - tarė mis Marpl. - Paprasčiausiai norėčiau žinoti, kur dabar tie vaikai ir kokio jie amžiaus. Sprendžiant iš žurnalų, jau suaugę.

- Galiu pasidomėti, - neskubėdamas tarė Dermotas.

- O, aš nenoriu jūsų gaišinti tokiais niekais. Vargu, ar tai turi kokią reikšmę.

- Nieko, patikrinsim. - Jis užsirašė į bloknotą. - Gal dabar jau žvilgtelėsite į mano sąrašą?

- Vargu ar galėsiu jums padėti. Nė vieno nepažįstu.

- Trumpai charakterizuosiu. Pradėkim nuo Džeisono Rado, jos vyro (vyrai, kaip sakėte, visuomet pakliūva į įtariamųjų tarpą). Visi vienu balsu teigia, kad jie dieviną savo žmonas. Tai jau savaime įtartina, ar ne?

- Nebūtinai, - atsakė mis Marpl.

- Jis labai stengėsi nuslėpti faktą, kad buvo bandoma nunuodyti jo žmoną. Džeisonas Radas nė vienu žodžiu apie tai neužsiminė vietinei policijai. Nežinau, kodėl jis mano, kad mes asilai. Mes beveik nuo pat pradžių laikomės šitos versijos. Savo tylėjimą Džeisonas Radas aiškina baime, kad gandai apie tai nepasiektų žmonos ir neišmuštų jos iš pusiausvyros.

- O kaip jums atrodo - ar ji gali imti panikuoti?

- Taip, juk Marina Greg neurastenikė, audringo temperamento, ją dažnai ištinka nervų priepuoliai.

- Tačiau tai jokiu būdu nebyloja, kad ji bevalė, - paprieštaravo mis Marpl.

- Kita vertus, - toliau kalbėjo Kredokas, - jeigu ji tiksliai žino, kad būtent ją norėjo nunuodyti, neatmestina prielaida, kad Marina Greg žino ir kas tas žmogus.

- Norite pasakyti, kad ji žino žudiką, bet nenori prisipažinti?

- Aš tik sakau, kad taip gali būti, ir tada iškyla klausimas, kodėl ji šitaip elgiasi? Matyt, nenori, kad jos vyras sužinotų nusikaltimo motyvo?

- Žinoma, tai įdomi mintis, - tarė mis Marpl.

- Čia yra dar kelios pavardės. Rado sekretorė Ela Zilinski.

Nepaprastai patyrusi ir savo darbą išmananti jauna moteris.

- Ir tikriausiai įsimylėjusi savo šefą? - paklausė mis Marpl.

- Beveik esu įsitikinęs - taip, bet kodėl jūs taip manote?

- Juk tai gana dažnas reiškinys. Ir, žinoma, ji nelabai mėgsta Mariną Greg, ar ne?

- Štai jums dar vienas nužudymo motyvas, - pasakė Kredokas.

- Dauguma sekretorių ir tarnaičių įsimylėjusios savo šeimininkus, bet retai kuri ryžtasi žudyti.

- Mes visuomet privalome nagrinėti pačias kraštutines versijas. Šventėje dalyvavo trys fotografai - du vietiniai ir mergina iš Londono, ir du žurnalistai. Nei vienas iš jų neatrodo esąs potencialus žudikas, bet vis dėlto patikrinsim, kas jie. Dar kino aktorė, kažkada buvusi antro ar trečio Marinos Greg vyro žmona. Žmonės kalba, jai labai nepatikę, kai Marina atmušusi nuo jos vyrą, bet tai buvo maždaug prieš dvylika metų, ir vargu ar ji atėjo į priėmimą, norėdama nužudyti buvusią varžovę. Buvo ten taip pat toks Ardvikas Fenis, kažkada artimas Marinos Greg draugas. Jie buvo nesimatę daugelį metų. Niekas nežinojo, kad Fenis Anglijoje, ir visi nustebo, jį išvydę.

- Ar mis Greg taip pat nustebo?

- Matyt, taip.

- Nustebo ir galbūt išsigando?

- "Nelaimė! Prakeiksmas laukia manęs!" - pacitavo Kredokas. - Žinote, o juk jūs pasakėte įdomią mintį. Na, ir pagaliau šventėje buvo jaunasis Heilis Prestonas. Jis gana nuoširdžiai pasakoja apie dienos įvykius. Plepa labai daug, bet nieko esminio nematęs, negirdėjęs ir nieko nežinąs. Atkakliai laikosi šitos pozicijos. Na, ką pasakysite?

- Nieko tokio negaliu pasakyti, - atsakė mis Marpl. - Daugybė įdomių hipotezių, bet be jokių įrodymų. Ir vis dėlto norėčiau daugiau sužinoti apie Marinos Greg vaikus.

Dermotas Kredokas ir vėl susidomėjęs pažvelgė į ją.

- Įkrito jums galvon tie vaikai! - burbtelėjo. - Gerai jau gerai, sužinosiu, sužinosiu ir apie juos.

Tryliktas skyrius

1

- Vargu bau tas galėjo būti meras, - susimąstęs tarė inspektorius Kornišas.

Jis pabaksnojo pirštu į svečių sąrašą. - Dermotas Kredokas susijuokė:

- Garsiai mąstote?

- Taip, - prisipažino Kornišas. - Senas veidmainis ir šventeiva. Per rinkimus visi už jį balsavo! O kokia nauda? Nusipenėjo, suįžūlėjo ir jo galvoje tik viena - kaip gauti kyšį.

- O jūs negalite jo demaskuoti?

- Ne, - Kornišas papurtė galvą. - Jis pernelyg vinklus ir žino, kaip apeiti įstatymą.

- Taip, pagunda didelė, sutinku, - tarė Dermotas, - bet patarčiau mesti iš galvos rožines iliuzijas, Frenkai.

- Žinau, žinau. Sunku patikėti, kad meras čia būtų nagus prikišęs. Kas ten dar?

Vyrai palinko prie sąrašo. Dabar jame buvo likusios aštuonios pavardės.

- Tikiuosi, nieko nepraleidome? - paklausė Kredokas.

- Neabejokite, čia visi, - atsakė Kornišas. Po misis Bantri pasirodė vikaras, o po jo Bedkokai. Marinai Greg kalbantis su misis Bedkok, ant laiptų buvo aštuoni žmonės: meras su žmona, Džošua Graisas iš "Louer-farm" su žmona, Donaldas Makneilas iš "Gerald and Argijus", Ardvikas Fenis iš JAV, Lola Bruster, kino žvaigždė, irgi iš Amerikos. Ir pagaliau ant viršutinio laiptelio stovėjo mergina - fotografė iš Londono su foto kamera, nukreipta į laiptus. Jeigu, kaip jūs manote, Marina "apmirusi žiūrėjo", išvydusi kažką žengiant laiptais ar ant jų stovint, tai mums dera apsiriboti šiais žmonėmis. Meras su žmona, gaila, atpuola. Graisai irgi - visą gyvenimą jie nugyveno Sent Meri Mide ir visi juos

pažįsta kaip nuluptus. Vietinis žurnalistas - neįtikėtina. Mergina iš Londono ten jau buvo gerą pusvalandį ir Marina į ją visai nereagavo. Kas gi lieka?

- Grėslūs nepažįstamieji iš Amerikos, - tarė Kredokas ir šyptelėjo.

- Būtent.

- Sutinku, jie įtartinesni už kitus. Atsirado visai nelauktai. Ardvikas Fenis - senas Marinos garbintojas, kurio ji nebuvo mačiusi jau daug metų. Lola Bruster kažkada buvo ištekėjusi už trečiojo Marinos Greg vyro. Susižavėjęs Marina jis ją metė. Nemanau, kad jai tai buvo malonu.

- Ją laikau įtariamąja numeris vienas, - pastebėjo Kornišas.

- Iš tikrųjų, Frenkai? Nepaisant, kad praėjo penkiolika metų ir abi varžovės per tą laiką spėjo dar po kelis kartus ištekėti?

Kornišas pareiškė, kad iš moterų galima visko laukti. Dermotas iš esmės su tuo sutiko, bet pareiškė, kad su šiuo atsitikimu tai nesisieja.

- Bet sutikite, kad kažkoks atžagarumas tarp jų turėjo likti.

- Galbūt, nors nelabai tikiu. O ką žinote apie svečius aptarnavusį personalą?

- Šitą gana lengvai pavyko išsiaiškinti. Juk šventę aptarnavo vietinio restorano firma. Priėmime patarnavo liokajus Džiuzepė ir dvi čionykštės merginos, dirbančios kino studijos valgykloje. Aš abi pažįstu. Nelabai gudrios, bet romios.

- Vėl viskas griūva ant mano pečių, ar ne? Pasikalbėsiu su tuo žurnalistu - gal jis ką atsimins. Tada važiuosiu į Londoną pasimatyti su Ardviku Feniu, Lola Bruster ir su ta fotografe... kaip ten ji? A, Margo Bens. Gal ji ką nors matė.

Kornišas linktelėjo.

- Lola Bruster - verta dėmesio, - tarė jis, smalsiai žvelgdamas į Kredoką. - Bet jūs, rodos, kitaip manote?

- Aš manau - vis dėlto sunku buvo įberti nuodus į Marinos taurę, kad niekas šito nepastebėtų.

- Žinoma, didelė rizika.

- Taigi, o Lolai Bruster - rizikingiau negu kitiems.

- Kodėl? - paklausė Kornišas.

- Todėl, kad ji buvo dėmesio centre - svarbus svečias, įžymybė. Tikriausiai visų akys ją taip ir smaigstė.

- Teisingai, - pritarė Kornišas.

- Neabejoju, žmonės kumščiavosi, šnibždėjosi ir nemirkčiodami žvelgė į ją. O sekretoriai nesitraukė nė per žingsnį. Tegu Lola Bruster ir labai mikli, tačiau ji negalėjo būti tikra, kad niekas nemato, ką ji daro. Štai kur pati silpniausia šios versijos vieta.

- Bet juk ir kiti buvo lygiai tokioje pat padėtyje!

- Ne, - paprieštaravo Kredokas. - Toli gražu - ne. Imkime kad ir Džiuzepę, liokajų. Jis rūpinosi tik gėrimais, pripildavo taures ir jas išnešiodavo. Jam buvo visai nesunku įmesti į ant stalo stovinčią taurę keletą kalmovito tablečių.

- Džiuzepė? - susimąstė Frenkas Kornišas. - Jūs manote, čia jo darbas?

- Kol kas nežinome motyvo, - tarė Kredokas, - bet reikia pasistengti jį rasti. Rimtą, įtikinantį motyvą. Taip, jis turėjo galimybę tai padaryti. Lygiai kaip ir bet kuris iš aptarnaujančio personalo ar restorano firmos. Gaila, tuo metu nė vieno jų nebuvo ant laiptų. O juk kuris nors galėjo tyčia įstoti į tą firmą tik tam, kad pakliūtų į šventę ir nunuodytų Mariną Greg.

- Manote, kad šitas nusikaltimas buvo sumanytas iš anksto?

- Visko gali būti. Juk mes iš tiesų dar nieko nežinome, - apmaudžiai tarė Kredokas. - Mes net nežinome, ką apie šią bylą mano Marina Greg ir jos vyras. O juk jie turi žinoti arba bent jau kažką įtarti, tačiau jie tyli. Ir mes iki šiol nežinome, kodėl jie šitaip elgiasi. Mūsų dar laukia sunkus darbas. - Jis patylėjo, o tada apibendrino: - Jeigu pamiršime tą "mirtiną žvilgsnį", kuris apskritai, gali būti tik misis Bantri vaizduotės padarinys, įtarti galima bet ką. Pavyzdžiui, Rado sekretorę Elą Zilinski. Ji irgi nešiojo gėrimus. Į ją niekas nekreipė ypatingo dėmesio. Tą patį galima pasakyti ir apie tą žvalų jaunuolį... pamiršau jo vardą... Ak, taip, Heilis. Heilis Prestonas, ar ne? Jeigu kuris nors iš jų norėjo atsikratyti Marina Greg, tai tuo metu jie turėjo laisvas rankas.

- O kas dar?

- Visuomet įtariamas dar ir vyras.

- Vėl jūs grįžtate prie vyrų, - karčiai nusišypsojo Kornišas. -

Iš pradžių įtarėte vargšą Bedkoką ir palikome jį ramybėje, tik paaiškėjus - nuodai buvo skirti Marinai Greg. Dabar mūsų įtarimai krenta ant Džeisono Rado. Nors visi vienu balsu tikina - jis dievinąs savo žmoną.

- Taip žmonės mano, - pasakė Kredokas, - bet niekada nežinosi...

- Panorėjęs paprasčiausiai galėjo su ja išsiskirti.

- Žinoma, tai kur kas geriau, - burbtelėjo Kredokas, - bet gali būti kokių nors mums nežinomų priežasčių.

Suskambo telefonas. Kornišas pakėlė ragelį.

- Ką? Taip? Sujunkite. Taip, jis čia. - Kokią minutę tylėdamas klausėsi, paskui pridengė ragelį delnu ir žvilgtelėjo į Dermotą: - Mis Marina Greg jaučiasi žymiai geriau. Ji pasirengusi su jumis pasikalbėti.

- Jeigu taip, tai aš dumiu nieko nelaukęs, - Dermotas Kredokas atsistojo. - O dar persigalvos.

2

Hosington Hole Dermotą Kredoką pasitiko Ela Zilinski. Ji kaip paprastai buvo elegantiška ir griežta.

- Mis Greg jūsų laukia, misteri Kredokai, - tarė Ela.

Dermotas susidomėjęs pažvelgė į ją. Jau tada, kai susipažino, Ela Zilinski jam pasirodė ne eilinė asmenybė. Ji noriai atsakinėjo į visus klausimus. Atrodė, nieko neslepia, tačiau ką iš tikrųjų jautė ir mąstė, jam liko paslaptis. Gal Ela Zilinski žinojo tik tai, ką jam papasakojo, o galbūt žymiai daugiau. Jos įtariamo abejingumo kiautas - neįveikiamas. Viena, dėl ko Dermotas Kredokas neabejojo, - ji buvo įsimylėjusi Džeisoną Radą. Tokia daugumos sekretorių dalia, mąstė Dermotas. Galbūt tai neturi ir jokios reikšmės, bet vis dėlto - motyvas. Ir dar Dermotas galėjo galvą guldyti - ji kažką slėpė. Galbūt meilę, o gal neapykantą. Ar paprasčiausiai kaltės jausmą. Aną vakarą ji galėjo pasinaudoti laimingu atsitiktinumu, arba gal ji iš anksto buvo suplanavusi tą nusikaltimą. Kredokas nesunkiai įsivaizdavo Elą nuodytojos vaidmenyje. Jis beveik matė, kaip ji sutinka svečius, atveda į viršų, pasiūlo gėri-

mų, tuo pačiu akies kampeliu stebėdama ant stalelio stovinčią Marinos taurę. O po to, galbūt tą patį momentą, kai Marina sveikino atvykusius amerikiečius, kai visų dalyvaujančiųjų žvilgsniais buvo nukreipti į juos, kai pasigirdo begaliniai nuostabos ir džiūgavimo šūksniais, Ela galėjo ramiai ir niekieno nepastebėta įmesti į taurę mirtiną kalmovito dozę. Toks paprastas ir tuo pačiu stebėtinai gerai sumanytas nusikaltimas turėjo sėkmingai pavykti. Tačiau likimas išpuolė kitoks. Kažkas atsitiktinai stumtelėjo Hesią Bedkok, ši išpylė kokteilį, ir Marina, miela šeimininkė, pasiūlė jai savo taurę, iš kurios dar nebuvo spėjusi nė gurkšnelio išgerti. Ir štai žuvo ne toji moteris.

"Deja, tai tik teorija", - pamanė Dermotas Kredokas, tardamas malonius pasisveikinimo žodžius.

- Mis Zilinski, aš norėčiau jums užduoti vieną klausimą. Ar per šventę patarnavo vietinio restorano personalas?

- Taip.

- Kodėl buvo pasirinkta šita firmą?

- Tiesiog nežinau. Tais reikalais aš nesirūpinau. Matyt, misteris Radas nutarė, kad bus taktiškiau pasinaudojus vietinės firmos paslaugomis, nei ką nors kviestis pagalbos iš Londono. Tai savotiška diplomatija, suprantate?

- Puikiai suprantu.

Dermotas atidžiai pažiūrėjo į ją. Ela Zilinski truputį paniuro. Aukšta kakta, tvirtas smakras, liekna figūra, kuri jai panorėjus, tapdavo patrauklia, tvirtai sučiaupta burna. Akys? Kas jos akims? Kažkokios paraudusios. Dermotas nustebo. Ar ji verkė? Panašu. Ir vis dėlto jis galėjo prisiekti, kad ji - ne tokia moteris, kuri verktų. Tarsi atspėjusi jo mintis, Ela Zilinski išsitraukė nosinę ir garsiai nusišnypštė.

- Peršalote? - susivokė Kredokas.

- Tai ne sloga. Polinozė. Savotiška alergija. Susergu kasmet tokiu laiku.

Tolimajame kambario kampe suskambo telefonas. Ela Zilinski priėjusi pakėlė ragelį.

- Taip, - tarė ji. - Jis čia. Tuoj atvesiu. - Ela padėjo ragelį. - Marina jūsų laukia.

3

Marina Greg jo laukė antrajame aukšte. Matyt, tai buvo jos svetainė, sujungta su miegamuoju. Prisiminęs daktaro Gilkristo pasakojimą apie prostraciją ir nervingumą, Dermotas tikėjosi išvysiąs beviltišką paliegėlę. Tačiau nors Marina Greg sėdėjo atsišliejusi į sofos atkaltę, jos balsas buvo žvalus, o akys spindėjo. Nepaisant to, kad veidas buvo be mažiausios kosmetikos žymės, ji atrodė jaunesnė negu buvo iš tikrųjų, ir inspektorių sužavėjo jos ramus grožis: didelės mėlynos akys, plonos antakių linijos, plaukai, ilgomis gijomis krentantys ant pečių, šilta ir švelni šypsena - visa tai magiškai traukė.

- Vyresnysis inspektorius Kredokas? Atsiprašau už gėdingą pasielgimą. Po to baisaus įvykio aš leidau sau atsipalaiduoti. Žinoma, galėjau susiimti, bet... Man gėda dėl savęs.

Ir vėl lūpų kampučiuose sužibo vos pastebima, be galo švelni šypsena. Ji ištiesė ranką, ir Kredokas ją paspaudė.

- Visai natūralu, mis Greg, - tarė inspektorius, - kad buvote blogai nusiteikusi.

- Ak, juk visi buvo pakrikę, - paprieštaravo Marina. - O aš neturėjau manyti, kad mane tai liečia daugiau už kitus.

- Iš tikrųjų?

Marina pažvelgė į jį ir linktelėjo.

- Taip, - tarė, - jūs labai nuovokus. Taip, aš turėjau priežasčių. - Ji nuleido galvą ir plonu rodomuoju pirštu atsargiai perbraukė sofos atkaltę.

Tai buvo pažįstamas gestas, kurį Kredokas prisiminė iš vieno filmo. Atrodė, beprasmiškas gestas, bet tuo pačiu kupinas prasmės - "įsikūnijęs gerumas".

- Aš bailė, - nepakeldama akių, tarė ji. - Mane norėjo nužudyti, o aš nepanorau mirti.

- Kodėl nusprendėte, kad jus norėjo nužudyti?

Jos akys išsiplėtė.

- Bet juk tai buvo mano taurė - juk mano gėrimą užnuodijo! Toji nelaimingoji išgėrė tiesiog atsitiktinai. Štai kodėl viskas taip baisu ir tragiška. Be to...

- Aš atidžiai jūsų klausausi, mis Greg.

Jai, regis, pasidarė sunku kalbėti.

- Gal turite ir kitų priežasčių manyti, kad kaip tik jūs turėjote būti auka?

Ji linktelėjo.

- Kokios tos priežastys, mis Greg?

Kiek patylėjusi, ji tarė:

- Džeisonas mane įtikinėjo, kad aš viską turinti jums papasakoti.

- Vadinasi, juo pasitikite?

- Taip... Iš pradžių nenorėjau... bet daktaras Gilkristas įkalbėjo. Ir įsivaizduokite - aš suvokiau, kad ir mano vyras yra tokios pat nuomonės. Jis buvo tuo įsitikinęs nuo pat pradžių, bet, žinote, - tai gana įdomu, - švelni šypsena vėl suspindo jos lūpose, - jis nenorėjo šito sakyti, bijodamas mane suneraminti. Iš tikrųjų! - Marina išsitiesė. - Mielasis Džinksas! Nejaugi jis mano, kad aš tokia kvailė?

- Bet jūs dar neatsakėte į mano klausimą, mis Greg - kodėl manote, kad jus norėjo nužudyti?

Marina kurį laiką sėdėjo nejudėdama. Staiga paėmė savo rankinuką, atidarė, išėmė popieriaus lapelį ir padavė Dermotui. Lapelyje tebuvo viena mašinėle parašyta eilutė: "Nemanyk, kad išvengsi mirties kitą kartą!"

- Kada gavote? - griežtai paklausė Kredokas.

- Lapelis gulėjo ant mano tualetinio stalelio. Radau išėjusi iš vonios.

- Vadinasi, kažkas iš šio namo gyventojų...

- Nebūtinai. Stalelis stovi prie lango. Kas panorėjęs galėjo įlipti į balkoną ir įmesti. Aš manau, mane norėjo įbaidyti, bet viskas išėjo atvirkščiai. Aš tik labai perpykau ir paprašiau pakviesti jus.

Dermotas Kredokas nusišypsojo:

- Taip, tas, kuris pakišo raštelį, šito nelaukė. Ar tai pirmas tokio turinio grasinimas?

Marina net sudrebėjo.

- Ne, ne pirmas, - pagaliau tarė.

- Gal papasakotumėte apie kitus?

- Pirmą gavau maždaug prieš tris savaites, kai tik čia atsikėlėme. Radau studijoje. Labai kvailas laiškelis, parašytas ranka spausdintomis raidėmis. Jame tebuvo grasinimas: "Ruoškis mirčiai". Atrodė taip kvaila! Mes ne taip jau retai gauname keistus grasinančius raštelius. Tada pamaniau - parašė koks religinis maniakas, priešingai nusistatęs prieš kino aktorius. Paprasčiausiai sudraskiau raštelį ir išmečiau į šiukšlių dėžę.

- Ar kam nors apie tai papasakojote, mis Greg?

- Ne, niekam nė žodžio nesakiau, - Marina papurtė galvą. - Suprantate, tuo metu mes filmavome vieną labai sudėtingą sceną, ir vis nesisekė. Jokiu būdu negalėjau atsitraukti. Ir dar, kaip jau sakiau, maniau, - tai arba kvailas juokas, arba tuščias kokio nors religiškai nusiteikusio idioto grasinimas.

- Ar daugiau grasinimų sulaukėte?

- Taip. Šventės dieną. Raštelį atnešė sodininkas. Pamaniau - turbūt kažkas dėl šventės ir žvilgtelėjau. Jame buvo parašyta: "Šiandien paskutinė tavo gyvenimo diena". Suglamžiau ir paklausiau kas įdavė. Sodininkas atsakė - kažkoks akiniuotas dviratininkas. Puikiai suprantate - iš tokio pasakymo jokios naudos. Bet vis dar maniau, kad tai kažkieno kvailas pokštas. Nė į galvą neatėjo, kad man rimtai grasinama.

- Kur dabar tas raštelis, mis Greg?

- Nežinau. Vilkėjau žalio itališko šilko suknele ir, kiek atsimenu, kyštelėjau į kišenę. Bet neberadau. Tikriausiai iškrito.

- Ir nė nenujautėte, kas tuos laiškelius rašė?

Marina pažvelgė plačiai išplėtusi akis. Jose atsispindėjo naivi nuostaba, ir tai Kredoką nustebimo.

- Iš kur aš galiu žinoti?

Jis nepatikėjo.

- Manau, galite bent jau nujausti, mis Greg.

- Aš? Ką jūs! Tikrai ne.

- Juk esate įžymybė, - tarė Dermotas. - Jus lydi sėkmė. Ir kaip aktorę, ir kaip moterį. Vyrai jumis žavisi, moterys pavydi. Taip, atvirai sakant, daugelis atstumtų vyrų vargu ar jus pakenčia. Žinoma, kalbu labai abstrakčiai, bet vis dėlto galite numanyti, kas rašė tuos raštelius.

- Dieve, bet kas!

- Ne, mis Greg, ne bet kas! Žinoma, įtariamųjų gali būti nemažas būrys. Tai galėjo būti koks jūsų tarnas, siuvėjas, elektrikas, liokajus. Tai galėjo būti bet kas iš jūsų draugų ar vadinamųjų bičiulių. Bet jūs pati, pati turite kažką įtarti, gal ir ne vieną žmogų!

Atsidarė durys ir įėjo Džeisonas Radas. Marina tuoj manieringai ištiesė jam ranką.

- Džinksai, mielasis, misteris Kredokas teigia, kad aš turinti žinoti, kas parašė tuos baisius raštelius. Bet aš nežinau! Ir tu nežinai. Niekas iš mūsų nežino. Mes net nenutuokiame, kieno tai darbas.

“Kaip ji stengiasi! - pamanė Kredokas. - Primygtinai laikosi savo. Ar tik nebūgštauja, kad vyras gali prasitarti?”

Juodos akys pavargusiame Džeisono Rado veide atrodė dar labiau įkritusios negu pirmiau. Vyras priėjęs suspaudė Marinos rankas.

- Žinau, jums, inspektoriau, tai atrodys neįtikinama, - tarė, - bet nei aš, nei Marina iš tikrųjų net neįsivaizduojame, kieno tai darbas.

- Vadinasi, esate laimingi, nes neturite priešų? - neslėpdamas ironijos, paklausė Dermotas.

Džeisonas Radas truputį išraudo:

- Priešų? Pernelyg skambus žodis, inspektoriau. Galiu užtikrinti, kad priešų tikrąja šio žodžio prasme mes neturime. Yra pikta linkinčių, pavyduolių, žmonių, mintančių intrigėlėmis. Bet kad kas nors bandytų nužudyti...

- Tik ką aš klausiau jūsų žmonos, kas, jos manymu, galėjo parašyti grasinančius laiškelius. Ji pareiškė nežinanti. Įtariamųjų daug, bet jų būrelis sumažėja, kai imame kalbėti apie nusikaltimą. Kažkas įbėrė vaistų į misis Rad taurę. Jūs žinote, kad tai galėjo padaryti tik nedaugelis šventėje dalyvavusių žmonių.

- Aš nieko nemačiau, - tarė Džeisonas Radas.

- Aš irgi, - pridūrė Marina. - Juk puikiai suprantate - jeigu būčiau mačiusi, kad į mano taurę kažką įmetė, nebūčiau iš jos gėrusi.

- Ir vis dėlto esu įsitikinęs, - ramiai paprieštaravo Dermotas Kredokas, - kad jūs žinote daugiau negu sakote.

- Tai netiesa! Džeisonai, - ėmė maldauti Marina, - pasakyk jam, kad tai netiesa!

- Aš užtikrinu, - tarė Džeisonas Radas, - kad mes nieko nežinome. Gal jums tiesiog sunku tuo patikėti. Kartais man atrodo, kad tai buvo tik kvaili, liūdnai pasibaigę juokai, kad žmogus, tai padaręs, net nenujautė, kuo viskas baigsis... - šį sakinį jis ištarė beveik kaip klausimą, tačiau tuoj pat papurtė galvą. - Matau, kad toks paaiškinimas jūsų nepatenkina.

- Norėjau dar kai ko paklausti, - tarė Dermotas. - Jūs, žinoma, atsimenate, kai atėjo misteris ir misis Bedkokai. Jie palipo laipteliais tuoj po vikaro. Kiek žinau, mis Greg, jūs pasveikinote juos kaip ir kitus svečius, tai yra labai maloniai. Tačiau vienas liudytojas teigia, kad besikalbėdama su misis Bedkok jūs išvydote kažką už jos nugaros ir labai išsigandote. Ar tai tiesa, ir jeigu tiesa, tai ką išvydote?

- Žinoma, tai netiesa, - greitai atsakė Marina. - Kas galėjo mane išgąsdinti?

- Kaip tik šitą mes ir norime sužinoti, - kantriai tarė Dermotas. - Mano liudytojas atkakliai tai teigia.

- O kas tas jūsų liudytojas? Ir ką būtent jis ar ji sako?

- Jūs žiūrėjote į laiptus, kuriais lipo svečiai. Vietinis žurnalistas, misteris Graisas su žmona, vietiniai gyventojai, misteris Ardvikas Fenis, tik ką atvykęs iš Amerikos, ir dar mis Lola Bruster. Išvydusi kažką iš jų, jūs sutrikote, ar ne, mis Greg?

- Sakau, kad ne, - beveik rėkte išrėkė Marina.

- Ir vis dėlto kurį laiką jūsų dėmesys buvo sutelktas ne į misis Bedkok. Ji kažką jums pasakojo, bet jūs visai nereagavote į jos žodžius, nes tuo metu žiūrėjote kažkur į laiptus.

Marinai Greg sunkiai sekėsi susitvardyti. Ji ėmė kalbėti greitai ir įtikinamai.

- Apskritai, tai lengva paaiškinti. Jeigu gerai pažintumėte aktorių gyvenimą, viską suprastumėte. Kai labai gerai moki savo vaidmenį - o tai būna ne taip jau dažnai, - tai vaidini mašinaliai, šypsodamasi, vaikščiodama, sakydama tai, ko reikalauja situaci-

ja. Ir nesuki galvos. O būna - staiga visiškai netenki dvasinių jėgų, net nebežinai, kur esi, kokioje pjesėje vaidini, ką privalai daryti ar sakyti! Išsekimas - štai kaip mes tai vadiname! Kažkas panašaus atsitiko ir man. Mano vyras patvirtins, kad fiziškai esu nelabai stipri. Pastarosiomis dienomis teko gerokai pasijaudinti dėl naujojo filmo. Norėjau, kad šventė pavyktų, norėjau būti maloni ir svetinga visiems svečiams. Bet teko vis kartoti ir kartoti tuos pačius žodžius, klausytis istorijų, panašių viena į kitą kaip du vandens lašai. Kiekvienas mano turįs papasakoti, kaip visą gyvenimą stengęsis susitikti su tavimi... Be galo kvailos istorijos, bet tenka apsimesti, kad jomis žaviesi. Viskas, kaip sakiau, vyksta beveik mechaniškai. Nereikia galvoti, ką kalbi, nes šimtus kartų kartoji vieną ir tą patį. Ir tada, manau, mane užplūdo nuovargio banga. Kokią minutę buvau transo būklėje. Paskui staiga suvokiau, kad misis Bedkok jau baigė pasakoti ilgąją istoriją, kurios, beje, aš nė žodžio negirdėjau, ir jau nekantraudama žvelgia į mane, o aš stoviu ir tyliu. Tai buvo paprasčiausias nuovargis.

- Tik nuovargis, - lėtai pakartojo Dermotas Kredokas. - Jūs taip paaiškinate, mis Greg?

- Taip. Nesuprantu, kodėl netikite?

Dermotas kreipėsi į Džeisoną Radą:

- Misteri Radai, tikiuosi, jūs geriau mane suprasite negu žmona. Aš esu labai susirūpinęs jos saugumu. Buvo pasikėsinta į jos gyvybę, jai rašomi grasinantys laiškeliai. Juk tai byloja, kad mis Greg gyvybei gresiantis pavojus dar nepašalintas. Nusikaltėlis, nepaisant, kad ir kas jis, gali būti truputį kvaištelėjęs. Jeigu kalbėtume tik apie grasinimus, būtų ne taip baisu. Žmonės, kuriems grasinama, gyvena ilgai. Bet, matyt, nusikaltėlis nenurims vien grasindamas. Jis jau bandė nunuodyti mis Greg. Nejaugi nesuprantate, kad jis gali dar kartą pabandyti. Yra tik vienas būdas apsaugoti mis Greg - pasakyti man viską, ką žinote. Suprantama, aš neteigiu, kad jūs žinote, kas tas žmogus, bet esu įsitikinęs, kad kažką įtariate. Ar nieko nenorite man pasakyti, misteri Radai? O jeigu jūs nieko nežinote, gal paveiktumėte žmoną, kad ji pasakytų? Prašau jūsų pačių saugumo labui.

Džeisonas Radas lėtai pasuko galvą į žmonos pusę.

- Girdi, Marina, ką sako inspektorius? Gal iš tiesų žinai ką nors, ko nežinau aš? Jeigu taip, tai susimildama nekvailiok. Jeigu ką nors bent kiek įtari, pasakyk.

- Bet aš nieko neįtariu! - ji vėl kone šaukė. - Kodėl manimi netikite?

- Ko išsigandote aną vakarą? - paklausė Dermotas.

- Nieko.

- Klausykite, mis Greg, tarp žmonių, tuo metu lipusių laiptais, buvo du jūsų seni draugai, kurių nebuvote regėjusi daugelį metų ir kurių atėjimas jums buvo didi staigmena. Misteris Ardvikas Fenis ir mis Lola Bruster. Ką pajautėte, pamačiusi, kad jie lipa laiptais? Juk nežinojote, kad jie ateis, ar ne?

- Ne, mes net nemanėme, kad jie Anglijoje, - įsiterpė Džeisonas Radas.

- Aš džiūgavau, - tarė Marina Greg, - aš tiesiog džiūgavau.

- Džiūgavote, išvydusi mis Bruster?

- Na... - ji šiek tiek sunerimusi žvilgtelėjo į inspektorių.

- Lola Bruster buvo ištekėjusi už jūsų trečiojo vyro - Roberto Traskoto?

- Taip, tai tiesa.

- Ir jis, su ja išsiskyręs, vedė jus?

- Kas šito nežino! - sudirgusi tarė Marina Greg. - Nemanykite atradęs kažką nauja. Aišku, ji šiek tiek patriukšmavo, bet vargu ar iki šiol tebepyksta.

- Ar ji kada nors grasino?

- Na... apskritai, taip. Bet teisingai mane supraskite - tokių grasinimų niekas neima į galvą. Viename vakarėlyje ji padaugino išgerti. Jeigu tada būtų turėjusi revolverį, gal būtų ir šovusi. Bet, laimei, revolverio ji neturėjo. Nuo tų laikų jau praėjo daugybė metų! Ir emocijų bei jausmų neliko nė pėdsako! Nė mažiausio pėdsako! Juk tiesą sakau, Džeisonai?

- Galiu tai patvirtinti, - pareiškė Džeisonas Radas, - ir galiu jus užtikrinti, misteri Kredokai, kad šventės dieną Lola Bruster paprasčiausiai neturėjo galimybių pasikėsinti į mano žmonos gyvybę. Aš beveik visą laiką buvau šalia jos. Net mintis apie tai, kad nelauktai, po ilgų draugystės metų, ji atvyko į Angliją ir atėjo

į mūsų namus, ketindama nunuodyti mano žmoną, - tai... tai tiesiog absurdas!

- Sutinku su jūsų nuomone, - tarė Kredokas.

- Pasiryžęs prisiekti, kad ji nė pirštu neprisilietė prie Marinos taurės.

- O kitas jūsų svečias - Ardvikas Fenis?

Džeisonas Radas atsakė truputį patylėjęs:

- Jis - mūsų senas bičiulis. Buvome nesimatę daugybę metų, nors retkarčiais gaudavome iš jo laiškų. Amerikos televizijoje jis vis dėlto įžymi figūra.

- Jis juk ir jūsų senas draugas? - Dermotas kreipėsi į Mariną.

- Taip... Taip, - atsakė užsikirsdama. - Jis... jis visuomet buvo mano bičiulis, bet pastaraisiais metais dingo iš akiračio. - Ir skubiai pridūrė: - Jeigu manote, kad aš persigandau, pamačiusi Ardviką, tai labai klystate. Tai gryniausia nesąmonė. Kažin ko jau turėčiau jo išsigąsti? Dėl kokios priežasties? Mes buvome geri draugai. Ir aš labai apsidžiaugiau, netikėtai jį pamačiusi. Jau sakiau - tiesiog apstulbau. Taip, aš džiūgavau. - Ji pakėlė galvą ir pažvelgė į inspektorių. Jos žvilgsnis buvo iššaukiantis.

- Dėkoju, mis Greg, - ramiai tarė Kredokas. - Jeigu panorėsite būti su manimi atviresnė negu dabar, patarčiau ilgai nedelsti.

Keturioliktas skyrius

1

Misis Bantri klūpojo ant kelių ir pureno žemę. Diena buvo labai graži o dirva - gera ir sausa. Bet purenimas - dar ne viskas. Reikėjo ir ravėti, su šaknimis išrauti dagius ir kiaulpienes - sodininko rykštę.

Misis Bantri atsitiesė pavargusi, bet laiminga. Žvilgtelėjusi į kelią už tvoros, labai nustebo: iš telefono būdelės išėjo tamsiaplaukė mergina, Džeisono Rado sekretorė, ir pasuko į autobuso stotelę.

"Kokia ten jos pavardė? Rodos, pirmoji raidė "B"... ne, "R". Ak, ne, Zilinski, taip, taip". Misis Bantri šitą prisiminė kaip tik tą akimirką, kai Ela Zilinski, kirtusi kelią, žingsniavo pro jos sodelį.

- Labas rytas, mis Zilinski, - draugiškai pasveikino misis Bantri.

Ela krūptelėjo ir staiga sustojo. Misis Bantri dar labiau nustebo.

- Labas rytas, - atsakė Ela ir skubėdama pridūrė: - Išėjau paskambinti. Mūsų telefonas kažkodėl neveikia.

Misis Bantri nuostabai nebuvo ribų. Kodėl Ela Zilinski aiškinasi?

- O, be telefono tikra bėda, - tarė ji. - Kitą kartą, kai prireiks paskambinti, užsukite pas mane, nesivaržykite.

- O, ačiū, esu labai jums dėkinga.

Ela garsiai nusičiaudėjo.

- Jūs sergate šienaliga, - bemat nustatė misis Bantri. - Išgerkite sodos.

- Dėkoju už patarimą. Aš vartoju vieną gerą patentuotą priemonę.

Ji vėl nusičiaudėjo ir skubėdama nuėjo.

Misis Bantri palydėjo ją akimis. Vėl patenkinta nužvelgė savo sodelį. Niekur nebesimatė nė menkiausios piktžolės.

- Nesinori būti labai smalsiai senutei, - sutrikusi murmtelėjo, - bet vis dėlto...

Akimirką misis Bantri dvejojo, bet neatsispyrė pagundai. Tegu - pabus smalsia senute! Įėjusi vidun, pakėlė telefono ragelį ir surinko numerį. Atsiliepė vyriškis. Jis kalbėjo su vos pastebimu amerikietišku akcentu:

- Hosington Holas.

- Sveiki, čia misis Bantri iš Ist Lodžo.

- Labas rytas, misis Bantri. Čia Heilis Prestonas. Mes susipažinome šventės dieną, atsimenate? Kuo galėčiau padėti?

- Pamaniau, galbūt jums galėčiau pagelbėti, jeigu jau jūsų telefonas sugedęs...

- Mūsų telefonas? - nustebo Heilis. - Iš kur ištraukėte? Telefonas puikiai veikia, pati įsitikinote.

- Aš turbūt apsirikau, - tarė misis Bantri. - Prašau atleisti.

Ji padėjo ragelį. Kiek palaukusi, surinko kitą numerį.

- Džeinė? Čia Doli.

- Klausau, Doli. Ar kas atsitiko?

- Žinote, gana keistas dalykas. Hosington Holo sekretorė šiandien skambino iš pakelės telefono automato. Kai su ja pasisveikinau, ji nieko neklausiama ėmė aiškinti, kad sugedęs jų telefonas. Paskambinau į Hosington Holą. Pasirodo, telefonas puikiausiai veikia... - Ji nutilo, laukdama, ką pasakys draugė.

- Ži-inoma, - nutęsė mis Marpl, - tai įdomu.

- Kaip manote, kodėl ji pamelavo?

- Matyt, nenorėjo, kad kas nors nugirstų, ką šneka...

- Būtent.

- O priežastys gali būti įvairios.

- Taip, tiesą sakote.

- Įdomu, - pakartojo mis Marpl.

Donaldas Makneilas Dermotą Kredoką sutiko labai maloniai.

- Kaip sekasi? - linksmai paklausė rudaplaukis jaunuolis, labai mėgstąs paplepėti. - Beje jau yra kokių naujienų spaudai?

- Kol kas ne. Gal vėliau ir atsiras.

- Išsisukinėjate kaip visada. Visi jūs, sekliai, vienodi. Už-

sisklendę kaip austrės. Tačiau regiu - dar nežinote, ką apkaltinti žmogžudyste.

- Kol kas aš atėjau pasikalbėti su jumis, - šyptelėjo Dermotas Kredokas.

- Kokias čia darote užuominas? Nejaugi iš tikrųjų manote, kad aš norėjau nužudyti Mariną Greg, bet per klaidą nunuodijau Hesią Bedkok, arba kad aš ir norėjau nužudyti kaip tik šitą Hesią Bedkok?

- Šito jūs dar nesigriebėte.

- Ne, ne, palaukite, jeigu jau pradėjome, tai išsiaiškinkime. Taip, aš ten buvau aną vakarą. Turėjau galimybių, bet ar turėjau motyvą? Štai ką jūs norite sužinoti - koks gi mano motyvas?

- Nusiraminkite, aš jūsų visai neįtarinėju.

- Paguodėte.

- Paprasčiausiai norėjau sužinoti, ką matėte tą vakarą.

- Jau viską išklojau čionykštei policijai. Apskritai, tai labai žemina žurnalistą - beveik nieko nežinoti! Juk buvau nusikaltimo vietoje. Galima sakyti, žmogžudystė įvykdyta mano akyse. Paprasčiausiai turėjau žinoti, kas tai padarė, bet iki šiol nežinau. Gėda prisipažinti - kad kažkas įvyko, supratau tik tada, kai pamačiau, kaip toji nelaimingoji moteris pusiaugulom sėdi krėsle, pravira burna gaudydama orą. Žinoma, aš buvau įvykio liudininkas, parašiau sensacingą straipsnį savo laikraščiui. Bet vis dėlto jaučiu kažkokį pažeminimą, kad nieko daugiau nežinau. O man derėtų žinoti. Ir neįtikinėkite, kad nuodai buvo skirti Hesiai Bedkok. Ji buvo miela moteris, tiesa, gal kiek palaido liežuvio, bet juk už tai nežudoma - žinoma, jeigu ji neišdavė kieno nors paslapties. Nemanau, kad kas nors būtų buvęs toks kvailas ir paslaptį patikėjęs Hesiai Bedkok. Nors jai nerūpėjo kitų paslaptys. Visuomet kalbėdavo tik apie save.

- Regis, taip mano visi, kas tik ją pažino, - pritarė Kredokas.

- Dabar pakalbėkime apie garsiąją Mariną Greg. Esu įsitikinęs, kad ją nužudyti motyvų toli ieškoti nereikia: pavydas, visokiausios meilės istorijos. Bet kas galėjo griebtis žmogžudystės? Žmogus, kuriam ne visi namie! Štai tokia mano nuomonė. Ar tą ir norėjote išgirsti?

- Ne tik. Kiek žinau, jūs lipote laiptais beveik kartu su vikaru ir meru?

- Teisingai, bet jau ne pirmą kartą. Ir pirmiau buvau palipęs į antrąjį aukštą.

- Šito nežinojau.

- Taip. Toks jau mano darbas - turiu bėgioti pirmyn atgal. Kartu su manimi buvo ir fotografas. Mes nulipome žemyn, norėdami nufotografuoti mero atvykimą. Paskui aš vėl palipau į viršų, ne tiek reikalų verčiamas, kiek geisdamas išgerti. Gėrimai ten buvo tiesiog nuostabūs.

- Suprantu. Ar negalėtumėte prisiminti, kas dar tuo metu žingsniavo laiptais ar ant jų stovėjo?

- Margo Bens iš Londono su savo foto aparatu.

- Ar ją gerai pažįstate?

- Gana dažnai su ja susiduriu. Protinga mergina ir gera fotografė. Margo Bens dažnai kviečia į įvairiausius priėmimus, teatrų premjeras ir kitokias šventes. Mat yra meninės fotografijos specialistė. Margo Bens stovėjo ant viršutinės laiptų pakopos, šone, taigi jai buvo labai patogu fotografuoti ir lipančius laiptais, ir vienasėdžio šeimininkus, susitinkančius svečius. Prieš mane žengė Lola Bruster. Iš karto jos net neatpažinau: nauja šukuosena, dabar madingi rudi plaukai. Kai mačiau paskutinį kartą, jos plaukai buvo juodi ir ilgomis garbanomis krito ant pečių. Drauge su Lola ėjo rudaveidis diktas vyras, matyt, amerikietis. Nežinau, kas jis, bet išrodė labai iškilnus.

- Ar lipdamas į viršų, žiūrėjote į Mariną Greg?

- Žinoma.

- Ar ji neatrodė sutrikusi, arba, sakysim, kažko išsigandusi?

- Įdomu, kad šito klausiate. Tiesą sakant, ji tikrai buvo kažko išsigandusi ar sutrikusi. Man net pasirodė, kad ji tuoj tuoj apalps.

- Aišku, - susimąstęs tarė Kredokas. - Ačiū. Ar daugiau nieko nenorite pasakyti?

Makneilas pažvelgė į jį lyg nekaltas avinėlis.

- Ką?

- Man atrodo, jūs labai norite dar kažką pasakyti.

- Ne... nebent... Matote, esu šiek tiek nusivylęs, kad manęs visai neįtariate. Gal aš pirmasis Marinos vyras, apie kurį niekas nieko nežino, nebent tik tiek, kad jis buvo toks nepastebimas, kad net jo vardą pamiršo?

Dermotas susijuokė.

- Norite pasakyti, kad vedėte dar mokykloje? - paklausė.

- Ar vaikų darželyje? Gana taukšti - aš skubu. Turiu spėti į traukinį.

3

Ant Kredoko stalo gulėjo tvarkingai sudėta dokumentų krūvelė. Žvilgtelėjęs į ją, nepakeldamas galvos paklausė:

- Kur gyvena Lola Bruster?

- "Savojos" viešbutyje, sere. 1800 kambaryje. Ji laukia jūsų.

- Ardvikas Fenis?

- "Dorčesteryje". Antras aukštas, 190 kambarys.

- Gerai.

Kredokas paėmė nuo stalo telegramą. "Nemanykite, kad aš tinginiauju. Tetulė Džeinė", - perskaitęs nusišypsojo ir įsikišo kišenėn.

Išėjęs į gatvę, pasuko "Savojos" linkui.

Lola Bruster laukė savo numeryje. Kredokas atidžiai ją nužvelgė, lygindamas asmeninius įspūdžius su tuo, ką apie ją buvo girdėjęs. Dar labai graži, nors truputį per apkūni, bet aiškiai patinkanti vyrams. Visiškai Marinos Greg priešingybė. Po abipusių komplimentų Lola Bruster nubraukė nuo kaktos rudų plaukų sruogą, suraukė dažytas lūpas, ir, mirksėdama mėlynais vokais, tarė:

- Jūs vėl man užduosite tuos baisius klausimus, kaip ir vietinis tardytojas?

- Tikiuosi, mano klausimai nebus tokie baisūs, mis Bruster.

- O ne, esu įsitikinusi - bus. Ir apskritai - aš manau, kad visa šita byla - baisi klaida.

- Iš tikrųjų taip manote? - Žinoma. Juk tai absurdas! Kas galėjo Marinai linkėti mirties? Juk ji tokia meilutė! Ją visi myli.

- Neišskiriant nė jūsų?

- Aš visuomet buvau Marinai atsidavusi.

- Tačiau leiskite priminti, mis Bruster, nedidelį incidentą, kilusį maždaug prie dešimt ar dvylika metų...

- Ak tai! - Lola mostelėjo ranka. - Tada aš apskritai buvau labai nervinga ir sudirgusi, mes su Robu kiekvieną dieną baisiai pykdavomės, abu elgėmės lyg nenormalūs. O Mariną kaip sykis velnias pakurstė įsimylėti.

- O jūs, aišku, buvote labai nepatenkinta?

- Tada - taip, inspektoriau. O dabar suprantu - man tada labai pasisekė. Atvirai šnekant, aš nerimavau tik dėl vaikų. Nenorėjau, kad jie liktų be tėvo. Tuo metu aš jau supratau, kad Robas ir aš netinkame vienas kitam. Tikriausiai žinote, kad po skyrybų aš ištekėjau už Edžio Grovso? Aš jau seniai jį mylėjau, bet nenorėjau ardyti šeimos dėl vaikų... Juk taip svarbu, kad vaikai turėtų savo namus, ar ne?

- Tačiau dauguma kalba, kad jūs buvote labai susisielojusi?

- Maža ką šneka, - paprieštaravo Lola.

- Juk grasinote jai, mis Bruster, ar ne? Net gąsdinote ją nužudysianti?

- Tik ką sakiau ir kartoju: maža ką žmonės prišneka. Gal žodis ir nusprūdo nuo liežuvio, bet tai nereiškia, kad iš tikrųjų ketinau ką nors nužudyti.

- Tačiau po kelerių metų vis dėlto šovėte į Edį Grovsą.

- O, tai jau kas kita. Mes tada stipriai susipykome, ir aš nesusivaldžiau.

- Mis Bruster, aš turiu užsirašęs jūsų žodžius, kuriuos tuokart pasakėte draugams girdint. - Jis atskleidė užrašų knygelę. - “Ir tegu toji paleistuvė nemano, kad jai pavyks taip lengvai išsisukti. Jeigu dabar jos ir nenušoviau, tai palauksiu ir jai atsilyginsiu tokiu pat ar kitokiu būdu. Lauksiu kiek reikės, kad ir šimtą metų, bet aš vis tiek su ja atsiskaitysiu!”

- O, galvą guldau - nieko panašaus nesakiau, - susijuokė Lola.

- O aš esu įsitikinęs - sakėte, mis Bruster.

- Žmonės mėgsta perdėti. - Žavinga šypsena nušvietė kino žvaigždės veidą. - Be to, tuo metu aš buvau tarsi išprotėjusi, -

pridūrė. - Ko tik nepasakai, kai esi tokios būsenos. Bet juk jūs iš tikrųjų nemanote, kad aš laukiau savo valandos keturiolika metų, atvažiavau į Angliją, susitikau su Marina ir, nė trims minutėms nepraėjus po susitikimo, užnuodijau kokteilį?

Dermotas Kredokas taip nemanė. Jam tai atrodė nepanašu į tiesą. Todėl tepasakė:

- Aš tik primenu, mis Bruster, apie jūsų grasinimą ir tai, kad Marina Greg tą vakarą nepaprastai nustebo ir išsigando, išvydusi kažką lipant laiptais. Galima spėti, kad tas kažkas buvote jūs.

- Bet juk Marina, mane išvydusi, nuoširdžiai žavėjosi. Ji mane pabučiavo ir pasakė - tiesiog nuostabu, kad aš čia! O, inspektoriau, kaip jūs kvailai elgiatės, įtardamas mane!

- Vadinasi, dera manyti, kad jūs - viena draugiška laiminga šeima!

- Čia daugiau tiesos, inspektoriau.

- Ir jūs nieko negalite papasakoti, kas mums būtų naudinga? Nė nenujaučiate, kas galėjo geisti Marinos mirties?

- Kartoju, niekas negalėjo geisti jos mirties. Atvirai kalbant, aš nelaikau jos protinga moterimi. Visuomet baisiai rūpinasi savo sveikata, niekada nežino, ko geidžia, visą laiką keičia savo norus - čia geidauja vieno, čia kito, čia trečio, o pasiekusi, ko trokšta, vis tiek lieka nepatenkinta. Negaliu suprasti, kodėl taip visi ja žavisi! Džeisonas visą gyvenimą dėl jos tiesiog kraustosi iš proto. Keista, ar ne? Bet tai tiesa. Visi ją dievina, dėl jos pasiryžę aukotis. O ji garbintojams dovanoja savo liūdną švelnią šypseną ir dėkoja! Ir šito jiems visiškai gana, kad jaustųsi esą laimingi. Niekaip nesuprantu, kaip jai šitaip pavyksta! Jums vertėtų mesti iš galvos mintį, kad kažkas bandė ją nužudyti.

- Džiaugčiausi, galėdamas pasinaudoti jūsų patarimu, bet, deja, negaliu, nes taip buvo.

- Kas buvo? Juk Marinos Greg nenužudė?

- Ne, bet bandė nužudyti.

- Netikiu! Pasaulyje tikriausiai yra žmogus, kuris geidė nužudyti tą nelaimingą moterį Hesią Bedkok ir ją nužudė. Gal gviešėsi jos turto?

- Ji neturėjo turto, mis Bruster.

- O, galėjo būti ir kokia kita priežastis. Šiaip ar taip, jumis dėta, aš taip labai nesijaudinčiau dėl Marinos. Jai visuomet viskas sekasi!

- Argi? Man ji neatrodė esanti labai laiminga.

- O, tai dėl įtarumo ir dėl to, kad ji į viską žvelgia labai rimtai. Pergyvena dėl nevykusios meilės, dėl to, kad negali turėti vaikų.

- Ji, rodos, buvo įvaikinusi keletą kūdikių, ar ne? - paklausė Dermotas, staiga prisiminęs primygtinį mis Marpl prašymą.

- Taip, kažkada. Nežinau, kodėl ji taip elgėsi. Apskritai, ji dažnai impulsyviai krečia kvailystes, o paskui atgailauja.

- Kur dabar tie vaikai?

- Nė nenutuokiu. Vėliau jie kažkaip nepastebimai dingo. Matyt, Marina paprasčiausiai nuo jų pavargo, kaip ir nuo viso kito.

- Aišku, - tarė Dermotas Kredokas.

4

Kitas adresas "Derčesteris", 190 numeris.

- Taigi, vyresnysis inspektoriau... - Ardvikas Fenis pavartė rankose kortelę.

- Kredokas.

- Kuo galiu padėti?

- Tikiuosi, neprieštarausite, jeigu užduosiu keletą klausimų?

- O, ne. Dėl nelaimės Mač Bengeme ar, teisingiau sakant, Sent Meri Mide?

- Taip. Jeigu kalbėsime visiškai tiksliai - Hosington Hole.

- Nesuprantu, kas šovė Džeisonui Radui į galvą! Susigundyk man pirkti namą! Kur bepažvelgsi, tiek puikių Jurgio ir net karalienės Onos stiliaus namų, o Hosington Holas - juk grynai Viktorijos laikų vienasėdis. Tiesiog atgrasus.

- Kai kuriuos aktorius kaip tik ir traukia Viktorijos laikų statiniai.

- Traukia? Hm, taip, Marina tikriausiai nuolat jaučia stabilumo trauką. Jeigu taip, tai Hosington Holas kaip tik tai, ko ji, vargšelė, niekada neturėjo. Galbūt čia bent šiek tiek apsiramins.

- Ar gerai ją pažįstate, misteri Feni?

Ardvikas gūžtelėjo pečiais:

- Na, matote... Net nežinau, ką atsakyti. Kažkada ją labai gerai pažinau. Iki panagių, taip sakant.

Jis nutilo. Kredokas smalsiai sužiuro į jį. Galinga figūra, rausvas veidas, veriančios akys už storų akinių stiklų, tvirtas smakras.

- Laikraščiuose skaičiau, - tęsė Ardvikas Fenis, - kad tą misis... kaip ji?.. Tarsi nunuodiję per klaidą? Kad nuodai buvę skirti Marinai? Ar tikrai?

- Taip. Nuodus įbėrė į Marinos Greg kokteilį. Misis Bedkok išpylus taurę, Marina atidavė jai savąją.

- Gana įtikima. Nors aš negaliu patikėti, kad kažkas ketino nunuodyti Mariną. Tuo labiau, kad ten nebuvo Linetos Braun.

- O kas šita? - nustebęs paklausė Kredokas.

Ardvikas Fenis susijuokė:

- Jeigu Marina dabar negalėtų vaidinti tik ką gautą vaidmenį, tai vaidintų Lineta Braun, o šiai tai labai daug reiškia. Bet vargu ar Lineta pasiuntė pas Mariną kokį savo bendrininką su nuodais. Tai jau būtų labai panašu į melodramą.

Kredokas papurtė galvą:

- Visai neįtikėtina.

- O, ko tik moterys nepadaro, trokšdamos garbės! - staiga paprieštaravo Ardvikas. - Ir dar - negalima atmesti versijos, kad Mariną norėjo ne nužudyti, o laikinai išvesti iš rikiuotės.

- Tai buvo mirtina dozė.

- Bet juk galima ir apsirikti?

- Ar iš tikrųjų taip manote?

- Ne. Tai tik spėlionės. Kol kas aš neturiu jokios pagrįstos versijos.

- Ar Marina Greg labai nustebo, jus išvydusi?

- Taip, mano pasirodymas jai buvo maloni staigmena. - Ardvikas Fenis nusijuokė. - Iš pradžių net savo akimis nenorėjo patikėti. Turiu prisipažinti - ji labai maloniai mane sutiko.

- Ar seniai nebuvote matęsi?

- Gal penkerius ar šešerius metus.

- O iki tol buvote labai artimi draugai, ar ne?

- Kokias čia darote užuominas, inspektoriau Kredokai?

Jo balsas beveik nepasikeitė, bet inspektorius aiškiai pajuto grasinimą. Dermotas nejučia pamanė - tam tikromis aplinkybėmis šis žmogus gali būti pavojingas.

- Labai norėčiau žinoti, - toliau kalbėjo Ardvikas Fenis, - ką turite omenyje?

- Pasistengsiu paaiškinti, misteri Feni. Aš būtinai privalau žinoti, kokie Marinos Greg santykiai su visais pobūvio dalyviais. Apie jus sužinojau, kad kažkada Mariną buvote beprotiškai įsimylėjęs.

Ardvikas Fenis gūžtelėjo pečiais.

- Kiekvienas gyvenime patiria beprotišką aistrą, inspektoriau. Laimė, tai praeina.

- Kalba, kad ji irgi nebuvusi abejinga, o paskui jums atsukusi nugarą, ir jūs dėl to labai sielojotės.

- Kalba... kalba! Gal apie tai skaitėte “Kino žvaigždžių intymiame gyvenime”?

- Ne, man papasakojo gerai informuoti ir kompetentingi žmonės.

Ardvikas Fenis atlošė galvą, atkišo jaučio sprandą.

- Taip, ji mane atstūmė, tai tiesa. Marina visuomet buvo žavi ir patraukli moteris, o ir dabar beveik nepasikeitusi. Ir vis dėlto kvaila manyti, kad kraustyčiausi iš proto dėl nelaimingos meilės. Žinoma, man nepatinka, kai man priešgyniauja, ir daugumai žmonių, kurie bandė taip pasielgti, vėliau teko gailėtis. Tačiau šito principo aš laikausi išimtinai profesinėje veikloje.

- Kiek žinau, jūs pasinaudojote savo įtaka ir užkirtote kelią jai filmuotis viename televizijos filme, kurį režisavote?

Ardvikas tik švilptelėjo:

- Ji netiko tam vaidmeniui. Filmą pats filmavau ir nebuvau linkęs vėjais paleisti savo pinigus. Patikėkite, tai grynai dalykiniai reikalai.

- Bet Marina Greg tikriausiai mano kitaip?

- Žinoma. Ji tai palaikė mano kerštu.

- Tada savo draugams ji pareiškė bijanti jūsų.

- Net šitaip? Bet juk tai vaikiška. Manau, ji troško iš to fakto padaryti sensaciją.

- Vadinasi, iš tikrųjų jai nebuvo ko jūsų bijoti?

- Žinoma, ne. Kad ir pergyvenau didžiausią asmeninį nusivylimą, netrukus susivaldžiau. Manau, moterys neturi kenkti darbui.

- Absoliuti tiesa, misteri Feni.

- Aš irgi taip manau.

- Ar gerai pažįstate kino pasaulį?

- Turiu plačių dalykinių ryšių.

- Vadinasi, gerai pažįstate.

- Galbūt.

- Ar negalėtumėte pasakyti pavardę žmogaus, kuris taip nekenčia Marinos Greg, kad geidžia jos mirties?

- Žmonių, nekenčiančių Marinos, tikriausiai yra daug, bet to maža, kad griebtumeis žmogžudystės. Štai jeigu pakaktų tik nuspausti mygtuką, norinčių ja atsikratyti atsirastų nemažai.

- Tą vakarą jūs ten buvote, matėte ją ir su ja kalbėjotės. Ar negalite nujausti - tik nujausti, suprantate, aš nereikalauju iš jūsų nieko kito, tik paspėlioti, - kas iš svečių galėjo užnuodyti Marinos Greg kokteilį?

- Į šį klausimą nenorėčiau atsakyti.

- Ar turėčiau suprasti, kad kažką įtariate?

- Ne, aš neturiu ką pasakyti. Ir daugiau, vyresnysis inspektoriau Kredokai, iš manęs nieko neišpešite.

Penkioliktas skyrius

Dermotas Kredokas žvilgtelėjo į paskutinį adresą savo užrašų knygelėje. Jis jau du kartus ten skambino telefonu, bet niekas nekėlė ragelio. Paskambino ir trečią kartą - be naudos. Gūžtelėjęs pečiais, atsistojo ir nutarė nuvažiuoti.

Margo Bens foto studija buvo Kourtroude, akliname Totenhemo skersgatvyje. Ant namo fasado tebuvo tik lentelė su jos pavarde. Įėjęs į tamsų koridorių, Kredokas apgraibom palipo į antrą aukštą. Į akis tuoj krito didelė iškaba:

Margo Bens. Meninė fotografija. Sveiki atvykę!

Kredokas atidarė duris ir įėjo. Nedidelis laukiamasis buvo tuščias. Kokią minutę pastovėjęs, garsiai krenkštelėjo. Nė gyvos dvasios. Tada paklausė:

- Ar čia kas yra?

Tolimame kambario gale už aksominės užuolaidos pasigirdo žingsneliai. Netrukus Kredokas išvydo jauną žmogų išsidraikiusia ševeliūra.

- Atleiskite, negirdėjau, kada įėjote, - tarė jis. - Man galvon šovė viena įdomi mintis, ir aš nusprendžiau patikrinti ją praktiškai.

Jaunuolis atitraukė užuolaidą ir gestu pakvietė Kredoką į kitą, labai didelį kambarį. Ant trikojų stovėjo foto kameros, prožektoriai, kilnojami ekranai, daugybė drapiruočių.

- Baisi netvarka, - atsiprašinėdamas tarė žmogus, Dermotui labai primenantis Heilį Prestoną. - Bet kai viskas idealiai sutvarkyta, neįmanoma dirbti. Taigi, kuo galime jums padėti.

- Norėčiau pasikalbėti su mis Margo Bens.

- Ak, su Margo. Kaip gaila! Jeigu būtumėte atėję prieš pusvalandį, būtumėte ją sutikęs. Margo išvažiavo nufotografuoti keletą kadrų madų žurnalui. Jums derėjo pirma paskambinti ir susitarti dėl pasimatymo. Pastarosiomis dienomis Margo nepaprastai užimta.

- Aš skambinau, bet čia niekas nekėlė ragelio.

- Taip, žinoma, - nė kiek nesutrikęs, atsakė jaunuolis. - Telefonas trukdė mums... e-e... dirbti. - Jis patrynė šviesiai violetinio chalato skverną. - Gal aš galiu kuo padėti? Norite, pasirūpinsiu dėl jūsų susitikimo? O gal priimti užsakymą? Norite nusifotografuoti? Šeimos albumui ar visuomenei?

- Nei viena, nei kita - tarė Dermotas Kredokas.

Jis padavė jaunuoliui savo vizitinę kortelę.

- Dieve, kaip įdomu, - kažkodėl apsidžiaugė vaikinas. - Jūs iš Skotlend Jardo! Rodos, mačiau jūsų nuotrauką laikraščiuose. Esate iš policijos vadovų "didžiojo ketverto" ar "penketo", ar ne? O gal dabar tai jau "didysis šešetas"? Nusikaltėlių daugėja, o kartu ir su jais kovojančių vadovų. Tikiuosi nepasakęs nieko nepagarbaus? O ko jums reikia iš Margo? Tikriausiai nesirengiate areštuoti?

- Noriu užduoti keletą klausimų.

- Nepadoria fotografija ji tikrai nesiverčia, - susirūpinęs tarė jaunuolis. - Jeigu jums kas pritauškė, netikėkite. Margo labai meniška natūra. Daug fotografuoja ir gamtoje, ir studijoje. Visos jos fotografijos labai doros, sakyčiau, drovios.

- Galiu jums trumpai pasakyti, kodėl mane domina mis Bens, - tarė Dermotas Kredokas. - Ne taip seniai ji buvo nusikaltimo, kuris padarytas netoli Mač Bengemo, Sent Meri Mido kaime, liudininkė.

- O, Dieve, žinoma! Aš žinau. Margo viską papasakojo. Rodos, nuodai buvo kokteilyje, ar ne? Labai niūri istorija, nors kažkokiu būdu susijusi su Šventojo Jono ligonine. Bet jūs jau tardėte Margo. O gal kas kitas?

- Tyrimo metu visuomet iškyla naujų klausimų.

- Aišku. Lygiai taip, kaip ir spausdinant fotografijas, ar ne.

- Taip, labai panašu. Nepaprastai vykęs palyginimas.

- Dėkoju. Dabar apie Margo. Ar ji jums tuoj pat reikalinga?

- Jeigu galima, tai tuojau.

- Šiuo momentu, - jaunuolis pažvelgė į laikrodį, - ji turi būti Hemsted Hise, prie Kisto namų. Galiu pavėžėti. Mano automobilis čia pat, prie namo.

- Būsiu labai dėkingas, misteri...

- Džesrou, - prisistatė jaunuolis. - Džonis Džesrou.

- O kodėl ji išvyko pas Kistą? - paklausė Dermotas, kai jiedu lipo laiptais žemyn.

- Matote, fotografuojant paviljone, nuotraukos būna ne tokios patrauklios ir madų žurnalui nelabai tinka. Mes labiau mėgstame fotografuoti natūroje, kokiame nors netikėtame fone. Pavyzdžiui surdutas puikiai atrodo Vendvorto kalėjimo, o lengvabūdiška suknelė - poeto namų fone.

Misteris Džesrou greitai ir sumaniai vairavo automobilį Kourt Roudu, paskui jie išvažiavo į platų prospektą ir netrukus buvo Hemsted Hile. Tuo metu priešais Kisto namus ant šaligatvio buvo vaidinama gana įdomi scenelė: liekna mergina persišviečiama šviesia sunknele rankoje spaudė milžinišką juodą skrybėlę; kita mergina klūpėdama tvarkė jos suknelę, stengdamasi uždengti kelius; trečioji su milžiniška kamera ant trikojo giliu krūtininiu balsu vadovavo visai šiai operacijai.

- Džeine, susimildama, padėkite jai! Dešinysis kelias vis dar matosi. Patempkite suknelę, štai taip. Ne, dar labiau į kairę, taip, gerai. O, dabar jus užstoja krūmas! Pasitraukite žingsnelį. Gerai. Štai taip ir stovėkite. Spūstelsiu dar kartelį. Dabar užsidėkite skrybėlę, vaizduokite ją prilaikanti iš užpakalio. Aukščiau galvą! Dieve, ne, pasisukite, Ilsa! Pasistenkite - tieskite ranką, jūs turite paimti tą portsigarą! Taip, gerai. Ne, velniai žino kas čia! Imkite! Dabar truputį ženkite į kairę. Ta pati poza, tik šiek tiek pakelkite galvą. Taip.

- Nesuprantu, kam jums reikalinga mano pakaušio fotografija? - įsižeidusi paklausė mergina, kurios vardas buvo Ilsa.

- Jūsų nuostabus kaklas, mieloji. Tiesiog žavingas, - paaiškino mergina fotografė. - O kai pasisukate profiliu, smakras primena iš už kalnų išlindusį pusmėnulį.

- Ei, Margo! - pašaukė misteris Džesrou.

Fotografė pasuko galvą.

- A, tai tu. Ką čia veiki?

- Atvežiau žmogų, kuris nori su tavimi pasikalbėti. Policijos vyresnysis inspektorius Kredokas iš Skotlend Jardo.

Mergina žvilgsniu perliejo Dermotą. Jis pastebėjo - Margo atsargi ir truputį sunerimusi, bet dėl to nė kiek nenustebo. Paprastai taip visi reaguoja, išvydę policijos inspektorių. Margo - liesoka mergina, regis, visa sudurstyta iš aštrių kampų, bet gana daili. Tankūs juodi plaukai laisvai krito ant pečių. Margo atrodė ligota ir nelabai susitvardanti. Mergina kilstelėjo ir taip jau užriestus antakius ir paklausė:

- Kuo galiu padėti, inspektoriau Kredokai?

- Laba diena, mis Bens. Norėjau paprašyti - gal būsite tokia maloni ir atsakysite į keletą klausimų, susijusių su tragišku atsitikimu Hosington Hole. Jeigu neklystu, jūs fotografavote tenykštę šventę?

- Žinoma, - mergina linktelėjo. - Puikiai atsimenu tą dieną. - Ji akimis tyrinėjo Kredoką. - O štai jūsų ten nemačiau. Buvo kažkoks kitas inspektorius... Inspektorius...

- Inspektorius Kornišas, - pasakė Kredokas...

- Taip, teisingai.

- Mus pakvietė vėliau.

- Jūs iš Skotlend Jardo?

- Taip.

- Įsikišote ir atėmėte bylą iš vietinės valdžios, ar ne?

- Ne visai. Paprasčiausiai grafystės policijos viršininkas nutarė, kad mums seksis geriau.

- Kodėl padarė tokią išvadą?

- Matote, tokiais atvejais daug kas priklauso nuo to, kokio pobūdžio byla - vietinio ar visos Britanijos, ar net pasaulio.

- Matyt, jis nutarė, kad ši byla - pasaulinio mąsto.

- Tiksliau kalbant, amerikietiško.

- Ak, tiesa, laikraščiuose buvo ir tokių užuominų. Rengėsi nužudyti Mariną Greg, o per klaidą nukentėjo kita nelaiminga moteris. Ar tai tiesa, ar tik jų filmo reklama?

- Matyt, čia negali būti jokių abejonių, mis Bens.

- Ar mes važiuosime į Skotlend Jardą?

Kredokas papurtė galvą.

- Nėra reikalo. Jeigu neprieštaraujate, grįžkime į jūsų studiją.

- Gerai, ką jau darysi. Mano automobilis už kampo.

Ji vikriai mynė šaligatviu. Dermotas sekė iš paskos. Džesrou šūktelėjo:

- Mieloji, kol kas aš lieku čia. Turbūt judviems su inspektoriumi dviese reikia aptarti daugybę klausimų.

Jis priėjo prie merginų ir ėmė su jomis nerūpestingai taukšti.

Margo įlipo į automobilį ir atidarė Dermotui kitos pusės dureles. Abudu tylėjo iki pat studijos. Pagaliau Margo pasuko į skersgatvį ir įvažiavo pro atdarus vartus.

- Čia turiu aikštelę savo mašinai, - tarė ji. - Susitariau su baldų sandėliu už gana pigią kainą. Kur Londone palikt automobilį - didžiausia problema. Turbūt puikiai tai žinote, nors esate lyg ir ne iš transporto skyriaus.

- Ne, šitomis problemomis aš nesirūpinu.

- Taip, žinoma, tirti žmogžudystę - kur kas įdomiau, - tarstelėjo Margo Bens.

Ji įėjo į studiją, parodė Dermotui krėslą, pati įsitaisė ant nedidelės kušetės, pasiūlė cigaretę ir įsmeigė į jį akis:

- Pradėkime, nepažįstamasai.

- Tą vakarą jūs fotografavote Hosington Hole, ar ne?

- Taip.

- Ar specialiai tam ir buvote pakviesta?

- Taip. Kažkas turėjo padaryti keletą spalvotų nuotraukų. Aš dažnai imuosi tokių užsakymų. Kartais dirbu kino studijoje, bet tą kartą fotografavau tiktai šventę, o taip pat kai kuriuos svečius, kurie sveikino Mariną Greg ir Džeisoną Radą, vietines įžymybes, garbingus svečius ir kitus.

- Aišku. Jūs su kamera stovėjote ant laiptų?

- Daugiausia. Iš tos vietos buvo labai patogu fotografuoti. Nufotografavusi laiptais lipančius žmones, pasisukdavau ir fotografuodavau juos jau besisveikinančius su Marina Greg. Daugybė įvariausių rakursų - ir beveik nereikėjo bėgioti.

- Žinoma, aš žinau, kad jūsų jau klausinėjo, ar tą vakarą nepastebėjote ko nors ypatingesnio, kas galėtų mums būti naudinga. Bet tai buvo abstraktūs klausimai.

- O jūs norite paklausti kažką konkretaus?

- Taip. Iš tos vietos, kur stovėjote, tikriausiai gerai matėte Mariną Greg?

Mergina linktelėjo.

- Puiku. O Džeisoną Radą?

- Tarpais. Jis visą laiką vaikščiojo. Nešiojo gėrimus, supažindino svečius - vietines garsenybes pristatė atvykusiems ir atvirkščiai. Visą laiką judėjo. Aš nemačiau, kaip šitoji misis Bedelei...

- Bedkok.

- Atleiskite, Bedkok. Aš nemačiau, kaip ji išgėrė tą lemtingąjį kokteilį. Atvirai šnekant, aš apskritai nežinau, kaip ji atrodė.

- Ar prisimenate mero atvykimą?

- Žinoma. Merą puikiai atsimenu. Jis vilkėjo oficialią mantiją, o ant kaklo buvo pasikabinęs milžinišką grandinę. Nufotografavau jį stambiu planu belipantį laiptais - gana nemaloni fizionomija, ir paskui, besisveikinantį su Marina.

- Gerai nors tai, kad šią laiko atkarpėlę užfiksavo jūsų atmintis. Misis Bedkok ir jos vyras lipo laiptais truputį anksčiau už merą?

Margo papurtė galvą:

- Atleiskite, neprisimenu.

- Tai neturi didesnės reikšmės. Sakote gerai mačiusi Mariną Greg. Tą vakarą turbūt dažnai žiūrėjote į ją?

- Žinoma. Labai dažnai.

- Ar iš matymo pažįstate Ardviką Fenį?

- O, žinoma. Gana gerai. Jis dažnai kalba per televiziją ir filmuojasi kine.

- Ar jį fotografavote?

- Taip, aš nufotografavau jį lipantį laiptais su Lola Bruster.

- Ar tai buvo tuoj po mero atvykimo?

Kiek padvejojusi, mergina linktelėjo:

- Taip, maždaug tuo laiku.

- Ar nepastebėjote, kad tuo metu Marina Greg pasijuto nekaip? Ar nepastebėjote kokią nors neįprastą jos veido išraišką?

Margo Bens palinko į priekį, atidarė pakelį, išėmė cigaretę ir prisidegė. Dermotas neskubino, nors ir labai troško žinoti, ką ji galvoja. Pagaliau Margo griežtai tarė:

- Kodėl manęs šito klausiate?

- Todėl, kad kaip tik į šį klausimą noriu išgirsti mane patenkinantį atsakymą.

- Ar manote, kad mano atsakymas jus patenkins?

- Taip, aš taip manau. Nes jūs fotografė profesionalė, jūs pratusi atidžiai įsižiūrėti į žmonių veidus, laukdama palankaus fotografavimo momento.

Ji tylėdama linktelėjo.

- Tai ar matėte kažką panašaus?

- Regis, dar kažkas tai pastebėjo?

- Taip, ir ne vienas žmogus, bet šį momentą kiekvienas kitaip apibūdina.

- Kaip?

- Vienas man sakė, kad ji buvusi beveik apalpimo būklėje.

Mis Bens lėtai papurtė galvą.

- Kitas sakė, kad ji buvo labai išsigandusi. - Kredokas truputį patylėjo ir kalbėjo toliau: - O trečias jos veido išraišką apibūdino kaip "užšalusį žvilgsnį".

- Užšalęs žvilgsnis, - susimąsčiusi pakartojo Margo Bens.

- Ar sutinkate su pastaruoju apibūdinimu?

- Nežinau, galbūt.

- Vienas liudytojas išsireiškė dar originaliau - poeto Tenisono žodžiais:

Sudužo veidrodis skambėdamas
Baisu! Prakeikta būsiu aš!
Sušuko Šalota.

- Ten nebuvo veidrodžio, - tarė Margo, - bet jeigu būtų buvęs, tai tikrai būtų sudužęs. - Ji staiga pašoko. - Luktelkite. Aš nepasakosiu apie tą jos žvilgsnį. Parodysiu.

Ji dingo už užuolaidos. Kredokas girdėjo nekantrų mergínos vaikščiojimą ir sunkų alsavimą.

- Velniai žino, kas čia dedasi, - pareiškė, išlindusi su nuotraukų pluošteliu rankose, - niekada iš karto nerasi, ko reikia. Štai ji.

Margo priėjo prie Dermoto ir padavė glancuotą nuotrauką. Inspektorius ėmė atidžiai žiūrėti. Tai buvo labai gera Marinos Greg fotografija. Ji spaudė ranką moters, stovinčios veidu į ją ir, sup-

rantama, nugara į objektyvą, tačiau Marina Greg nežiūrėjo į tą moterį, ji žiūrėjo ne į objektyvą, o truputį kairiau. Dermotą Kredoką nustebino tai, kad jos veidas apskritai buvo be jokios išraiškos. Jame neatsispindėjo nei baimė, nei kančia. Marina Greg žvelgė į kažką, ir jausmas, kurį tas kažkas jai sukėlė, buvo toks baisus, kad jos veidas tiesiog negalėjo fiziškai šito atspindėti. Dermotas tokį žvilgsnį matė tik vieną kartą gyvenime - tas žmogus po kelių sekundžių mirė...

- Ar likote patenkintas? - paklausė Margo Bens.

Kredokas giliai atsiduso:

- Taip, dėkoju. Paprastai tokiais atvejais nepasitikima liudytojais, nes jie dažniausiai viską perdeda. Bet šiuo atveju Marina Greg - išimtis. Ji iš tikrųjų kažką pamatė, ir tai ją sukrėtė. Ar galiu paimti fotografiją?

- O, žinoma. Turiu negatyvą.

- Ar nepardavėte spaudai?

Margo papurtė galvą.

- Keista. Man atrodo, tai labai dramatiška fotografija; kiekvienas laikraštis gerai užmokėtų.

- Nė nemanau kam siūlyti, - ryžtingai pareiškė Margo Bens. - Kažkaip nesmagu pelnytis, atsitiktinai pamačius kito žmogaus sielą.

- Ar Mariną Greg anksčiau pažinojote?

- Ne.

- Rodos, gimėte Amerikoje?

- Ne, Anglijoje. Tiesa, vaikystę ir jaunystę praleidau JAV. Grįžau prieš trejus metus.

Dermotas Kredokas linktelėjo. Jis tai žinojo. Inspektoriaus darbo stalo stalčiuje gulėjo aplankas su žiniomis apie Margo Bens. Kol kas mergina buvo gana atvira. Dėl viso pikto inspektorius paklausė:

- Kur mokėtės?

- Reingardo dirbtuvėse. Vienu tarpu dirbau pas Andrė Kvilpą. Jis daug ko išmokė.

Dermotas Kredokas nejučia sukluso. Margo atsakymas pažadino niūrius atsiminimus.

- Gyvenote Sevi Spreingse, ar ne?

Mergina nustebo:

- Regis, jūs viską apie mane žinote. Specialiai domėjotės?

- Jūs labai gera fotografė, mis Bens. Jeigu neklystu, apie jus rašė laikraščiai. Kodėl grįžote į Angliją?

Margo gūžtelėjo pečiais.

- Mėgstu permainas. Be to, čia gimiau, nors, kaip sakiau, dar kūdikis išvažiavau į Ameriką.

- Visai mažutė?

- Penkerių metų, jeigu jums įdomu.

- Taip, man įdomu. Manau, mis Bens, jūs galėtumėte man papasakoti kur kas daugiau negu papasakojote.

Margo veidas apniuko. Ji atidžiai pažvelgė į inspektorių.

- Ką turite omenyje?

Dermotas Kredokas pažvelgė į ją ir nutarė rizikuoti. Tiesa, jis beveik nieko doro nežinojo - Reingardo dirbtuves, Andrė Kvilpą ir dar vieno miestelio pavadinimą, bet aiškiai jautė už nugaros stovinčią mis Marpl, ir tai jį žvalino.

- Manau, Mariną Greg pažįstate kur kas geriau negu bandėte mane įtikinti.

Ji nusijuokė:

- Įrodykite! Jūs tik išsigalvojate.

- Išsigalvoju? Nieko panašaus, ir po kurio laiko tai galėsiu įrodyti, juk kuo puikiausiai šitą suvokiate. Klausykite, mis Bens, ar nebūtų geriau, jeigu nieko neslėptumėte? Prisipažinkite, kad jūs buvote Marinos Greg įdukra ir gyvenote pas ją ketverius metus.

- Ak jūs, išvisa! - sušnibždėjo ji.

Dermotas nustebo - ji elgėsi visiškai kitaip negu pirmiau. Margo Bens pašoko, juodi jos plaukai draikėsi iš įniršio.

- Taip, taip, teisingai, tai tiesa! Marina Greg išsivežė mane į Ameriką. Mano motina turėjo aštuonis vaikus. Gyveno lindynėje. Panašiai kaip šimtai kitų žmonių, kuriems pakanka tik išvysti ar išgirsti apie kokią nors kino žvaigždę, ir tuoj jai rašo, apgailėdami savo nelaimingą gyvenimą, taip ir mano motina parašė Marinai Greg, prašydama įvaikinti vieną jos kūdikį, kad jam būtų lengviau gyventi. O, tai gana liūdna istorija!

- Jūsų buvo trys, - tarė Dermotas. - Trys vaikai, - įvaikinti skirtingu laiku ir skirtingose vietose.

- Taip, ir tai tiesa. Aš, Rodas ir Engus. Engus buvo už mane vyresnis, o Rodas pas ją pakliuvo dar žindukas. Mes puikiai gyvenome. O! Puikiai! Mes turėjome visko, ko norėjome! - Jos balse Kredokas pajuto neslepiamą pajuoką. - Suknelės, automobiliai, puikūs namai, tarnai, geri mokytojai, puikiausias maistas! Visko į valias! Ir mūsų nuostabioji "mamytė". "Mamytė" kabutėse, su pasitenkinimu vaidinanti savo vaidmenį, dainuojanti mums lopšines, pozuojanti su mumis žurnalams! Ak, koks mielas, sentimentalus paveikslėlis!

- Bet ji iš tikrųjų troško turėti vaikų, - tarė Dermotas. - Ir tas noras buvo nuoširdus, o ne paprastas reklaminis triukas.

- Galbūt, galbūt. Taip, ko gero, tai tiesa. Ji norėjo turėti vaikų, bet ne mus! Mes jai buvome nereikalingi. Viskas tebuvo tik žadimas: "Mano šeima! Kaip malonu turėti savo šeimą!" Ir Izis leido jai įgyvendinti šią užgaidą. O juk jis turėjo nujausti, kuo visa tai baigsis.

- Izis - tai Isidoras Raitas?

- Taip, trečias ar ketvirtas jos vyras - pamiršau eilės numerį. Apskritai, jis buvo neblogas žmogus. Mylėjo ją, ir mums jis buvo geras, nors niekada nepretendavo į tėvo vaidmenį. Jis ir nesijautė esąs tėvas. Manau, jam terūpėjo tik kūryba. Vėliau kai ką skaičiau. Gana žiaurūs, bet palieka stiprų įspūdį. Tikiu, kada nors jį vadins žymiu rašytoju.

- Kaip ilgai taip gyvenote?

Margo Bens šypsena virto grimasa:

- Kol jai neįgriso šitas žaidimas... Ne, aš išsireiškiau nelabai tiksliai. Paprasčiausiai ji pajuto, kad turės savo kūdikį.

- Ir tada?..

Margo nusijuokė:

- Tada su mumis ji liovėsi žaidusi. Mūsų jai nebereikėjo! Mes buvome reikalingi tik laikinai pramogai, tačiau iš tikrųjų ji galėjo į mus nusispjauti! O, žinoma, ji mus puikiai aprūpino. Ir namais, ir pinigais mokymuisi - visko davė. Niekas negali pasakyti, kad su mumis ji elgėsi nekorektiškai ir žiauriai. Ne, papras-

čiausiai mes jai tapome visiškai nereikalingi - ji tenorėjo tik savojo vaiko.

- Dėl šito negalite priekaištauti, - ramiai tarė Dermotas.

- Aš jai nepriekaištauju už norą turėti savo kūdikį, ne! Bet kuo mes kalti? Ji atplėšė mus nuo tėvų, nuo gimtinės. Mano motina mane pardavė, jeigu norite, už putros lėkštę, bet ji manė daranti dorą darbą. Paprasčiausiai ji buvo labai kvaila moteris ir manė, kad jeigu aš baigsiu mokslus, turėsiu pinigų, tai tapsiu laiminga. Laiminga! Jeigu tik ji būtų žinojusi!

- Matau, tebejaučiate stiprią nuoskaudą dėl savo išgyvenimų.

- Ne, jau ne. Tai jau praeitis. Paprasčiausiai dabar prisimindama, lėtai grįžtu į tuos laikus. Mes visi labai stipriai pergyvenome.

- Visi?

- Tiesa, Rodas ne. Jis niekada dėl to nesikrimto. Be to, jis buvo dar mažas. Bet Engus jautė tą patį, ką ir aš, tik jis, man atrodo, buvo kerštingesnis. Jis man sakėsi užaugęs surasiąs jos kūdikį ir jį nužudysiąs.

- Ar jūs žinojote apie jos vaiką?

- Žinoma, žinojau. Apie tai visi žinojo. Marina kone išprotėjo iš džiaugsmo, išgirdusi, kad turės kūdikį. O jis gimė idiotas! Ji gavo, ko norėjo!

- Jūs nekenčiate Marinos Greg?

- O argi neturiu tokios teisės? Ji su mumis pasielgė kaip gali pasielgti tik beširdiškiausias žmogus. Privertė vaikus patikėti, kad juos myli, kad jie jai reikalingi, o paskui pasirodė, kad tai buvo tik paprasčiausias apsimetimas.

- Kaip susiklostė likimai jūsų abiejų... brolių - patogumo dėlei, taip juos pavadinsiu.

- Mes išsiskyrėme. Rodas, - fermeris, gyvena kažkur Vidurio Vakaruose. Jis visiškai patenkintas gyvenimu. Jau tokia laiminga jo natūra. Engus?.. Apie jį nieko nežinau. Dingo iš akiračio.

- Ar jau praėjo noras kerštauti?

- Vargu. Laikui bėgant, žinoma, jausmai aprimsta. Kai jį ma-

čiau paskutinį kartą, rengėsi tapti aktoriumi. Nežinau, ar įgyvendino šį savo norą.

- Ar Marina Greg nustebo, išvydusi jus priėmime? O gal ji specialiai užsisakė fotografą, norėdama suteikti jums malonumą?

- Ji? - mergina paniekinančiai šyptelėjo. - Ji net nežinojo apie tą užsakymą. Aš pati pasirūpinau gauti šį darbą, norėdama ją pamatyti. Man buvo įdomu pažiūrėti, kaip ji beatrodo. - Margo nervingai pabeldė pirštais į stalą. - Marina manęs net nepažino! Ką jūs į tai pasakysite? Išgyvenau su ja ketverius metus, nuo penkerių iki dešimties, o ji manęs neatpažino!

- Vaikai taip greitai keičiasi, - murmtelėjo Dermotas. - Taip greitai, kad po kelerių metų jau sunku pažinti. Aš turiu pusseserę ir nepatikėsite - kartą, susitikęs gatvėje, neatpažinau ir praėjau pro šalį.

- Ar šitaip kalbate, norėdamas mane paguosti? Bet juk man vienas ir tas pats! O, velniai rautų, kalbėkime atvirai! Ne, man ne vienas ir tas pats! Toli gražu ne tas pats. Juk žinote, Marina nepaprastai žavi. Klastingai žavi. Jos galima neapkęsti, bet neįmanoma prisiversti pamiršti.

- Ar neprisipažinote, kas esate?

Margo papurtė galvą:

- Jokiu būdu šito nepadaryčiau!

- Jūs bandėte ją nunuodyti, mis Bens?

Margo nuotaika akimirksniu pasikeitė. Ji atsistojo ir nusijuokė:

- Kokius nemalonius klausimus užduodate! Suprantu, privalote šitaip elgtis. Tokia jau jūsų profesija. Ne, ne aš bandžiau nunuodyti Mariną Greg.

- Ne šito jūsų klausiau, mis Bens.

Ji atidžiai pažvelgė į Kredoką ir susiraukė.

- Marina Greg kol kas gyva, - tarė jis.

- Ar ilgai?

- Ką norite pasakyti?

- Ar jums neatrodo, inspektoriau, kad ją ir vėl mėgins nužudyti ir šį kartą bandymas gali pasisekti?

- Mes ėmėmės saugumo priemonių.

- O, neabejoju. Mylintis vyras, žinoma, seka ją ir užtikrina jus, kad neleis nuskriausti?

Kredokas ir vėl jos balse pajuto atvirą pajuoką.

- Tai ką turėjote omenyje, sakydamas, kad klausiate manęs ne to? - nejučia Margo grįžo prie pirmykštės temos.

- Aš klausiau, ar jūs nebandėte jos nužudyti. Atsakėte - ne. Tai teisinga. Bet juk kažkas mirė, kažkas buvo nužudytas.

- Ak, jūs turite omenyje, kad aš norėjau nužudyti Mariną, bet per klaidą nunuodijau tą misis, kaip ji ten?.. Jeigu norite išgirsti pilną ir aiškų atsakymą, tai žinokite - aš nebandžiau nunuodyti Marinos ir nenunuodijau misis Bedkok.

- Tai gal žinote, kas tai padarė?

- Prisiekiu, aš nieko nežinau, inspektoriau!

- Bet vis dėlto kažką įtariate?

- O, jeigu kalbėsime apie spėliones, tai ko tik neprisigalvoji, - Margo šyptelėjo. - Tą vakarą ten buvo tiek daug žmonių - tamsiaplaukė sekretorė, elegantiškasis Heilis Prestonas, tarnai, kambarinės, masažistas, kirpėjas, gydytojas, žmonės iš studijos, eiliniai svečiai - ir vienas iš jų galėjo būti ne tas, kuo apsimetė!

Sutrikęs Dermotas nevalingai žengė prie jos. Margo energingai papurtė galvą.

- Neišsigąskite, inspektoriau, - juokdamasi tarė ji. - Aš tik jus dirginu. Kažkas trokšta Marinos kraujo, bet kas - net neįsivaizduoju. Sakau šventą tiesą. Net neįsivaizduoju.

Šešioliktas skyrius

1

Orbiklouso gatvės šešioliktame name misis Beiker kalbėjosi su savo vyru. Džimas Beikeris, primenąs pasakų karžygį, simpatingas blondinas, konstravo aviamodelį.

- Kaimynai! - sušuko Čerė, papurtydama juodus karčiukus. - Kaimynai! - piktai pakartojo.

Atsargiai nukėlusi nuo krosnies greitkojį, kruopščiai padalijo jo turinį į dvi dalis, į viena lėkštę įkrėsdama gerokai daugiau nei į kitą. Pirmąją lėkštę padėjo vyrui.

- Mėsos asorti, - paskelbė Čerė.

Džimas pakėlė galvą ir patenkintas švilptelėjo.

- Iš tikrųjų? Kas čia šiandien? Gal mano gimtadienis?

- Tu turi gerai maitintis, - paaiškino Čerė.

Su raukinukais papuošta dryžuota prijuoste ji atrodė labai daili. Džimas Beikeris pastūmė į šoną "konstruktoriaus" detales ir patogiau įsitaisė užstalėje. Šyptelėjęs paklausė:

- Kas taip sako?

- Kad ir manoji mis Marpl!- paaiškino Čerė. - Ir jeigu jau apie tai prabilome, - pridūrė, atsisėsdama priešais Džimą ir pasitraukdama savo lėkštę, - tai turiu pasakyti - jai pačiai nepakenktų geriau maitintis. Toji senoji katė Nait jai nieko neduoda, tik angliavandenių! Bulvių apkepą, duoną su sviestu ir makaronus su sūriu! Kartais dar pudingą su rožiniu padažu. Ir plepa, plepa, plepa per visą mielą dienelę! Iki gyvo kaulo įgriso jos tauškesys.

- Ką padarysi, - neaiškiai burbtelėjo Džimas, - tikriausiai tokia jau invalidų dieta.

- Invalidų dieta! - šyptelėjo Čerė. - Bet juk mis Marpl - ne invalidė, o paprasčiausiai sena moteris. Ir visą laiką kišasi!

- Kas? Ar mis Marpl?

- Ne, šita mis Nait! Moko ir moko mane, kaip reikia dirbti!

Ji net stengėsi mane pamokyti kaip gaminti valgį! Mane, įsivaizduoji! Juk aš dešimt kartų geriau už ją gaminu!

- Čia jau tiesą sakai, esi puiki virėja, Čere, - nuoširdžiai pripažino Džimas.

- Ačiū Dievui, turiu ką virti. Visuomet atsiras, į ką gali dantis suleisti.

Džimas nusijuokė:

- Į šitą valgį aš mielai leidžiu dantis. O kodėl tavoji mis Marpl kalba, kad aš turįs gerai maitintis? Nejaugi aną dieną, kai užsukau pataisyti vonios lentynėlės, atrodžiau labai nugeibęs?

- Žinai, ką ji pasakė tau išėjus? Ji pasakė: "Jūsų gražus vyras, mano mieloji. Labai gražus vyras".

- Tikiuosi, nepuolei ginčytis? - šyptelėjęs paklausė Džimas.

- Aš atsakiau, kad tu iš tikrųjų nieko sau.

- Nieko sau! Koks malonus komplimentas!

- Ir tada ji tarė: "Jūs turite rūpintis savo vyru, mieloji. Maitinkite jį kaip dera. Vyrams reikia gerai paruošti mėsiškų valgių".

- Tik pamanyk!

- Ir dar ji patarė būtinai tau gaminti šviežų maistą. Nepirkti gatavų produktų iš kulinarijos, o viską gaminti pačiai.

- Ji absoliučiai teisi, - pamokslininko tonu tarė Džimas. - Tie gatavi produktai be jokio skonio.

- Kažin, ar apskritai sugebi skirti skonį, - tarė Čerė, - juk taip esi užsiėmęs savo žaisliukais, kad baisu. Tik jau nepulk aiškinti nupirkęs "konstruktorių" Maiklui kaip kalėdinę dovaną. Pats trokšti pažaisti.

- Maiklas dar per mažas konstruoti, - supykęs burbtelėjo Džimas.

- Aišku kaip diena - tupėsi dabar iki išnaktų. Gal įjungti muziką? Ar gavai plokštelę, dėl kurios ausis išūžei?

- Taip, Čaikovskio "1812 metai".

- Tokia labai triukšminga, su mūšio trenksmu, ar ne? - Čerė susiraukė. - Tai jau dabar misis Hartuel lips ant sienų! Kaimynai! Aš jau soti tų kaimynų. Tik plepa ir skundžiasi. Nežinau, kas blogiau - Hartuelai ar Barnabai. Vos dvyliktai stojus, Hartuelai jau beldžia į sieną. O juk tuo laiku dar dirba ir radijas, ir televizija.

Argi mes negalime pasiklausyti muzikos? O jie tik ir težino - tyliau, tyliau!

- Ne, ne, garso tai jau netildyk, - autoritetingai pareiškė Džimas. - Tik pritildai, ir jau ne tas diapazonas. Tai visi žino, ir muzikos sluoksniuose visuotinai laikomasi garsaus grojimo taisyklės. Hartuelai tik ir temoka mus auklėti. Verčiau jau pasirūpintų savo kate. Šlaistosi per dienas po mūsų daržą. Nespėji sutvarkyti, žiūrėk, ežia ir vėl iškapstyta.

- Štai ką pasakysiu, Džimai. Šita vieta man jau įkyrėjo iki gyvo kaulo.

- Nepasakyčiau, kad čia jau taip baisu.

- O argi tau patinka, Džimai?

- Darbas man sekasi. O ir namas, šiaip ar taip sakyk, naujas. Žinoma, norėtųsi didesnio kambario. Būtų dar geriau, jei turėčiau sau atskirą kabinetą.

- Man irgi pirma atrodė, kad čia viskas gerai klostysis, - virptelėjo Čerė, - bet dabar jau labai abejoju. Tiesa, namas geras, ir vonia labai puiki, bet man nepatinka žmonės, tie kaimynai, ir apskritai... Ar sakiau, kad Lili Prais skiriasi su Hariu? Ji apsisprendė, apžiūrėjusi naująjį namą. Tada, kai kone iškrito pro langą, atsimeni? Mat Haris stovėjęs lyg stulpas ir nepuolęs gelbėti.

- Tegu sau skiriasi. Jis man nepatiko.

- Apskritai, neverta tekėti vien todėl, kad lauki kūdikio, - tarė Čerė. - Juk žinai, jis nenorėjo jos vesti. Atgrasus vyrukas. Mis Marpl irgi jis nepatiko, - pridūrė ir susimąstė. - Mis Marpl tiesiai į akis Lili išrėžė. O Lili pamanė - pasimaišė senei.

- Ar mis Marpl? Nežinojau, kad mis Marpl jį pažinojo.

- Matai, mis Marpl po mūsų rajoną vaikštinėjo kaip tik tą dieną ir netyčia pargriuvo. Misis Bedkok ją pasikvietė pas save. Kaip manai, ar Artūras ir misis Bein laiminga pora?

Džimas neatsakė. Susiraukęs lygino "konstruktoriaus" detalę su brėžiniu.

- Galėtum bent ramiai pasėdėti, kai aš kalbu! - įsižeidė Čerė.

- O apie ką tu kalbi?

- Apie Artūrą Bedkoką ir Merę Bein.

- Dieve sergėk, Čere, juk jo žmona tik ką mirė! Ak jūs, mo-

terys! Girdėjau, Bedkokas iki šiol neatsigauna po to smūgio - tik užsimink, ir visas ima drebėti.

- Įdomu, kodėl... Aš tai jau niekada nebūčiau pamaniusi, kad jis taip pergyvens, o tu?

- Gal galėtum palaisvinti šį stalo kraštelį? - paklausė Džimas, nerodydamas jokio noro tarkšti apie kaimyno asmeninius reikalus.

Čerė sudirgusi atsiduso.

- Užversiu kibirą vandens ant tavęs ir tų tavo modelių, gal tada pamatysi, kad ir aš žmogus! - karčiai tarė Čerė.

Susidėjusi ant padėklo indus, nunešė į kriauklę. Indų plovimą - kasdieninę būtinybę - ji visuomet stengdavosi atidėti kaip galima vėlesniam laikui. Ir dabar paprasčiausiai sumetė viską į kriauklę, nusirišo prijuostę, užsivilko velvetinę striukę ir žengė pro duris.

- Pasivaikščiosiu. Užsuksiu pas Gledisę Dikson madų žurnalų.

- Gerai, senute, - nė galvos nepakeldamas, mašinaliai atsakė Džimas.

Metusi piktą žvilgsnį į kaimynų duris, Čerė pasuko už kampo ir Blenheimklousu patraukė prie šešiolikto namo. Durys buvo atidarytos. Čerė pasibeldė, įėjo į holą ir šūktelėjo:

- Ar Gledisė namie?

- Čia jūs, Čere, - pro virtuvės duris žvilgtelėjo misis Dikson. Gledisė viršuje, savo kambaryje. Siuvasi suknelę.

- Ačiū, tai lipu į viršų.

Kai Čerė įėjo į mažytį miegamąjį, Gledisė, negražaus plokščio veido apkūni mergina įraudusiais skruostais, klūpėjo ant grindų ir adatėlėmis sagstė prie medžiagos popierinį trafaretą.

- Sveika, Čere. Pažiūrėk, kokią gerą medžiagą gavau Maš Bengeme. Pasisiūsiu tokią pat suknelę su klostėmis, kokią mačiau Terileine.

- O, bus labai graži, - tarė Čerė.

Gledisė atsistojo.

- Še tau, vėl skrandis ima streikuoti, - tarė ji.

- Nereikėjo lankstytis tuoj po valgio, - priminė Čerė. - Nesveika.

- Jau ir pati regiu - reiktų šiek tiek numesti svorio, - tarė Gledisė ir atsisėdo ant lovos.

- Kas naujo studijoje? - pasidomėjo Čerė, visuomet godi įvariausių naujienų.

- Nieko ypatinga. Vis dar netyla kalbos apie tą košmarišką atsitikimą. O vakar per filmavimą Marina Greg vėl visus sukėlė ant kojų.

- Kas atsitiko?

- Jai nepatiko kava. Juk žinai, studijoje rytais geria kavą. Marina nurijo gurkšnelį ir pareiškė, kad jos kava keisto skonio. Žinoma, tai gryni niekai, visi gėrė ir nepeikė. Tiesa, jai kavą kaip visuomet patiekiau specialiame kinietiško porceliano puoduke, bet kava tai ta pati. Juk ji negalėjo nei iš šio, nei iš to pasikeisti.

- Turbūt visai nervai pakriko, - tarė Čerė. - Kuo gi viskas baigėsi?

- Ogi niekuo. Misteris Radas visus nuramino. Paprasčiausiai paėmė žmonos kavą ir išpylė į kriauklę.

- Kaip kvaila! - lėtai tarė Čerė.

- Kodėl? Ką turi galvoje?

- Jeigu kava iš tikrųjų buvo negera, tai reikėjo patikrinti.

- Manai, ji ne šiaip sau pakėlė triukšmą? - sunerimusi paklausė Gledisė.

Čerė gūžtelėjo pečiais.

- Jeigu į kokteilį kažką įmetė šventės dieną, tai kodėl panašiai negalėjo būti ir su kava? Juk sakoma: jeigu kas nors nepavyko iš karto, bandyk, bandyk ir vėl bandyk!

Gledisė krūptelėjo.

- Tos tavo kalbos man visai nepatinka, Čere, - tarė ji. - Labai nepatinka. Kažkas aiškiai nori ją nužudyti. Ar žinai, kad ji gavo dar porą grasinančių laiškelių? O dar toji istorija su biustu...

- Su kokiu biustu? Nieko nepasakojai.

- Su marmuriniu biustu filmavimo aikštelėje. Paviljoną pavertė kažkokiais austriškais rūmais su daugybe paveikslų, porceliano dirbinių ir marmuro biustų. Tas biustas kabojo palubėje ant Kronšteino. Matyt prastai tenai pritvirtino, nes pro šalį dundant sunkiam vežimėliui su rekvizitu, biustas tekštelėjo tiesiai į krės-

lą, kuriame turėjo sėdėti Marina Greg ir vaidinti sceną su kažkokiu grafu. Krėslas, žinoma, subyrėjo į šipulius. Laimė, tuo laiku jame niekas nesėdėjo - buvo pertrauka. Misteris Radas pripraše nieko Marinai nesakyti, pats atnešė kitą krėslą, o kai ji vakar atėjusi paklausė, kodėl pakeitė krėslus, misteris Radas paaiškino, kad naujasis geriau atitinkąs filmuojamos epochos stilių. Tačiau tikėk manimi - jam pačiam visa tai labai nepatiko.

Draugės susižvalgė.

- Tai tiesiog stulbina, - pagaliau tarė Čerė. - Ir vis dėlto...

- Žinai, aš ketinu išeiti iš studijos valgyklos, - pareiškė Gledisė.

- Kodėl? Juk niekas neketina tavęs nužudyti ar užmesti ant galvos marmurinį biustą!

- Taip tai taip, bet ne visuomet miršta tas žmogus, į kurį taikosi. Kartais per klaidą nugalabija visai ne tą. Kaip Hesią Bedkok.

- Tiesą sakai, - sutiko Čerė.

- Žinai, - burbtelėjo Gledisė, - aš pamaniau... Tą vakarą buvau Hosington Hole, priėmime, padėjau nešioti gėrimus. Tuo momentu buvau visai šalia jų.

- Kai mirė Hesia?

- Ne, kai ji išpylė kokteilį. Visą iki paskutinio lašo ant savo suknelės. O kokia graži buvo toji suknelė - ryškiai mėlynos taftos. Pirmą kartą apsivilko ta proga. Buvo labai įdomu.

- Kas?

- Tada neatkreipiau dėmesio. Bet dabar man tai atrodo įdomu.

Čerė nekantraudama žiūrėjo į draugę. Žodį "įdomu" ji suprato taip, kaip jis buvo ištartas.

- Sakyk šviesiai tiesiai - kas tau buvo įdomu? - pareikalavo.

- Esu beveik įsitikinusi - ji tyčia šitaip padarė.

- Išpylė kokteilį?

- Taip.

- Ant visiškai naujos suknelės? Negali būti!

- Labai smalsu, - murmtelėjo Gledisė, - ką Artūras Bedkokas dabar darys su Hesios suknelėmis? Tą naująją, mėlynąją, pui-

kiausiai galima išvalyti. Kaip manai, ar Artūras Bedkokas sutiktų man ją parduoti? Gal nereikėtų nė persiūti. Tokia gera medžiaga...

- O ar tau... - Čerė dvejojo, sakyti ar ne. - Ar tau neatrodo...

- Kas?

- Kad kažkaip nemalonu nešioti suknelę moters, kuri mirė nuo... aš noriu pasakyti, kuri mirė tokiu būdu...

Gledisė įsispoksojo į ją.

- Apie tai nepagalvojau, - prisipažino. Paskui, kiek pasvarsčiusi, paguvėjo. - Ar tai reikia imti į galvą? Galų gale, mes juk dažnai perkame daiktus išpardavimuose ir dėvime, ką dėvėjo kiti žmonės. O tie gal jau ir mirę. Argi ne?

- Taip, tačiau tai vis dėlto ne vienas ir tas pats.

- Man atrodo, paprasčiausiai esi prietaringa, ir tiek, - pareiškė Gledisė. - O medžiaga labai graži ir brangi, tą suknelę verta nusipirkti. O kas dėl to keisto atsitikimo, - susimąsčiusi tarė ji, - tai rytoj, eidama darban, užsuksiu į Hosington Holą ir pasikalbėsiu su misteriu Džiuzepe.

- Su tuo italu liokajumi?

- Taip. Jis nepaprastai gražus vyras. Žvilgančiom akim, nesutramdomo temperamento. Kai mes ten dirbame, jis ant mūsų baisiai rėkia. - Gledisė sukikeno. - Bet mes nė žodelio neatkertame. O kartais jis būna labai simpatingas... Trumpiau šnekant, aš būtinai turiu jam apie tai papasakoti ir paklausti, ką man daryti.

- Nesuprantu, kam apskritai kažkam apie tai pasakoti, - tarė Čerė.

- Bet... juk tai įdomu, - tarė Gledisė, iššaukiančiai pakartodama pamėgtą išsireiškimą.

- Tikriausiai tik ieškai priežasties, norėdama susitikti su misteriu Džiuzepe, ir viskas, - tarė Čerė. - Patarčiau būti atsargesnei, miela mergužėle. Argi nežinai tų italų! Karštas kraujas ir dūkus būdas - visi jie tokie! Gledisė svajingai atsiduso.

Čerė pažvelgė į platų puškuliuotą draugės veidą ir suprato - jos neperkalbėsianti. O misteris Džiuzepė, pamanė ji, gali pasigauti ir padoresnę žuvelę.

2

- Aha, - tarė daktaras Heidokas. - Kaip matau, jau narpliojate.

Jis žvilgtelėjo į purių baltų vilnonių siūlų krūvą.

- Juk patarėte - jeigu nebegaliu megzti, privalau kažkuo kitu užsiimti, - atsakė mis Marpl.

- Regis, labai rimtai ėmėtės darbo.

- Iš pat pradžių suklydau, ir teko viską išardyti. Matote, pasirinkau labai sudėtingą raštą.

- Nejaugi ir jums būna sunkiai įkandamų raštų?

- Tiesą sakant, šitaip nusilpus akims, man derėtų pasitenkinti paprastu mezgimu.

- Jums tikriausiai įgriso virbalai. Ką gi, aš patenkintas, kad paklausėte mano patarimo.

- Argi kada neklausiau jūsų žodžio, daktare Heidokai?

- Kartais, kai nepatikdavo.

- Sakykite, daktare, ar jūs iš tikrųjų galvoje turėjote tik mezgimą, ar dar ką nors?

- Kaip sekasi narplioti Hosington Holo žmogžudystę? - atsakė klausimu į klausimą.

- Bijau, kad mano sugebėjimai jau nebe tokie, kaip anksčiau, - liūdnai linguodama galva, tarė mis Marl.

- Liaukitės, - sudraudė daktaras Heidokas. - Tik ne man pasakokite, kad neturite jokios versijos.

- Žinoma, kai ką spėju. Sakyčiau, net beveik tikrai žinau.

- Ką? - tarė daktaras.

- Jeigu kokteilis tą dieną buvo apnuodytas, - o aš nelabai įsivaizduoju, kaip pasisekė tai padaryti...

- Gal nuodai buvo pipetėje, - spėjo Heidokas.

- Žinoma, jūs esate profesionalas ir labiau nutuokiate šiuose reikaluose, - žvaliai tarė mis Marpl. Bet net ir tokiu atveju keista, kad niekas nieko nepastebėjo.

- Norite pasakyti, kad kas nors būtinai turėjo matyti, kaip į kokteilį įmetė nuodus, ar ne?

- Kuo puikiausiai supratote, ką aš norėjau pasakyti.

- Žudikas labai rizikavo.

- O, žinoma. Aš juk nesiginčiju. Beklausinėdama liudininkus, sužinojau, kad nunuodijimo metu aikštelėje buvo aštuoniolika, gal dvidešimt žmonių. Kažkas iš jų tikriausiai matė, kaip ten viskas buvo.

Heidokas linktelėjo:

- Logiškai mąstant, kažkas turėjo matyti, bet faktai byloja ką kita.

- Įdomu...- murmtelėjo mis Marpl.

- Ką turite omenyje?

- Galimos trys versijos. Manau, bent jau vienas žmogus iš dvidešimties tikrai kažką matė. Tai visai reali prielaida.

- Man atrodo, buriate iš kavos tirščių, - tarė Heidokas. - Aš prisiminiau tokį atminties lavinimo uždavinį: šeši vyrai baltomis ir šeši juodomis skrybėlėmis susimaišė tarpusavyje. Kokios gali būti kombinacijos? Kai imi apie tai mąstyti, galva svaigsta.

- Apie tokius dalykus aš negalvoju, - pareiškė mis Marpl. - Paprasčiausiai stengiuosi įsivaizduoti, kas buvo iš tikrųjų...

- Ką gi, - susimąstė Heidokas. - Jūs puikiai narpliojate tokius mazgelius.

- Matote, negali būti, kad iš dvidešimties svečių niekas nieko nebūtų matęs. Bent jau vienas tai tikrai matė.

- Pasiduodu. Paaiškinkite, kokie galėjo būti tie trys variantai.

- Gerai, tuoj trumpai apibūdinsiu, nors dar nesu pakankamai gerai apmąsčiusi. Inspektorius Kredokas, o prieš jį - Frenkas Kornišas apklausė visus, ten buvusius. Jeigu kuris svečias ką nors matė, nepanoro prisipažinti.

- Tai pirmoji versija?

- Žinoma, ne, - paprieštaravo mis Marpl. - Vadinasi, reikia išsiaiškinti: kodėl žmogus tyli?

- Pirmoji versija, - įkvėptai toliau kalbėjo mis Marpl, jos skruostai degė: - Žmogus, kuris tai matė, nesuvokė ką matąs. Tokiu būdu peršasi išvada - tai buvo gan kvailas žmogus, kuris žiūri, bet nemato. Iš tų žmonių, kurie į klausimą: “Ar jūs matėte, kaip kažkas kažką įbėrė į Marinos Greg taurę?” atsako: “O, ne!”, o į klau-

simą: "Ar jūs ne matėte, kad kažkas būtų laikęs delną virš Marinos Greg taurės?" atsako: "Taip, suprantama, aš labai gerai tai mačiau".

Heidokas nusijuokė.

- Taip, teisingai, - tarė jis, - dažnai pamiršti, kad šalia tavęs, ne tik protingi žmonės. Gerai, aš sutinku su jūsų prielaida Nr. 1 Kvailys viską matė, bet nesuprato, ką tai reiškia. O antroji versija?

- Mažai įtikinama, bet aš manau, kad jos vis dėlto nereikia atmesti. Sakykim, beriančio nuodus į taurę elgesys visiems atrodė visiškai natūralus.

- Palaukite, paaiškinkit smulkiau.

- Pastebėjau, kad dabar žmonės mėgsta visaip pasiskaninti sau valgį ar gėrimą. Mano jaunystės laikais buvo laikoma nepadoru valgant gerti vaistus. Tai lyg šniaukščiojimas nosimi prie pietų stalo. Jeigu būtinai jau reikėdavo išgerti miltelių, praryti tabletę arba šaukštą kokios nors mikstūros, tai išeidavo iš valgomojo. O dabar svečiuodamasi pas savo brolėną Reimondą, tiesiog negalėjau atsistebėti, regėdama jo pažįstamus, atsinešusius daugybę visokiausių piliulių ir miltelių ir juos vartojančius bet kuriuo laiku - ir geriant arbatą, ir popietinę kavą. Tikiuosi, suprantate, ką turiu omenyje.

- O, žinoma, - atsakė daktaras Heidokas. - Puikiai suprantu. Jūs turite galvoje, kad... - Jis užsikirto. - Ne, jau geriau pasakykite savo žodžiais.

- Aš turėjau omenyje, kad kas nors galėjo paimti Marinos Greg taurę ir manydamas, kad tai jo gėrimas, įmesti ką panorėjęs visai nesislapstydamas. Žmonės, nors ir matė, nepagalvojo, kad tai kažkaip susiję su mirtimi.

- Bet juk žudikas negalėjo viltis, kad viskas seksis be galo sklandžiai, - atsakė Heidokas.

- Žinoma, - sutiko mis Marpl, - tai irgi didelė rizika. Bet vis dėlto taip galėjo būti. Be to, - tęsė ji, - yra dar trečioji versija.

- Versija Nr. 1 - kvailys, - tarė daktaras. - Versija Nr. 2 - natūralus elgesys. Kokia gi versija Nr. 3?

- Kažkas viską matė ir sąmoningai tyli.

Heidokas susiraukė.

- Kodėl? - paklausė. - Manote, ketina šantažuoti? Jeigu taip...

- Jeigu taip, - toliau aiškino mis Marpl, - tai šantažuotojo laukia didis pavojus.

- Taip, žinoma. - Daktaras susirūpinęs pažiūrėjo į labai ramią senąją ledi su baltų siūlų kamuoliu ant kelių. - Ar šią trečiąją versiją manote esant labiausiai realią?

- Ne, - tarė mis Marpl. - Taip toli aš nesvarstau. Šiuo metu neturiu jokio pagrindo šitaip manyti. Jeigu tik dar ko nenužudys, - nenorom pridūrė.

- Manote, kad reikia laukti dar vienos žmogžudystės?

- Viliuosi, ne. Meldžiu Dievo, kad šito neatsitiktų. Bet juk dažnai taip būna, daktare Heidokai. Štai kas baisiausia - tai taip dažnai būna.

Septynioliktas skyrius

Ela Zilinski pakabino ragelį, nusišypsojo ir išėjo iš telefono būdelės. Ji buvo labai patenkinta.

"O, visagali Dieve, vyresnysis inspektoriau Kredokai! - pamanė ji. - Jūs turbūt nė neįsivaizduojate, kad aš esu kur kas arčiau tikslo nei jūs".

Ela Zilinski su malonumu įsivaizdavo reakciją žmogaus kitame laido gale, kai grasindama sušnibždėjo į ragelį: "Aš mačiau jus..."

Ela tyliai nusijuokė, jos lūpų kampučiai piktai išsilenkė. Studentas psichologas turbūt su didžiausiu įdomumu būtų ją stebėjęs. Ela dar niekada nebuvo taip jautusi savo galios. Nemanė, kad tas jausmas toks svaiginantis.

Eidama pro Ist Lodžą, išvydo misis Bantri, kaip paprastai besikrapštančią savo sodelyje. Ela nusišypsojo ir pamojavo ranka.

"Velniai rautų tą senę",- pamanė ji. Visą laiką, iki pat Hosington Holo, jautė į save įsmeigtą misis Bantri žvilgsnį. Nei iš šio, nei iš to į galvą atėjo žodžiai: "Įjunko ąsotis vandeniu vaikščioti..." Niekai. Niekas nė nepamanys, kad kaip tik ji sušnibždėjo tuos grasinančius žodžius.

Ela nusičiaudėjo.

- Prakeiktoji šienligė! - burbtelėjo.

Eidama į savo kambarį, išvydo pie lango stovintį Džeisoną Radą. Išgirdęs žingsnius, jis atsigręžė.

- Aš jūsų ieškojau.

- Kalbėjausi su sodininku. Ten... - išvydusi jo veido išraišką, ji užsikirto.

- Kas atsitiko? - greitai paklausė.

Rado akys Elai pasirodė dar labiau įdubusios. Klouniška veido linksmybė dingusi. Priešais Elą stovėjo žmogus, pasenęs nuo

nuolatinės įtampos. Susirūpinusį jo veidą Ela matydavo ir anksčiau, bet Džeisonas Radas niekada nebuvo toks, koks buvo dabar.

- Kas atsitiko? - pakartojo ji.

Radas atkišo popieriaus lapelį.

- Tai cheminė kavos analizė. Kavos, kurią Marina beveik išgėrė.

- Nusiuntėte ištirti? - nustebo Ela. - Bet juk pati mačiau - išpylėte į kriauklę.

Plati Rado burna išvipo į liūdną šypseną.

- Paprastas rankų miklumas, Ela, - tarė jis. - Argi jūs nežinote, kokios miklios mano rankos? Taip, didžiąją dalį išpyliau, bet ne visą. Likutį daviau ištirti.

Ela žvilgtelėjo į popierių.

- Aršenikas, - perskaitė ir nepatikėjo.

- Taip, aršenikas.

- Vadinasi, Marina neklydo, sakydama, kad kava keisto skonio?

- Dėl skonio ji kaip tik suklydo: aršenikas beskonis. Bet nuojauta išgelbėjo gyvybę.

- O mes juk pamanėme - paprasčiausia isterika!

- Net jeigu tai būtų buvusi isterika, ar kas galėtų ją smerkti? Tiesiog prie Marinos kojų nužudo moterį, per klaidą vietoj jos. Ji gauna grasinančių laiškelių - vieną po kito... Tiesa, ar šiandien nieko nebuvo?

Ela papurtė galvą.

- Kas visa tai organizuoja? Kas rašinėja tuos laiškelius? Žinoma, suprantu - bet kas tai gali padaryti, juk beveik visi mūsų namo langai atidaryti.

- Norite pasakyti, kad vertėtų aklinai uždaryti visus langus ir duris? Bet juk baisus karštis. Be to, sode nuolat budi policininkas.

- Ne, ne, kam aklinai? Nenoriu jos gąsdinti tokiomis priemonėmis. Marina ir taip jau gana įgąsdinta. Be to, grasinantys rašteliai patys savaime neturi didesnės reikšmės. Bet aršenikas, Ela, aršenikas - tai visai kas kita.

- Mūsų namuose maisto niekas negali užnuodyti!

- Argi taip jau ir negali, Ela? Ar tikite, ką sakote?

- Negali, nes baiminsis - kas nors pamatys. O ar atsirastų toks žmogus?

Džeisonas neleido jai baigti:

- Dėl pinigų žmonės bet kam ryžtasi.

- Tik ne žmogžudystei!

- Ir žmogžudystei! Be to, gali net nežinoti, vykdą žmogžudystę. Tarnai...

- Už tarnus aš garantuoju...

- Tada Džiuzepė. Abejoju, ar Džiuzepe galima pasitikėti, jei kalbama apie pinigus... Žinoma, jis pas mus dirba jau keletą metų, bet...

- Ar verta taip kankintis, Džeisonai?

Jis lėtai atsisėdo ir rankomis užsidengė veidą.

Ela sėdėjo tylėdama, nenuleisdama nuo jo akių.

- Ką daryti? - lėtai ir liūdnai tarė jis. - Dieve mano, ką daryti? Ji čia buvo tokia laiminga. - Džeisonas daugiau kalbėjo sau, nei Elai, neatitraukdamas nuo veido rankų. Jeigu jis būtų atitraukęs rankas, Rado veido išraiška Elą būtų nustebinusi ir išgąsdinusi. - Ji buvo laiminga, - pakartojo Radas. - Ji norėjo būti laiminga ir buvo laiminga. Apie tai ji kalbėjo tą dieną, kai toji misis... kaip ten ji?..

- Bantri?

- Taip, kai misis Bantri atėjo išgerti arbatos. Ji sakė - čia tokia rami vieta. Ji sakė - pagaliau radau namus, kur galiu gyventi ramiai, laimingai ir jaustis saugi. Dieve mano, saugi!

- Ji rengėsi gyventi laimingai ir būti rami? - Elos balse pasigirdo švelni ironija. - Skamba lyg pasaka.

- Šiaip ar taip, ji tuo tikėjo.

- Bet ne jūs! - konstatavo Ela. - Jūs niekada nemanėte, kad taip bus?

Džeisonas Radas nusišypsojo:

- Ne. Netikėjau, kad tai tęsis amžinai, bet maniau - kurį laiką - metus, kitus - ji bus rami ir patenkinta gyvenimu. Ir ji būtų tapusi visai kita moterimi. Gal vėl būtų ėmusi pasitikėti savo jėgomis. Ji galėjo būti laiminga, o kai Marina laiminga, tai ji kaip vaikas. Visai kaip vaikas! Ir atsitik tu man šitaip!

Ela neramiai sukrutėjo.

- Tai galėjo atsitikti bet kam iš mūsų, - atšovė ji. - Toks gyvenimas. Ir turime jį suvokti tokį, koks yra. Vieni šitą sugeba, kiti - ne. Marina nesugeba.

Ji nusičiaudėjo.

- Vėl sloguojate?

- Taip. Beje, Džiuzepė išvažiavo į Londoną.

- Į Londoną? Ko? - nustebęs paklausė Džeisonas.

- Kažkokie šeimos rūpesčiai. Jo giminaičiai gyvena Sohe, vienas sunkiai serga. Džiuzepė pasiprašė Marinos, ir dienai jį išleido. Naktį turi grįžti. Juk jūs nepyksite už tai ant Marinos?

- Ne, ne... - Džeisonas atsistojo ir ėmė žingsniuoti po kambarį. - Jeigu galėčiau ją kur nors išvežti... Tuoj pat...

- Nutraukti filmavimąsi? Nė negalvokite.

- Aš tegaliu galvoti tik apie Mariną! - Džeisono balsas tapo griežtesnis. - Nejaugi nesuprantate? Ji pavojuje. Daugiau aš nieko nežinau ir nenoriu žinoti.

Ela impulsyviai prasižiojo ir, nieko nepasakiusi, užsičiaupė. Vėl dusliai nusičiaudėjusi, atsistojo.

- Einu pakvėpuoti garais.

Ji išėjo ir, pasukusi į savo miegamąjį, piktai kartojo: "Marina... Marina... Marina... Visuomet tik Marina..."

Elą apėmė toks nirtulys, kad neberado sau vietos. Truputį aprimusi, įėjo į vonią, paėmė inhaliatorių, kuriuo gydėsi slogą, įkišo galvutę į šnervę ir paspaudė kriaušę. Pajuto kažką negera... Nepažįstamą kartaus migdolo kvapą... Tačiau jau nebespėjo atgniaužti pirštų...

Aštuonioliktas skyrius

1

Frenkas Kornišas padėjo ragelį.

- Mis Bruster šįryt išvyko iš Londono, - pranešė.

- Ir dabar ji?.. - paklausė Kredokas.

- Manote, kad ji?..

- Nežinau, nieko nežinau. O Ardvikas Fenis?

- Jis irgi išvažiavęs. Paprašiau pranešti, kad grįžęs jums paskambintų. Ir Margo Bens, privati fotografė, gavo užsakymą kažkur kitoje grafystėje. Jos kompanionas nežino, kur ji dabar galėtų būti, bent jau taip sako. Liokajus Džiuzepė išdūmė į Londoną.

- Įdomu, - susimąstęs tarė Kredokas, - ar jis išdūmė visiems laikams? Tie mirštantys giminaičiai paprastai būna labai įtartini. Ir dar - kažin kodėl jam skubiausiai prireikė važiuoti į Londoną kaip tik šiandien?

- Prieš išvykdamas įpylė kalio cianido į inhaliatorių ir...

- Tai bet kas galėjo padaryti.

- Bet viskas byloja prieš jį. Vargu ar tai pašalinio darbas.

- Kodėl ne? Gal nusikaltėlis sustabdė savo automobilį prie alėjos, krūmais įslinko į namą, palaukė, kol visi išeis į valgomąjį ir įlindo pro langą.

- Velniška rizika.

- Kaip žinote, mūsų ieškomas žudikas noriai rizikuoja. Tuo mes jau galėjome įsitikinti.

- Žinau. Matyt, čia ne vieno žmogaus darbas. Kol tyrėme tuos anoniminius laiškelius, aš į kitką nekreipiau dėmesio. Marina Greg patikimai daktaro Gilkristo ir vyro saugoma. Man nė į galvą neateidavo, kad kam nors, išskyrus ją, gresia pavojus. Aš...

Suskambo telefonas. Kornišas pakėlė ragelį.

- Tai "Dorčesteris". Misteris Ardvikas Fenis prie telefono. - Kornišas perdavė ragelį Kredokui.

- Misteris Fenis? Kredokas klauso.

- A, sveiki. Man sakė, kad prašėte paskambinti. Nebuvau visą dieną.

- Turiu jums pranešti liūdną žinią, misteri Feni. Mis Zilinski šįryt nunuodyta kalio cianidu.

- Iš tikrųjų? Velnioniškai nemalonu tai girdėti. Nelaimingas atsitikimas ar dar kas?

- Ne, tai ne nelaimingas atsitikimas. Kalio cianidas buvo įpiltas į inhaliatorių, kuriuo ji paprastai naudodavosi.

- Aišku... Taip, aišku... - stojo trumpa pauzė. - O dėl kokios priežasties man pranešate tą liūdną žinią?

- Jūs juk pažinote mis Zilinski, misteri Feni?

- Žinoma. Mes pažinojomės kelerius metus, bet artimų santykių niekada nepalaikėme.

- Misteri Feni, mes tikimės, kad šiuo bei tuo galite mums padėti.

- Kuo?

- Mus domina - gal turite kokių prielaidų dėl jos mirties priežasčių? Šioje šalyje ji svetima. Mes beveik nieko nežinome apie jos draugus, pažįstamus ir ankstyvesnį gyvenimą.

- Galėtumėt apie tai paklausti Džeisono Rado.

- Jau klausinėjome, tačiau gal jūs apie ją žinote ką nors tokio, ko jis nežino?

- Turiu nuvilti. Apie Elą Zilinski aš beveik nieko nežinau, išskyrus tai, kad ji buvo nepaprastai sumani jauna moteris ir gerai išmanė savo darbą. Apie jos asmeninį gyvenimą aš apskritai nieko nežinau.

- Vadinasi, jūs nieko nenutuokiate?

Kredokas tikėjosi išgirsiąs ryžtingą neigimą, bet pašnekovas neneigė, ir tai Kredoką nustebino. Ardvikas Fenis tylėjo. Kredokas girdėjo jį sunkiai alsuojant.

- Jūs vis dar klausotės, vyresnysis inspektoriau? - pagaliau prabilo amerikietis.

- Taip, misteri Feni.

- Aš nutariau kai ką papasakoti. Gal tai išeis jums į naudą. Išgirdę suprasite, kad turėjau svarią priežastį šią paslaptį saugoti.

Bet dabar padariau išvadą, kad šitaip elgtis, ko gero, neprotinga. Tai va, pieš porą dienų man paskambino. Skambinusysis kalbėjo pašnibždomis. Pasakė štai ką: "Jus matė... Matė, kaip įmetėte į taurę tabletes... Jūs juk nežinojote, kad jus matė, ar ne? Kol kas ir viskas. Netrukus jums pasakys, ką turite daryti".

Kredokas nustebęs šūktelėjo.

- Keista, ar ne, misteri Kredokai? Kategoriškai jums pareiškiu, kad toks kaltinimas - melagingas. Aš neįmečiau tablečių į jokią taurę, ir tegu kas nors įrodo, kad tai netiesa! Tokia prielaida apskritai absurdiška! Bet šis skambutis byloja, kad mis Zilinski nutarė imtis šantažo.

- Atpažinot jos balsą?

- Ne. Argi galima atpažinti šnibždesį? Bet tai tikrai buvo Ela Zilinski.

- Iš kur žinote?

- Prieš padėdama ragelį, skambinusioji stipriai nusičiaudėjo, o aš žinojau, kad mis Zilinski serga šieno liga.

- Jūs manote...

- Manau, kad pirmasis mis Zilinski bandymas šantažuoti buvo nesėkmingas - ji išsirinko ne tą objektą. O vėliau, ko gero, pataikė paskambinti kaip tik tam žmogui. Na, o šantažas, kaip žinote, - gana pavojingas žaidimas.

Kredokas susitvardė.

- Nuoširdžiai dėkoju už parodymus, misteri Feni. Dabar norėčiau, paprasčiausiai dėl proformos, sužinoti, kur jūs praleidote šią dieną?

- Supratau. Mano vairuotojas jums viską smulkiai paaiškins.

Kredokas padėjo ragelį ir pokalbį su Feniu perpasakojo Kornišui. Šis švilptelėjo.

- Arba jis yra visiškai nekaltas, arba...

- Arba jis padarė puikų ėjimą. Visko gali būti. Fenis - plieninių nervų žmogus, tai akivaizdu. Jeigu Ela Zilinski paliko kokius nors užrašus apie savo įtarimus, tai drąsus Fenio prisipažinimas visas jos pastangas paverčia niekais.

- O ar jis turi alibi?

- Turbūt turi. Juk gali gerai užmokėti.

Kai Džiuzepė grįžo į Hosington Holą, jau buvo beveik vidurnaktis. Iš Mač Bengemo važiavo taksi, nes paskutinis traukinys į Sent Meri Midą jau buvo išėjęs.

Jo nuotaika buvo puiki. Atsiskaitęs su vairuotoju, pasuko į namą trumpiausiu keliu - per krūmyną. Užpakalines duris atrakino savo raktu. Namuose buvo tamsu ir tylu. Džiuzepė užšovė durų skląstį. Pasuko prie laiptų, vedančių į jo kambarį, ir pajuto skersvėjį. Matyt, kažkur liko atdaras langas. Bet tai jam nerūpėjo. Savo kambarį jis visuomet užrakindavo. Pasukęs raktą ir atidaręs duris, staiga pajuto šaltą plieninio daikto prisilietimą prie pakaušio. Išgirdo žodžius: “Rankas aukštyn ir nė balso!”

Džiuzepė bemat iškėlė rankas. Jis neturėjo kitos išeities.

Pasigirdo šūvis, paskui ir antras...

Džiuzepė pargriuvo, vis dar rankoje spausdamas raktą...

Blanka pakėlė galvą nuo pagalvės.

Lyg ir šovė... Ji buvo beveik įsitikinusi, kad girdėjo šūvį... Keletą minučių palaukė. Tada nusprendė - pasivaideno ir vėl užmigo.

Devynioliktas skyrius

1

- Baisu, tiesiog baisu, - virkavo mis Nait.

Numetusi ant stalo maisto paketėlius, sunkiai alsavo.

- Ar kas atsitiko? - paklausė mis Marpl.

- Labai nenoriu jums apie tai pasakoti, mieloji, labai nenoriu. Dar pakenks...

- Jeigu jūs nepapasakosite, - tarė mis Marpl, - papasakos kas nors kitas.

- Dieve mano, tai šventa tiesa, - tarė mis Nait. - Taip taip, šventa tiesa. Visi labai mėgsta plepėti. Ir dažnai tuščiai laido liežuvius. O aš niekada nieko neišsigalvoju.

- Rodos, sakėte, kažkas baisaus atsitikę? - pertraukė mis Marpl.

- O, tai visai išmušė mane iš vėžių, - atsiduso mis Nait. - Ar jums nepučia pro langą, mieloji?

- Aš mėgstu gaivų orą.

- Tik nepersišaldykite! - meiliai tarė Nait. - Na, gerai, gerai. Einu iškepti kiaušinienės. Mums juk patinka kiaušinienė, ar ne?

- Ar jums patinka, tai jau tikrai nežinau, - tarė mis Marpl. - Bet jeigu patinka, tai džiaugiuosi.

- Na, na, - mis Nait pagrasė pirštu. - Labai jau mėgstate visokius juokelius.

- Regiu, norėjote man kažką papasakoti? - spyrė mis Marpl.

- O, jums nėra ko pergyventi. Nesijaudinkite, tai visai jūsų neliečia. Žinoma, kai visur aplinkui knibžda amerikiečių gangsteriai, visko galima tikėtis...

- Dar kažką nužudė, - ramiai pareiškė mis Marpl. - Atspėjau?

- O, Dieve, mieloji, kodėl taip kalbate? Kas čia jums šovė į galvą?

- Vadinasi, tai teisybė, - susimąsčiusi murmtelėjo mis Marpl. - Šito ir laukiau.

- O, Dieve mano! - sušuko mis Nait.

- Visuomet būna mačiusiųjų, - toliau kalbėjo mis Marpl, - tik kartais prireikia tam tikro laiko, kad jie suvoktų, ką matę. Ką gi nužudė?

- Italų liokajų. Nušovė praėjusią naktį.

- Aišku. Taip aš ir spėjau. Matyt, jis pirmiausiai suprato, kaip tai yra svarbu, ką matė...

- O, iš tiesų jūs kalbate taip, tarsi iš anksto viską būtumėte žinojusi, - sušuko mis Nait. - Tai kodėl, jūsų nuomone, jį nušovė?

- Manau, už bandymą ką nors šantažuoti.

- Kalba, vakar jis buvęs Londone.

- Štai kaip. Įdomu. Yra dėl ko pasukti galvą.

Mis Nait išėjo į virtuvę ir ėmė ruošti valgį. Mis Marpl kurį laiką susimąsčiusi sėdėjo, kol jos apmąstymus nutraukė agresyvus dulkių siurblio gaudesys, besivaržantis su garsiu Čerės balsu - ji dainavo populiarią sezono dainelę "Aš prisipažinau tau, o tu man..."

Mis Nait iškišo iš virtuvės galvą.

- Prašyčiau taip baisiai nerėkti, Čere, - tarė. - Kam trukdote vargšę mis Marpl? Nebūkite tokia lengvabūdė.

Kai virtuvės durys užsidarė, Čerė pusbalsiu tarė lyg pati sau, lyg nebyliems baldams:

- O kas jums leido vadinti mane Čere, senoji ragana?

Ir vėl užtraukė dainą, tik truputį tyliau. Mis Marpl garsiai pašaukė:

- Čere, užeikite valandėlei pas mane.

Čerė išjungė dulkių siurblį ir pravėrė svetainės duris.

- Ar iš tikrųjų aš jums trukdau savo dainomis, mis Marpl?

- Jūsų dainavimas kur kas malonesnis negu to baisaus dulkių siurblio gaudesys, - tarė mis Marpl. - Bet aš žinau, kad reikia žengti koja kojon su laiku. Jus, jaunus žmones, vis tiek nebepriversi naudotis plaušine ir šluota.

- Apie ką čia šnekate? Klūpoti ant grindų ir šluoti šiukšles į semtuvėlį? - išsigandusi paklausė Čerė.

- Žinau, jūs visai nebemokate tokio darbo, - mis Marpl nusišypsojo. - Įeikite ir uždarykite duris. Noriu su jumis pasikalbėti.

Čerė paklusniai įėjo. Mis Marpl įsmeigė į ją klausiamą žvilgsnį.

- Turime nedaug laiko, - tarė mis Marpl. - Toji senoji... aš noriu pasakyti, mis Nait, bet kurią akimirką gali įpulti su kiaušiniene.

- Tai labai sveikas maistas. Tapsite žvalesnė, - tarė Čerė.

- Ar žinote, kad praėjusią naktį nušovė Hosington Holo liokajų?

- Ką? Italą?

- Taip. Rodos, jo vardas - Džiuzepė.

- Ne, - atsakė Čerė, - šito nežinojau. Tiesa, girdėjau, kad vakar misterio Rado sekretorę ištikęs širdies smūgis. O kiti jau pasakoja, kad ji net mirusi. Bet negaliu garantuoti, kad tai teisybė. O iš kur sužinojote apie liokajų?

- Papasakojo mis Nait.

- Matote, šį rytą aš dar su niekuo nebuvau susitikusi, atėjau tiesiai čia, - tarsi teisindamasi, pareiškė Čerė. - Turbūt naujiena dar tik sklinda. Bet ar jį tikrai nužudė?

- Matyt, taip. Nors negaliu galvos guldyti už mis Nait žodžius.

- Įdomu, ar Gledisė spėjo su juo susitikti, ar ne? - susimąsčiusi tarė Čerė.

- Gledisė.

- Taip, mano draugė. Gyvena gretimais, o dirba kino studijos valgykloje.

- Ji ketino susitikti su Džiuzepe?

- Taip, jai kažkas pasirodė įdomu, ir ji norėjo paklausti, ką apie tai manąs Džiuzepė. Bet jeigu norite žinoti mano nuomonę, tai tik pretekstas - paprasčiausiai Gledisė truputį jį įsimylėjusi. Žinoma, jis labai gražus ir gerų manierų, bet aš vis dėlto patariau Gledisei būti su juo atsargesnei. Juk žinote, kokie tie italai.

- Vakar Džiuzepė buvo išvažiavęs į Londoną, - pasakė mis Marpl, - ir, girdėjau, grįžęs tik naktį.

- Vis dėlto įdomu, ar Gledisė spėjo pasimatyti su Džiuzepe prieš jam išvykstant?

- Tai vis dėlto kodėl ji panoro su juo susitikti, Čere?

- Juk sakau - kažkas jai pasirodė įdomu.

Mis Marpl įsmeigė į Čerę klausiamą žvilgsnį. Ji pukiausiai suprato žodžio "įdomu" prasmę tokių, kaip Gledisė, lūpose.

- Gledisė su kitomis merginomis šventės vakarą Hosington Hole aptarnavo svečius, - paaiškino Čerė. - Atsimenate, tada, kai mirė misis Bedkok.

- Ir tikrųjų? - mis Marpl iš karto pagyvėjo. Jos žvilgsnis priminė foksterjero žvilgsnį, stebinčio žiurkės urvą. Tada ji kažką įdomaus ir matė. Kodėl nepapasakojo policijai?

- Tikriausiai nepamanė, kad tai svarbu, - atsakė Čerė. - Ir dar ji norėjo pirmą pasitarti su Džiuzepe.

- Vis dėlto ką tą dieną ji matė?

- Atvirai kalbant, - prisipažino Čerė, - tai, ką ji pasakė, man pasirodė tikri niekai! Žinote, ką aš manau? Ji tik viską išsigalvojo, kad galėtų susitikti su misteriu Džiuzepe.

- Ką ji sakė? - kantriai klausinėjo mis Marpl.

Čerė susiraukė:

- Ji sakė buvusi šalia misis Bedkok, kai ši išpylusi kokteilį. Ir dar ji sakė, kad Hesia tarsi tai tyčia padariusi.

- Ką padariusi?

- Išpylusi kokteilį ant savo suknelės, įsivaizduojate?

- Norite pasakyti, kad tai atsitiko tik per jos nerangumą?

- Ne, ne! Visai ne dėl nerangumo. Gledisė sako, kad taip tyčia padariusi, kad ji ir norėjusi išpilti kokteilį. Bet juk labai kvaila šitaip manyti, ar ne?

Mis Marpl sutrikusi palingavo galva.

- Taip, pritarė. - Prisipažinsiu, aš irgi čia nematau jokios prasmės.

- Be to, tą dieną ji buvo apsivilkusi visiškai naują suknelę, - toliau pasakojo Čerė. - Tiesą sakant, apie tą suknelę mes ir kalbėjome. Gledisei parūpo ją nusipirkti. Mat labai patikusi medžiaga - šviesiai mėlyna tafta. Bet ji pati nenorėjo prašyti misterio Bedkoko.

- Ar jums neatrodo, kad jūsų draugė kažko nepasakė?

- Nežinau. Man tik pasirodė keista, kodėl apie tai, kad misis

Bedkok tyčia išpylusi savo kokteilį, ji nori pasakyti misteriui Džiuzepei.

- Taip, keista, - pritarė mis Marpl. - Bet visa, kas keista, labiausiai ir domina. Jeigu jums kažkas atrodo keista, vadinasi jūs žvelgiate į tai ne iš to taško, vadinasi, nepakankamai turite informacijos. Matyt, šiuo atveju taip ir yra. - Ji atsiduso. - Gaila, kad jūsų draugė nesikreipė į policiją.

Atsidarė durys. Mis Nait atnešė nuostabios kiaušinienės lėkštę.

- Štai ir mūsų mažytės vaišės, mieloji, - tarė ji. - Tikiuosi, jums patiks.

Ir arčiau mis Marpl lovos patraukė nedidelį stalelį.

- Dulkių siurblį palikote holo viduryje, - griežtai tarė Čerei. Vos neišsitiesiau. O jeigu būtų užkliuvęs kas nors kitas?..

- Gerai jau gerai, liaukitės, - burbtelėjo Čerė. - Einu, baigsiu švarintis.

Ir ji išėjo.

- Tai bent! - mis Nait niūriai palingavo galva. - Ak, toji misis Beiker! Vis mokyk ir mokyk! Pameta dulkių siurblį kitiems po kojomis ir atidrožia pas jus paplepėti! Jai net nedingteli, kad trukdo ilsėtis.

- Pati pašaukiau, - atsakė mis Marpl. - Norėjau pasikalbėti.

- Tikiuosi, ta proga priminėte, kaip reikia kloti patalą? Vakar vakare aš buvau tiesiog pritrenkta, išvydusi jos lovą. Teko perkloti.

- Esate labai rūpestinga, - teištarė mis Marpl.

- Nedėkokite. Juk aš tam čia ir esu, ar ne? Suteikti žmogui, kurio vardo neminėsime, visus įmanomus patogumus. O Dieve! - staiga sušuko mis Nait. - Jūs ir vėl nuleidote mezginio akį!

Mis Marpl atsirėmė į krėslo atkaltę ir užsimerkė.

- Aš noriu truputėlį pailsėti. Pastumkite arčiau stalelį su kiaušiniene. Ačiū. Ir prašyčiau manęs netrukdyti bent kokias keturiasdešimt penkias minutes.

- Žinoma, žinoma, mieloji. Pasakysiu misis Beiker, kad ji irgi netrukdytų.

Mis Nait paskubom išėjo ir tyliai uždarė duris.

2

Jaunas simpatingas žmogus - tikras amerikietis! - susirūpinęs apsižvalgė.

Susipynusios susiraizgiusios gatvės sumaišė jam galvą. Jaunuolis mandagiai kreipėsi į pagyvenusią, žilaplaukę, rausvaskruostę damą, vienintelę, pakliuvusią į jo akiplotį:

- Prašau atleisti, gal pasakytumėte, kaip man pakliūti į Blenheimklousą?

Senoji dama tylėdama kurį laiką smaigstė jį akimis. Jaunuoliui dingtelėjo - ji prastai girdi. Jau buvo bepakartojąs klausimą, bet moteris staiga prabilo:

- Eikite dešine šios gatvės puse, pirmajame skersgatvyje sukite į kairę, kiek paėjęs į dešinę, o tada jau tiesiai. Kokio namo ieškote?

- Šešiolikto. - Jis žvilgtelėjo į popieriaus lapelį. - Ieškau Gledisės Dikson.

- Teisingai, ji ten gyvena, - linktelėjo senoji dama, - bet man atrodo, kad dabar ji "Helingforso" kino studijoje. Dirba tenykštėje valgykloje. Jeigu labai reikia, tai ten ir ieškokite.

- Aš jau buvau studijoje, bet Gledisė Dikson šįryt į darbą neatėjo. Noriu pakviesti ją į Hosington Holą. Mums dabar trūksta darbininkų, - paaiškino jaunuolis.

- O, žinoma, - tarė ledi. - Juk praėjusią naktį Hosington Hole nušovė liokajų, ar ne?

Jaunuolis gerokai nustebo.

- Regis, naujienos čia sklinda nepaprastai greitai, - tarė.

- Taip, žinoma, - pritarė mis Marpl. - Kiek girdėjau, misterio Rado sekretorė vakar irgi mirusi - nuo kažkokio priepuolio. - Ledi palingavo galva. Baisu! Tiesiog baisu! Kur mes einame?

Dvidešimtas skyrius

1

Kiek vėliau tą pačią dieną Bleikheimklouso gatvėje prie šešiolikto namo priėjo dar vienas jaunuolis - policijos seržantas Viljamas Tidleras ir stipriai pabeldė.

Duris atidarė kokių penkiolikos metų mergaitė ilgais nesušukuotais plaukais. Ji mūvėjo juodas aptemptas kelnes ir buvo apsivilkusi oranžinį megztinį.

- Atleiskite, ar čia gyvena mis Gledisė Dikson?

- Jums reikalinga Gledisė? Jos nėra.

- O kur ji? Kur nors išėjo?

- Ne. Ji išvažiavo atostogauti.

- Kur?

- Kas ją žino!

Tidleras nusišypsojo taip meiliai, kaip tik jis vienas mokėjo.

- Gal vis dėlto galėčiau užeiti? Ar jūsų motina namie?

- Mama darbe. Grįš pusę aštuonių. Bet vargu ar iš jos ką nors daugiau sužinosite. Gledisė išvažiavo atostogauti.

- O, suprantu. Kada?

- Šįryt. Labai staigiai. Tepasakė - išpuolė gera proga.

- Ar negalėtumėte duoti jos adreso?

Ilgaplaukė mergina papurtė galvą:

- Gledisė adreso nepaliko. Apsistojusi pažadėjo atsiųsti atvirutę. Nors vargu ar parašys. Praėjusiais metais važiavo į Niukėją. Tiesa, atvirutę atsiuntė, tik be atgalinio adreso. Šiuo atžvilgiu ji labai nerūpestinga ir apskritai mano, kad motinos neturinčios kištis į vaikų gyvenimą.

- Ar kas nors pasirūpino šia jos kelione?

- Tikriausiai, - atsakė mergina. - Anksčiau apie tai nebuvo nė užsiminusi.

- Ir jūs nežinote, kas... e-e... užmokėjo jai kelionę?

Mergina staiga suirzo:

- Tik nemanykite nieko blogo. Mūsų Gledisė ne iš tų, kurios... Gal ji atostogauja ir ne viena, bet visuomet už save apsimoka. Taigi neišsigalvokite, misteri.

Tidleras tik burbtelėjo, kad jis nieko neišsigalvojąs, ir paprašė pranešti jam Gledisės adresą, jeigu ji atsiųsianti atvirutę.

Seržantas grįžo į studiją ir sužinojo, kad Gledisė Dikson rytą skambinusi ir savaitei atsiprašiusi iš darbo.

Apie tai ir dar kai ką Tidleras papasakojo Dermotui Kredokui.

- Studijoje tai jau tikras košmaras - viena nelaimė po kitos. Marina Greg beveik visą laiką isterijos būsenoje. Neseniai pareiškė, kad jai patiekę užnuodytą kavą. Mat buvusi kartaus skonio. Džeisonas Radas išpylė kavą į kriauklę ir vargais negalais ją nuramino.

- Iš tikrųjų? - Kredokas jautė, kad tuo dar viskas nesibaigė.

- Dabar sklinda gandai, kad misteris Radas išpylęs ne visą kavą, o truputį palikęs analizams, o analizai byloja - kava iš tikrųjų buvusi apnuodyta.

- Štai kaip? Keista, labai keista. Aš turiu su juo pasikalbėti.

2

Džeisonas Radas buvo be galo sudirgęs.

- Klausykite, inspektoriau Kredokai, - tarė jis, - aš padariau tik tai, ką maniau turįs teisę padaryti.

- Jeigu įtarėte kažką negera, pirmiausia derėjo kreiptis į mus.

- Reikalas tas, kad aš nieko neįtariau.

- Nepaisant net to, kad jūsų žmonai pasirodė keistas kavos skonis?

- Ak, štai apie ką jūs! - Radas vos vos šyptelėjo. - Nuo tos dienos, kai mirė misis Bedkok, viskas, ką valgo ar geria mano žmona, turi keistą skonį. O jeigu kalbėsime apie tą kavą ir grasinančius laiškelius...

- Tiesa, ar daugiau jų negavote?

- Gavome dar du. Vieną įmetė pro pirmojo aukšto langą, kitą įkišo į laiškų dėžutę. Gal norite užmesti akį?

Kredokas perskaitė raštelius. Abu buvo spausdinti mašinėle, kaip ir pats pirmasis. Viename buvo parašyta: "Dabar jau nebeilgai teks laukti. Pasiruošk".

Kitame po kaukole su dviem sukryžiuotais kaulais parašyta: "Tai laukia ir tavęs, Marina".

Kredokas kilstelėjo antakius.

- Labai jau vaikiškai, - tarė.

- Norite pasakyti - laiškų autorius nepavojingas?

- Toli gražu. Nusikaltėliai dažnai mąsto lyg vaikai. O ar jūs, misteri Radai, vis dar neturite jokių prielaidų ar hipotezių, kas juos rašinėja?

- Jokių. Man jau atrodo, kad tai - tik baisūs pokštai. Kartais net manau... - jis sudvejojo, sakyti ar ne.

- Ką, misteri Radai?

- Gal tai kas nors iš vietinių? Gal tas pats, kas griebėsi nuodų šventės dieną? Žmogus, griežiąs dantį ant aktorių?

Juk žinote, kaime yra žmonių, kurie kiną vadina šėtono ginklu.

- Vadinasi, esate tos nuomonės, kad šitie grasinimai - muilo burbulas? Bet ką tada manyti apie užnuodytą kavą?

- Įdomu, kas pranešė? - apmaudžiai burbtelėjo Radas.

Kredokas palingavo galva.

- Anksčiau ar vėliau viskas išlenda į dienos šviesą. O jums derėjo nuo mūsų neslėpti. Juk net gavęs analizų rezultatus nieko mums nesakėte.

- Nesakiau, - prisipažino Džeisonas. - Taip, jums nepranešiau. Ir be to turėjau rūpesčių. Kad ir vargšės Elos mirtis. O dabar dar toji nelaimė su Džiuzepe. Inspektoriau Kredokai, sakykite, kada aš pagaliau galėsiu iš čia išvežti savo žmoną? Ji tuoj išprotės.

- Kuo puikiausiai suprantu jūsų nerimą, bet jūs būtinai turite dalyvauti kvotose.

- Ar suprantate, kad jos gyvybei vis dar gresia pavojus?

- Tikiuosi, ne. Mes ėmėmės visų atsargumo priemonių.

- Atsargumo priemonių! Apie tai tik ir girdžiu... Aš turiu išvežti ją iš čia, Kredokai, privalau.

3

Marina gulėjo savo miegamajame. Jos veidas buvo papilkėjęs nuo įtampos ir nuovargio.

Džeisonas Radas tylėdamas stovėjo šalia ir žiūrėjo į ją. Pagaliau ji atsimerkė.

- Kas čia buvo? Kredokas?

- Taip.

- Ko? Dėl Elos?

- Dėl Elos ir... Džiuzepės.

Marina susiraukė:

- Džiuzepės? Ar sužinojo, kas jį nušovė?

- Kol kas ne.

- Tikras košmaras... Ar mes galime pagaliau išvažiuoti?

- Jis sakė, kad dar turime būti čia.

- Kodėl? Mes privalome išvažiuoti! Argi nepasakei inspektoriui, kad aš nenoriu laukti, kol mane pribaigs? Tai nepakeliama!

- Imtasi visų saugumo priemonių.

- Apie tai jie ir anksčiau kalbėjo. Bet kas iš kalbų?

Juk Elą nužudė. Ir Džiuzepę. Nejaugi nesupranti, kad anksčiau ar vėliau jie nudobs ir mane?! Kažkas kažką jau buvo įpylęs į kavą... Esu įsitikinusi - kažkas joje buvo... Kam išpylei? Reikėjo padaryti analizus, ar kaip tai vadinasi. Tada aiškiai žinotume...

- Manai, nusiramintum?

Ji pažvelgė į vyrą plačiai išplėstom akim.

- Nesuprantu, apie ką kalbi. Jeigu policija gautų įrodymų, kad kažkas stengiasi mane nunuodyti, mums leistų iš čia išvykti!

- Nebūtinai.

- Aš nebegaliu ilgiau šitaip gyventi! Negaliu!.. Negaliu.. Privalai man padėti, Džeisonai. Turi ką nors daryti. Aš bijau, baisiai bijau... Čia yra priešas, o aš nežinau, kas jis... Jis gali būti bet kas... bet kas. Studijoje arba čia, namuose. Kažkas neapkenčia manęs, trokšta mano mirties... Bet kodėl?.. Už ką? Ir svarbiausia - kas jis? Kas jis? Aš maniau... aš buvau beveik įsitikinusi... kad tai Ela. Bet dabar...

- Manei, kad Ela? - nustebęs paklausė Džeisonas. - Kodėl?

- Todėl, kad ji manęs nekentė! O, taip, ji manęs nekentė. Kodėl vyrai šito niekada nepastebi? Ji beprotiškai buvo tave įsimylėjusi. Bet tu šito net neįtarei. Tačiau Ela mirė, vadinasi, tai buvo ne ji. O, Džinksai, Džìnksai... padėk man... išvežk mane iš čia! Aš noriu būti saugi... saugi... - Ji pašoko ir, laužydama rankas, ėmė vaikštinėti po kambarį.

Džeisonas ūmai pasijuto režisieriaus vaidmenyje. Susižavėjęs sekė tuos aistringus, sielos skausmo kupinus judesius. "Tai reikia panaudoti, - pamanė jis. - Pavyzdžiui, "Gedije Gabrielyje". Ir krūptelėjo susivokęs, kad žiūri į savo žmoną. Jis priėjo prie Marinos ir apkabino:

- Viskas bus gerai, Marina. Viskas bus gerai. Aš su tavimi.

- Mes turime nedelsiant išvažiuoti iš šitų baisių namų. Aš nekenčiu jų, nekenčiu!

- Suprask, mes negalime šitaip pasielgti.

- Kodėl. Džinksai? Kodėl n e g a l i m e?

- Todėl, kad po kiekvienos mirties seka kvota... ir dar: ar kas nors pasikeis į gera, jeigu išvažiuosime?

- Žinoma! Mes pabėgsime nuo to žmogaus, kuris taip manęs nekenčia.

- Jeigu toks žmogus egzistuoja, tai jam nieko nereiškia sekti tau iš paskos.

- Nori pasakyti... nori pasakyti... kad aš niekada juo neatsikratysiu? Kad aš jau niekada nebūsiu saugi?

- Mano mieloji, viskas bus gerai. Aš visą laiką su tavimi. Kol aš su tavimi, tau negresia joks pavojus.

Ji nutvėrė vyro ranką.

- Tu saugosi mane, Džinksai? Stebėsi, kad man nieko neatsitiktų?

Jis tylėdamas pakėlė ją ant rankų ir paguldė į lovą.

- O, kokia aš bailė, - sušnibždėjo Marina, - bailė... Jeigu tik žinočiau, k a s jis... ir kodėl... Paduok piliules, mielasis.... rudąsias, ne - geltonąsias... Aš turiu nusiraminti.

- Susimildama, negerk tiek daug tablečių, Marina.

- Nesirūpink... nesirūpink... dabar vaistai manęs nebeveikia... - Marina pažiūrėjo į vyrą ir nusišypsojo nepakartojama švelnia,

žavinga šypsena. - Tu rūpiniesi manimi, Džinksai? Prisiek, kad rūpinsies manimi!

- Visada, - tarė Džeisonas Radas, - iki pat galo.

Jos akys išsiplėtė.

- Ak, Džeisonai, tu taip... tu taip keistai atrodei, kai šitą sakei!

- Aš? Kaip aš atrodžiau?

- Negaliu paaiškinti, kaip... kaip klounas, kuris juokiasi iš kažko tragiškai liūdno, iš kažko, ko niekas kitas nemato...

Dvidešimt pirmas skyrius

Kitą dieną pas mis Marpl užėjo inspektorius Kredokas - pavargęs ir nusivylęs.

- Sėskite ir patogiai įsitaisykite, - tarė mis Marpl. - Matyt, pastaruoju metu labai įtemptai dirbote.

- Nemėgstu pralaimėti, - prisipažino Kredokas. - Dvi žmogžudystės per vieną parą! Matyt, savo darbą išmanau kaip bato aulas. Pavaišinkite mane arbata, mis Marpl. Duokite duonos su sviestu ir nuraminkite savo atsiminimais apie pirmykštį gyvenimą Sent Meri Mide.

Mis Marpl užjausdama pliaukštelėjo liežuviu:

- Nereikia taip kalbėti, mielasis mano berniuk. Ir dar - man atrodo, arbata su duona ne visai tai, ko jums reikia. Vyrams, pakliuvusiems į jūsų padėtį, reikia šio to stipresnio. - Mis Marpl žodį "vyrams" ištarė taip, kaip paprastai apibūdinami ateiviai iš kitų planetų. - Patarčiau išgerti viskio su sodos vandeniu.

- Iš tikrųjų, teta Džeine? Ką gi, neprieštarausiu.

- Pati įpilsiu, - pareiškė mis Marpl ir jau stojosi.

- Ne, ne, nesivarginkite. Apsitarnausiu pats arba... kuo ji vardu?

- Bet juk nenorite, kad mis Nait čia trainiotųsi? - paklausė mis Marpl. - Arbatą ji atneš tik po kokių dvidešimties minučių, taigi turime laiko ramiai pasikalbėti. Gerai padarėte, įeidami per svetainę, o ne paradines duris. Ačiū Dievui, kurį laiką galėsime pasikalbėti niekienio netrukdomi.

Ji priėjo prie bufeto, atidarė, paėmė butelį, sifoną su sodos vandeniu ir taurę.

- Jūsų namai sklidini siurprizų, - nusistebėjo Dermotas Kredokas. - Nė nenujaučiau, ką slepiate bufete. Ar tik nesate slapta alkoholikė, teta Džeine?

- Na, na, - mis Marpl pagrasė pirštu. - Niekada nebuvau aktyvi kovotoja už absoliučią blaivybę. Patyrus didelį sukrėtimą ar

kokią nelaimę, stipraus gėrimo taurelė tiesiog nepamainoma. Arba netikėtai atvykus pažįstamam džentelmenui. Prašom, - mis Marpl ramiai ir kažkaip iškilmingai įteikė jam sklidiną taurę. - Ir nereikia taip nervintis. Ramiai sėdėkite ir ilsėkitės.

- Turbūt jaunystės laikais žmonos buvo tiesiog nuostabios, - mirktelėjo Dermotas Kredokas.

- Aš esu įsitikinusi, mielasis mano bičiuli, kad tais laikais buvo labai mažai jaunų moterų, kurios būtų jums patikusios. Jos labai atsilikdavo nuo vyrų intelektu, retai kuri turėjo universiteto diplomą.

- Yra dalykų, kuriuos mes vertiname labiau už universiteto diplomą, - paprieštaravo Dermotas. - Pavyzdžiui, sugebėjimą nujausti, kada vyras nori viskio su soda.

Mis Marpl apdovanojo jį meilia šypsena.

- Prašyčiau viską man papasakoti, - tarė ji. - Arba jau bent tai, ką galite papasakoti.

- Manau, jūs žinote tiek, kiek ir aš, o gal net daugiau. Norėčiau paklausinėti apie jūsų asmens sargybinę mis Nait. Ar kartais nemanote, kad ji žudikė?

- Kažin jau dėl ko aš turėčiau įtarti mis Nait? - nustebusi paklausė mis Marpl.

- Jau vien dėl to, kad prieš ją nėra jokių įkalčių, - paaiškino Dermotas. - Juk jūs vadovaujatės kaip tik tokiu principu ir randate kaltininką.

- Visai ne, - guviai paprieštaravo mis Marpl. - Aš visuomet sakiau, ir ne tik jums, mano mielasis Dermotai, - jeigu galiu taip jus vadinti, - kad nusikaltėlis, kaip taisyklė, pasirodo esąs tas, ant kurio galvos krenta neginčijami įkalčiai. Kaip dažnai įtariami žmona ar vyras, ir kaip dažnai tie įtarimai pasitvirtina.

- Turite omenyje Džeisoną Radą? - Kredokas palingavo galva. - Šis žmogus dievina Mariną Greg.

- Kalbu apskritai, - jausdama savo vertę, tarė mis Marpl. - Iš pradžių mes ieškojome misis Bedkok žudiko. Visai natūralu, kad pirmiausia buvo įtariamas jos vyras. Paskui padarėme išvadą, kad iš tikrųjų norėta nužudyti Mariną Greg. Vėl ėmėme ieškoti žmogaus, kuris galėtų geisti jos mirties, ir vėl pradėjome nuo jos vy-

ro. Juk nekyla jokių abejonių, kad vyrai dažnai geidžia atsikratyti savo žmonomis, nors dažniausiai jie neįgyvendina šio savo noro. Tačiau pritariu, mielasis mano jaunuoli, kad Džeisonas Radas iš tikrųjų kaip begalėdamas myli Mariną Greg. Žinoma, ne išimtis, kad tai - labai talentingas apsimetimas, bet aš šitaip nemanau. Be to, jis neturi absoliučiai jokių nužudymo motyvų. Jeigu geistų vesti kitą, viskas būtų aišku. Skyrybos, turiu jums pasakyti, - antroji kino žvaigždžių gyvenimo pusė. Finansiniai dalykai čia irgi nevaidina vaidmens. Džeisonas Radas - ne vargšelis. Kiek žinau, jis padarė puikią karjerą. Taigi mums teks pamiršti vyrą ir eiti toliau. Žinoma, tai sudėtinga. Labai sudėtinga.

- Taip, - tarė Kredokas, - jums tai turėtų būti ypač sudėtinga, nes kino pasaulio tikriausia visai nepažįstate. Vargu ar žinote apie visokiausias intrigas ir skandalus.

- Aš apie tai žinau daugiau nei jūs manote, - paprieštaravo mis Marpl. - Labai atidžiai perskaičiau daugybę "Kino žvaigždžių asmeninio gyvenimo", "Kino gyvenimo", "Ekrano naujienų" ir "Kino temų" numerių.

Dermotas Kredokas iš širdies nusijuokė.

- Turiu prisipažinti, - tarė jis, - man atrodo truputį keista, girdint jus samprotaujančią apie kiną.

- Man pasidarė įdomu, - tarė mis Marpl. - Nors turiu pasakyti - tie žurnalai gana prasti. Ypač nuvylė tai, kad rašiniai nesiskiria nuo tų niekų, kurie buvo spausdinami mano jaunystės laikais - skyreliuose "Aukštuomenės gyvenimas", "Viskas apie moteris" ir panašiuose. Daugybė paskalų, visokių skandalų, Bergždžios pastangos išsiaiškinti, kas ką įsimylėjęs ir taip toliau. Juk tą patį kasdien patiriame ir Sent Meri Mide. O taip pat ir Gyvenamajame Masyve. Noriu pasakyti, kad žmogaus prigimtis visur ir visada viena ir ta pati. Bet grįžkime prie mūsų bylos. Kas gi galėjo geisti Marinos Greg mirties? Geisti taip stipriai, kad, patyręs nesėkmę pirmą kartą, vėl siunčia grasinančius laiškelius, ir pabando dar kartą ją nužudyti? Tai gali būti kas nors iš tų, kuriems... - Ji išraiškingai pastukseno pirštu į smilkinį.

- Taip, - pritarė Kredokas. - Viskas apie tai byloja. Svarbiausia, tokį žmogų nelengva rasti.

- O, puikiai suprantu. Mano bičiulė misis Paik turėjo sūnų Alfredą. Tai buvo nuostabiai protingas ir normalus, labai paprastas berniukas. Tikiuosi, suprantate, ką turiu galvoje. O paskui staiga paaiškėjo, kad jis visiškai nenormalus ir net mirtinai pavojingas. Dabar gydosi Ferveizo psichoneurologinėje klinikoje ir, kaip man sakė misis Paik, esąs visiškai laimingas ir patenkintas, mat ten visi kuo puikiausiai jį supranta, o gydytojai jo ligą laiko nepaprastai įdomia. Pats suprantate - tai be galo glosto jo savimeilę. Taip, viskas baigėsi gana laimingai, bet reikia atsiminti, kad misis Paik vos liko gyva.

Kredokas pabandė prisiminti ką nors, primenantį misis Paik sūnų, iš Marinos Greg aplinkos.

- Dabar apie italą liokajų, - tuo tarpu kalbėjo mis Marpl, - tą, kurį nužudė.

- Kiek žinau, mirties dieną jis važiavo į Londoną 11.30 ryto, - atsakė Kredokas. - Niekas nežino, ką jis ten veikė iki 13.45. Paskui užsuko į banką ir į savo einamąją sąskaitą įnešė penkis šimtus svarų grynais pinigais. Pasakėlės, kad jis rengęsis aplankyti sergantįjį giminaitį, išgalvotos. Nė pas vieną giminaitį nebuvo nė užsukęs.

Mis Marpl linktelėjo.

- Penki šimtai svarų, - tarė ji. - Tai didelė suma, ar ne? Drįstu manyti, kad po šio įnašo būtų sekę ir kiti. O kaip jūs manote?

- Tikriausia.

- Tai turbūt buvo visi gryni pinigai, kuriuos sugebėjo sukrapštyti Džiuzepės šantažuojamas žmogus. Liokajus galėjo tuo pasitenkinti, arba - o tai labiau tikėtina - galėjo tai užskaityti tik kaip pirmąjį įnašą. Vadinasi, auka pažadėjo artimiausiu laiku duoti ir didesnę sumą. Tai byloja žudiką buvus nelabai varginga žmogų. Tokiu būdu atkrenta visi, gyvenantys iš savo uždarbio, - kino studijos darbuotojai, tarnai, sodininkai. Žinoma, - pabrėžė mis Marpl, - jeigu tik žmogus, kurį Džiuzepė šantažavo, nėra kito parankinis - kito žmogaus, tuo metu čia nebuvusio. Štai kodėl jam prireikė vykti į Londoną.

- Ko gero, taip ir yra. Londone Ardvikas Fenis, Lola Bruster ir Margo Bens. Visi trys šventės dieną dalyvavo priėmime. Bet

kuris iš jų galėjo susitikti su Džiuzepe iš anksto sutartoje vietoje nuo 11.30 iki 13.45. Ardvikas Fenis tuo metu kontoroje nebuvo, Lola Bruster šmirinėjo po parduotuves. O Margo Bens irgi nežinia kur klajojo. Beje...

- Kas? - sukluso mis Marpl. - Jūs norėjote kažką pasakyti?

- Klausėte apie vaikus. Apie tuos, kuriuos Marina Greg buvo įvaikinusi, kai dar nesiruošė pati gimdyti.

- Taip, klausiau. Ką sužinojote?

Kredokas papasakojo.

- Margo Bens, - tyliai tarė mis Marpl. - Aš iš karto jaučiau, kad vaikai kažkaip gali būti susiję su byla...

- Bet negaliu patikėti, kad po daugybės metų...

- Žinoma, patikėti labai sunku, bet ar daug ką jūs, mano mielasis Dermotai, žinote apie vaikus? Prisiminkite savo vaikystę, ir jūs tikriausiai atsiminsite kokį atsitikimą, kokį nors įvykį, dėl kurio pratrūko jūsų jausmai, nors tas įvykis galbūt buvo visai nereikšmingas... nusivylimas ar didis nustebimas, kokio iki tol dar nebuvote patyręs. Žinote, yra tokia labai protinga knyga - ją parašė nuostabus rašytojas, misteris Ričardas Hiuzas. Pamiršau pavadinimą. Knygoje pasakojama apie uraganą pergyvenusius vaikus. Taip, uraganą Jamaikoje. Labiausiai jiems atmintin įstrigo katė, kuri persigandusi šlaistėsi po kambarį. Tik tai ir išliko jų atmintyje. Ir vėliau visos baisybės, išgąstis, nervų įtampa - viskas, ką jie pergyveno per uraganą, įsikūnijo toje katėje.

- Keista, labai keista, - susimąstė Kredokas.

- Kas čia keista? Galbūt tai jums kažką priminė?

- Taip, aš prisiminiau, kaip mirė mano motina. Tada buvau kokių penkerių metų. Penkerių ar šešerių. Pietavau vaikų kambaryje, valgiau pudingą su džemu. Man labai patiko toks pudingas. Ir staiga įbėgo tarnas ir pasakė mano guvernantei: “Kaip baisu! Misis Kredok nugriuvo nuo laiptų ir mirė...” Ar žinote, kas dabar, prisiminus motinos mirtį, pirmiausia iškyla man atmintyje?

- Kas?

- Džemuoto pudingo lėkštė. Regiu be galo aiškiai ir net matau, kaip džemas varva pro pudingo kraštą. Atsimenu, tą minutę nepravirkau ir neištariau nė žodžio, o paprasčiausiai sėdėjau, įs-

meigęs akis į pudingą. Ir iki šiol taip - tereikia kur nors parduotuvėje, restorane ar svečiuose - pamatyti pudingą su džemu, ir mane užlieja baimės ir nevilties banga. Kartais net negaliu suprasti, k o d ė l taip atsitinka. Ar jums tai neatrodo keista?

- Ne, - atsakė mis Marpl. - Sakyčiau, tai visai natūralu. Dar daugiau, jūsų pasakojimas tarsi pašnibždėjo man mintį...

Atsidarė durys, ir mis Nait įnešė padėklą su arbata.

- O Dieve! - sušuko ji, - pasirodo, mes turime svečių. Labai malonu. Kaip laikotės, inspektoriau Kredokai? Tuoj atnešiu dar vieną puodelį.

- Nesivarginkite, - šūktelėjo Dermotas jau pro duris išeinančiai mis Nait. - Aš čia turiu šio to geresnio.

Mis Nait grįžtelėjo ir pakvietė:

- Ar negalėčiau valandėlei jūsų sutrukdyti, misteri Kredokai?

Dermotas išėjo į holą. Mis Nait nusivedė jį į valgomąjį ir sandariai uždarė duris.

- Būkite labai atsargus, - sušnibždėjo ji.

- Atsargus? Nesuprantu, apie ką kalbate, mis Nait?

- Būkite atsargus su mūsų vargše senute. Ji nuolat apie jus klausinėja, o jai kenksminga dirgintis visokiomis žmogžudystėmis ir kitokiais nemaloniais dalykais. Juk nei aš, nei jūs nenorite, kad ji nervuotųsi ir sapnuotų baisius sapnus. Ji labai sena ir serganti, ji turi labai ramiai gyventi. Esu įsitikinusi - visos tos kalbos apie žudynes ir gangsterius jai labai labai kenkia.

Dermotas vos vos šyptelėjo.

- O aš nemanau, - ramiai tarė, - kad kokios nors kalbos apie žmogžudystes gali labai sujaudinti ar sukrėsti mis Marpl, mis Marpl gali mąstyti apie žudynes, netikėtas mirtis ir visokiausios rūšies nusikaltimus su didžiausia savitvarda, visai sau nepakenkdama.

Kredokas grįžo į svetainę. Mis Nait, sutrikusi, kažką murmėdama atsekė iš paskos. Geriant arbatą, ji be perstojo tauškė apie politiką, visokius niekus, kas tik šaudavo galvon. Kai galiausiai išnešė indus ir uždarė duris, mis Marpl giliai atsiduso.

- Pagaliau galėsime pailsėti, - tarė. - Gal kaip nors ištversiu

nenudobusi šitos moters. Klausykite, Dermotai, aš šį bei tą turiu iš jūsų sužinoti.

- Ką?

- Noriu dar kartą su visomis smulkmenomis išgirsti, kas įvyko šventės dieną. Pirmiausia atėjo misis Bantri, jai iš paskos vikaras. Tada atvyko misteris ir misis Bedkokai, Marina Greg juos sveikino, o ant laiptų tuo metu jau buvo meras su žmona, Ardvikas Fenis, Lola Bruster, žurnalistas iš Mač Bengemo ir Margo Bens, mergina fotografė. Ši, kaip jūs sakėte, stovėjo prie sienos ir fotografavo. Ar matėte jos nuotraukas?

- Taip, vieną net atnešiau jums parodyti.

Dermotas ištraukė iš kišenės nuotrauką. Mis Marpl ėmė atidžiai ją tyrinėti. Pačiame centre buvo Marina Greg, o už jos - Džeisonas Radas. Nugara į foto aparatą stovėjo Artūras Bedkokas, iš drovumo prisidengęs ranka veidą, o jo žmona spaudė Marinos Greg ranką ir kažką jai kalbėjo. Marina nežiūrėjo į misis Bedkok. Ji žiūrėjo kažkur virš jos peties, ne tiesiai į kamerą, o truputį kairiau.

- Labai įdomu, - tarė mis Marpl. - Jeigu prisimenate, Marinos Greg žvilgsnį pavadino sustingusiu, lediniu. Ką gi, sprendžiant iš fotografijos, labai panašu. Bet nepasakyčiau, kad tai iš baimės sustingęs žvilgsnis, nors baimė gali ir šitaip pasireikšti. Ne, tai ne baimė, o, teisingiau sakant, s u k r ė t i m a s. Dermotai, mielasis mano jaunuoli, aš noriu, kad jūs kuo tiksliausiai atpasakotumėte, ką tą vakarą Hesia Bedkok sakė Marinai Greg. Suprantama, bendrąją visos istorijos esmę aš žinau, bet turėčiau išgirsti tikslius žodžius. Tikriausia turite liudininkų parodymus.

- Taip, - Dermotas linktelėjo. - Jūsų bičiulės misis Bantri, taip pat Džeisono Rado ir Artūro Bedkoko. Tiesa, parodymų detalės truputį skiriasi, bet bendra prasmė, kaip sakote, viena ir ta pati.

- Kaip tik tuos skirtumus aš ir norėčiau išgirsti. Manau, tai gali jums padėti.

- Nesuprantu - kaip? - tarė Dermotas. - Nors jums gal ir pagelbės. Misis Bantri tą istoriją perpasakoja detaliau už kitus. Kiek pamenu... Apskritai, palaukite, turiu užsirašęs...

Jis ištraukė iš kišenės nedidelę užrašų knygelę ir žvilgtelėjo į ją.

- Žinoma, žodis žodin neužsirašiau. Taigi, čia bendros pastabos. Misis Bantri teigia, kad misis Bedkok buvusi labai gyva, linksma ir laiminga. Štai ką ji sakiusi: "Tiesiog negaliu išreikšti žodžiais, kokia man laimė vėl jus sutikti. Tikriausia neprisimenate, bet prieš daugelį metų mes buvome susitikusios Bermuduose. Tada sirgau vėjaraupiais, bet, nieko nebodama, kėliausi iš patalo, kad tik jus pamatyčiau. Jūs užrašėte man autografą. Tai buvo viena laimingiausių dienų mano gyvenime. Niekada nepamiršiu".

- Taip, aišku, - tarė mis Marpl. - Ji priminė vietą, bet ne laiką, ar ne?

- Teisingai.

- O ką sako Džeisonas Radas?

- Džeisonas Radas? Jis teigia, kad misis Bedkok jo žmonai sakiusi, kad kartą, kai ji sirgusi gripu, specialiai pakilusi iš patalo, norėdama susitikti su Marina, ir kad ji iki šiol saugojanti jos autografą. Jis, kaip matote, pasakoja trumpiau už jūsų bičiulę, bet esmė ta pati.

- Ar jis užsiminė apie laiką ir vietą?

- Ne. Ko gero, ne. Rodos, jis tik užsiminė, kad tai įvykę prieš dešimt ar dvylika metų.

- Aišku. Na, o misteris Bedkokas?

- Misteris Bedkokas sakė, kad Hesia buvusi nepaprastai susijaudinusi ir žavėjosi susitikimu su mis Greg, kad ji Mariną tiesiog garbinusi ir papasakojusi jai, kaip kažkada jaunystėje, serganti, pakilusi iš ligos patalo, susitikusi su mis Greg ir gavusi jos autografą. Jis įsigudrino smulkmenų, nes tai aiškiai buvę gerokai prieš jų vedybas. Man pasirodė, kad misteris Bredokas apskritai neskiria reikšmės tai istorijai.

- Aišku, - vėl pakartojo mis Marpl. - Taip, suprantu...

- O ką gi jūs suprantate? - paklausė Kredokas.

- Ne tiek, kiek norėčiau, - atvirai prisipažino mis Marpl, - bet jaučiu - jeigu tik žinočiau, kodėl ji sugadino savo naująją suknelę...

- Kas? Misis Bedkok?

- Taip. Tai man atrodo taip keista, taip nepaaiškinama, jeigu tik... na, žinoma... O Dieve, iš tikrųjų kokia aš neišmanėlė!

Į kambarį įėjo mis Nait ir uždegė šviesą.

- Tikriausiai norite, kad čia būtų šviesiau, - linksmai tarė ji.

- Taip, - linktelėjo mis Marpl, - esate labai nuovoki, mis Nait. Kaip tik šviesos mums ir trūksta. Daugiau šviesos! Tik šviesos! Vis dėlto judviejų pokalbis buvo pertrauktas, ir Kredokas atsistojo.

- Prieš atsisveikinant, prašau pasakyti man tik viena, mis Marpl: kokį jaudinantį praeities įvykį dabar prisiminėte?

- Visi jūs mėgstate pasijuokti iš mano palyginimų, - tarė mis Marpl, - bet ką jau darysi. Aš prisiminiau Loristonų kambarinę.

- Loristonų kambarinę? - susidomėjo Kredokas.

- Ji buvo pratusi užrašyti, kas jai sakoma telefonu, nors šį darbą atlikdavo su didžiausiu vargu. Žinoma, pačią esmę dažniausiai perteikdavo teisingai, bet taip suveldavo, kad suk galvą nesukęs, o nieko nesusigaudysi. O dar ir rašyba šlubavo. Štai vien dėl to kilo keli nemalonūs incidentai. Atsimenu tokį atsitikimą. Kažkoks misteris Berouzas paskambino telefonu ir paprašė pasakyti šeimininkams, kad jis kalbėjęsis su misteriu Elvastonu dėl išverstos tvoros, bet tas pareiškęs, kad ne jo pareiga esanti tvorą sutaisyti. O kambarinė perpasakojo maždaug taip: misteris Berouzas prašęs pasakyti, kad misteris Elastonas sakęs, kad taisyti tvorą - ne jo reikalas, kadangi ji esanti ne jo valdose, ir jis norįs žinoti, ar nebuvę tokių precedentų anksčiau, kad galėtų apsispręsti, ar jis turįs tvorą taisyti ar ne ir ar jam verta ateityje kreiptis į jį patarimo. Ir pats velnias nesusigaudys, kur čia kalbama apie misterį Berouzą, kur apie misteri Elvastoną, o kur apie tvorą!

- Jeigu kalbate apie kambarines, - pareiškė mis Nait ir prunkštelėjo, - tai, matyt, tai buvo labai senai. Jos jau išnyko kaip kamparas.

- Taip, tai buvo prieš daugelį metų, - nesiginčijo mis Marpl, - bet žmonių prigimtis mažai pasikeitė. Daromos tos pačios klaidos, kaip ir anksčiau. O Dieve, - pridūrė ji, - kaip aš džiaugiuosi, kad tai merginai Barnemaute negresia joks pavojus.

- Kokiai dar merginai? - paklausė Dermotas.

- Siuvėjai. Tai pačiai, kuri aplankė Džiuzepę dieną prieš jo mirtį. Jos vardas, rodos, Gledisė.

- Gledisė Dikson?

- Taip, ta pati.

- Sakote, ji Barnemaute? Iš kur žinote?

- Kaip nežinosiu, - tarė mis Marpl, - juk pati ten ją išsiunčiau.

- Ką? - Kredokas nustebo. - Jūs? Bet kodėl?

- Aplankiau, daviau šiek tiek pinigų ir paprašiau, kad išvažiuotų kur nors ir nesiųstų laiškų.

- Susimildama, sakykite, kodėl taip padarėte?

- Labai nenorėjau, kad ją nužudytų, - tarė mis Marpl ir ramiai pažvelgė į inspektorių.

Dvidešimt antras skyrius

- Šįryt gavau tokį mielą ledi Konveil laišką, - po dviejų dienų per pusryčius tarė mis Nait. - Atsimenate, daug kartų apie ją pasakojau. Labai maloni sena ledi, tik kartais truputį, - ji pastukseno pirštais į kaktą, - išsiblaškiusi. Ir atmintis jau ne kokia. Kartais nė giminaičių nebepažįsta ir varo laukan.

- Man atrodo, - tarė mis Marpl, - tai byloja ne tiek apie susilpnėjusią atmintį, kiek apie sveiką nuovoką.

- Na jau na, mes daugiau taip piktai nebejuokausime, ar ne? Šiemet ji gyvena Landune, Belgreivo viešbutyje. Aplinkui - nuostabus sodas. Ledi Konveil kviečia atvažiuoti, - pridūrė mis Nait ir atsiduso.

Mis Marpl sukrutėjo.

- Prašom! - šyptelėjo. - Jeigu norite, jeigu esate ten reikalinga.

- Ne, nepageidauju apie tai nė girdėti, - mis Nait sumataravo rankomis. - O apie išvažiavimą net negalvojau. Ką pasakytų misteris Reimondas Vestas? Juk prašė dieną naktį prie jūsų būti. Man niekada nė į galvą neatėjo išsisukinėti savo pareigų. Tik tarp kita ko užsiminiau apie tą laišką, taigi nesijaudinkite, mieloji, - ji paplojo mis Marpl per petį, - niekas mūsų nesirengia palikti likimo valiai. Ne, ne, žinoma, nepaliks! Mus prižiūrės, mus lepins ir mes visuomet būsime patenkintos ir laimingos.

Ji išėjo. Mis Marpl sėdėjo ir susikaupusi žiūrėjo į padėklą su pusryčiais, bet nė neparagavo. Pagaliau pasitraukė arčiau telefoną ir energingai surinko numerį.

- Daktaras Heidokas?

- Taip.

- Čia mis Marpl.

- Ar kas atsitiko? Gal reikia mano pagalbos?

- Ne, - atsakė mis Marpl. - Bet norėčiau su jumis kaip galima greičiau pasimatyti.

Atėjus daktarui Heidokui, mis Marpl vis dar sėdėjo kėdėje.

- O jūs atrodote tikras sveikatos įsikūnijimas, - tarė daktaras.

- Todėl jus ir pasikviečiau, - tarė mis Marpl. - Noriu pranešti - aš visiškai sveika.

- Keista priežastis kviesti daktarą.

- Aš visiškai sveika, puikiausiai jaučiuosi. Tai kodėl su manimi kas nors nuolat turi gyventi? Juk visai gana, kad kasdien ateina padienė darbininkė ir atlieka namų ruošą. Nesuprantu, kam čia turi nuolat gyventi pašalinis žmogus?!

- Jūs nesuprantate, užtat aš suprantu, - daktaras Heidokas buvo neperkalbamas.

- Man atrodo, metams bėgant jūs tampate be galo atsargus, - piktai tarė mis Marpl.

- Neimkime įžeidinėti vienas kito. Pripažįstu, pagal savo amžių esate labai sveika moteris. Bet būnant tokio amžiaus gyventi vienai - didelė rizika. Sakysim, vakare netyčia parklupsite ant laiptų, iškrisite iš lovos ar paslysite vonioje. Gulėsite leisgyvė, o nebus kam pagelbėti.

- Galima įsivaizduoti, kas tik patinka, - nenusileido mis Marpl. - Ir mis Nait gali nusiristi nuo laiptų, o aš, nuėjusi pažiūrėti, kas atsitiko, galiu užgriūti ant jos.

- Be reikalo stengiatės - vis tiek manęs neperkalbėsite. Esate sena ledi ir būtinai kas nors nuolat turi jus prižiūrėti. Jeigu nepatinka dabartinė kompanionė, pakeiskite ją, paimkite, kuri labiau prie širdies.

- Tai ne taip jau paprasta, - tarė mis Marpl.

- Susiraskite kokią buvusią savo tarnaitę, ką nors iš tų, su kuria sutardavote. Suprantu, ši senoji višta jus dirgina. Mis Nait dirgina ir mane. Bet juk ji ne viena pasaulyje! Jūsų brolėnas dabar jau garsus rašytojas. Jis apmokėtų, jeigu tik rastumėte tinkamą kandidatūrą.

- Žinoma, mielasis Reimondas dėl manęs viską padarys. Jis toks kilniaširdis, bet juk ne taip jau paprasta rasti tinkamą žmogų. Visi jaunesni paskendę savo rūpesčiuose, o dauguma mano buvusių tarnaičių, nors apie tai ir labai liūdna kalbėti, jau mirusios.

- Bet jūs dar gyva, - ir gyvensite dar daug daug metų, - pareiškė daktaras Heidokas. - Jeigu tik deramai savimi rūpinsitės. - Jis atsistojo. - Ilgiau nebetrukdysiu. Jaučiatės gerai. Nėra ko ir kraujo spaudimo matuoti, pulsą skaičiuoti ar klausinėti apie savijautą. Sudie. Einu pas tikrus ligonius. Aštuoni ar dešimt serga raudoniuke, pustuzinis kokliušu ir skarlatina - įprastomis kaimo žmonių ligomis.

Daktaras Heidokas žvaliai išėjo iš kambario. Tačiau atrodė, kad mis Marpl net nepastebėjo, kad jo jau nebėra. Susirūpinusi sėdėjo savo guolyje. Ką jis čia pasakė?.. Ką? Tikri ligoniai... įprastos kaimo žmonių ligos... kaimo ligos? Mis Marpl ryžtingai toliau pastūmė padėklą su pusryčiais ir vėl pasitraukė telefoną. Surinko misis Bantri numerį.

- Doli? Čia Džeinė. Noriu paklausti. Atidžiai klausykis. Inspektoriui Kredokui sakėte, kad Hesia Bedkok pasakojusi Marinai Greg ilgą ir padriką istoriją apie tai, kaip ji sirgusi vėjaraupiais, bet vis dėlto pakilusi iš patalo, norėdama susitikti su Marina ir gauti jos autografą. Ar taip?

- Maždaug.

- V ė j a r a u p i a i s?

- Lyg ir taip. Tuo metu su misis Olkok kalbėjome apie degtinę, todėl nelabai ir klausiausi, ką kalba Hesia.

- Ar galite garantuoti, - mis Marpl net liovėsi kvėpavusi, kad ji nepasakė - “kokliušu”?

- Kokliušu? - nustebo misis Bantri. - Žinoma, ne. Antraip kam gi būtų pomada tepusis veidą? Nuo kokliušo išbėrimų nebūna.

- Tai štai kodėl jūs sprendžiate... Argi ji specialiai užsiminė apie kosmetiką?

- Na, taip, šitą ji ypač pabrėžė. Ji ne iš tų, kurios tik ir žino tepliotis. Bet aš manau jūs teisi - tai buvo ne vėjaraupiai... galbūt dilgėlinė?

- Jūs taip sakote tik todėl, - šaltai tarė mis Marpl, - kad pati vestuvių dieną sirgote dilgėline ir teko nukelti jungtuves. Jūs nepataisoma, Doli, absoliučiai beviltiška. - Ji numetė ragelį, dar spėjusi išgirsti nustebusios misis Bantri šūksnį: “Bet, Džeine...”

Nepaprastai sudirgusi mis Marpl mintyse grįžo prie savo na-

mų reikalų. Ištikimoji Florensa? Ar pasisektų ją įkalbėti palikti savo patogų mažą namelį, grįžti į Sent Meri Midą ir slaugyti buvusią šeimininkę? Žinoma, Florensa ją mylėjo ir tebemyli. Bet nemažiau ji myli ir savo namelį...

Čia mis Marpl apmąstymus teko pertraukti - garsiai pasibeldusi, įėjo Čerė.

- Norėjau paimti padėklą, - pasakė ji. - Ar kas atsitiko? Jūs tokia sudirgusi?

- Jaučiuosi visiška bejėgė, - pasiskundė mis Marpl. - Tokia sena ir bejėgė.

- Nesikrimskite, - guodė Čerė, imdama padėklą. - Ką čia šnekate, juk dar esate gana stipri. Tiesiog nežinote, ką girdžiu apie jus kalbant. Žmonės įsitikinę - nėra to, ko jūs nesugebėtumėte. Gyvenamajame Masyve turbūt sunku rasti žmogų, kuris apie jus nebūtų girdėjęs. Niekas nepatikėtų, kad galite būti sena ir bejėgė. Tai tik ji jums kalte įkala tokią mintį.

- Ji?

Čerė energingai uždarė holo duris.

- Šita nusišėrusi katė! - sušnibždėjo ji. - Jūsoji mis Nait. Nejaugi negalite išgrūsti?

- Ji labai gera, - tarė mis Marpl. - Ji labai gera, - pakartojo, tarsi norėdama pati save įtikinti.

- Sakoma, ne darbas sendina, o rūpestis, - tarė Čerė. - Susimildama, sakykite, kam reikalingas toks prievartinis gerumas?

- Taip, - atsiduso mis Marpl, - kiekvienas turime savų rūpesčių.

- O, tiesą sakote, - pritarė Čerė. - Nesinori skųstis, bet kartais jaučiu, kad jeigu ilgiau pagyvensiu šalia misis Hartuel, atsitiks kažkas baisaus. Senoji pabaisa rūgščia marmūze amžinai liežuvauja ir skundžiasi. Džimui ji irgi jau baisiai įkyrėjo. Vakar jiedu stipriai susikibo. O dėl ko? Tik dėlto, kad mes vos vos garsiau paleidome "Mariją"! Jūs gi nesate prieš "Mariją", ar ne? Pagaliau juk tai religinė muzika!

- O jūsų kaimynė puolė į akis?

- Ji elgėsi baisiai! Beldė į sieną, šaukė, krėtė visokius kitokius numerius!

- Gal derėjo paprasčiausiai pritildyti muziką? - paklausė mis Marpl.

- Ką jūs! - paprieštaravo Čerė. - Džimas sako: jeigu neleisime visu garsu, nepajusime tikrojo efekto.

- Bet galbūt tiems, kurie neišmano muzikos, tai tiesiog nepakeliama, - spėjo mis Marpl.

- O viskas dėl to, kad naujųjų namų plonytės sienos. Labai plonytės. Gal manote, kad aš labai džiaugiuosi tais naujais statiniais? Nieko panašaus! Tiesa, fasadai gražiai atrodo, bet viduje nėra nė kur apsisukti.

Mis Marpl nusišypsojo.

- Argi jums reikia labai daug vietos, Čere? - šyptelėjo mis Marpl.

- O kaipgi? Aš norėčiau... - Staiga Čerė suglumo, padėjo padėklą ir priėjo prie lovos. - Tikiuosi, nepalaikysite už pikta, jeigu paprašysiu... Jums tereikia pasakyti: "Liaukitės!" ir aš bemat nutilsiu.

- Ko gi pageidaujate? Ką galėčiau padaryti jūsų labui?

- O, beveik nieko. Tuose kambariuose virš jūsų virtuvės... juk juose niekas negyvena, ar ne?

- Ne, niekas.

- Girdėjau, seniau gyveno sodininkas su žmona... Tai va, aš norėjau paklausti... tiksliau, mes su Džimu norėtume žinoti... ar negalėtumėte jų gauti? Tai yra, ar negalėtume persikelti čia gyventi?

Mis Marpl nustebo.

- Bet juk turite puikų butą Gyvenamajame Masyve!

- Mes abudu juo sotūs iki kaklo! O juk ir jums būtų gera... Ypač jei Džimas dar gautų kambarį virš arklidės, kurį pats neseniai suremontavo. Ten tai jau tikrai pakaktų vietos modeliams, o pas mus per juos tiesiog nėra kur ir kojos pastatyti. Jeigu mes ten įjungtume radijolą, jūs nė negirdėtumėte.

- Ar rimtai šnekate?

- Taip. Mes su Džimu jau seniai apie tai galvojame. Džimas suremontuotų jums viską, ką tik prireiktų, sakysim, vandentiekį ar kokį baldą. O aš prižiūrėčiau jus neblogiau už mis Nait. Žinau,

manote, kad esu negrabaila... bet jau išmokau ir lovą pakloti, ir indus plauti. Ir žinokite - aš gana gerai moku gaminti valgį. Vakar vakare patiekiau befstrogeną. Džimui labai patiko.

Mis Marpl susimąsčiusi žiūrėjo į ją.

Čerė jai priminė kačiuką - nuo jos sklido linksmybės ir gyvenimo džiaugsmo bangos. Mis Marpl ir vėl pamanė apie ištikimąją Florensą. Ištikimoji Florensa, žinoma, ūkį tvarkytų kur kas geriau. (Mis Marpl nelabai tikėjo Čerės pažadais). Bet juk jai jau šešiasdešimt, o gal ir daugiau. Ir vargu ar ji panorės viską mesti ir vėl kraustytis į Sent Meri Midą. Nebent ryžtųsi vien dėl ištikimybės mis Marpl. Bet ar mis Marpl gali reikalauti tokios aukos? Ar dar negana prisikentėjo nuo tokios pat nuoširdžios mis Nait ištikimybės?

O Čerė, nors ir nė iš tolo nepanaši į namų darbininkę, nori čia gyventi. Be to, ji turi tokių savybių, kurios šiuo metu mis Marpl atrodė nepaprastai svarbios - geraširdė, kupina gyvenimo džiaugsmo ir dar - be galo smalsi, jai rūpi viskas, kas dedasi aplinkui.

- Žinoma, aš nenoriu pakenkti mis Nait, - tarė Čerė.

- Nesukite galvos dėl mis Nait, - pertraukė mis Marpl, jau nusprendusi, kaip pasielgti. - Ji rengiasi važiuoti pas kažkokią ledi Konveil į Landumą ir, esu įsitikinusi, liks patenkinta, pas ją apsistojusi. Mudvi dar aptarsime visas smulkmenas, Čere, be to, aš turiu pasikalbėti su jūsų vyru, tačiau jeigu iš tikrųjų manote, kad būsite čia laimingi...

- Iki grabo lentos! - sušuko Čerė. - Tikėkite manimi - aš viską darysiu, kaip reikiant. Net parūpinsiu šluotelę ir semtuką ir išmoksiu valyti kambarius taip, kaip jums patinka.

Čerė vėl paėmė padėklą.

- Eisiu atnešti anglių. Šįryt šiek tiek užgaišau. Ir vis per tą vargšą Artūrą Bedkoką.

- Per misterį Bedkoką? Ar jam kas atsitiko?

- Argi nežinote? Jį areštavo. Iškvietė į policiją duoti parodymų ir areštavo. Manau, už tai, kad jis kažkada buvo Marinos Greg vyras.

- Ką? - sušuko mis Marpl. - Artūras Bedkokas buvo vedęs Mariną Greg?

- Taip, taip! - linksėjo Čerė. - Žinoma, niekas šito nė nenujautė. Visai atsitiktinai viską išaiškino misteris Apšou, nuvykęs į Ameriką filmo reikalais. Jie buvo vedę labai seniai, dar kai Marina nebuvo tokia garsi. Kartu išgyveno vos porą metų, o paskui ji gavo premiją už kažkokį filmą ir nutarė, kad jis jai per prastas. Jiedu be vargo išsiskyrė ir jis dingo be pėdsakų. Jis moka taip staiga išnykti, šitas Artūras Bedkokas. Nekėlė triukšmo, paprasčiausiai, pakeitė pavardę ir išvažiavo į Angliją. Visa tai buvo taip seniai! Niekad nebūčiau pamaniusi, kad šitaip iš tikrųjų atsitiko! Tai jau policijai dabar yra kas veikti.

- Tai jau ne! - sušuko mis Marpl. - Ne! Šito neturi būti. Jeigu tik aš galėčiau ką nors padaryti... Palaukite... - ji pažvelgė į Čerę. - Išneškite padėklą, Čere, ir paprašykite, kad užeitų mis Nait. Aš noriu keltis.

Čerė išėjo. Mis Marpl rengėsi, jausdama truputį virpančius pirštus. Virpantys pirštai visuomet stipriai dirgindavo. Mis Nait įėjo kaip tik tuo metu, kai ji baigė sagstytis suknelę.

- Čerė sakė...

Mis Marpl paliepė:

- Pakvieskite Inčą!

- Atleiskite? - nustebo mis Nait.

- I n č ą, - pakartojo mis Marpl, - pakvieskite man Inčą. Štai telefonas, paprašykite, kad atvažiuotų tuoj pat.

- O, supratau! Turite galvoje taksi. Bet juk savininką vadina Robertsu!

- Man jis buvo Inčas, Inču ir liks, - atrėžė mis Marpl. - Šiaip ar taip, užsakykite mašiną ir tegu atvažiuoja kuo skubiausiai.

- Mes norime truputį pasivažinėti?

- Tuoj pat užsakykite man mašiną, ir greičiau!

Mis Nait gailiai pažvelgė į ją.

- Tikiuosi, mieloji, mes gerai jaučiamės? - susirūpinusi paklausė.

- Mudvi abidvi jaučiamės labai gerai, - pritarė mis Marpl, - o aš - ypač. Kas iš to gulėjimo? Judėjimas - štai gyvenimo esmė!

- Ar misis Beiker šitaip sugadino jūsų nervus?

- Niekas nieko nesugadino, - atkirto mis Marpl. - Aš puikiai

jaučiuosi. Paprasčiausiai sudirgau, supratusi, kokia buvau kvaila. Jeigu daktaras Heidokas šįryt nebūtų užsiminęs... Taip... aš dar turiu pasitikrinti... Kur mano medicinos enciklopedija?

Ryžtingu rankos mostu ji pastumė į šalį mis Nait ir nulipo žemyn, į svetainę. Reikalingoji knyga gulėjo lentynoje. Mis Marpl akimis perbėgo turinį ir burbtelėjo: "210 puslapis". Keletą minučių tylėdama skaitė. Tada patenkinta linktelėjo galva ir padėjo knygą.

- Nepaprastai įdomu, - garsiai tarė ji, - nepaprastai įdomu. Garantuoju - tai niekam nė į galvą nebūtų atėję. Aš ir pati nebūčiau susipratusi, jeigu ne daktaras.

Ir susiraukė. Jeigu tik kas nors ne... Užsimerkusi stengėsi prisiminti, kas iš pažįstamų dalyvavo Hosington Holo šventėje.

Staiga jos akys plačiai išsiplėtė. Taip, ten buvo vienas žmogus.:. Gal jis ir gali padėti? Toji paslaptingoji asmenybė - vikaras.

Vis dar dvejodama, ji priėjo prie telefono ir surinko numerį.

- Labas rytas. Trukdo mis Marpl.

- O, labas rytas, mis Marpl. Kuo galiu būti naudingas?

- Norėčiau paprašyti patikslinti vieną menką detalę. Tai liečia priėmimą Hosington Hole, kai mirė vargšė misis Bedkok. Jūs, regis, buvote šalia mis Greg, kai į priėmimą atvyko misis Bedkok su vyru?

- Taip... taip... aš atėjau truputį anksčiau už juos, tai puikiai atsimenu. Kokia tragedija!

- Ką ir kalbėti misis Bedkok priminė mis Greg, kad jos anksčiau buvo susitikusios Bermuduose, ar ne? Kad ji tada sirgusi, bet vis tiek atsikėlusi, nes labai troškusi pamatyti Mariną Greg?

- Taip, taip, teisingai.

- Gal pamenate, ar misis Bedkok užsiminė, kuo tada sirgo?

- Aš manau... palaukite, tuoj prisiminsiu... taip, tymais... Ne, ne tymais, o... raudoniuke... taip, raudoniuke... Kur kas lengvesnė liga. Kai kurie žmonės apskritai nepajunta, kad serga. Mano pusseserė Karolina...

Mis Marpl garsiai tarė: "Nuoširdžiai dėkoju", nutraukdama vikaro atsiminimus apie pusseserę Karoliną, ir padėjo ragelį.

Jos veide sustingo beveik pagarbi išraiška. Viena didžiausių

Sent Meri Mido paslapčių - kaip vikaras gali atsiminti tūkstančius dalykų, kurie jam absoliučiai nereikalingi, bet dar didesnė paslaptis - kaip jis gali pamiršti tai, ką būtinai privalo žinoti.

- Mašina atvažiavo, mieloji, - įbėgusi į svetainę, pranešė mis Nait. - Sakyčiau, labai sena ir ne per švariausia. Labai nenorėčiau, kad važiuotumėte ta mašina. Dar pasigausite kokį virusą.

- Niekus tauškiat, - atšovė mis Marpl.

Ryžtingai užsimaukšlinusi ant galvos kepurę ir užsivilkusi vasarinį paltą, ji išėjo prie taksi.

- Labas rytas, Robertsai.

- Labas rytas, mis Marpl. Kažkodėl labai jau anksti susiruošėt į kelionę. Kur važiuosime?

- Prašyčiau į Hosington Holą.

- Gal man važiuoti drauge, mieloji? - pasisiūlė mis Nait. - Beregint pasiruoščiau. Tik persimaunu batelius ir...

- Ne, ačiū, - ryžtingai paprieštaravo mis Marpl. - Važiuosiu viena. Važiuokite, Inčai. Norėjau pasakyti - Robertsai.

Misteris Robertsas įjungė variklį ir lyg tarp kitko pasakė:

- Į Hosington Holą? Ten didelės permainos, beje, kaip ir visur pastaruoju laiku. Sakysim Gyvenamajame Masyve. Niekada nebūčiau pamanęs, kad kas nors panašaus gali dėtis Sent Meri Mide.

Išlipusi iš taksi prie paradinių Hosington Holo durų, mis Marpl paskambino ir paprašė nuvesti ją pas misterį Džeisoną Radą. Vietoj Džiuzepės dirbantis pusamžis niūraus veido vyras dvejodamas papurtė galvą.

- Iš anksto nesusitaręs, misteris Radas nepriima, madam, - tarė jis. - Tuo labiau šiandien.

- Aš iš anksto nesitariau, - atvirai prisipažino mis Marpl, - bet būtinai turiu jį pamatyti.

Mis Marpl vikriai įsmuko į holą ir atsisėdo.

- Manau, dabar tai neįmanoma, madam.

- Nieko, palauksiu.

Išmuštas iš vėžių, liokajus nuėjo. Netrukus prie misis Marpl pribėgo ilgaplaukis, malonių manierų jaunuolis.

- O aš kažkur jau jus mačiau, - tarė mis Marpl. - Ar tik ne jūs klausėte kelio į Blenkheimklousą?

Heilis Prestonas nuoširdžiai nusišypsojo.

- Tikriausiai turėjote kuo geriausių ketinimų, tik mane pasiuntėte visai į kitą pusę, - tarė jis.

- Dieve mano! Nejaugi? - mis Marpl sumojavo rankomis. - Ten pilna visokiausių užkampių... Ar galiu pasimatyti su misteriu Radu?

- Vargu, - atsakė Heilis, truputį nustebęs mis Marpl taip staiga pakeitus kalbą. - Misteris Radas be galo užimtas žmogus ir... ir... nepaprastai užimtas šį rytą. Neturime teisės trukdyti.

- Aš taip ir maniau, kad jis bus labai užsiėmęs, bet atvykau ir esu pasirengusi laukti tol, kol atras minutėlę laiko.

- Na, gerai, - nusileido Heilis Prestonas. - Sakykite, ko norite, ir aš persakysiu misteriui Radui. Einu jo asmeninio sekretoriaus pareigas ir visi pirmiausia kreipiasi į mane.

- Apgailestauju - aš pati turiu pamatyti misterį Radą, - tarė mis Marpl. - Ir iš čia neišeisiu, kol su juo nepasikalbėsiu.

Ji patogiau įsitaisė dideliame raižyto ąžuolo krėsle.

Heilis Prestonas kažką murmėdamas neryžtingai mindžikavo. Po kurio laiko apsisuko ir nubėgo laipteliais į viršų.

Netrukus grįžo, bet jau ne vienas: atsivedė aukštaūgį žmogų tvido kostiumu.

- Čia daktaras Gilkristas. Mis... e-e...

- Mis Marpl.

- Vadinasi, jūs esate mis Marpl, - be galo susidomėjęs tarė daktaras Gilkristas.

Heilis Prestonas nepastebimai spruko iš holo.

- Girdėjau apie jus, - tęsė Gilkristas. - Pasakojo daktaras Heidokas.

- Daktaras Heidokas - senas mano bičiulis.

- Lygiai tą patį jis sakė apie jus. Vadinasi, norite pasimatyti su misteriu Radu? Kodėl?

- Man tai tiesiog būtina, - nuolankiai atsakė mis Marpl.

Daktaro Gilkristo akys atidžiai ją sekė.

- Ir iš čia neišeisite, kol su juo nepasimatysite?

- Taip.

- Esate labai atkakli. Gerai, tada aš pasakysiu tikrąją prie-

žastį, kodėl negalite pasimatyti su misteriu Radu. Šią naktį miegodama mirė jo žmona.

- Mirė! - sušuko mis Marpl. - O kokia mirties priežastis?

- Išgėrė pernelyg didelę migdomųjų dozę. Mes labai nenorėtume, kad apie tai sužinotų spauda. Štai kodėl prašau jūsų šią žinią laikyti paslaptyje.

- Žinoma. Vadinasi, jūs manote, kad tai - nelaimingas atsitikimas?

- Tokia mano nuomonė, - atsakė Gilkristas.

- Bet juk ji galėjo ir nusižudyti?

- Galėjo, bet tuo sunku patikėti.

- O gal kas tyčia įbruko migdomuosius?

Gilkristas gūžtelėjo pečiais:

- Irgi mažai įtikinama. Be to, - ryžtingai pridūrė, - dabar vis tiek šito nebeišsiaiškinsime.

- Suprantu, - tarė mis Marpl ir giliai atsiduso. - Labai apgailestauju, bet aš dar labiau negu pirma turiu pasikalbėti su misteriu Radu.

Gilkristas tik skėstelėjo rankomis.

- Palaukite čia, - tarė.

Dvidešimt trečias skyrius

Įėjus Gilkristui, Džeisonas Radas įsmeigė į jį piktą žvilgsnį.

- Apačioje sėdi sena dama, - tarė daktaras. - Turbūt šimtametė. Nori su jumis pasikalbėti. Sakiau, kad negalima jūsų trukdyti, bet ji nenori nė girdėti ir pasiryžusi laukti iki vakaro. Tačiau nesistebėsiu, jeigu ji sumanys pasilikti ir nakčiai. Baisiai nori apie kažką su jumis pasikalbėti. Būdamas jūsų vietoje, vis dėlo ją priimčiau.

Džeisonas Radas įtemptai mąstė.

- Gal išprotėjusi?

- Ne, jos galva blaivi.

- Nesuprantu, kodėl aš... na, gerai... Kvieskite. Dabar tai neturi reikšmės.

Gilkristas linktelėjo, išėjo iš kambario ir paskambino Heiliui Prestonui.

- Misteris Radas gali jums skirti tik keletą minučių, mis Marpl, - tarė Heilis Prestonas, vėl atsiradęs hole.

- Dėkoju. Jūs labai malonus. - Mis Marpl atsistojo. - Ar seniai dirbate pas misterį Radą?

- Maždaug pustrečių metų. Buvau asmeninis jo žmonos sekretorius.

- Aišku. - Mis Marpl susimąsčiusi pažvelgė į jį. - Žinokite, jūs man labai primenate vieną jaunuolį, kurį kažkada pažinau. Tokį Džeraldą Fričą.

- Iš tiesų? Ką gi jis veikė, tas Džeraldas Fričas?

- O, nelabai ką. Bet už tai labai daug plepėjo. Turėjo labai vinklų liežuvį. - Mis Marpl atsiduso. - Gaila, jo praeitis buvo ne kokia.

- Ką čia šnekate? - truputį išraudęs, tarė Heilis Prestonas. - Kokia praeitis?

- Nepasakosiu. Jis ir pats apie tai nenorėdavo pasakoti...

Džeisonas Radas atsistojo ir nustebęs sužiuro į malonią pagyvenusią ledi, lėtai einančią prie jo.

- Norėjote su manimi pasikalbėti? - paklausė jis. - Kuo galiu būti naudingas?

- Reiškiu nuoširdžią užuojautą, - tarė mis Marpl. - Suprantu širdgėlą ir noriu jus užtikrinti, kad, jeigu ne tokia būtinybė, tikrai dabar pas jus nebūčiau veržusis. Bet kai kurie faktai reikalauja neatidėliotino sprendimo, kitaip nukentės visai nekaltas žmogus.

- Nekaltas žmogus? Nieko nesuprantu.

- Artūras Bedkokas, - paaiškino mis Marpl. - Dabar jį tardo policija.

- Tardo ryšium su mano žmonos mirtimi? Absurdas! Pas mus jis buvo tik šventės dieną. Marinos net nepažino.

- Atvirkščiai, jis gerai ją pažino, - papriešgyniavo mis Marpl. - Jis net buvo ją vedęs.

- Ar Artūras Bedkokas? Bet jis... juk jis... buvo vedęs Hesia Bedkok! Gal jūs truputį apsirinkate? - kiek galėdamas švelniau pridūrė.

- Jis abidvi buvo vedęs, - tarė mis Marpl. - Dabartinę jūsų žmoną - dar labai jaunutę, kai ji dar nesifilmavo.

Džeisonas Radas papurtė galvą:

- Pirmasis mano žmonos vyras buvo kažkoks Alfredas Bidlas, nekilnojamojo turto pardavimo agentas. Jų charakteriai nesutapo, tai netrukus ir išsiskyrė.

- Paskui Alfredas Bidlas pakeitė vardą ir pavardę ir tapo Artūru Bedkoku. Dabar jis dirba čionykštėje nekilnojamojo turto agentūroje. Įdomu, kai kurie žmonės nemėgsta keisti profesijos ir visą gyvenimą dirba vieną ir tą patį darbą. Aš manau, kaip tik todėl Marina Greg ir nusprendė, kad jis jai netinka.

- Tai, ką jūs kalbate, mane tiesiog stebina.

- Nepaisant to, galiu jus patikinti, kad nieko neišgalvoju ir faktų nepagražinu. Viskas, ką papasakojau, šventa tiesa. Jūs tikriausiai jau žinote, kaip greitai mūsų kaime sklinda gandai. Hosington Holą jie pasiekia paskiausiai.

- Gerai, - nuolaidžiai tarė Džeisonas, nebeišmanydamas, ką dar pasakyti. - Ko jums iš manęs reikia? - pagaliau paklausė.

- Jums leidus, norėčiau pastovėti toje vietoje, kur stovėjote su žmona, šventės dieną priimdami svečius.

Jis abejodamas pažvelgė į moterį. Ar tik šitoji mis Marpl nėra dar viena aštrių įspūdžių mėgėja? Jos veidas Radui atrodė liūdnas ir susikaupęs.

- Žinoma, - tarė jis, - jeigu taip norite. Eime.

Ir išvedė ją į laiptų aikštelę.

- Daug kas čia pasikeitė nuo tų laikų, kai gyveno Bantriai, - tarė mis Marpl. - Bet man patinka. Dabar prisiminkime. Staliukai su gėrimais stovėjo, manau, pasienyje, o jūs su žmona...

- Mano žmona stovėjo štai čia, - ranka parodė Džeisonas Radas. - Svečiai lipo laiptais, ji juos pavesdavo mano globai.

- Ji stovėjo čia, - susimąsčiusi pakartojo mis Marpl.

Ji atsistojo į tą vietą, kurią parodė Radas. Džeisonas žiūrėjo į mis Marpl truputį sutrikęs, bet susidomėjęs. Ji pakėlė dešinę ranką, nutaisė miną, tarsi sveikintųsi su svečiais, pasisuko į laipus lyg žvelgdama į ateinančiuosius. Tada sužiuro tiesiai priešais save. Ant sienos kabojo italų mokyklos senųjų meistrų paveikslo kopija. Iš abiejų pusių buvo siauri langai - vienas į sodą, kitas - į tolimųjų arklidžių kiemą. Bet mis Marpl žiūrėjo ne į langus. Jos žvilgsnis buvo įsmeigtas į paveikslą.

- Ne šiaip sakoma, kad pirmas įspūdis visuomet teisingiausias, - prabilo ji. - Misis Bantri man pasakojo, kad jūsų žmona neatplėšdama akių žiūrėjusi į šitą paveikslą ir kad jos žvilgsnis buvęs "sušalęs". Mis Marpl vėl pažvelgė į besišypsantį madonos veidą. - Belinio "Besišypsanti madona". Paveikslo siužetas ne tik religinis. Jame įkūnyta ir laimingos motinystės idėja, ar ne, misteri Radai?

- Ko gero, taip.

- Dabar viską suprantu, - tarė mis Marpl. - Juk, tiesą sakant, viskas labai paprasta.

- Paprasta?

- Manau, jūs tai gerai žinote.

Apačioje suskambo skambutis.

- Nesuprantu... - Džeisonas Radas buvo kažką besakąs.

Atsidarė holo durys. Džeisonas Radas pažvelgė žemyn.

- Atpažįstu šį balsą, - tarė mis Marpl. - Jeigu neklystu, tai inspektorius Kredokas?

- Taip, regis, tai jis.

- Tikriausia irgi nori su jumis pasimatyti. Ar neprieštarautumėte, jeigu jis ateitų čia, pas mus?

- Aš? Žinoma, ne. Bet ar jis panorės...

- Manau, panorės. Tikriausiai dabar nėra ko veltui gaišti. Atėjo laikas, kai mes pagaliau galime išsiaiškinti, kaip viskas buvo.

- Juk tik ką sakėte, kad viskas iš esmės buvo labai paprasta, - priminė Džeisons Radas.

- Taip paprasta, kad apie tai niekas net nepagalvojo, - tarė mis Marpl.

Laiptuose pasirodė niūrusis Kredokas.

- Gerai, atveskite jį čia.

Liokajus dingo. Po kelių akimirkų laiptais jau lipo Dermotas Kredokas.

- Jūs! - sušuko, išvydęs mis Marpl. - Kaip čia pakliuvote?

- Atvežė Inčas, - atsakė mis Marpl. Išgirdę šią frazę, visi truputį sumišo.

Džeisonas Radas, stovėjęs už jos nugaros, žiūrėdamas į inspektorių, pirštu pastukseno sau į kaktą. Dermotas Kredokas papurtė galvą.

- Aš sakiau misteriui Radui... - buvo kažką betarianti mis Marpl, bet nutilo. - Ar liokajus išėjo?

Dermotas Kredokas žvilgtelėjo į laiptus.

- O, nesibaiminkite, mūsų pokalbio jis negirdės. Tuo pasirūpins seržantas Tidleras.

- Labai gerai, - tarė mis Marpl, - mes, žinoma, galėtume užeiti į kurį nors kambarį, bet aš esu linkusi pasilikti čia. Stovint čia mums bus lengviau viską išsiaiškinti.

- Kalbate apie šventę? - paklausė Džeisonas Radas. - Apie tą dieną, kai buvo nunuodyta Hesia Bedkok?

- Taip, - patvirtino mis Marpl, - ir aš kartoju, kad viskas buvo paprasta, jeigu tik pažvelgsime į šią bylą tam tikru kampu. Viskas iš esmės paaiškinama tuo, kokia moteris buvo Hesia Bedkok. Tokiai moteriai, kaip ji, anksčiau ar vėliau kas nors turėti atsitikti.

- Nesuprantu, ką turite omenyje, - tarė Džeisonas Radas. - Apskritai, aš nieko nesuprantu.

- Ką gi, vadinasi, reikia paaiškinti. Matote, mano bičiulė misis Bantri, buvusi čia tą vakarą, pasakodama apie įvykį, pacitavo keletą eilučių iš nepamirštamojo lordo Tenisono poemos "Burtininkė Šalota" labai populiarios mūsų jaunystės laikais.

Mis Marpl truputį pakėlė balsą:

Ugnis sau siautė žaisdama,
Sudužo veidrodis skambėdamas.
- "Baisu! Prakeikta būsiu aš!" -
Sušuko Šalota.

- Štai ką misis Bantri išvydo Marinos Greg veide tą vakarą, bent taip jau pasirodė. Tiesa, Tenisoną ji pacitavo nelabai tiksliai, vietoj žodžio "prakeiksmas" pasakė "nelaimė" (prapultis) - jos manymu, šis žodis labiau tiko toms aplinkybėms. Ji matė jūsų žmoną, sveikinančią Hesią Bedkok, ir Hesią, kažką jai pasakojančią, ir jūsų žmonos veide pastebėjo tą mirties žvilgsnį.

- Argi dar mažai mes apie tai kalbėjome? - paklausė Džeisonas Radas.

- Gal ir nemažai, bet man atrodo, verta pakartoti dar kartą. Jūsų žmonos veide buvo mirties žvilgsnis, ir ji žiūrėjo ne į Hesia Bedkok, o į šitą paveikslą, kuriame besišypsanti laiminga motina kelia į dangų patenkintą kūdikį. Nors Marinos Greg veide buvo mirtina širdgėla, ne jos laukė pražūtis. Štai kur buvo mūsų klaida. Pražūtis laukė Hesios, kuri buvo pasmerkta mirčiai tą pačią akimirką, kai tik pradėjo pasakoti apie kažkada įvykusį susitikimą su Marina Greg.

- Gal galėtumėte paaiškinti šį savo teiginį? - paprašė Dermotas Kredokas.

Mis Marpl pasisuko į jo pusę.

- Žinoma. Visko priežastis - viena nedidelė detalė, apie kurią jūs nieko nežinote tik todėl, kad niekas nepasakė, kur slypi Hesios Bedkok istorijos esmė.

- Bet juk man viską atpasakojo! - užprotestavo Dermotas. - Keli žmonės kone žodis žodin pakartojo jos kalbą.

- Tai tiesa, bet teisingiausiai senąją istoriją galėjo papasakoti tik pati Hesia Bedkok.

- Taip, žinoma, jeigu būtų buvusi gyva, - tarė Dermotas.

- Visiškai teisingai, - susitiko su Marina Greg, pasikalbėjo ir gavo jos autografą.

- Taip, - šiek tiek nekantraudamas, tarė Kredokas. - Apie visa tai man papasakojo.

- Teisingai, bet jūs neišgirdot vieno žodžio, kadangi niekas nepagalvojo, kad tas žodis gali turėti kokią nors reikšmę. Jūs neišgirdot ligos, kuria sirgo Hesia Bedkok, pavadinimo, - raudonukė.

- Raudonukė? Dieve mano, ką tai turi bendra su byla?

- Raudonukė iš tikrųjų yra labai lengva liga, - ramiai toliau kalbėjo mis Marpl. - Žmonės net ne visuomet supranta ja sergą. Kūną išberia puškai, kuriuos labai lengva nupudruoti, truputį pakyla temperatūra, štai ir viskas. Todėl kalbant apie ligas, raudonukė prisimenama paskiausiai. Pavyzdžiui, misis Bantri, kai aš paprašiau prisiminti, kuo sirgusi Hesia, pirmiausia paminėjo vėjaraupius, o paskui dilgėlinę. Misteris Radas kalbėjo apie gripą, bet jis taip sakė, žinoma, tyčiomis. O aš esu įsitikinusi, kad Hesia Bedkok tuo metu, kai Bermuduose susitiko su Marina Greg, sirgo raudonuke. Ir šis faktas mums atsako į visus klausimus. Raudonuke nepaprastai lengva užkrėsti. Ši liga turi dar vieną ypatybę: jeigu moteris ja suserga per pirmuosius keturis... - kitus du žodžius mis Marpl ištarė pranašiška Viktorijos laikų maniera, - nėštumo mėnesius, tai gali labai atsiliepti būsimam kūdikiui. Jis gali gimti aklas ar protiškai nepilnavertis. - Mis Marpl pasisuko į Džeisoną Radą. - Aš juk neapsirinku, misteri Radai: prieš dešimt ar dvylika metų jūsų žmona pagimdė silpnaprotį kūdikį? Girdėjau, kad ji iki pat gyvenimo pabaigos taip ir neatsigavusi po to smūgio. Tiek metų karštai troško savo kūdikio, o kai pagaliau noras išsipildė, viskas virto tragedija. Ji nieko nepamiršo, neleido sau pamiršti. Ši tragedija ją persekiojo tarsi įkyri idėja.

- Kalbate visai teisingai, - linktelėjo Džeisonas Radas. - Vos tapusi nėščia, Marina persirgo raudonuke. Vėliau gydytojai teigė, kad protinis vaiko atsilikimas - tos ligos pasekmė. Liga nebuvusi paveldėta ir panašiai. Gydytojai stengėsi nuraminti Mariną, bet jų guodimas tik dar labiau ją erzindavo. Ji kankinosi ir suko galvą, nuo ko galėjusi užsikrėsti, bet niekaip negalėjo prisiminti.

- Teisingai, - tarė mis Marpl. - Juk nieko nežinojo iki pat tos akimirkos, kol aną vakarą štai šiais laiptais palipo absoliučiai jai nepažįstama moteris ir neatskleidė jai visos tiesos - ir tai padarė neslėpdama pasitenkinimo. Apie viską papasakojo išdidžiai, tarsi tai, ką padarė, buvo žygdarbis! Ji, Hesia Bedkok, iš tikrųjų manė parodžiusi sumanumą, drąsą ir valios stiprybę: pakilo iš patalo, pasidažė veidą ir, nepaisydama ligos, susitiko su aktore, kurią dievino ir kuriai jautė švelnią meilę. Šiuo savo poelgiu ji gyrėsi visą gyvenimą. Hesia Bedkok nenorėjo nieko blogo. Ji niekad niekam nelinkėjo pikta, bet nėra abejonių, kad tokie žmonės kaip ji (ir mano sena pažįstama Elison Vaidl) sugeba padaryti daug pikta kitiems, kadangi jiems trūksta - ne gerumo, gerumo jie turi su kaupu, - o paprasčiausiai supratimo, kaip jų veiksmai gali paveikti kitus žmones. Hesia visuomet tegalvojo tik apie tai, ką jos elgesys reiškia j a i, ir niekada nesusimąstė dėl to, kaip jos elgesys atsilieps kitiems.

Mis Marpl palingavo galva.

- Ir štai, kaip suprantate, ji mirė dėl labai paprastos priežasties - dėl vieno savo seno poelgio. Įsivaizduokite, ką pajuto Marina Greg tuo momentu, kai Hesia jai viską papasakojo! Turbūt misteris Radas geriausiai tai gali įsivaizduoti. Tikriausiai Marina Greg visą laiką jautė nenumaldomą neapykantą nepažįstamam žmogui, kuris buvo jos gyvenimo tragedijos priežastis. Ir staiga netyčia susidūrė su tuo žmogumi akis į akį. Su žmogumi, kuris buvo linksmas ir savimi patenkintas. Šito ji negalėjo pakelti. Jeigu tik būtų turėjusi pakankamai laiko pamąstyti, nurimti, priversti save atlyžti, - bet laiko ji neturėjo. Čia, priešais ją, stovėjo moteris, kuri sugriovė jos laimę ir pražudė jos kūdikį. Marina užsidegė vienu noru - ją nužudyti, ir, nelaimei, nužudymo priemonę turėjo po ranka. Ji visada turėjo prie savęs kalmovito, dažnai artistų naudojamą vaistą, tačiau gana pavojingą, nes per didelė dozė nepakeliama. Marina viską padarė labai tiksliai: mirtiną kalmovito dozę įmetė į savo taurę. Net jeigu kas nors netyčia būtų pastebėjęs ją šitą darant, vargu ar būtų prisiminęs tą epizodą, nes visi buvo pratę regėti nuolat ją geriant visokiausius raminančius vaistus. Tiesa, galbūt vienas žmogus ne tiktai matė, bet ir suvokė jos veiks-

mus, nors dėl šito ir abejoju. Manau, kad mis Zilinski veikė spėtinai. Po to Marina Greg savo taurę pastatė ant stalelio ir netrukus, nutaikiusi momentą, užkliudė Hesios Bedkok alkūnę. Ši išpylė savąjį kokteilį ant visiškai naujos suknelės. Čia ir yra svarbiausias momentas, apsunkinęs tyrimą, - ir šis sunkumas iškilo dėl to, kad kai kurie neteisingai vartoja įvardžius.

Tai man primena kambarinę, apie kurią neseniai jums pasakojau, - pridūrė mis Marpl, kreipdamasi į Dermotą. - Mano padienė darbininkė Čerė papasakojo apie pokalbį su Gledise Dikson. Jos kalbėjosi apie suknelę, ant kurios Hesia Bedkok išpylusi kokteilį. Gledisei, kaip ji išsireiškė, pasirodę įdomu, kodėl ji tyčia tai padariusi. Bet sakydama "ji", Gledisė turėjo galvoje toli gražu ne Hesią Bedkok, o Mariną Greg. Ji ištikrųjų tyčia kumštelėjo Hesią. Tai nebuvo atsitiktinumas, ji n o r ė j o tai padaryti. Mes žinome, kad Marina stovėjo šalia Hesios Bedkok, nes kokteilio lašelis užtiško ir ant jos suknelės. Kaip maloni šeimininkė, Marina atidavė Hesiai savo kokteilį - užnuodytą. Beje, - pabrėžė mis Marpl, - tai buvo nuostabi žmogžudystė. Sumanyta ir įvykdyta, galima sakyti, ekspromtu, ilgai nesvarstant. Marina aistringai troško, kad Hesia Bedkok mirtų, ir po kelių minučių ji jau buvo negyva. Nemanau, kad Marina Greg gerai suvokė, ką daranti, ji negalvojo apie pasekmes. Tačiau vėliau ją apėmė baimė, baisi baimė. Ji bijojo, kad kas nors bus matęs, kaip ji įmetė narkotikus į savo taurę, bijojo, kad kas nors matė, kaip ji sąmoningai stumtelėjo Hesią Bedkok, bijojo, kad kas nors ją gali apkaltinti žmogžudyste. Ir ji rado vienintelę išeitį. Ji nutarė įtikinti visus, kad nužudyti taikėsi ją, kad kaip tik ji turėjusi būti auka. Pirmiausia šį variantą ji išbandė su savo daktaru, ir pavyko. Tačiau ji nenorėjo, kad apie tai žinotų vyras, nes abejojo, ar jai pavyks jį apgauti. Norėdama apsisaugoti, Marina Greg griebėsi pačių beprotiškiausių dalykų. Ji pati sau rašė grasinančius laiškelius ir mėtė kur papuolė. Į savo kavą studijoje pati įmaišė aršeniką. Visa, ką ji darė, buvo taip kvaila ir aiškiai matoma, kad jau seniai buvo galima ją demaskuoti, jeigu kas nors būtų susipratęs į visą šią bylą pažvelgti kitu rakursu. Tarp kita ko, vienam žmogui tai pasisekė padaryti.

Mis Marpl metė žvilgsnį į Džeisoną Radą.

- Visa tai, ką čia papasakojote, tiktai jūsų hipotezė.

- Galite sakyti, kaip jums patinka, misteri Radai, bet puikiai žinote, kad tai tiesa. Jūs šitą žinojote, jūs viską žinojote nuo pat pradžių. Jūs žinojote viską, nes girdėjote Hesios užuominą apie raudonukę. Jūs žinojote viską ir iš paskutiniųjų stengėtės išsaugoti savo žmoną. Bet netgi jūs, aštraus proto žmogus, ne iš karto suvokėte, nuo ko ją reikia saugoti. Jūs nesuvokėte, kad ir nesiejant jūsų žmonos su Hesios mirtimi, viskas nesibaigs. Po tos mirties sekė kitos - Džiuzepės - šantažuotojo, bet vis dėlto žmogaus, ir Elos Zilinski, kuria jūs, esu įsitikinęs, pernelyg pasikliovėte. Jūs beprotiškai stengėtės apsaugoti Mariną nuo teisėsaugos ir tuo pačiu norėjote sutrukdyti jai dirbti savo piktą darbą. Jūs norėjote išvežti ją iš čia kaip galima greičiau. Jūs stengėtės būti su ja visą laiką, norėjote tikėti, kad nieko daugiau neatsitiks.

Mis Marpl nutilo ir, priėjusi prie Džeisono Rado, švelniai paėmė jį už rankos.

- Man labai jūsų gaila, - tarė mis Marpl, labai gaila. Žinau, ką patyrėte. Juk labai ją mylėjote, ar ne?

Džeisonas Radas nusigręžė.

- Apie tai visi žino, - dusliai tarė.

- Ji buvo tokia graži, - švelniai toliau kalbėjo mis Marpl. - Ji buvo nepaprastai talentinga. Ji mokėjo aistringai mylėti ir aistringai neapkęsti, bet ji nemokėjo susivaldyti. Ji negalėjo pamiršti praeities, bet ji nemokėjo įsivaizduoti realios ateities. Ją matė tik tokią, kokią įsivaizdavo. Ji buvo didi aktorė ir labai nelaiminga moteris. Kaip nuostabiai ji vaidino Mariją Stiuard, Škotijos karalienę! Šito niekada nepamiršiu.

Laiptuose nejučia pasirodė seržantas Tidleras.

- Sere, - kreipėsi į Kredoką, - gal galėtumėte kelioms minutėms nulipti į holą?

Kredokas pasuko prie laiptų.

- Aš dar sugrįšiu, - tarė Džeisonui Radui.

- Atsiminkite, Kredokai, - šūktelėjo mis Marpl, - vargšas Artūras Bedkokas čia nieko dėtas. Į šventę jis atėjo tik norėdamas žvilgtelėti į moterį, kurią kažkada buvo vedęs. Man atrodo, Marina jo neatpažino. O gal klystu?

- Vargu, - atsakė Džeisonas Radas, - Man ji nieko nesakė. Tikriausiai neturėjo tam laiko.

- Ko gero, tai tiesa, - pritarė mis Marpl. - Šiaip ar taip, jo negalima apkaltinti net ketinimu ją nužudyti. Atsiminkite tai, Dermotai.

- Tikėkite manim - nė akimirką rimtai jo neįtarėme, - tarė Kredokas, - bet, žinoma, kai mes išsiaiškinome, jog jis pirmasis Marinos Greg vyras, turėjome apklausti. Nepergyvenkite dėl jo, teta Džeine, - tyliai pridūrė ir pasileido laiptais žemyn.

Mis Marpl atsigręžė į Džeisoną Radą. Jis stovėjo sustingęs lyg stulpas. Džeisono mintys klajojo kažkur toli.

- Ar leisite pažvelgti į ją? - paklausė mis Marpl.

Kurį laiką Džeisonas Radas tylėdamas žvelgė į ją, paskui, tarsi pabudęs, linktelėjo.

- Taip, galite pas ją užeiti. Manau, jūs... jūs... gerai ją supratote.

Ji įėjo į didelį miegamąjį. Džeisonas Radas atidengė lovos užklotą. Ant plataus balto patiesalo gulėjo Marina Greg - užmerktomis akimis, ant krūtinės sunertomis rankomis.

"Taip galėjo gulėti burtininkė Šalota valtyje, kuri ją plukdė į Kamelotą", - pamanė mis Marpl, o šalia, nebyliame sielvarte stovėjo raukšlėto šlykštaus veido žmogus, kuris galėjo atstoti tų laikų Lanselotą.

- Kaip jai gera, - tyliai tarė mis Marpl, - kad ji... išėjo. Mirtis - vienintelė išeitis, kuri jai buvo likusi. Taip, labai gerai, kad ji išėjo... arba... kad j a i k a ž k a s p a d ė j o i š e i t i.

Mis Marpl pažvelgė į Džeisoną Radą. Jų žvilgsniai susidūrė.

- Ji buvo... - kapodamas žodžius, tarė jis, - tokia graži... ir taip kentėjo.

Mis Marpl ir vėl nukreipė akis į Marinos Greg kūną, ir tyliai pacitavo paskutines Tenisono poemos eilutes:

- Pamąstęs tarė neskubiai:
"Kaip angelo gražaus veidelio.
Tegu pasiilsi siela
Žavėtojos Šalotos!"

Kristi A.
Kr-267 "Sudužo veidrodis skambėdamas...": Romanas / Iš rusų k. vertė V. Bubliauskas. - K.: Europa, 1994. - 208 p.

ISBN 9986-27-028-6

"Ji buvo tokia graži. Ji buvo nepaprastai talentinga. Ji mokėjo aistringai mylėti ir aistringai neapkęsti, bet ji nemokėjo susivaldyti. Ji nemokėjo pamiršti praeities ir įsivaizduoti realios ateities. Ji buvo didi aktorė ir labai nelaiminga moteris..." - taip apie Mariną Greg sako sumanioji mis Marpl, tirianti painią žmogžudystės bylą senajam vienasėdyje, kuriame apsigyveno garsių aktorių pora.

UDK 820-3

Agata KRISTI
"SUDUŽO VEIDRODIS SKAMBĖDAMAS..."

Romanas

Vyriausiasis redaktorius Jaroslavas Banevičius
Redaktorė Vėjūnė Inytė
Dailininkas Vladas Oržekauskas
Korektorė Audra Kaunaitė
Kompiuteriu maketavo Algis Balčius

SL 774. 1994 04 10. 6,5 apsk. leid. l.
Tiražas 6 000 egz. Užsakymas

Kaina sutartinė

Išleido "Vasario" koncerno "Europos" leidykla,
Laisvės al. 101a, 3000 Kaunas
Rinko ir maketavo "Vasario" techninis centras
Spausdino valstybinė "Spaudos" įmonė, Laisvės pr. 60, 2019 Vilnius

ISBN 9986-27-028-6